

Uradni list

Evropske unije

C 440

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Letnik 64

29. oktober 2021

Vsebina

I Resolucije, priporočila in mnenja

RESOLUCIJE

Odbor regij

145. plenarno zasedanje OR (hibridno – Interactio), 30. 6. 2021–1. 7. 2021

2021/C 440/01	Resolucija Evropskega odbora regij – Predlogi Evropskega odbora regij v zvezi z delovnim programom Evropske komisije za leto 2022	1
2021/C 440/02	Resolucija Evropskega odbora regij – Vizija za Evropo: prihodnost čezmejnega sodelovanja	6

MNENJA

Odbor regij

145. plenarno zasedanje OR (hibridno – Interactio), 30. 6. 2021–1. 7. 2021

2021/C 440/03	Mnenje Evropskega odbora regij – Strategija za trajnostno in pametno mobilnost	11
2021/C 440/04	Mnenje Evropskega odbora regij – Obnovljeno partnerstvo z južnim sosedstvom – Nova agenda za Sredozemlje	19
2021/C 440/05	Mnenje Evropskega odbora regij – Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030 pred zasedanjem COP26	25
2021/C 440/06	Mnenje Evropskega odbora regij – Akcijski načrt za evropsko demokracijo	31
2021/C 440/07	Mnenje Evropskega odbora regij – Uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja do leta 2030	36
2021/C 440/08	Mnenje Evropskega odbora regij – Oblikovanje Evrope, odporne proti podnebnim spremembam – nova strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam	42

SL

2021/C 440/09	Mnenje Evropskega odbora regij – Strategija za okrepitev uporabe Listine o temeljnih pravicah v EU	49
2021/C 440/10	Mnenje Evropskega odbora regij – Prihodnost regionalnih letališč izzivi in priložnosti	51
2021/C 440/11	Mnenje Evropskega odbora regij – Prihodnji načrt za oskrbovalce in storitve oskrbe – lokalne in regionalne priložnosti za evropski izziv	56
2021/C 440/12	Mnenje Evropskega odbora regij – Akcijski načrt za socialno ekonomijo	62

III *Pripravljalni akti*

Odbor regij

145. plenarno zasedanje OR (hibridno – Interactio), 30. 6. 2021–1. 7. 2021

2021/C 440/13	Mnenje Evropskega odbora regij – Akt o digitalnih storitvah in akt o digitalnih trgih	67
2021/C 440/14	Mnenje Evropskega odbora regij – Odpornost kritičnih subjektov	99
2021/C 440/15	Mnenje Evropskega odbora regij – Revidirana uredba o vseevropski energetski infrastrukturi, ki ustreza zelenemu in digitalnemu prehodu	105

I

(Rezolucije, priporočila in mnenja)

RESOLUCIJE

ODBOR REGIJ

145. PLENARNO ZASEDANJE OR (HIBRIDNO – INTERACTIO), 30. 6. 2021–1. 7. 2021

Resolucija Evropskega odbora regij – Predlogi Evropskega odbora regij v zvezi z delovnim programom Evropske komisije za leto 2022

(2021/C 440/01)

EVROPSKI ODBOR REGIJ

ob upoštevanju:

- Protokola o sodelovanju z Evropsko komisijo iz februarja 2012,
- svoje resolucije o prednostnih nalogah OR v obdobju 2020–2025 ⁽¹⁾,
- prispevkov regionalnih parlamentov z zakonodajnimi pooblastili, prejetih v okviru sporazuma o sodelovanju med OR in Konferenco evropskih regionalnih zakonodajnih skupščin (CALRE);

Okrevanje in kohezija

1. poziva Komisijo, naj glede na to, da bo izvajanje instrumenta Evropske unije za okrevanje temeljna prednostna naloga njenega delovnega programa za leto 2022, zagotovi, da bodo lokalne in regionalne oblasti vključene v izvajanje nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost. To je bistveno za doseganje ciljev mehanizma za okrevanje in odpornost, boljše usklajevanje s programi kohezijske politike in strategijami pametne specializacije, ki jih oblikujejo regije, ter preprečevanje morebitnih nizkih stopenj črpanja. Poudarja tudi, da je treba lokalne in regionalne oblasti vključiti v proces evropskega semestra, saj ima večina priporočil za posamezne države lokalno in regionalno razsežnost;
2. ponovno poziva Komisijo, naj cilje trajnostnega razvoja vključi v reformirani evropski semester, v nacionalne načrte za okrevanje in odpornost in na podlagi tega v naslednji cikel, začenši z letno strategijo za trajnostno rast. Prav tako pričakuje, da bo vzpostavljena večdeležniška platforma EU za cilje trajnostnega razvoja, ki bo podpirala Komisijo in ji svetovala glede pravočasnega izvajanja ciljev trajnostnega razvoja;
3. poziva Evropsko komisijo, naj pripravi predlog za podaljšanje sedanjih izrednih ukrepov za prilagodljivost v okviru naložbene pobude v odziv na koronavirus plus, kot je možnost 100-odstotne stopnje sofinanciranja EU, in naj razmisli o začasnem zvišanju praga za državno pomoč *de minimis*, da bi še naprej podpirali trajnostne naložbe v tem obdobju;
4. poziva Komisijo, naj sprejme vse potrebne ukrepe za popolno izvajanje pravno zavezujočega načrta za uvedbo novih lastnih sredstev v sedanjem večletnem finančnem okviru, med drugim s pravočasno pripravo zakonodajnih predlogov;

⁽¹⁾ COR-2020-01392-00-00-RES-TRA.

5. poziva Komisijo, naj pri nadaljevanju pregleda evropskega okvira ekonomskega upravljanja, zlasti v zvezi z javnimi naložbami na vseh ravneh upravljanja, upošteva realnost in potrebe lokalnih in regionalnih oblasti ter vpliv pandemije COVID-19 na raven dolga in primanjkljaja;

6. poziva Evropsko komisijo, naj pri reviziji strategije EU za najbolj oddaljene regije glede na resne posledice, ki jih te občutijo zaradi pandemije COVID-19, v središče postavi trajnostni razvoj in ustvarjanje delovnih mest, ter se zavezuje, da bo sodeloval pri njenem oblikovanju in izvajanju, kot je priporočila že Komisija;

7. poziva Komisijo, naj v vse svoje politike vključi demografske vidike in zagotovi finančne instrumente, ki bodo omogočili razvoj dejavnosti in ukrepov za reševanje demografskih izzivov v regijah, kjer so posledice demografskih sprememb še posebej izrazite;

Okolje in trajnost

8. pozdravlja predlog Komisije, da skupaj z OR vzpostavi okvir spremljanja ničelnega onesnaževanja, kasneje pa tudi prikaz zelenih dosežkov v regijah EU v okviru akcijskega načrta za ničelno onesnaževanje; predlaga sodelovanje pri spremljanju napredka in učinkov vseh politik zelenega dogovora na regionalni ravni, tudi izvajanja podnebnih ukrepov in zelenega okrevanja; prosi, da se ga vključi v organizacijo evropskega leta bolj zelenih mest, če bo to potrjeno za leto 2022, in poziva, naj se pri izvajanju politik zelenega dogovora upoštevajo posebne okoliščine podeželskih območij, zlasti najmanj poseljenih;

9. poziva Komisijo, naj evropski zakon o oceanih vključi v evropski zeleni dogovor kot krovno strategijo z merljivimi cilji in roki, da bi zaščitili morsko okolje, zmanjšali onesnaževanje, preprečili izgubo biotske raznovrstnosti ter hkrati zaščitili in podprli male ribiče;

10. predlaga Komisiji, naj koncept okoljske in podnebne kohezije vključi v koncept ekonomske, socialne, teritorialne in digitalne kohezije kot dopolnilno razsežnost, saj gre za ključni element okrevanja v Evropi in po svetu, pa tudi trajnostnega razvoja, agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030, ciljev trajnostnega razvoja in cilja ogljične nevtralnosti;

11. se pridružuje pozivu Evropskega parlamenta, naj Komisija do konca leta 2022 predloži pravno zavezujočo zakonodajo o biotski raznovrstnosti. Ob tem bi moral biti oblikovan mehanizem spremljanja s kazalniki, ki bi formalno vključeval lokalne in regionalne oblasti;

12. poziva Komisijo, naj znova pregleda uredbo o upravljanju energetske unije, da bo ta primerna za izvajanje zelenega dogovora ter da bi z njo okrepili prispevek podnacionalnih ravni v nacionalnih načrtih ter uskladili nacionalne energetske in podnebne načrte z nacionalnimi načrti za izvajanje agende OZN do leta 2030 in ciljev trajnostnega razvoja; predlaga vzpostavitev okvira, prek katerega bi podnacionalne ukrepe formalno upoštevali v okviru UNFCCC in pri podnebnem upravljanju EU, ki bi sledilo;

13. pričakuje, da bo Komisija začela vključevati razsežnost spola v svoje politične procese, in sicer v zeleni dogovor, nacionalne načrte za okrevanje in odpornost ter partnerske sporazume v okviru strukturnih in investicijskih skladov EU, zlasti tako, da bo najkasneje do 1. januarja 2023 predložila metodologijo za oceno učinka programov EU na enakost spolov v skladu s členom 16(f) Medinstitucionalnega sporazuma;

14. poziva Komisijo, naj začne strukturirani dialog z lokalnimi in regionalnimi oblastmi o zasnovi in izvajanju svežnja „Pripravljeni na 55“;

15. podpira cilje strategije „od vil do vilic“, ki jih je treba še prenesti v zakonodajo o skupni kmetijski politiki. Prav tako poziva Komisijo, naj predlaga sheme za pravično označevanje hranilne vrednosti ter označevanje izvora in načinov proizvodnje živalskih proizvodov;

16. poziva Evropsko komisijo, naj zagotovi, da se bo evropska agenda za podeželje izvajala v vseh politikah ter da bo vsebovala ambiciozne in konkretne politične cilje za zagon inovacij na podeželskih območij, organizacijo pametnega medregionalnega sodelovanja in spodbujanje delovanja državljanov v okviru lokalnih razvojnih strategij;

Digitalna preobrazba in industrija

17. poziva Komisijo, naj v koncept ekonomske, socialne in teritorialne kohezije vključi digitalno kohezijo kot dopolnilno razsežnost ter tako prepreči „dvojni digitalni razkorak“, ki ga povzroča pomanjkanje infrastrukture, dostopa do elektronskih naprav ter digitalnih veščin in znanja;

18. poziva Komisijo, naj v poročilu o primerjalni analizi e-uprave upošteva regionalne in lokalne razlike ter s tem povezane kazalnike, saj se razkorak med mesti in podeželjem pri uporabi storitev e-uprave povečuje;

19. poziva Komisijo, naj omogoči strukturiran dialog z evropskimi mesti in regijami o tem, kako pri izvajanju industrijske strategije ob upoštevanju strategij pametne specializacije okrepiti regionalne industrijske ekosisteme, grozde in medregionalna zaveznitva, saj v sporočilu Posodobitev nove industrijske strategije za Evropo še zdaleč ni dovolj lokalnega pristopa;

Čezmejno sodelovanje in mobilnost

20. pozdravlja zavezo Komisije, da bo pripravila instrument za izredne razmere na enotnem trgu, in poziva k oblikovanju zakonodaje, ki bo predpisovala minimalne evropske standarde in postopke za zagotavljanje odprtih notranjih meja, tudi v času kriz;

21. poudarja, da je potreben okvir politike EU, ki bo omogočal učinkovito vzpostavljanje in upravljanje čezmejnih javnih storitev; spodbuja tudi evropskega zakonodajalca, države članice, regije in lokalne organe, naj še naprej razvijajo in promovirajo orodja za participativno čezmejno demokracijo, ki prispevajo k udeležbi državljanov v procesu evropskega povezovanja na terenu;

22. globoko obžaluje, da razprave med državami članicami o predlaganem evropskem čezmejnem mehanizmu niso bile uspešne. Pravne in upravne ovire zelo omejujejo čezmejno sodelovanje in kakovost življenja v obmejnih regijah, zato poziva Komisijo k oblikovanju novega predloga za uredbo o evropskem čezmejnem mehanizmu;

23. poziva Evropsko komisijo, naj sprejme konkretne smernice o novem okviru za mobilnost v mestih, ki bo omogočil bolj trajnostno mobilnost v mestih in zmanjšal njen vpliv na zdravje ljudi;

24. pozdravlja medinstitucionalni sporazum o Instrumentu za povezovanje Evrope. Upa, da bodo sofinancirani projekti na področju vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T) in vseevropske energetske infrastrukture (TEN-E) prispevali k odpravi manjkajočih povezav, zlasti v čezmejnih regijah, in opozarja Komisijo, da je treba nameniti zadostna proračunska sredstva za sofinanciranje projektov na celovitem omrežju;

Migracije in socialna zaščita

25. predlaga oblikovanje regionalnega pregleda socialnih kazalnikov, da bi zajeli celoten obseg socialnih izzivov v EU in zagotovili izvajanje evropskega stebra socialnih pravic na vseh ravneh;

26. poziva Komisijo, naj podpre in spremlja izvajanje evropskega jamstva za otroke v državah članicah ter spodbuja izmenjavo najboljših praks na tem področju;

27. pričakuje, da bo Komisija pripravila ambiciozen predlog za izboljšanje delovnih pogojev platformnih delavcev, ki bo upošteval nacionalne modele trga dela in pristojnost EU za odločanje;

28. poziva Komisijo, naj priporoči OR vključi v pobudo o dolgotrajni oskrbi, saj je ta tesno povezana z velikim pomanjkanjem znanj in spretnosti na tem področju in demografskimi spremembami, ki so še posebej pereče v regijah s starajočim se prebivalstvom;

29. se zavezuje, da bo imel dejavno vlogo pri evropski platformi za boj proti brezdomstvu, ki bi jo moral dopolnjevati predlog Komisije za okvir EU za nacionalne strategije za brezdomstvo;

30. poziva Komisijo, naj zaradi pandemije COVID-19 posebno pozornost nameni krepitvi okrevanja in odpornosti kulturnega in ustvarjalnega sektorja ter naj obravnava negotove delovne pogoje umetnikov, tako da jim olajša mobilnost in zagotovi vzajemno priznavanje njihovega statusa;

Migracije in vključevanje

31. poziva Komisijo, naj poskrbi za napredek pri oblikovanju evropskega okvira za upravljanje migracij in azila v okviru novega pakta o migracijah in azilu. Ponovno poudarja, da bi bilo treba upoštevati lokalno in regionalno razsežnost migracij in vključevanja ter ju podpreti z novim partnerstvom med OR in Komisijo na področju vključevanja;

Varnost

32. poziva Komisijo, naj OR kot polnopravnega partnerja vključi v zavezo EU o varnosti in odpornosti mest ter v novo pobudo Mesta proti radikalizaciji in terorizmu;

Zdravje, civilna zaščita in turizem

33. opozarja Komisijo, da je treba pri vsakem pregledu schengenskega pravnega okvira upoštevati stališča in potrebe mest in regij, ki ležijo blizu notranjih meja. Poziva, naj se ga vključi v posvetovanje v zgodnji fazi v skladu s Protokolom št. 2 o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti;

34. poziva Evropsko komisijo, naj uvede hitri postopek za doseg zadovoljive in trajne rešitve humanitarne krize v Sredozemlju, ki naj bo prednostno osredotočena na zaščito življenj migrantov in tudi na zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. OR ter lokalne in regionalne oblasti so pripravljene pri tem tesno sodelovati;

35. poziva Komisijo, naj predstavi ambiciozne predloge za razvoj in proizvodnjo osnovnih zdravil v EU, da bi zmanjšali odvisnost EU od tretjih držav in zagotovili njeno strateško avtonomijo. Pričakuje, da bo Komisija predlagala tudi konkretne in trdne ukrepe za spodbujanje dostopa do generičnih in podobnih bioloških zdravil ter za zagotavljanje dostopa do zdravil v času krize;

36. podpira pregled vloge Evropske unije v politiki javnega zdravja v okviru konference o prihodnosti Evrope, pri čemer je treba upoštevati, da je zdravstvena politika v prvi vrsti v pristojnosti držav članic in se pogosto obravnava na podnacionalni ravni;

37. pričakuje, da bodo njegovo mnenje o pravicah pacientov pri čezmejnem zdravstvenem varstvu in rezultati tretjega posvetovanja mreže regionalnih središč upoštevani v tretjem poročilu o izvajanju direktive, ki naj bi bilo pripravljeno leta 2022;

38. z veseljem bo podal svoj prispevek k predlogu Komisije za evropski koledar cepljenja in potrdilo o cepljenju, da bi vsem Evropejcem, ne glede na kraj njihovega bivališča, zagotovili pravico do zaščite, ki jo nudi cepljenje, in dokazilo o njem;

39. poziva Komisijo, naj nadaljuje vzpostavljanje in razvoj ciljev Unije za odpornost na nesreče na področju civilne zaščite kot nezavezujočih ciljev v podporo ukrepom za preprečevanje nesreč in pripravljenost nanje, pri čemer poudarja, da je to treba storiti ne le v sodelovanju z nacionalnimi vladami, temveč tudi z lokalnimi in regionalnimi oblastmi; prav tako z veseljem pričakuje polno delovanje mreže znanja za evropsko civilno zaščito in poziva Komisijo, naj upošteva tudi strokovno znanje na področju obvladovanja nesreč, ki je na voljo na podnacionalni ravni. Nadalje pričakuje jasen načrt za dolgoročno zavezanost in finančno okrepitev mehanizma Unije na področju civilne zaščite in njegovih instrumentov, kot sta rescEU in evropska zdravstvena enota;

40. ponovno poziva k oblikovanju nove strategije za evropski turizem in poziva Komisijo, naj predstavi evropsko agendo za turizem 2030–2050, in med drugim njen prvi osnutek do konca prve polovice 2022, da bi podprli okoljski in digitalni prehod evropskega turističnega ekosistema, izboljšali njegovo konkurenčnost in spodbudili okrevanje lokalnega in regionalnega zaposlovanja, povezanega s to dejavnostjo;

Zunanje sodelovanje

41. obžaluje, da sporazum o trgovini in sodelovanju, ki sta ga EU in Združeno kraljestvo podpisala 24. decembra 2020, ne predvideva posebnega ali strukturiranega sodelovanja lokalnih in regionalnih oblasti. Vendar bo OR zlasti s političnim delom skupine za stike OR-Združeno kraljestvo razmislil o tem, kako zagotoviti naše nadaljnje sodelovanje z decentraliziranimi in lokalnimi upravami Združenega kraljestva. Prav tako poziva Komisijo, naj pozorno spremlja vključenost lokalnih in regionalnih oblasti v izvajanje rezerve za prilagoditev na brexit;

42. poziva Komisijo, naj v tesnem sodelovanju z OR, zlasti prek njegovih skupnih posvetovalnih odborov s Črno goro, Severno Makedonijo in Srbijo ter delovne skupine za Zahodni Balkan, vzpostavi trajno in strukturirano podporo sodelovanju med lokalnimi oblastmi v državah Zahodnega Balkana in njihovimi sorodnimi oblastmi v državah članicah EU;

43. pozdravlja odločitev o ustanovitvi akademije vzhodnega partnerstva za javno upravo ter okrepljeno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri izvajanju politik, strategij in vodilnih pobud v okviru vzhodnega partnerstva;

44. poziva vse institucije EU, naj pri izvajanju prenovljenega partnerstva z južnim sosedstvom upoštevajo lokalne in regionalne oblasti kot ključne partnerje pri trajnostnem razvoju in načrtovanju programov, da bi tako dali nov zagon reformam na področju decentralizacije;

45. poziva Komisijo, naj prizna vlogo, ki jo lahko imajo lokalne in regionalne oblasti pri prispevanju k miru in blaginji v tretjih državah, in sicer s pobudami, kot je pobuda iz Nikozije. Ta je konkreten primer medsebojnega sodelovanja, ki prispeva k ustvarjanju zaupanja in ohranjanju notranjega dialoga med regionalnimi in lokalnimi oblastmi;

Subsidiarnost in prihodnost Evrope

46. ponovno poziva Komisijo, naj okrepi svoje delo in sodelovanje z državljani ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi v okviru konference o prihodnosti Evrope in širše ter zagotovi ustrezna orodja za nadaljnje ukrepanje na podlagi priporočil konference. Poziva Komisijo, naj okrepi sodelovanje med svojimi predstavništvi v državah članicah in OR pri organizaciji lokalnih dialogov izven prestolnic;

47. poziva Komisijo, naj spremlja zakonodajne in nezakonodajne ukrepe iz akcijskega načrta za evropsko demokracijo, pri čemer naj v njegovo področje uporabe vključi regionalne in lokalne volitve, lokalne medije in boj proti dezinformacijam na regionalni in lokalni ravni;

48. ostaja zavezan izvajanju priporočil projektne skupine za subsidiarnost in sorazmernost z vodilom „storiti manj, a učinkoviteje“ ter načela „aktivne subsidiarnosti“. Poziva k sistematični uporabi preglednice za oceno subsidiarnosti;

49. naroča svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje institucijam EU in predsedstvu Sveta EU.

V Bruslju, 30. junija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Resolucija Evropskega odbora regij – Vizija za Evropo: prihodnost čezmejnega sodelovanja

(2021/C 440/02)

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. trdno verjame v visoko dodano vrednost čezmejnega sodelovanja kot bistvenega elementa projekta in politik Evropske unije, saj je njegov namen krepitev teritorialne kohezije ter povezav, izmenjav in sodelovanja med ozemlji in državljani prek kopenskih in morskih meja;
2. je zaskrbljen, ker je čezmejno sodelovanje zaradi pandemije COVID-19 močno nazadovalo v primerjavi z zadnjimi desetletji; glede na razpravo o prihodnosti Evrope poziva Evropsko unijo, naj čezmejno sodelovanje ponovno uvrsti na vrh politične agende EU, da bo tako postalo eden od elementov, ki prispevajo k okrevanju po krizi;
3. po javnem posvetovanju, ki ga je opravil o prihodnosti čezmejnega sodelovanja, in po posvetovanju s člani Evropskega čezmejnega zavezništva državljanov predlaga naslednjo vizijo čezmejnega sodelovanja v prihodnjih letih;

Storitve nujne pomoči, zdravstveno varstvo in prihodnje krize

4. poziva Evropsko komisijo, naj predstavi predlog za ohranitev kopenskega in pomorskega čezmejnega sodelovanja ter čezmejnega življenja v primeru krize na ravni EU ali regionalni ravni. V predlogu bi bilo treba predvideti, da bodo notranje meje EU ostale odprte, kar bo zagotavljalo prosto gibanje oseb, čezmejne javne storitve ter popolno in nemoteno delovanje enotnega trga in schengenskega območja;
5. poudarja, da bi se morale Evropska unija in njene države članice vedno pravočasno posvetovati z lokalnimi in regionalnimi oblastmi, preden bi se odločile zapreti meje ali sprejeti ukrepe, ki bi lahko vplivali na življenje državljanov; poleg tega je treba pri teh ukrepih spoštovati načelo sorazmernosti in ne preseči tistega, kar je potrebno za doseganje legitimnih in preglednih ciljev politike;
6. poudarja, da bi morali prebivalcem Evropske unije zagotoviti kar najhitrejši dostop do storitev nujne pomoči in zdravstvenih storitev; spodbuja države članice, naj razmislijo o ukrepih, ki bi osebju, ki opravlja storitve nujne pomoči in zdravstvene storitve, in njihovim vozilom omogočili prost prehod meja;
7. predlaga, naj države članice pri spremembah dejavnosti zdravstvenih služb in nujne pomoči ali pri načrtovanju ali izvajanju novih nacionalnih, regionalnih ali lokalnih zdravstvenih načrtov upoštevajo čezmejno sodelovanje; razmislijo naj tudi, kako bi bilo mogoče v največji možni meri in ob upoštevanju vzrokov izrednih razmer izvajati in spoštovati zdravstvene načrte EU;
8. poziva države članice, naj oblikujejo skupne čezmejne načrte za ukrepanje v izrednih razmerah za posamezne meje ali celo za posamezne dele mej, da bi zagotovile boljšo pripravljenost in odzivanje v izrednih razmerah. Pri pripravi načrtov bi se bilo treba posvetovati z obmejnimi regijami EU, zlasti z evroregijami, delovnimi skupnostmi, evropskimi združenji za teritorialno sodelovanje in drugimi čezmejnimi strukturami, in, kjer je to smiselno, bi bili ti lahko pristojni za njihovo izvajanje ali soupravljanje;
9. poziva k tesnemu sodelovanju z Evropskim centrom za preprečevanje in obvladovanje bolezni in pristojnimi regionalnimi organi, zlasti z ustanovitvijo lokalnih ali regionalnih čezmejnih opazovalnic zdravja;

Za bolj povezane čezmejne regije

10. poziva Evropsko unijo, naj v sodelovanju z državami članicami ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi spodbuja razvoj funkcionalnih življenjskih območij na kopenskih in pomorskih čezmejnih območjih Unije in sosednjih držav, tudi v najbolj oddaljenih regijah, ter svoje prihodnje možnosti financiranja in politike osredotoči na ta območja;
11. poziva Evropsko komisijo, naj pri oblikovanju svojih politik čezmejnost obravnava horizontalno;

12. poziva Evropsko komisijo, zlasti Eurostat, pa tudi ustrezne nacionalne statistične urade, naj sistematično zbirajo statistične podatke o življenju na čezmejnih območjih s kartiranjem čezmejnih tokov in soodvisnosti na vseh ustreznih političnih področjih in v javnem življenju, s čimer bi pridobili konkretno dokumentacijo, ki bi bila v pomoč pri oblikovanju prihodnjih politik;

13. poziva države članice, naj preučijo, kako oblikovati skupne strategije za povezana čezmejna območja, in predvidijo namenska sredstva za razvoj čezmejnih projektov, prostorskega načrtovanja, infrastrukture, gospodarskih strategij in povezanega trga dela. Finančna sredstva za oblikovanje in izvajanje teh strategij bi se lahko zagotovila v okviru programa Interreg iz večletnega finančnega okvira 2021–2027;

14. meni, da bi se morale vse službe Evropske komisije zavedati obstoja evropskih združenj za teritorialno sodelovanje, in poziva Evropsko komisijo, naj zagotovi, da bodo ta združenja priznana kot pravni subjekti in upravičena do udeležbe na vseh razpisih za projekte EU;

15. poudarja, da bi bilo treba še bolj varovati zdravje okolja (kakovost zraka, tal in vode) ter prebivalcev na obmejnih območjih, da bi preprečili onesnaževanje in industrijska tveganja, ki nastanejo na drugi strani meje;

16. da bi omogočili neovirano čezmejno življenje, poziva Evropsko komisijo, naj vzpostavi dialog z državami članicami, da bi poiskali učinkovite načine za medsebojno priznavanje kvalifikacij ter pravic državljanov in podjetij;

Izboljšanje čezmejnih prometnih in komunikacijskih povezav

17. poziva, naj se z ustreznim financiranjem in strateškim načrtovanjem podpirata boljša čezmejna poveztljivost in intermodalnost na kopenskih in pomorskih mejah. Instrumenti, kot je instrument za povezovanje Evrope, bi morali vedno vključevati posebne pozive za vzpostavljanje manjkajočih čezmejnih povezav, tudi zunaj jedrnega omrežja TEN-T. Z dolgoročnimi naložbami Evropske investicijske banke ter nacionalnih spodbujevalnih bank in institucij bi bilo treba zagotoviti sredstva tudi za čezmejne projekte, poleg tega pa bi bilo treba povečati financiranje teh prometnih ozkih grl v okviru operativnih programov Interreg;

18. poudarja, da bi bilo treba bolj ambiciozno spodbujati vse rešitve za razogljčenje čezmejnih tokov, da bi dosegli podnebne cilje do leta 2030 in podnebno nevtralnost do leta 2050. To vključuje tudi oblikovanje skupnih cenovnih politik ali sistemov za izdajanje vozovnic, uskladiitev voznih redov in dostopnost informacij potnikom;

19. glede na izzive, s katerimi se soočajo otoška, gorska in obrobna območja, želi poudariti tudi pomen programov čezmejnega sodelovanja, da se zagotovijo ozemeljska kontinuiteta in čezmejna mobilnost ter trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri, pa tudi da se podpreta razogljčenje energetskega sistema in krožno gospodarstvo v teh regijah in morskih bazenih;

20. poudarja, da bi bilo treba več pozornosti in finančnih sredstev nameniti projektom čezmejnih povezav informacijske tehnologije, dostopu do širokopasovnih omrežij in uporabi orodij umetne inteligence, ki bi podprla gospodarsko in socialno sodelovanje med čezmejnimi regijami, ter pri tem posebej upoštevati potrebe podeželja;

Razvoj čezmejnih storitev

21. poudarja, da je potreben okvir politike EU, s katerim bi omogočili učinkovito vzpostavitev in upravljanje čezmejnih javnih storitev, ki bi ustrezale potrebam prebivalcev EU v obmejnih regijah, še zlasti upoštevajoč potrebe državljanov čezmejnih regij, ki se soočajo z demografskimi izzivi, da bi tako s kakovostnimi javnimi storitvami preprečili nadaljnje odseljevanje prebivalcev. Čezmejne javne storitve za prebivalce in podjetja bi bilo treba razviti na vseh pomembnih področjih čezmejnega življenja;

22. poziva obmejne regije EU, zlasti evroregije, delovne skupnosti, evropska združenja za teritorialno sodelovanje in druge čezmejne strukture, naj proaktivno oblikujejo čezmejne sinergije, iščejo skupne možnosti za manjšo porabo virov in razvijejo dopolnilne storitve, da bi ustvarili privlačno ponudbo za državljane in turiste na obeh straneh meje;

23. poudarja, da je treba izboljšati dostop do avdiovizualnih vsebin in njihovo razširjanje z omejevanjem geografskega blokiranja, zlasti v obmejnih regijah, kar bi koristilo tudi jezikovnim manjšinam;

24. poudarja, da je zmanjšanje upravnega bremena še posebej pomembno za podjetja, ki poslujejo v obmejnih regijah, in se zato zavezuje, da bo to vprašanje prednostno obravnaval v okviru platforme Pripravljeni na prihodnost z oblikovanjem ustreznih predlogov na področjih, kot so javna naročila ter orodja in postopki digitalnega javnega naročanja, pri čemer poudarja pomen digitalizacije pri razvoju čezmejnega zagotavljanja javnih storitev, in sicer na podlagi treh vidikov: proizvodnega sektorja, uprav in javnih subjektov, ki ponujajo storitve državljanom, ter samih državljanov;

25. poziva Evropsko komisijo, naj pripravi zakonodajni okvir, ki bo obmejnim državam olajšal sprejetje predpisov za obmejne delavce;

Razvoj povezanih čezmejnih trgov dela

26. poudarja, da je v čezmejnih regijah, ki so med seboj močno povezane, potreben sorazvoj, da bi zagotovili kohezijo in trajnostno rast. Za to so potrebni celovita teritorialna strategija, pravična porazdelitev prihodkov, ustvarjenih s čezmejnimi delom, ter čezmejno financiranje čezmejne infrastrukture in javnih storitev, potrebnih za zagotovitev delovanja čezmejne regije;

27. poziva k večjemu spodbujanju in lažjemu čezmejnemu sodelovanju na področju mobilnosti za namene izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja. Tovrstna mobilnost pri posameznikih izboljšuje zaposlitvene možnosti, prispeva k odprtosti v svet in krepi evropsko državljanstvo;

28. poudarja, da bi morali izobraževalni sistemi, tudi na univerzah, v ustanovah za izobraževanje odraslih in ustanovah za poklicno izobraževanje v obmejnih regijah, ponujati priložnosti za učenje jezikov sosednjih držav čim bolj zgodaj in v okviru vseživljenjskega učenja, pri čemer bi morali biti učni načrti prilagojeni sedanjim in prihodnjim potrebam trga dela;

Krepitev čezmejnega upravljanja

29. poziva, naj se čezmejnimi strukturam, kot so evroregije, delovne skupnosti ali čezmejna evropska združenja za teritorialno sodelovanje, dodeli pomembnejša vloga pri upravljanju čezmejnih območij in naj se z njimi redno posvetuje o vseh vidikih čezmejnega življenja. Države članice ter lokalne in regionalne oblasti bi morale vzpostaviti delovne metode, s katerimi bi to zagotovile;

Razvoj skupnega občutka čezmejne identitete

30. poudarja, da pri čezmejnem sodelovanju ne gre le za gospodarsko sodelovanje, temveč tudi za življenje v obmejnih regijah in razvoj občutka skupne identitete. Razviti bi bilo treba pristop, ki temelji na kulturi in odraža bogastvo snovne in nesnovne dediščine, skupne čezmejnimi regijam, državljanom omogoča redno sodelovanje in druženje s sosedi ter gradi vzajemno zaupanje, saj je nezaupanje še vedno ena glavnih ovir za čezmejno sodelovanje. V zvezi s tem so izjemno pomembni projekti za stike med ljudmi, še posebej za okrepitev medkulturne izmenjave, saj poglobljajo medsosedsko sodelovanje, ki je velikega pomena za državljanke v njihovem vsakdanjem življenju. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti tudi raznolikosti prebivalstva in poiskati ustrezne načine za uporabo vključujočega pristopa;

31. podpira uvedbo „digitalne čezmejne storitvene izkaznice EU“ in opozarja zakonodajalca, da je bil prvotni razlog za oblikovanje storitvene e-izkaznice zmanjšanje upravne zapletenosti in stroškov, ki jih imajo ponudniki čezmejnih storitev, zlasti mala in srednja podjetja, pri izpolnjevanju upravnih formalnosti;

32. poziva Evropsko unijo, države članice ter lokalne in regionalne oblasti, naj podprejo organizacijo rednih kulturnih, izobraževalnih in športnih čezmejnih prireditev in festivalov; poudarja, da bi bilo treba še naprej razvijati prostovoljstvo mladih in njihovo vključevanje v pobude za čezmejno in evropsko sodelovanje, s čimer bi dopolnili pobudo Interreg Volunteer Youth (IVY) in evropsko solidarnostno enoto;

33. meni, da bi morala Evropska unija spodbujati razvoj univerzalnih strojnih prevajalnikov, ki so še posebej koristni na čezmejnih območjih;

Boljše pravno urejanje za močnejše obmejne regije

34. poudarja, da je Evropska unija sprejela številne zakonodajne akte in pogodbe, ki lahko bistveno izboljšajo življenje državljanov v obmejnih regijah, vendar je njihovo izvajanje in spremljanje pomanjkljivo; poziva Evropsko komisijo, naj pregleda izvajanje veljavne zakonodaje in okrepi zmogljivosti za spremljanje, da bi zagotovili njeno pravilno izvajanje na vseh ravneh;

35. poziva Evropsko komisijo, naj predlaga instrument za usklajevanje med državami članicami pri prenosu direktiv EU, da se ne bi ustvarile nove pravne ovire na mejah;

36. poziva Evropsko komisijo in države članice, naj izvedejo čezmejne ocene teritorialnega učinka vseh ustreznih zakonodajnih predlogov z morebitnim čezmejnimi učinkom, da bi preprečili ustvarjanje novih ovir v čezmejnih regijah;

37. poziva Evropsko komisijo, naj predlaga spremembe ali pojasnila k schengenskemu sporazumu, zlasti v določbah, ki državam članicam omogočajo, da zaprejo meje ali uvedejo dodatne upravne zahteve za njihov prehod;

38. globoko obžaluje, da razprave med državami članicami o predlaganem evropskem čezmejnem mehanizmu niso bile uspešne, saj predlog omogoča znaten napredek pri čezmejnem sodelovanju; ker čezmejne pravne in upravne ovire močno omejujejo čezmejno sodelovanje in kakovost življenja v obmejnih regijah, poziva k novi pobudi Komisije za revizijo uredbe o evropskem čezmejnem mehanizmu, tako da se bodo upoštevala vprašanja, ki so jih izpostavile države članice; izraža pripravljenost, da pred oblikovanjem novega predloga uredbe organizira razprave z Evropsko komisijo, Evropskim parlamentom, državami članicami, regionalnimi in lokalnimi oblastmi ter vsemi drugimi zainteresiranimi stranmi;

39. poziva Evropsko komisijo in države članice, naj priznajo vlogo, ki jo imajo evroregije kot temeljni instrument evropskega povezovanja in kohezije, saj oblikujejo evroregionalno identiteto, sprejemajo skupne strategije, si prizadevajo za odpravo z mejami povezanih stroškov ter gojijo medsosedsko sodelovanje; zato poziva, naj se z večjo finančno podporo spodbudi in krepí vlogo evroregij v čezmejnem sodelovanju;

Izboljšanje evropskega teritorialnega sodelovanja

40. poziva Evropsko unijo, naj med vmesnim pregledom revidira večletni finančni okvir in nameni znatno več sredstev programom Interreg in evropskemu teritorialnemu sodelovanju;

41. se zavzema za nadaljnjo znatno poenostavitev projektov Interreg in poudarja, da bi morali biti dovolj prožni, da bi zadostili dejanskim potrebam čezmejnih območij; poziva organe za upravljanje programov Interreg, naj se še naprej izogibajo čezmernemu prenašanju zakonodaje. Opustiti bi bilo treba nepotrebne upravne postopke ter nekatere kontrole in revizije, ki so prepegoste, saj so zaradi sedanje obremenitve čezmejni projekti neizvedljivi ali nezaželeni za številne lokalne in regionalne oblasti ter druge subjekte;

42. meni, da bi bilo treba v obdobju 2021–2027 ohraniti vsa geografska območja čezmejnega sodelovanja, kot so bila opredeljena v obdobju 2014–2020, in poskrbeti, da območja, ki so upravičena do različnih programov čezmejnega sodelovanja, ne bodo neutemeljeno ukinjena;

43. poziva, naj se v obmejnih regijah EU in v okviru programov Interreg več sredstev vlaga v projekte za stike med ljudmi ali mikroprojekte, ki se lahko upravljajo z rednimi javnimi razpisi ali ustanovijo „sklada za majhne projekte“, da bi povečali možnosti za srečanja in dejavnosti za krepitev medsebojnega zaupanja, ter predlaga tesnejše povezovanje in sodelovanje na področju čezmejnega, nadnacionalnega in medregionalnega sodelovanja;

44. poudarja pomen sinergij in dopolnjevanja med ukrepi čezmejnega sodelovanja in evropskimi programi financiranja v okviru neposrednega, posrednega in zlasti deljenega upravljanja;

45. poudarja, da bi morala Unija v okviru programov Interreg financirati nadaljnje usposabljanje uradnikov v obmejnih regijah na podlagi čezmejnega sodelovanja in ponuditi programe učenja jezikov in izmenjave, podobne programu Erasmus, za javne uslužbenke v čezmejnih regijah, da bi okrepili čezmejno sodelovanje;

46. poudarja svojo zavezanost sodelovanju z državami članicami, institucijami EU in ustreznimi deležniki pri uresničevanju predlogov iz te resolucije;

47. poudarja, da je namen predlogov iz te resolucije prispevati k razpravam na konferenci o prihodnosti Evrope; v zvezi s tem poziva lokalne in regionalne oblasti v obmejnih regijah, naj organizirajo čezmejne dialoge z državljanji in stalne posvetovalne mehanizme, v okviru katerih bi državljanji lahko prispevali h konferenci o prihodnosti Evrope;

Zunanja razsežnost čezmejnega sodelovanja

48. opozarja na pomembno vlogo, ki jo lahko imajo čezmejno sodelovanje in stalne čezmejne strukture, kot so evroregije, delovne skupnosti ali evropska združenja za teritorialno sodelovanje, pri doseganju trajnostnega razvoja prek zunanjih meja, saj prispevajo k tesnejšemu sodelovanju EU s sosednjimi državami, podpirajo lokalne in regionalne oblasti, krepijo varnost in izboljšujejo socialno-ekonomski razvoj. Lokalne in regionalne oblasti ob zunanjih kopenskih in morskih mejah EU bi morale okrepiti sodelovanje s sosednjimi državami, ki niso članice EU, v korist obeh strani, in sicer z razvojem skupne infrastrukture, krepitevijo družbeno-gospodarskega sodelovanja in povečanjem kulturne izmenjave, obenem pa omogočiti uvajanje skupnih storitev, ki bodo koristile državljanom tega obmejnega območja;

49. poziva k razmisleku o čezmejnem sodelovanju med evropskimi, nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi oblastmi kot ključnem elementu za dolgoročno reševanje humanitarnih kriz v Evropi in njeni sosesčini;

50. poudarja ključno vlogo čezmejnega programa PEACE na meji med Irsko in Severno Irsko v mirovnem procesu in obžaluje odločitev vlade Združenega kraljestva, da bo prenehala sodelovati v drugih programih evropskega teritorialnega sodelovanja; glede na uspešno delo v okviru programov Interreg, ki zajemajo območje Severnega morja, meni, da je spodbujanje prihodnjih čezmejnih projektov in struktur pomemben korak k ohranjanju tesnih vezi z mesti in regijami Združenega kraljestva, četudi niso formalno vključeni v programe sodelovanja EU;

51. opozarja, da zaradi najbolj oddaljenih evropskih regij zunanje meje EU segajo na karibsko, indijsko in zahodnoafriško obalo. To so območja, ki so močno izpostavljena tveganjem in izrednim razmeram, med drugim povezanim z migracijskimi gibanji, nedovoljeno trgovino, naravnimi nesrečami ali zdravstvenimi krizami. EU za ta območja ni oblikovala skupnih strategij, kakršne obstajajo za zunanje meje v njeni sosesčini; poziva EU, naj se bolj posveti tej tematiki in pripravi akcijske načrte za vsako od teh območij, s čimer bo okrepila sodelovanje s sosednjimi državami in izkoristila strateški potencial najbolj oddaljenih evropskih regij na teh območjih.

V Bruslju, 1. julija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

MNENJA

ODBOR REGIJ

145. PLENARNO ZASEDANJE OR (HIBRIDNO – INTERACTIO), 30. 6. 2021–1. 7. 2021

Mnenje Evropskega odbora regij – Strategija za trajnostno in pametno mobilnost

(2021/C 440/03)

Poročevalec:	Robert VAN ASTEN (NL/RENEW EUROPE), član občinskega sveta, Haag
Referenčni dokument:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Strategija za trajnostno in pametno mobilnost – usmerjanje evropskega prometa na pravo pot za prihodnost COM(2020) 789 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Splošne ugotovitve

1. pozdravlja strategijo EU za trajnostno in pametno mobilnost. Evropska komisija s tem sporočilom povezuje trajnostno agendo iz zelenega dogovora EU, digitalno agendo in vlogo mobilnosti pri okrevanju po krizi zaradi COVID-19;
2. meni, da mobilnost povezuje ljudi, mesta in regije ter je pogoj za dobro delujoče gospodarstvo. Vendar pa v Evropi povzroča tudi četrtno vseh emisij CO₂. Zato podpira širok pristop Evropske komisije k oblikovanju bolj trajnostne mobilnosti, izboljšanju dostopa do trajnostnih alternativ in pravih (cenovnih) spodbudam;
3. opozarja, da je treba krepitev trajnostne mobilnosti združiti z obravnavo povezanih izzivov, kot so fizična in cenovna dostopnost, prometna varnost, zdravje, prostorsko načrtovanje, obstoj dejanskih alternativ zasebnemu prevozu in demografske spremembe. Strategija ne vsebuje konkretnih ukrepov, s katerimi bi poskrbeli za medsebojno krepitev teh izzivov;
4. ugotavlja, da mobilnost v mestih in regijah povezuje bivanje, zdravje, delo, znanje, oskrbo z blagom in prosti čas. Prehod na področju mobilnosti se izvaja zlasti na regionalni in lokalni ravni. V strategiji bi bilo treba bolj upoštevati znanje in izkušnje mest in regij na področju trajnostne mobilnosti. Prehod na trajnostno in pametno mobilnost zahteva skupni pristop in sodelovanje vseh ravni upravljanja (upravljanje na več ravneh), v skladu z načelom aktivne subsidiarnosti;
5. meni, da pri tem ne gre izključno le za bolj trajnostni prevoz (v smeri brezemisijevih vozil), temveč zlasti za skrajšanje potovanj in zmanjšanje njihovega števila – kjer je to mogoče – ter spremembe mobilnosti (v smeri bolj trajnostnih aktivnih oblik, kot so hoja, kolesarjenje ter avtobusi in vlaki) in skupne oblike mobilnosti (npr. s pametnim, digitalno podprtim združevanjem potreb po prevozu (skupinski prevoz), tudi na podeželju);

6. ugotavlja, da prehod na področju mobilnosti zahteva spremembo vedenja, pri čemer je v središču uporabnik. Več pozornosti je treba nameniti socialnim inovacijam, usmerjenim v učinkovite spodbude, ki jih mesta in regije lahko uporabijo za podpiranje aktivne mobilnosti, kot so med drugim institucionalne spodbude za kolesarjenje, izgradnja prostorov za parkiranje koles, nadzor nad uporabo pločnikov in kolesarskih stez ter sprejemanje vseh potrebnih korakov za izboljšanje dostopnosti za vse;

7. obžaluje, da strategija ne predstavlja celovite vizije evropske politike mobilnosti, ki bi na skupen in uravnotežen način zajemala vse načine prevoza. V zvezi s tem poudarja, da bi morala Komisija dati večji poudarek drugim trajnostnim načinom prevoza, kot so avtobusi, ki naj bi imeli ključno vlogo pri prehodu na trajnostno, varno in dostopno mobilnost;

8. meni, da morajo EU, države članice, regije in mesta začeti obravnavati javni prostor kot skupno dobro, zlasti pri zasnovi in načrtovanju mest, pa tudi pri podnebnem in energetskega načrtovanju. To bi lahko pripomoglo k spremembi uporabe javnega prostora, kjer prevladujejo zasebna vozila, v skupno dobro za vse državljane;

9. poziva države članice, regije in mesta, naj bistveno okrepijo prizadevanja za povečanje deleža hoje, kolesarjenja, javnega prevoza in drugih možnosti za trajnostni skupinski prevoz na mestnih, vmesnih in podeželskih območjih;

10. obžaluje, da se Evropska komisija v predlogu osredotoča predvsem na posamezna vozila in pri tem zanemara njihov vpliv na zastoje in druge negativne zunanje učinke (hrup, onesnaževanje zraka, nesreče, emisije toplogrednih plinov, učinek ovire ipd.), s katerimi se soočajo predvsem tranzitne regije in mesta. Poleg tega obseg prometa v nekaterih državah članicah narašča, ker se prebivalstvo iz mestnih središč seli na obrobje in v predmestja;

11. pozdravlja pomembno vlogo načrtov za trajnostno mobilnost v mestih. Te načrte uporablja vse več mest v Evropi, vendar pa jih je treba razširiti, da bodo vanje kot gravitacijsko območje ⁽¹⁾ zajete tudi okoliške regije. To območje se lahko razlikuje glede na mesto in regijo ter zajema tako primestna kot tudi okoliška podeželska območja;

12. poudarja, da misije v okviru programa Obzorje EU, zlasti misija za 100 podnebno nevtrálnih mest do leta 2030, odločilno prispejajo k reševanju velikih družbenih izzivov iz strategije EU, saj združujejo različna tematska področja;

13. meni, da so dobre povezave pomembne za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo v EU. V strategiji za mobilnost zlasti pogreša konkretne pobude Evropske komisije za podeželska, odmaknjena in najbolj oddaljena območja, ki bi izhajale iz pomena mobilnosti na podeželskih območjih s šibko infrastrukturo za zagotavljanje storitev splošnega pomena. Približno dve tretjini evropskega prebivalstva živita zunaj velikih mest. Zlasti na manj poseljenih, najbolj oddaljenih, otoških in gorskih območjih se javni prevoz sooča z velikimi izzivi. Evropska sredstva in regulativni ukrepi bi morali prispevati k izboljšanju mobilnosti državljanov vseh pogojev;

14. opozarja, da so mesta in regije pogosto tudi same ponudniki in naročniki javnega prometa in določajo obveznost javne službe, na primer tudi na področju reševalnega prevoza ter javnega linijskega prevoza potnikov v cestnem prometu; zato poziva Evropsko komisijo, naj pri pregledu smernic za razlago uredbe o obveznostih javne službe v kopenskem prometu bolje upošteva trajnostnost prometa, da se zlasti lokalnim in regionalnim oblastem omogoči oblikovanje strožjih zahtev;

Vloga lokalnih in regionalnih oblasti

15. ugotavlja, da morajo mesta in regije obvladati različne izzive. Nekatere regije z velikimi mesti in tranzitne regije se soočajo z veliko prometno obremenitvijo, onesnaženjem zraka in okoljskim hrupom. V drugih, zlasti manj poseljenih regijah in na obrobjih velikih mest je velik problem pomanjkanje dobrih povezav, ki otežuje dosegljivost in dostopnost.

⁽¹⁾ Gravitacijsko območje (angl. *daily urban system*) je okoliško območje mest, kjer poteka dnevna migracija zaposlenih. Z njim je mestno območje opredeljeno tako, da vključuje tudi območja, iz katerih prihajajo dnevni migranti.

Obstajajo tudi regije, kjer se zaradi sezonskega demografskega priliva prebivalstvo lahko celo potroji. V velikih regijah se lahko vsi ti problemi pojavljajo skupaj;

16. je seznanjen s strategijo EU za vodik in poudarja potencial vodika, proizvedenega iz obnovljivih virov energije, in iz njega pridobljenih e-goriv za razogljičenje tistih področij prometa, kjer elektrifikacija ni smiselna oziroma ni predvidena, kot so promet težkih tovornih vozil, vodni in zračni promet. Zeleni vodik je lahko uporabna alternativa tudi v krajevnem javnem potniškemu prometu in za specializirana komunalna vozila; ⁽²⁾

17. ugotavlja, da je mobilnost neločljivo povezana s prostorskim načrtovanjem, na primer z načrtovanjem in lokacijo stanovanjskih, delovnih, storitvenih in kulturnih objektov, pa tudi z gradnjo pločnikov in kolesarskih stez, postaj za vozila javnega prometa, parkirnih mest itd. Prostorski načrti in raba tal usmerjajo elemente za uresničevanje mobilnosti in določajo merila, ki jih je treba upoštevati pri njenem uvajanju. Ker se EU osredotoča zgolj na to, da bi vse obstoječe oblike mobilnosti postale bolj trajnostne, se prostorska razsežnost ne priznava dovolj;

18. ugotavlja, da je mobilnost na podeželju eden od bistvenih vidikov prostorskega načrtovanja, saj omogoča povezljivost med območji poselitve in glavnim krajem na podeželju ali upravnim središčem, kjer se izvajajo vse bistvene javne storitve. Zato mobilnost na podeželju – s tistimi načini prevoza, ki so na danem območju najbolj učinkoviti, dostopni in razširjeni – državljanom omogoča enak dostop do osnovnih storitev (izobraževanja, zdravstva, socialnih storitev itd.) kot prebivalcem v mestnem ali primestnem okolju;

19. priporoča, naj se zaradi zmanjšanja emisij, ki jih povzroča na fosilnih gorivih temelječa mobilnost, osnovne storitve, kot so stanovanja, delo, šole, zdravstveni domovi, podjetja, prosti čas ⁽³⁾ in trgovine, umestijo v neposredno bližino posameznih stanovanjskih območij. Hkrati bo zaradi pandemije COVID-19 in dela na daljavo kraj prebivališča manj vezan na kraj dela, zaradi česar bi se dolgoročno lahko zmanjšal tudi obseg prometa. Odbor zato povsod, kjer je mogoče, in ob upoštevanju različnih okoliščin v evropskih občinah, zagovarja koncept „15-minutnega mesta“, v katerem prebivalec za izpolnitev vseh osnovnih potreb in mnogih želja ni treba potovati več kot 15 minut. V 15-minutnem mestu je sicer prostor tudi za motorna vozila, vendar pa ta ne smejo določati njegove velikosti ali oblike;

20. poudarja, da je treba upoštevati omejitve najbolj oddaljenih regij, kjer so gradnja, načrtovanje in vzdrževanje javnega prometnega omrežja za potrebe prebivalstva težji in dražji ter kjer so osebna vozila ob pomanjkanju drugih možnosti še vedno glavno prevozno sredstvo;

21. ugotavlja, da mesta in regije spodbujajo aktivno mobilnost z dobro infrastrukturo za pešce, kolesarje in javni promet. Pri tem je treba poskrbeti za enostavne in varne možnosti prestopa, možnosti za prevoz koles ter dobre in cenovno ugodne povezave za prebivalce z obrobja mesta in iz vaških središč na podeželju. V zvezi s tem Odbor obžaluje, da strategija ne vsebuje jasne vizije za javni prevoz. Predlagana strategija mora tudi omogočati, da se za različne potrebe po mobilnosti predvidijo načini prevoza, ki so v danem primeru najbolj učinkoviti in trajnostni ter najboljše ustrezajo potrebam državljanov;

22. ugotavlja, da so dobre povezave pomembne za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo v EU, saj so tako vse regije in mesta povezani na notranjem trgu in nihče ni zapostavljen. To ne velja le za vele mesta v gospodarskih središčih, ampak tudi za srednje velika mesta, podeželska in gorska območja, območja na obrobju, najbolj oddaljena območja in otoke;

Načrti za trajnostno mobilnost v mestih

23. ugotavlja, da so v središču strategije načrti za trajnostno mobilnost v mestih. Ta prostovoljni instrument politike iz leta 2013 je namenjen upravljanju mobilnosti v mestih in povezav med mesti ter okoliškim (primestnim) območjem. Trenutno ima v Evropi tak načrt mobilnosti 1 000 mest. EU ⁽⁴⁾ je v zadnjih letih objavila smernice o številnih vidikih, med drugim o -območjih z nizkimi emisijami, kolesarjenju in deljeni mobilnosti, pa tudi o spodbujanju e-mobilnosti ter podnebnem načrtovanju za javne prostore na podeželju;

⁽²⁾ CoR 2020/549.

⁽³⁾ 15-minutno mesto je dober primer. To pomeni, da prebivalci v 15 minutah (gostota) peš ali s kolesom (zasnova) dosežejo vse nujne storitve: trgovine, pisarne, šole, zdravstveno varstvo, šport, kulturo in razvedrilo (raznolikost).

⁽⁴⁾ <https://www.eltsis.org/mobility-plans/sump-guidelines>

24. poudarja, da se v nekaterih državah članicah pripravljajo regionalni načrti mobilnosti, ki bolje upoštevajo razsežnost izzivov in zajemajo gravitacijsko območje. Kot podlaga se trenutno uporabljajo funkcionalna mestna območja, vendar sedanja opredelitev Eurostata ne odraža dobro strukturne in funkcionalne realnosti policentričnih regij, ki jih povezujejo prometni tokovi. Regionalni načrti trajnostne mobilnosti bi morali biti tudi sredstvo za učinkovito in trajnostno zagotavljanje prevoza v podeželskih regijah z največjim odseljevanjem.

25. poudarja, da morajo biti načrti za trajnostno mobilnost v mestih dovolj prožni, da upoštevajo raznolikost mest in regij ter načelo subsidiarnosti. Pripravo tovrstnih načrtov in izvajanje ukrepov, ki jih določajo, je pomembno finančno podpreti, da bodo lokalne in regionalne oblasti z izvajanjem novih konceptov politike in poskusi spreminjanja vedenja pridobile izkušnje s to metodologijo in se druga od druge učile;

26. poudarja, da je treba v načrtih za trajnostno mobilnost upoštevati pomen podeželja, odročnih in najbolj oddaljenih območij ter otoških in gorskih regij, da se zagotovita dobra povezanost in dostopnost. Zato je treba razviti modele mobilnosti, ki temeljijo na učinkovitih in trajnostnih sistemih, kot je prevoz na zahtevo. V te načrte morajo biti zajeti tudi kraji na podeželju, ki so odvisni od glavnih urbanih središč, da se zagotovijo ustrezne povezave z redko pozidanimi, odročnimi in težko dostopnimi območji;

Instrumenti financiranja

27. poudarja, da bi moral skupinski javni prevoz ostati bistveni del načrtov za trajnostno mobilnost v mestih, ki bi morali vključevati tudi šolski prevoz, da bi zmanjšali število vozil v prometu in negativne zunanje učinke; poziva Komisijo, naj to obliko prevoza prizna kot bistveni del trajnostne mobilnosti v novem okviru mobilnosti v mestih in zagotovi zadostno podporo za njegovo širitev;

28. ugotavlja, da bo številne potrebne naložbe v prehod na področju mobilnosti treba v prihodnjih letih izvesti z lastnimi nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi viri. Zato mora EU v okviru Pakta za stabilnost in rast ter pravil o državni pomoči narediti prostor za naložbe, ki zmanjšujejo vpliv prometa na okolje in dosegajo cilj evropskega zelenega dogovora;

29. vendar ugotavlja, da so za naložbe v mesta in regije, prijetne za življenje, predvsem pa za boljši javni prevoz, mreže poti za pešce in kolesarje ter izgradnjo dobre infrastrukture, kot so javno dostopna polnilna mesta za električna vozila in vozila s pogonom na vodikove gorivne celice, sistemi javnega prevoza in pametne aplikacije, potrebna dodatna sredstva EU, zlasti za izvajanje ukrepov, določenih v načrtih za trajnostno mobilnost v mestih. V manj razvitih regijah s slabšimi možnostmi financiranja je pomembno mobilizirati finančna sredstva za začetne naložbe in dolgoročne stroške nudenja prometnih storitev. Zaradi strogih pogojev uporabe finančnih sredstev EU in mnogoplastne strukture proračunov v državah članicah je dostop lokalnih in regionalnih oblasti do teh sredstev včasih otežen v primerjavi z drugimi možnostmi financiranja.

Regije z močno gospodarsko usmeritvijo v avtomobilsko in dobavno industrijo so močno obremenjene zaradi prestrukturiranja sektorja. Proizvodnja električnih in hibridnih vozil je v celotni vrednostni verigi, od proizvodnje do servisnih delavnic, veliko manj delovno intenzivna. Nove tehnologije zahtevajo popolnoma drugačne kvalifikacije. Regije, v katerih avtomobilska industrija predstavlja pomemben del njihovega gospodarstva in zaposlovanja, morajo prejeti potrebno dodatno podporo iz evropskih skladov, da bi se čim bolj zmanjšala tveganja tehnološkega prehoda, ki ga v tej industriji spodbuja EU, in ublažili morebitni negativni učinki na gospodarstvo in zaposlovanje v teh regijah;

30. ugotavlja, da Komisija navaja, da bo aktivno podprla lokalne in regionalne oblasti, vendar njena strategija nima celostnega pristopa. Dobrodošla bi bila podpora lokalnim in regionalnim oblastem v obliki boljših informacij, enotnih kontaktnih točk in tehnične pomoči pri vlaganju prošelj za subvencije ali svetovanja pri izmenjavi strokovnega znanja in njegovi prilagoditvi regionalnim razmeram;

31. ugotavlja, da lokalne in regionalne oblasti lahko za prehod na področju mobilnosti izkoriščajo sredstva Kohezijskega sklada, Sklada za pravični prehod, Evropskega sklada za regionalni razvoj in Evropskega sklada za okrevanje; pri tem opozarja, da ta sredstva zdaleč ne zadoščajo za naloge, s katerimi se soočajo lokalne in regionalne oblasti pri doseganju bolj trajnostne mobilnosti, in zato poziva, naj se jim nameni minimalni delež teh sredstev v skladu z njihovimi pristojnostmi;

32. prav tako obžaluje, da službe Evropske komisije med pogajanji o operativnih programih ESRR včasih blokirajo naložbe kohezijske politike v prehod na področju mobilnosti, ki se lahko izvajajo v skladu z uredbo o skupnih določbah in uredbo o ESRR, ki sta ju sprejela Evropski parlament in Svet EU;

33. ugotavlja, da so tudi v okviru programa Interreg na voljo sredstva za lokalne naložbe. Ta program je za lokalne in regionalne oblasti pomemben, ker jim poleg naložb omogoča, da se učijo druga od druge. Odbor poudarja pomen izmenjave primerov dobrih praks na lokalni in regionalni ravni, na primer na področju kolesarskega prometa. Pri tem bi lahko imele pomembno vlogo makroregionalne strategije;

34. poudarja, da je treba sredstva iz navedenih skladov EU prednostno nameniti za prehod s prevoza z zasebnim vozilom na bolj trajnostne načine prevoza, kot je skupinski potniški prevoz, ki bodo imeli ključno vlogo pri energetskem prehodu;

35. podpira predlog, da se financiranje omrežij TEN-T iz proračuna za Instrument za povezovanje Evrope razširi na rešitve za prvi/zadnji del poti, ki vključuje vozlišča multimodalne mobilnosti, sisteme „parkiraj in se pelji“ ter varno infrastrukturo za hojo in kolesarjenje; poudarja, da je treba s financiranjem omrežij TEN-T tudi podpirati infrastrukturne projekte javnega in skupinskega prevoza, na primer obnovo železniških in avtobusnih postaj, ponovno odprtje ali elektrifikacijo železniških prog ali rešitve za spodbujanje intermodalnega prevoza; se strinja, da bi bilo treba v ta namen predpisati pripravo načrta za trajnostno mobilnost v mestih;

36. meni, da je za hiter in obsežen prehod na trajnostna goriva iz obnovljivih virov (v omrežjih TEN-T) potrebna povezava z energetskim omrežjem (v omrežjih TEN-E), da se omogoči (hitro) polnjenje in spodbudi uporaba električnih vozil in vozil na vodikov pogon ter druga alternativna goriva pri vseh načinih prevoza. Pri tem je nujno potrebno povezovanje sistemov;

37. poudarja, da morajo imeti urbana vozlišča pomembnejšo vlogo pri željeni razširitvi omrežja TEN-T. Ta vozlišča trenutno prejmejo le 1 % financiranja iz Instrumenta za povezovanje Evrope. Treba jih je bolje opredeliti, da bodo upravičena do sofinanciranja. Urbana vozlišča so del širšega omrežja povezav. Opisati in podpreti je treba njihovo podporno vlogo na področju aktivne mobilnosti in javnega prevoza ter vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri upravljanju TEN-T. Zato bi morale biti lokalne oblasti, ki so pristojne za urbana vozlišča, sistematično vključene v srečanja forumov za koridor v okviru jedrnega omrežja TEN-T, v katerem se nahajajo. Poleg tega bi bilo dobro, da Evropska komisija bolje opredeli upravičene naložbe v urbana vozlišča za prioriteto „železniške proge“ in „multimodalna vozlišča potniškega prometa“ v okviru razpisov za projekte Instrumenta za povezovanje Evrope. Seznam urbanih vozlišč omrežja TEN-T bi bilo treba v okviru načrtovanega pregleda omrežja TEN-T jeseni 2021 razširiti, saj močno omejuje potencial za mobilizacijo sredstev;

38. pozdravlja program Obzorje Evropa s sklopoma „Podnebje, energija in mobilnost“ ter „Digitalno področje, industrija in veselje“ in podpira misijo za 100 podnebno nevtrálnih in pametnih mest. Za prehod na področju mobilnosti so potrebne inovacije, prostor za preizkušanje in priložnosti za izmenjavo znanja. Mesta in regije so lahko preskusni poligoni tako za tehnične vidike kot tudi za vključujočo komponento, kot je upravljanje aktivne mobilnosti. Misije lahko s svojimi novimi inovativnimi instrumenti financiranja pomagajo lokalnim in regionalnim oblastem pri njihovih nalogah in vnaprejšnjem določanju ciljev;

39. opozarja na program InvestEU, v katerem je trajnostna infrastruktura eden od štirih sklopov politike. Vendar pa gre tu za instrumente financiranja, kjer se naložbe morajo povrniti. Odbor ugotavlja, da se vse naložbe še zdalec ne povrnejo. Zato je pomembno, da svetovalno vozlišče InvestEU upošteva široke potrebe mest in regij ter se na ravni EU razvije resnični finančni inženiring;

Instrumenti politike

40. ugotavlja, da evropska strategija vsebuje veliko instrumentov politike, ki mestom in regijam lahko pomagajo pri prehodu na področju mobilnosti, vendar pa ponekod pogaša konkretne predloge politike;

41. poudarja, da je za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev potrebna zakonodaja EU na področju harmonizacije, standardizacije in interoperabilnosti. Ustrezna standardizacija, varstvo in izmenjava podatkov ter strogi standardi emisij in prometne varnosti se lahko urejajo le na ravni EU;

42. meni, da je treba ukiniti subvencije za fosilna goriva in namesto tega finančno podpreti alternativne čiste metode pogona. Pri podpori je treba, če je mogoče, dati prednost novi tehnologiji, da se prehod ne zavira, temveč pospeši. To je mogoče doseči z izvajanjem načel „onesnaževalec plača“ in „uporabnik plača“ ter ukinitvijo davčnih ugodnosti za fosilna goriva. Hkrati ugotavlja, da modeli obdavčitve marsikje močno spodbujajo zagotavljanje službenih vozil z motorji z notranjim izgorevanjem, kar je v nasprotju z dolgoročnimi in srednjeročnimi podnebnimi cilji EU;

43. podpira projekt Evropske komisije za vključitev cestnega prometa v sistem trgovanja z emisijami, vendar izraža zaskrbljenost, da bi ta vključitev lahko prizadela ranljive potrošnike. Zato vztraja, da bi bilo treba s tem novim davkom financirati obsežen program javnih naložb v okviru prihodnje kohezijske politike. Tako bi lahko lokalne in regionalne oblasti oblikovale razogljičeno ponudbo prevoza za vse državljane EU ne glede na to, kje živijo, zlasti da bi podeželska in oddaljena območja povezale z mestnimi središči;

44. meni, da so za prehod na druge oblike prevoza potrebne različne spodbude. Na eni strani gre za pozitivne spodbude, kot so razširitev lokalnega javnega potniškega prometa, davčne ugodnosti za nakup brezemisijских vozil (koles, skirojev in avtomobilov) ter dobro delujoč, zanesljiv in cenovno dostopen železniški prevoz. Na drugi strani gre za cenovne spodbude, ki vključujejo zaračunavanje cestnih pristojbin, krajevno in časovno pogojeno pristojbino za zastoje, s katero se spodbuja uporaba trajnostnega skupinskega prevoza, obdavčitev kerozina v letalskem sektorju, razširitev sistema trgovanja z emisijami na letalski in ladijski promet ter obsežnejši ekološki davek za zmanjšanje cestnega prometa in onesnaževanja, na primer v alpskih državah in drugih obmejnih regijah, ki so obremenjene z zastoji zaradi tranzitnega prometa;

45. ugotavlja, da so v času krize zaradi COVID-19 številna mesta in regije (na novo) odkrili aktivno mobilnost. Kolesarjenje in hoja nista le zdrava in odporna vrsta mobilnosti, temveč tudi podnebju prijazna. Zato mora EU aktivno mobilnost uvrstiti višje v politični agendi;

46. poudarja, da je revizija direktive o obdavčitvi energije edinstvena priložnost za razogljičenje prometa in spodbujanje uporabe energetske najučinkovitejših prevoznih sredstev, kot je skupinski potniški prevoz, ter za krepitev internalizacije prevoznih stroškov;

47. dodaja, da morajo spodbujanje skupnega prevoza spremljati ukrepi, ki bodo vsem uporabnikom omogočili njegovo lažjo uporabo, bodisi cenovno, z določitvijo nizkokcenovnih vozovnic za uporabnike ali celo brezplačnih vozovnic za nekatere skupine prebivalstva, bodisi z možnostjo kombiniranja njegove uporabe z uporabo kolesa, da se olajšajo mešani modeli mobilnosti;

48. poudarja, da lahko glede na regionalne in lokalne okoliščine obnovljiva biogoriva, e-goriva, vodik in druga inovativna goriva ter pogonski sistemi predstavljajo trajnostne rešitve, zato se jih ne sme diskriminirati;

49. poudarja, da javno-zasebne rešitve lahko prispevajo k zmanjšanju netrajnostne mobilnosti z dogovori s podjetji o delu od doma, izbiri lokacije in mestni logistiki. EU lahko poskrbi za širšo uporabo teh javno-zasebnih rešitev;

50. poudarja, da si mesta in regije z vzpostavljanjem nizkoemisijских in brezemisijских območij prizadevajo za omejitev prometa osebnih in tovornih vozil. Da bi lokalne in regionalne oblasti lahko dobro izvajale te ukrepe, Odbor poziva, naj se jim omogoči dostop do evropskega informacijskega sistema za prometna in vozniška dovoljenja (EUCARIS) ⁽⁵⁾ s podatki o registriranih vozilih iz drugih držav članic;

51. pozdravlja predloge za brezemisijська vozila (standardi CO₂ in standardi, ki bodo sledili standardu Euro 6), vendar poudarja, da je treba predpise izvajati tako, da bodo sledili potrebni razširitvi proizvodnje energije iz obnovljivih virov, prenosnih omrežij ter regionalnih in lokalnih distribucijskih omrežij, infrastrukture za oskrbo z gorivom in polnjenje. Novi standardi morajo dopuščati dovolj manevrskega prostora za inovacije in biti tehnološko nevtralni. Veljati bi morali ne le za osebna vozila in avtobuse, temveč v okviru brezemisijської mestne logistike tudi za čista dostavna vozila in tovornjake. Odbor poziva tudi k sprejetju zakonodaje EU za okolju škodljiva kolesa z motorjem in skuterje ter plovila za plovbo po celinskih plovniških poteh. Strožja pravila so poleg za emisije potrebna tudi za pnevmatike in zavore, da se zmanjša količina

⁽⁵⁾ EUCARIS je medvladna aplikacija za mrežo nacionalnih podatkovnih zbirk o registraciji vozil. Trenutno se uporablja v okviru Direktive 2015/413 o izmenjavi informacij o prometnih prekrških.

drobnih delcev, ki prispevajo k onesnaževanju zraka. Pri tem je treba vedno upoštevati, da za vozila veljajo tudi druge zahteve (zlasti glede dosega in časa polnjenja/oskrbe z gorivom), ki so bistvene za opravljanje storitev potniškega prevoza in dostave, zlasti krajevnega javnega potniškega prometa;

52. se zavzema za jasen okvir EU za lahka električna vozila, kot so električni skiroji, hitra električna kolesa in druge oblike mikromobilnosti, v Uredbi (EU) št. 168/2013; pozdravlja namero Evropske komisije, da še v letu 2021 pripravi smernice v podporo varni uporabi mikromobilnostnih naprav;

53. poziva Evropsko komisijo, naj v večji meri spodbuja nakup električnih avtomobilov, avtomobilov z nizkimi emisijami, avtomobilov za vodikov pogon in koles s spodbudami za povečanje obsega proizvodnje in izgradnjo ustreznih infrastrukture, kar bo privedlo do zmanjšanja njihovih stroškov, ki so trenutno zelo visoki in si jih številni ne morejo privoščiti. To bi lahko vključevalo tudi revizijo direktive o DDV, da bi države članice lahko z nižjo davčno stopnjo spodbudile nakup električnih koles;

54. priznava, da je „mobilnost kot storitev“ pomemben koncept, ki ga številna mesta in regije uporabljajo za spodbujanje prevoza od vrat do vrat. Pri tem je pomembno, da se EU osredotoči na vozovnice za multimodalna potovanja in celostne informacije o vseh možnih načinih prevoza in njihovih kombinacijah⁽⁶⁾;

55. podpira nove predloge, ki jih bo Evropska komisija pripravila za spodbujanje infrastrukture za polnjenje in oskrbovalnih mest za vodik.⁽⁷⁾ To je pomembno ne le z vidika požarne varnosti, temveč tudi zaradi hitrega tehnološkega razvoja (hitro polnjenje, polnilne postaje in vodik). Na ravni EU je treba doseči dogovor o tehnoloških standardih in zahtevah za polnilne postaje ter o enotnih plačilnih možnostih. Sedanje pomanjkanje trdne infrastrukture ovira zasebne naložbe na trgu;

56. meni, da multimodalna vozlišča v občinah omogočajo dobro dostopnost medkrajevnih in mednarodnih prometnih povezav, poleg tega pa ponujajo tudi možnosti za pretovarjanje in druge možnosti za regionalno logistiko tovornega prometa ter manjšo mestno distribucijo. Pravočasno izgradnjo koridorjev TEN-T mora spremljati razvoj multimodalne logistike in možnosti za pretovarjanje;

57. se zaveda, da Komisija namerava do leta 2030 poskrbeti za ogljično nevtralni linijski promet na razdalji do 500 km znotraj EU. V ta namen predvideva pomembno vlogo železniškega prometa visoke hitrosti, ki naj bi se kot alternativa zračnemu prometu podvojil. Železniški tovorni promet naj bi se do leta 2050 več kot le podvojil, zračni promet, ladijski promet in promet po celinskih vodnih poteh pa naj bi postal veliko bolj trajnosten. Evropska komisija bi morala dati prednost alternativnim čistim prevoznim sredstvom, kjer je to mogoče;

58. meni, da je za zagotovitev trajnosti treba bolje uskladiti pravila prevoza po železnici in plovni poti, da bo konkurenčnejši. vzdolž prometnih osi in tudi v regijah je treba ustvariti oziroma krepiti multimodalne točke natovarjanja. Pri mednarodnem železniškem prometu poleg tega ne gre zgolj za prednostno obravnavo povezav za visoke hitrosti, temveč tudi za običajne (čezmejne) povezave. EU bi morala prek Instrumenta za povezovanje Evrope še naprej spodbujati gradnjo manjkajočih čezmejnih železniških povezav, ki so nujne za medsebojno povezanost evropskih regij. Na teh progah obstaja še velik potencial, ki ga je mogoče izkoristiti s povečanjem hitrosti na 160–200 km/h. Ljudi je treba spodbujati, da se pri kratkih in srednje dolgih razdaljah odločajo za vlak ali avtobus, ne le namesto letala, temveč tudi namesto avtomobila. Zato Odbor podpira evropsko leto železnic;

59. poudarja uspešno sodelovanje med Evropsko komisijo in Evropskim odborom regij v okviru evropskega leta železnic. Z zadovoljstvom ugotavlja veliko zanimanje, ki ga je pri lokalnih in regionalnih oblasteh sprožil poziv Komisije za predloge za dogodke za promocijo železnice kot najbolj trajnostne, energijsko učinkovite in varne oblike prevoza;

60. meni, da je prehod na področju mobilnosti tudi družbeni prehod. Nekatera delovna mesta bodo izgubila, druga se bodo spremenila, ustvarjena pa bodo tudi številna nova. Zato je treba poskrbeti za pravočasno usposabljanje in preusposabljanje delavcev, zlasti v avtomobilski industriji. Velik del dodane vrednosti električnih vozil je v baterijah, ki se trenutno v veliki meri proizvajajo zunaj Evrope, kjer veljajo drugačni okoljski in socialni standardi. Pri preoblikovanju je

⁽⁶⁾ Z revizijo direktive o inteligentnih prometnih sistemih.

⁽⁷⁾ Z revizijo direktive o infrastrukturi za alternativna goriva in direktive o energetske učinkovitosti stavb, zlasti določb o infrastrukturi za polnjenje v grajenem okolju.

treba zagotoviti, da se delovna sila in dodana vrednost ne bosta prerazporejali v svetovne regije z nižjimi podnebnimi in okoljskimi ambicijami. Trajnostnost je treba obravnavati globalno in skozi celoten življenjski cikel. Preoblikovanje mobilnosti bo vplivalo tudi na poprodajni trg, neodvisne serviserje in na trgovino z rezervnimi deli. Prestrukturiranje poprodajnega trga je treba spremljati in ublažiti njegove socialne posledice;

61. ugotavlja, da avtonomna vozila lahko korenito spremenijo uporabo življenjskega prostora. Glede na demografski razvoj Evrope ponujajo priložnosti za podeželska in mestna območja. Razvoj na podeželju lahko omogoči „javni prevoz na zahtevo“ v majhnih občinah na redko poseljenih območjih. To regijam ponuja razvojne priložnosti, potencial za socialne inovacije in način za preprečevanje izseljevanja s podeželja. Na mestnih območjih lahko avtonomna vozila povečajo učinkovitost prometnih tokov in izkoristek zmogljivosti, kar lahko prispeva k preprečevanju prometnih zastojev, onesnaževanja zraka in okoljskega hrupa v velikih mestih;

62. Da bi pridobili zaupanje prebivalstva, so potrebni sodelovanje in izmenjave izkušenj med sektorjem raziskav, industrijo, zakonodajalci, občinami in regijami. Izboljšanje varnosti v cestnem prometu bi moralo biti eno glavnih izhodišč pri razvoju avtomatizacije prometa, ki bi morala prispevati k uresničitvi „vizije nič“. Različne lokalne in regionalne oblasti bi bilo treba izkoristiti za pilotne projekte na področju avtonomne mobilnosti. Avtonomna vozila morajo v celoti delovati na vseh prometnih poteh, tudi na podeželju ter na ozkih mestnih in občinskih cestah. Pri razvoju in upravljanju avtonomnega prometa je treba vedno upoštevati, da je spodbujanje pešačenja in kolesarjenja v naseljih ter zagotavljanje njune varnosti ena glavnih prednostnih nalog.

V Bruslju, 1. julija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mnenje Evropskega odbora regij – Obnovljeno partnerstvo z južnim sosedstvom – Nova agenda za Sredozemlje

(2021/C 440/04)

Poročevalec:	Vincenzo BIANCO (IT/PES), član občinskega sveta, Catania
Referenčna dokumenta:	Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Obnovljeno partnerstvo z južnim sosedstvom – Nova agenda za Sredozemlje JOIN(2021) 2 final, SWD(2021) 23 final Joint Staff Working Document on Renewed Partnership with the Southern Neighbourhood and the Economic and Investment Plan for the Southern Neighbours Accompanying the document Joint Communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Renewed partnership with the Southern Neighbourhood – A new Agenda for the Mediterranean [Skupni delovni dokument služb – Obnovljeno partnerstvo z južnim sosedstvom ter gospodarski in naložbeni načrt za države južnega sosedstva – Spremniki dokument k skupnemu sporočilu Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Obnovljeno partnerstvo z južnim sosedstvom – Nova agenda za Sredozemlje] JOIN(2021) 2 final, SWD(2021) 23 final

POLITIČNA PRIPOROČILA**EVROPSKI ODBOR REGIJ****(a) Splošne ugotovitve**

1. poudarja, da je bilo Sredozemsko morje skozi stoletja z zgodovinskega in kulturnega vidika naravna povezovalna sila, ne pa ločnica med prebivalci različnih celin;
2. pozdravlja pobudo Komisije, da v imenu miru, stabilnosti in blaginje v regiji obnovi partnerstvo z južnim sosedstvom EU; podpira cilj okrevanja po pandemiji COVID-19, ki ga je Komisija v skupnem sporočilu opredelila kot dejansko priložnost za to, da se agenda za Sredozemlje osredotoči na ljudi;
3. pozdravlja dejstvo, da EU državam južnega sosedstva prvič namenja posebno sporočilo, kar dokazuje, da je ta odnos pomemben za obe strani;
4. je trdno prepričan, da je doseganje oprijemljivih rezultatov v okviru sodelovanja bistvenega pomena za uspešnejšo, pravičnejšo, bolj trajnostno ter varnejšo prihodnost sredozemske regije;
5. poziva EU in njene države partnerice, naj na konkreten in ustrezen način priznajo vlogo lokalnih in regionalnih oblasti kot gonil teritorialnega razvoja, ki so blizu ljudem. Prednosti sodelovanja ne smejo biti omejene na prestolnice. Ogromne teritorialne razlike znotraj sosednjih držav se z novimi pobudami ne smejo povečevati, temveč se morajo zmanjšati. V zvezi s tem bi bilo treba posebno pozornost nameniti razvoju čezmejnih projektov, ki krepijo odnose med regijami na treh obalah Sredozemlja in zagotavljajo dodano vrednost z odzivanjem na globalne probleme z lokalnega vidika. Glede na medsektorsko razsežnost ciljev trajnostnega razvoja in njihov potencial za uvajanje sprememb bi morala EU oblikovati regionalne strategije za okrevanje po krizi zaradi COVID-19 in hitrejši prehod na trajnost v Sredozemlju v naslednjih desetih letih v okviru makroregionalnega upravljanja v Sredozemlju, ki vključuje različne ravni upravljanja;
6. opozarja, da je leta 2010 Evropski odbor regij skupaj s teritorialnimi združenji, dejavnimi na tem področju, ustanovil Evro-sredozemsko skupščino lokalnih in regionalnih oblasti (ARLEM), katere namen je zastopati lokalne in regionalne oblasti v evro-sredozemskem procesu;
7. poudarja, da se bodo nadaljevala prizadevanja za krepitev regionalnega, podregionalnega in medregionalnega sodelovanja, pri čemer je Unija za Sredozemlje kontaktna točka, njeni programi pa skupna referenca;

(b) Človekov razvoj, dobro upravljanje in vladavina prava

8. poudarja, da je treba okrepiti obstoječe instrumente za varstvo človekovih pravic, saj so dejansko izvedeni ukrepi EU na tem področju sicer pozitivni, a še nezadostni. V zvezi s tem bi bil naklonjen temu, da bi imeli vsi državljani partnerskih tretjih držav koristi od navzgor usmerjene konvergence na področju pravic in dolžnosti ob upoštevanju načel enakosti in preprečevanja vseh oblik diskriminacije;

9. poleg tega predlaga pripravo sredozemske listine o človekovih pravicah, ki jo bodo lahko podpisale partnerske države in bi lahko povzela Listino EU o temeljnih pravicah. To bi bila podlaga za znatno približevanje EU na področju človekovih pravic. V zvezi s tem poudarja, da so nekatere države, ki so bile prvotne podpisnice barcelonske deklaracije, zdaj države članice EU (Ciper in Malta);

10. predlaga uvedbo ad hoc forumov za dialog in izmenjavo mnenj na več ravneh med predstavniki lokalnih, regionalnih in nacionalnih oblasti in predstavniki civilne družbe evropskih držav in držav južnega sosedstva ali spodbujanje obstoječih večstranskih forumov, kot je Fundacija treh sredozemskih kultur, v kateri sodelujejo subjekti s treh obal Sredozemlja, z namenom dobrega upravljanja in udeležbe v postopkih odločanja;

11. se zavezuje k spodbujanju emancipacije žensk in enakosti spolov v smislu pravic in priložnosti, saj je to temeljno sredstvo za spodbujanje stabilnosti v regiji in socialno-ekonomskega razvoja. Ženske in dekleta bi morale enakopravno sodelovati na vodilnih položajih, tako v javni kot zasebni sferi, da bi vzpostavili popolnoma delujočo demokracijo in gospodarstvo ter zagotovili spoštovanje človekovih pravic za vse. Ustvariti je treba pogoje, da bi povečali udejstvovanje in vodilni položaj žensk v politiki in javnem življenju v tej regiji, pa tudi v postopkih odločanja na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni, ter odpraviti vse pravne in druge prepreke za njihovo politično udejstvovanje v volilnih procesih in njihovo zastopanost med izvoljenimi, vključno z zastopanostjo na vodilnih položajih, da bi se zoperstavili neenakosti zaradi spola in spodbudili nastanek bolj vključujočih družb z bolj pravičnimi in vzdržnimi socialnimi razmerami v sredozemskih mestih in regijah;

12. v zvezi s tem opozarja, da je treba poleg spodbujanja vloge žensk v javni politični sferi zagotoviti tudi pravne okvire za odpravo vseh oblik nasilja zaradi spola, priznati državljanske svoboščine in odpraviti razlike v plačah v primerjavi z moškimi. Za izboljšanje trenutnih razmer je treba sprejeti celostni pristop za boljše ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem;

13. poziva EU, naj okrepi ekonomske in socialne pravice, da bo okrepljena vloga žensk in deklet in bodo imele enak dostop do izobraževanja ter da bodo imeli vsi v vsej svoji raznolikosti enake možnosti in dostop do dostojne zaposlitve, ob hkratnem zagotavljanju enakega plačila za enako delo. Poleg tega bi si morali ženske in moški deliti obveznosti oskrbe in imeti dostop do ustreznih storitev socialne zaščite. Na splošno bi morali ukrepi prispevati k zmanjšanju segregacije na trgu dela, krepitvi vodilne vloge žensk in povečanju njihove pogajalske moči, hkrati pa ustvarjanju okolja, ki bo omogočilo njihovo ekonomskoopolnomočenje;

14. pozdravlja vsa prizadevanja v okviru partnerstev in sodelovanja, kot je nedavno vzpostavljen mehanizem za spremljanje enakosti spolov v evro-sredozemski regiji, katerega cilj je zbrati po spolu razčlenjene podatke o štirih prednostnih področjih iz ministrske izjave iz Kaira iz leta 2017. Namen tega mehanizma spremljanja, podprtega s kazalniki za pregled napredka, je oceniti razlike med spoloma in nosilcem odločanja zagotoviti podatke za oblikovanje znanstveno utemeljenih političnih priporočil, s pomočjo katerih bi lahko spremljali kakovost življenja žensk in njihovo vlogo v naših družbah;

15. poziva EU, naj olajša sodelovanje državljanov držav južnega sosedstva v programih EU, ki vključujejo izmenjave na področju raziskav, inovacij, kulture in izobraževanja;

16. poziva EU, naj okrepi vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri spodbujanju digitalizacije in storitev e-uprave, saj imajo potencial za boljše povezovanje z lokalnim zasebnim sektorjem ter prispevajo k večji učinkovitosti in uspešnosti osrednjih vladnih programov;

17. poziva EU, naj spodbuja politike za zmanjšanje števila mladih, ki opustijo šolanje, v zadevnih partnerskih tretjih državah in politike za mlade iz priseljenjskih družin ter za soseske in šole v kompleksnem položaju, da se tem mladim zagotovi nova priložnost za izobraževanje in usposabljanje ter promovirajo programi vključevanja na trg dela;

(c) Odpornost, blaginja in digitalni prehod

18. pozdravlja pristop iz nove agende, v skladu s katerim so ljudje, zlasti mladi, v središču novih evropskih politik, saj je skoraj 50 % prebivalcev držav južnega sosedstva mlajših od 25 let; v zvezi s tem opozarja, da je z uvedbo nagrade ARLEM za mlade lokalne podjetnike v Sredozemlju sam konkretno prispeval k podjetništvu mladih, zlasti na področjih, kot je digitalni prehod, ki odpira priložnosti za večjo učinkovitost, inovacije, rast, konkurenčnost ter vključujoč in trajnostni razvoj, pa tudi k oblikovanju lokalnega okolja, ki je ugodno za podjetništvo; poudarja ključno vlogo, ki jo lahko imajo inovativni ekosistemi ⁽¹⁾ pri spodbujanju gospodarskega okrevanja po uničujočih socialno-ekonomskih posledicah pandemije COVID-19 z zelenim, digitalnim in vključujočim prehodom;

19. poziva, naj se pripravi pobuda EU za lažje ustvarjanje delovnih mest z izboljšanjem lokalnega podjetniškega okolja, spodbujanjem podjetništva in privabljanjem naložb v trajnostni gospodarski razvoj v južnem sosedstvu. Evro-sredozemske partnerice bi morale okrepiti svoja prizadevanja za izboljšanje ekosistema sredozemskih MSP z usklajitvijo predpisov, izmenjavo dobrih praks, spodbujanjem ustanavljanja novih MSP in izboljšanjem dostopa do financiranja;

20. poudarja, da je treba poleg gospodarskega razvoja zagotoviti vključujoč in trajnosten družbeni razvoj, ki bo olajšal izvajanje ciljev trajnostnega razvoja iz Agende 2030, da bi prispevali k odpornosti prebivalstva in stabilnosti na splošno;

21. nadalje obravnava strukturne ovire, med njimi vztrajne stereotipe, ki povzročajo digitalni razkorak, da bi dosegli vključujočo digitalno preobrazbo in spodbujali programe, ki upoštevajo enakost spolov in podpirajo pravično digitalno preobrazbo v partnerskih državah;

(d) Mir in varnost

22. meni, da sta mir in varnost temeljna pogoja za doseganje vseh drugih ciljev, določenih v agendi, ter da je treba obravnavati dejavnike, ki preprečujejo stabilizacijo, in sicer revščino, neenakost, korupcijo, podnebne spremembe, šibek gospodarski in družbeni razvoj ter omejene priložnosti, zlasti za mlade;

23. spodbuja k sinergiji med instrumenti iz Ustanovne listine Združenih narodov in strategije EU za varnostno unijo, da bo mogoče oblikovati varnostno okolje, ki ustreza potrebam prihodnosti, in se tako spoprijeti z nastajajočimi grožnjami (zaščita pred terorizmom in organiziranim kriminalom);

24. izpostavlja pobudo iz Nikozije ⁽²⁾ o sodelovanju z libijskimi občinami kot konkreten primer mestne diplomacije med partnerji na isti ravni, kjer lahko lokalne in regionalne oblasti odločilno prispevajo k trajnostnemu reševanju dolgoročnih mednarodnih izzivov;

(e) Migracije in mobilnost

25. v zvezi z migracijami meni, da pozitivni ukrepi, ki jih je EU na tem področju sprejela nedavno, še niso zadostni. Brez dodatnih vseevropskih instrumentov, med drugimi ustreznega mehanizma porazdelitve za premestitev migrantov, večino bremena obvladovanja migracijske krize prevzemajo lokalne in regionalne oblasti v evropskih državah prvega vstopa, zlasti obmejne regije in skupnosti na jugu EU, ki so pod večjim pritiskom zaradi migracijskih tokov v Sredozemlju; meni tudi, da mora EU zagotoviti vključenost lokalnih in regionalnih oblasti ter svojo podporo, da bi izboljšali ozaveščenost evropske javnosti glede vprašanj, kot so solidarnost, strpnost ter spoštovanje zakonov in dialoga, in bi tako ustrezneje dojemali vprašanja, povezana z migranti;

26. opozarja, da je treba uporabiti uravnotežen pristop, pri katerem bi se upoštevali vsi ustrezni vidiki migracij; v zvezi s tem pozdravlja predlog iz nove agende glede uporabe vseh ustreznih politik in instrumentov, ki jih ima na voljo EU, za spodbujanje celovitih, uravnoteženih in obojestransko koristnih partnerstev z državami južnega sosedstva v okviru sodelovanja na področju razvoja, vizumov, trgovine in naložb, zaposlovanja in izobraževanja;

⁽¹⁾ OR na to temo pripravlja študijo v povezavi s poročilom ARLEM z naslovom Inovativni ekosistemi in zagonska podjetja v Sredozemlju kot sredstvo za okrevanje po krizi zaradi COVID-19, ki je trenutno v pripravi.

⁽²⁾ Pobuda iz Nikozije, ki je bila predstavljena leta 2015, bo leta 2021 prešla v novo fazo, pri čemer bodo sproženi različni, obsežni novi projekti za povečanje zmogljivosti občinskih uslužbencev, lokalni gospodarski razvoj in lokalno upravljanje. Projekte bo financirala predvsem EU.

(Več informacij: <https://cor.europa.eu/sl/our-work/Pages/Libya.aspx>.)

27. pozdravlja velika prizadevanja Evropske komisije za preoblikovanje skupnega evropskega azilnega sistema, ki so bila predstavljena v novem paktu o migracijah in azilu, ter priznava, da je zunanja razsežnost tega pakta ključen vidik nove agende za Sredozemlje; poziva EU, naj regijam in lokalnim oblastem dodeli ustrezna sredstva za uvajanje politik integracije in vključevanja; pozdravlja predlog Komisije, da se zagotovi finančna podpora tretjim državam izvora ali tranzita, ki so pripravljene razvijati skupne politike za migrante;

28. poudarja, da se je treba boriti proti trgovcem z ljudmi in ustvariti varne poti v EU za osebe, ki so upravičene do zaščite na podlagi mednarodnega prava, ter poziva k zagotovitvi posebne zaščite potencialnih žrtev trgovine z ljudmi (žensk, mladih in otrok);

29. meni, da mora EU okrepiti sodelovanje s tretjimi državami na področju migracij, zlasti z južnimi sosedami, in pozdravlja namero, da se podpre migracijska in azilna politika partnerskih držav, vključno z njihovimi zmogljivostmi za upravljanje meja. Poleg tega poziva, naj Evropska unija regijam in lokalnim oblastem namenijo ustrezna sredstva, da bodo lahko razvile svoje politike integracije in vključevanja; predlaga spodbujanje sodelovanja s tretjimi državami izvora ali tranzita, da bi sprejele vrnjene migrante brez urejenega statusa, vendar brez poseganja v dostop do mednarodne zaščite za begunce, ki jo potrebujejo;

30. pozdravlja pomoč, namenjeno ustvarjanju socialno-ekonomskih priložnosti za migrante, prisilno razseljene osebe in gostiteljske skupnosti, tudi v okviru okrevanja po pandemiji COVID-19, s posebnim poudarkom na marginaliziranih regijah, in ponovno poudarja, da je pripravljen olajšati dialog in sodelovanje z lokalnimi in regionalnimi oblastmi v državah izvora in tranzita migrantov;

(f) Zeleni prehod: odpornost proti podnebnim spremembam, energija in okolje

31. poudarja, da je južno sosedstvo eno od glavnih žarišč na svetu, kar zadeva podnebne spremembe in degradacijo okolja, zato poziva evropske institucije, naj čim prej dopolnijo evropski zeleni dogovor v južnem sosedstvu EU, da bi omogočili sodelovanje pri oblikovanju velikega sredozemskega zelenega dogovora, in povečajo sredstva za podnebne cilje v okviru instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI), tudi s pobudami za ponovno odkritje in varstvo Sredozemskega morja kot morskega območja, na katerem je vpliv onesnaževanja, izgube biotske raznovrstnosti, dviga morske gladine, poplav in pojava segrevanja voda največji, hkrati pa ima izreden potencial za gospodarski razvoj na področju okolja; v zvezi s tem opozarja, da je leta 2016 modro gospodarstvo predstavljalo 1,3 % BDP EU ⁽³⁾;

32. poudarja, da so v sredozemski regiji še posebej potrebni konkretni lokalni in podnebni ukrepi, saj se nacionalne politike ne odzivajo na izzive žariščnih točk, od koder bi morali ukrepi izvirati in biti prilagojeni lokalnim razmeram in potrebam tamkajšnjega prebivalstva; v ta namen predlaga nadgradnjo uspešnega projekta Clima-Med in poziva župane iz držav Južnega Sredozemlja, naj še naprej pristopajo h Konvenciji županov ⁽⁴⁾ ter v okviru programa Interreg MED spodbujajo tesno medinstitucionalno sodelovanje med mesti v EU in mesti v sredozemskih državah izven v EU;

33. se veseli izgradnje trdnega partnerstva lokalnih in regionalnih oblasti v zvezi s 26. konferenco pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCC COP26) v Glasgowu (Združeno kraljestvo) in 15. konferenco pogodbenic Konvencije Združenih narodov o biološki raznovrstnosti (UNCBD COP15) v Kunmingu na Kitajskem, da bi okrepili vlogo lokalnih in regionalnih oblasti v svetovnem upravljanju za boljše izvajanje ciljev trajnostnega razvoja ZN, zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in povečanje podnebnih ambicij;

34. meni, da sta odpravljanje posledic onesnaževanja in predvsem preprečevanje onesnaževanja ter odgovorna uporaba Sredozemskega morja dodatni priložnosti za razvoj vseh sredozemskih držav; ugotavlja, da je treba za reševanje teh velikih izzivov spodbujati rešitve, ki temeljijo na naravi, in meni, da je nujno treba spodbujati pobude za trajnostno proizvodnjo in potrošnjo, učinkovito rabo virov in ravnanje z odpadki, tudi živilskimi in morskimi odpadki, da bi podprli zaščito in obnovo biotske raznovrstnosti, vključno z oblikovanjem učinkovitih in dobro upravljanih mrež zaščitenih obalnih in morskih območij, ohranjanjem mokrišč kot stroškovno učinkovitih rešitev, ki temeljijo na naravi, ter ohranjanjem zbirnih območij in čezmejnih kotlin;

35. poziva k vzpostavitvi regionalnih političnih mrež za okrepitev socialnih in gospodarskih vezi na temeljih modrega gospodarstva, pa tudi k spodbujanju oblikovanja sredozemskih biosfer za boljše sobivanje gospodarskih dejavnosti in ohranjanje narave ter k prizadevanjem za uvedbo regionalnih sistemov spremljanja zdravja morskih in obalnih ekosistemov

⁽³⁾ Glej poročilo *Blue economy for local and regional authorities in the Mediterranean* (Modro gospodarstvo za lokalne in regionalne oblasti v Sredozemlju), sprejeto na plenarnem zasedanju skupščine ARLEM 23. januarja 2020.

⁽⁴⁾ 62 mest se je že pridružilo konvenciji v okviru prejšnjega projekta CES-MED, več kot 250 mest pa je na seznamu za pridružitve.

ter učinkov različnih industrijskih panog na sredozemsko biosfero. Hkrati je treba razviti pobude za ozaveščanje državljanov o pomenu izboljšanja stanja naših morskih in obmorskih ekosistemov in za njihovo seznanjanje s koristmi, ki jih prinašajo nam in prihodnjim generacijam;

36. poziva k nadaljnjim prizadevanjem za spodbujanje in pospeševanje trajnostne agende za turizem, ki je ključni gospodarski sektor za regijo, da bi zmanjšali njegov negativni vpliv na okolje. To bi bilo treba doseči predvsem z instrumenti načrtovanja, namenjenimi upravljanju človeških dejavnosti na naravnih območjih ob upoštevanju ekosistemov in krajine ter njihovega medsebojnega delovanja. Krizo zaradi COVID-19 pa bi bilo treba izkoristiti kot priložnost, da se ta sektor preobrazi in njegova blaginja poveže z ohranjanjem okolja v Sredozemlju;

37. upa, da bo podpora evropskemu zelenemu dogovoru koristila zlasti kmetijskemu sektorju, ki je bistvenega pomena za gospodarstva večine partnerskih tretjih držav, zlasti če bodo uporabljale stroge področne standarde, določene v evropskih predpisih; poziva, naj se v skladu s cilji strategije „od vil do vilic“⁽⁵⁾ podprejo zasnova in izvajanje trajnostnih prehranskih sistemov ter naložbe vanje, od proizvodnje do potrošnje, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti varnosti hrane, zdravju rastlin ter zdravju in dobrobiti živali, pa tudi zagotoviti regionalno prehransko varnost;

38. opozarja na priporočilo ARLEM iz poročila o kmetijstvu in prehranski varnosti v zvezi s podnebnimi spremembami v Sredozemlju ter poziva Evropsko unijo in Unijo za Sredozemlje, naj razmisli o oblikovanju skupne strategije za prehransko varnost in prehransko neodvisnost v Sredozemlju, spodbujata agroekološki prehod na prakse, ki temeljijo na ohranjanju tal in biotske raznovrstnosti v kmetijstvu, ter proučita možnost uvedbe oznake „sredozemski proizvod“ ali „sredozemska prehrana“ v okviru širše makroregionalne strategije, ki bi vključevala celotno Sredozemlje;

39. poudarja, da je treba potrebno opustitev uporabe energije iz fosilnih goriv podpreti s spodbujanjem prehoda na alternativne vire energije; meni tudi, da je bistvenega pomena usmerjeno podpirati obsežne naložbe v obnovljive vire energije in v proizvodnjo čistega vodika za domačo porabo in izvoz. Te naložbe bi morale upoštevati načelo neškodovanja ter ščititi zelene površine in biotsko raznovrstnost; ugotavlja, da imajo mesta in regije pri tem ključno vlogo glede na svojo pristojnost za izvajanje različnih politik, povezanih s cilji trajnostnega razvoja, kot so rast mest, podnebne spremembe, socialne in ekonomske neenakosti, energetske, zeleni in digitalni prehod ter dobro upravljanje;

(g) Izvajanje in naložbeni načrt

40. pozdravlja predlog Evropske komisije glede gospodarskega in naložbenega načrta za države južnega sosedstva, s katerim bi podprli izvajanje ukrepov iz nove agende za Sredozemlje. Osredotočati bi se bilo treba na elemente krepitve odpornosti najranljivejših sektorjev, kot so voda, okolje in energija, ter spodbujati naložbene načrte v obnovljive vire, vključno s ponovno uporabo vode in recikliranjem vode z uporabo obnovljivih virov energije;

41. pozdravlja opredelitev 12 okvirnih vodilnih pobud v prednostnih sektorjih, namenjenih izboljšanju odpornosti, ustvarjanju blaginje ter povečanju trgovine in naložb za spodbujanje konkurenčnosti ter trajnostne in vključujoče socialno-ekonomske rasti;

42. pozdravlja predlog Evropske komisije, v skladu s katerim se bo za izvajanje agende mobiliziralo do 7 milijard EUR. Z vključitvijo jamstev iz Evropskega sklada za trajnostni razvoj in mešanega financiranja v okviru naložbene platforme za sosedstvo bo mogoče aktivirati javne in zasebne naložbe v južno sosedstvo v vrednosti do 30 milijard EUR;

43. pozitivno ocenjuje dogovor, ki sta ga Svet in Evropski parlament dosegla glede uredbe o vzpostavitvi Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI – Evropa v svetu) v večletnem finančnem okviru 2021–2027, ki bo z dodelitvijo 79,5 milijarde EUR v tekočih cenah Evropski uniji omogočil, da svoje vrednote in interese učinkovito podpira in spodbuja po vsem svetu, hkrati pa podpira večstranska prizadevanja na svetovni ravni;

44. se strinja, da bo najmanj 500 milijonov EUR iz skupnega zneska, namenjenega sodelovanju EU z državami sosedstva v okviru geografskega stebr instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI) – Evropa v Svetu, dodeljenih lokalnim in regionalnim oblastem; poziva, naj se ti ukrepi in sredstva ustrezno povečajo. Prožno financiranje bi

⁽⁵⁾ Glej CDR-594-2020.

bilo treba spodbujati z dejavno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti, pri čemer bi se potrebe regij določale glede na njihov pomen; poziva k povečanju sredstev, namenjenih podnebnim ciljem, v okviru instrumenta NDICI;

45. ob upoštevanju okrepljenega geografskega pristopa in v skladu s prednostmi nalogami, določenimi v agendi, odločno poziva vse institucije EU, naj lokalne in regionalne oblasti ter njihova združenja obravnavajo kot ključne dejavnike trajnostnega razvoja in programske partnerje;

46. meni, da lahko imajo lokalne in regionalne oblasti v Sredozemlju in njihove mreže, kot je sredozemsko partnerstvo za sodelovanje, ključno vlogo pri prizadevanju za boljše usklajevanje med obstoječimi nadnacionalnimi okviri in odpiranju konkretnih možnosti za izvajanje politik in skladov na terenu, hkrati pa prispevajo k seznanjanju višjih ravni upravljanja z lokalnimi razmerami. Poleg tega to omogoča ukrepanje na različnih ravneh in večjo učinkovitost pobud.

V Bruslju, 30. junija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mnenje Evropskega odbora regij – Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030 pred zasedanjem COP26

(2021/C 440/05)

Poročevalec:	Vincent CHAUVET (FR/Renew Europe), župan, Autun
Referenčni dokument:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030 – Vlaganje v podnebno nevtralnost v korist naših državljanov (COM(2020) 562 final) Mnenje na lastno pobudo

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Krepitev ciljev EU glede zmanjšanja emisij za učinkovito doseganje podnebne nevtralnosti do leta 2050

1. je še vedno močno zaskrbljen zaradi sedanjih svetovnih izrednih podnebnih razmer in si v celoti prizadeva za učinkovito doseganje trajne podnebne nevtralnosti v EU do leta 2050; pozdravlja uresničljiv načrt, začrtan v evropskih podnebnih pravilih. Ta naj bi kazal pot do postopnega zmanjšanja emisij, ki bo pravična do prihodnjih generacij in bo usmerjala zeleno okrevanje EU po krizi zaradi COVID-19 in njenih posledicah, preprečevala odvisnost od ogljika, zagotavljala teritorialno odpornost in določala okvir za ambicioznejše politike na področju podnebnih sprememb, ki bi morale temeljiti na pozitivnih in negativnih izkušnjah iz prejšnjih desetletij;
2. se zaveda, da ima EU vodilno vlogo v mednarodnih podnebnih pogajanjih in da bi morala dati pozitiven zgled o tem, kako bi lahko obravnavali podnebne spremembe, in sicer na podlagi upravljanja na več ravneh;
3. v celoti podpira dogovor med Evropskim parlamentom in Svetom o evropskih podnebnih pravilih, s katerim je posodobljen cilj zmanjšanja toplogrednih plinov do leta 2030 na vsaj 55 odstotkov glede na leto 1990 in v skladu s katerim je treba najpozneje šest mesecev po prvem pregledu globalnega stanja na področju uresničevanja Pariškega sporazuma predlagati cilj za leto 2040; kljub temu je seznanjen, da po mnenju nekaterih deležnikov to še vedno ni dovolj, če želimo pravočasno doseči neto podnebno nevtralnost, in obžaluje, da je novi okvir osredotočen predvsem na CO₂, medtem ko so emisije drugih toplogrednih plinov obravnavane nedoločno in niso dovolj upoštevane; v tej zvezi pričakuje, da bo Komisija obravnavala vse preostale zadevne toplogredne pline, da bo EU do leta 2050 prva podnebno nevtralna celina;
4. poziva institucije EU in države članice, naj se cene za emisije iz fosilnih goriv določajo v okviru trgovanja z emisijami in obdavčitve, da bo mogoče emisije zmanjšati stroškovno učinkovito in sprostiti sredstva za prehod. To bi bilo treba obravnavati v okviru pregleda sistema EU za trgovanje z emisijami in direktive EU o obdavčitvi energije v prihodnjem zakonodajnem svežnju „Pripravljeni na 55“. V zvezi s tem pozdravlja prihodnji predlog Evropske komisije o mehanizmu za ogljično prilagoditev na mejah, saj so potrebni učinkoviti ukrepi, da bi preprečili selitev virov CO₂, da bi se vsebnost ogljika natančneje odražala v uvoženih proizvodih in da zeleni cilji EU ne bi bili ogroženi s selitvijo proizvodnje v države z manj ambicioznimi podnebnimi politikami;
5. poudarja, da je pomembno omogočiti in spodbujati raznolike rešitve, pri tem pa upoštevati tehnološki razvoj in različne razmere v regijah EU, kar zadeva podnebje, geografijo, infrastrukturo, energetske sisteme itd. Regulativni okvir EU bi moral biti čim bolj tehnološko nevtralen z vidika zmanjšanja emisij in trajnostnosti, poleg tega pa se je pri trajnostnih rešitvah treba izogibati pretiranemu pravnemu urejanju in večjemu upravnemu bremenu;
6. po drugi strani ugotavlja, da bo za nekatere regije zaradi njihovih posebnosti doseganje novih ciljev poseben izziv. Energetski prehod in preoblikovanje gospodarstev morata biti v teh regijah pravična, zato imata sklad za modernizacijo in mehanizem za ogljično prilagoditev na mejah pomembno vlogo;

7. priznava, da bodo morali vsi sektorji prispevati k podnebni politiki EU, kot je navedeno v oceni učinka Komisije z naslovom Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030 – Vlaganje v podnebno nevtralno prihodnost v korist naših državljanov. V zvezi s tem pozdravlja zeleni dogovor kot strategijo za rast in zeleno prisego kot bistveno orodje, katerega namen je zagotoviti doseganje tega cilja;

8. poudarja, da so v Evropi in drugod številna mesta in regije sprejeli bolj ambiciozne podnebne ukrepe kot države članice. Ponekod, na primer na Japonskem, so bile nacionalne vlade zaradi lokalno določenih prispevkov lokalnih in regionalnih oblasti celo prisiljene posodobiti svoje nacionalno določene prispevke; zato menimo, da bi bilo prispevke, določene na lokalni in regionalni ravni, zelo koristno vključiti v postopek določanja nacionalnih prispevkov, če želimo doseči učinkovito upravljanje na več ravneh;

Za doseganje cilja 55-odstotnega zmanjšanja je treba v oblikovanje podnebnih politik aktivno vključiti lokalne in regionalne oblasti

9. poudarja, da lokalne in regionalne oblasti izvedejo 70 % vse zakonodaje EU, 70 % ukrepov za blažitev podnebnih sprememb in 90 % politik za prilagajanje podnebnim spremembam⁽¹⁾. Poleg tega evropska mesta in regije s cilji ničelnih neto emisij danes zajemajo več kot 162 milijonov ljudi (36 odstotkov prebivalstva EU)⁽²⁾. Zato so in bodo lokalne in regionalne oblasti pristojne za obravnavo in izvajanje večjega dela strategij v okviru evropskega zelenega dogovora na lokalni ravni;

10. meni, da se bo zaradi uresničevanja cilja vsaj 55-odstotnega zmanjšanja emisij CO₂ do leta 2030 močno spremenil način organiziranja mest, regij in skupnosti ljudi. Zaradi izbruha COVID-19, novih podnebnih ciljev in že vidnih posledic podnebnih sprememb se bodo evropske družbe strukturno spremenile. To bo prineslo izzive za lokalne in regionalne oblasti, saj so raven uprave in javni organ, najbližje ljudem in teritorialnim skupnostim;

11. priznava, da imajo lokalne in regionalne oblasti dvojno vlogo kot oblikovalci javnega mnenja in točke, prek katerih državljani uresničujejo svoje prioritete; kriza zaradi COVID-19 je pokazala, da so lokalne in regionalne oblasti v ospredju življenja ljudi. Vključevanje deležnikov, podjetij in državljanov v postopek odločanja je še posebej pomembno za zagotavljanje zaupanja, sprejemljivosti in uspešnosti teh politik, pa tudi za obvladovanje učinkov prehoda na podnebno nevtralnost. Morebitne negativne učinke je treba predvideti in obvladati, s tem pa so povezani tudi načrti za izpopolnjevanje ali prekvalifikacijo lokalne delovne sile, zlasti v podeželskih skupnostih in manj razvitih regijah. Lokalno izvoljeni politiki imajo največ legitimnosti za predvidevanje in obravnavanje teh vprašanj;

12. poudarja, da ima večina glavnih sektorjev, v katere je usmerjena krepitev podnebnih ambicij do leta 2030, neposredne povezave z lokalnimi ali regionalnimi pristojnostmi. Po prvih večjih zmanjšanjih emisij, ki so bila posledica zapiranja termoelektrarn na premog in očiščenja energijsko intenzivne industrije, je zdaj treba zmanjšati emisije v prometu, kmetijstvu in stavbnem sektorju, kar je zlasti pomembno na lokalni in regionalni ravni na mestnih in podeželskih območjih;

13. priznava, da bodo morali nizkoemisijska in brezemisijska vozila, ki v svojem življenjskem ciklu ustvarijo malo emisij, in obširnejša uporaba storitev trajnostnega skupnega prevoza postopoma nadomestiti avtomobile na konvencionalni pogon, kar je povezano z regionalnim usklajevanjem in razširitvijo javno dostopnih polnilnih zmogljivosti za alternativna goriva na lokalni ravni ter kakovostno infrastrukturo za javni promet, kot sta avtobusni in železniški promet, tako da bo pot do brezemisijske mobilnosti za javnost privlačna in cenovno dostopna;

14. je zaskrbljen, ker je v kmetijstvu zmanjševanje emisij v zadnjih letih zastalo, v nekaterih primerih pa so se emisije celo povečale. Če temu dodamo odvzem ogljika in upravljanje ponorov, so kmetje in upravljavci gozdov v prvih vrstah boja proti podnebnim spremembam, njihove dejavnosti, na katere učinki podnebnih sprememb tudi močno vplivajo, pa so bistvene za proizvodnjo hrane in regije tako v družbenem kot gospodarskem smislu. Zato poziva Komisijo, naj pri izvajanju in morebitni reviziji skupne kmetijske politike upošteva naložbe, potrebne za prehod kmetijskega sektorja na ogljično nevtralnost. Pri tem se ne sme pozabiti na gospodarsko donosnost kmetij in njihovo bistveno funkcijo zagotavljanja hrane za evropsko družbo, ki se je potrdila med pandemijo. Prav tako je treba rabo kmetijskih zemljišč uskladiti s tistimi za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na degradiranih kmetijskih zemljiščih, ki jih je mogoče izkoriščati in obnoviti, in

⁽¹⁾ Resolucija OR o zelenem dogovoru v partnerstvu z lokalnimi in regionalnimi oblastmi, december 2019.

⁽²⁾ Glede na informacije, ki jih je decembra 2020 objavil New Climate Institute.

okrepiti podnebju prijazne sisteme rabe zemljišč. Poleg tega poudarja, da so v nekaterih državah članicah lokalne in regionalne oblasti pomembni javni lastniki gozdov in so tako neposredno vključene v to gospodarstvo. Glede na navedeno je treba pozdraviti razvoj certificiranja za sekvstracijo ogljika, da bi neposredno spodbudili posamezne kmete ali upravljavce gozdov;

15. meni, da je treba v energetske sektorju obsežno uvajanje obnovljivih virov energije v bližnji prihodnosti podpreti z ambicioznimi cilji razširitve in ukrepi, pri tem pa je potrebno obsežno in decentralizirano načrtovanje infrastrukture. To pomeni, da morajo lokalne in regionalne oblasti projekte upravljati na poseben način in da se mora zagotoviti javna podpora infrastrukturi med lokalnim prebivalstvom; potrebno je tudi ozaveščanje in spodbujanje sodelovanja državljanov pri skupnih projektih, na primer v okviru lokalnih energetskih skupnosti;

16. se zaveda, da se bo v stavbnem sektorju v okviru prihajajočega vala prenove začel izvajati nabor ukrepov za intenzivnejšo in hitrejšo prenovo v posameznih stavbah in okrožjih, kar bo zlasti v slednjem primeru povezano s spremljanjem in naložbami, ki jih izvajajo lokalne in regionalne oblasti; te imajo ključno vlogo tudi pri zagotavljanju, da je prenova stavb skladna s pravili o rabi zemljišč in urbanističnimi predpisi, da podpira politike proti odseljivanju prebivalcev, izpolnjuje merila socialne pravičnosti ter varuje okolje;

17. poudarja, da se pot mest in regij k podnebni nevtralnosti razlikuje: nekatere so že zmanjšale svoje emisije, nekatere bodo to storile kmalu, druge pa se soočajo s težavami. Zato je treba pri oblikovanju podnebnih politik upoštevati območne posebnosti, kot so izolirani energetske sistemi, zgodovinsko ali okoljsko zaščitena območja, ogljično intenzivne regije, otoška lega itd., da bi zagotovili pravičen prehod, ki bo sprejemljiv za vse evropske državljane in regije; je trdno prepričan, da so orodja, kot je evropski regionalni pregled kazalnikov⁽³⁾ ali evropski observatorij za podnebno nevtralnost⁽⁴⁾, h katerim je naša institucija že pozvala, glavni instrumenti za doseganje tega cilja;

18. pozdravlja vzpostavitev instrumenta za evropske otoke – NESOI (New Energy Solution Optimised for Islands, optimizirane nove energetske rešitve za otoke) in sekretariata pobude Čista energija za otoke EU v okviru procesa, katerega namen je upoštevati teritorialne posebnosti;

19. ponovno poziva k odločni vključitvi lokalnih in regionalnih oblasti v oblikovanje evropskih podnebnih politik na splošno ter v zasnovo, izvajanje in spremljanje svežnja „Pripravljeni na 55“, da bi zlasti zagotovili, da je učinkovit, točen in sprejet na lokalni ravni, saj te oblasti ne zastopajo posebnih interesov, temveč je njihova naloga prizadevanje za skupni interes državljanov;

Upravljanje na več ravneh in subsidiarnost sta bistvena za uresničevanje podnebne nevtralnosti in vključitev državljanov EU v ta proces

20. poudarja, kako pomembna je za podnebne politike aktivna subsidiarnost⁽⁵⁾, pri čemer se pravočasno upoštevata lokalna in regionalna raven, poudarek pa ni izključno na dialogu med EU in nacionalno ravno;

21. poudarja, da evropska mesta in regije postajajo vse pomembnejši akterji pri oblikovanju podnebnih politik; prav tako poudarja, da gredo včasih dlje na ravni EU kot na nacionalni ravni, in sicer z gibanji, kot je Konvencija županov, in drugimi aktivnimi pobudami, pri katerih sodelujeta lokalna in regionalna raven; zato ponovno poziva k delujočemu, vključujočemu dialogu na več ravneh, s katerim se bodo podnebni cilji vključili v sektorske politike;

22. podpira pobude in prizadevanja Konvencije županov, da bi bolje vključili podnacionalna, sektorska in tematska združenja županov v dejavnosti konvencije; poziva, naj se povečata vključenost in prepoznavnost Konvencije županov na nacionalni, regionalni in lokalni ravni;

23. pozdravlja pobudo o vključitvi OR v politični odbor Evropske konvencije županov in je pripravljen zagotoviti močnejšo povezavo med upravljanjem te konvencije na ravni EU in drugim senatom Konvencije županov, da bi pobudi zagotovili politično podporo, promovirali konvencijo, pomagali pri dialogu z nacionalnimi organi ter zagotovili povezanost in skladnost, ko gre za podporo in zastopanje lokalnih in regionalnih oblasti na evropski ravni na prizorišču, ki je že tako precej zapleteno za večino od njih;

⁽³⁾ Vpliv podnebnih sprememb na regije: ocena evropskega zelenega dogovora.

⁽⁴⁾ Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtralno gospodarstvo.

⁽⁵⁾ Aktivno subsidiarnost bi bilo treba razumeti tako, kot jo je opredelila projektna skupina Evropske komisije za subsidiarnost in sorazmernost z vodilom „storiti manj, a učinkovitejše“.

Zagotovitev orodij lokalnim in regionalnim oblastem za uresničevanje podnebne nevtralnosti

24. poudarja, da številne lokalne in regionalne oblasti menijo, da je dostop do informacij in financiranja za podnebne ukrepe in projekte še vedno zapleten. Težave so povezane z naslednjimi točkami:

- slabo poznavanje razpoložljivih sredstev in obstoječih pobud, ki so najbolj primerne za mestni ali regionalni projekt,
- zapletenost evropskega in nacionalnega prizorišča ter zmeda v zvezi z različnimi obstoječimi platformami in pobudami,
- nezadostna tehnična usposobljenost na lokalni ravni za uporabo, upravljanje in spremljanje sredstev,
- nekonkurenčnost z zasebnim sektorjem za privabljanje in zadržanje strokovnjakov,
- dvoumni znaki trgu za energetske skupnosti in lokalne projekte,
- slaba zmogljivost črpanja lokalnih oblasti in podjetij;

25. je zaskrbljen, da lokalne in regionalne oblasti zaradi težav, omenjenih v prejšnjih točkah, ne bi želele sprejeti lokalnih zelenih dogovorov in se zavezati obljubam o zmanjševanju emisij do leta 2030;

26. poziva Skupno raziskovalno središče, naj izvede študijo, v kateri se bodo ugotovile (do tretje ravni statističnih teritorialnih enot – NUTS 3) zmogljivosti črpanja lokalnih in regionalnih oblasti in podjetij glede na znatna nova sredstva, zagotovljena z zelenim dogovorom in načrtom za okrevanje, in je pripravljen k temu prispevati z razpoložljivimi orodji OR, kot so regionalna središča;

27. opozarja Komisijo, da je obvladovanje sedanje zdravstvene krize zelo velik izziv za lokalne in regionalne oblasti, ki težko dodeljujejo finančne in človeške vire za pobude in poti v zvezi s podnebno nevtralnostjo; zato poziva, naj se dodelijo zadostni viri, da bi lokalne in regionalne oblasti v prihodnjem desetletju podprli pri tem izzivu, pri čemer naj se upošteva celotni življenjski cikel projektov (vključno s spremljanjem);

28. poudarja, da je treba pri lokalnih in regionalnih oblasteh izboljšati zmogljivost izvajanja ter da je treba zagotoviti dovolj usposobljenega osebja, zlasti na občinski ravni in na podeželskih območjih. Sistematično je treba zagotavljati potrebno delovno silo za usklajevanje številnih področij dela in pristojnosti, povezanih z izvajanjem ciljev v zvezi s podnebnimi ukrepi;

29. pozdravlja evropski podnebni pakt in lokalni pristop platforme za pravični prehod kot ključni orodji za podpiranje in pospešitev prehoda na podnebno nevtralnost skupaj z drugimi obstoječimi pobudami; vendar poziva Evropsko komisijo, naj oblikuje krovno platformo, morda z evropskim podnebnim paktom, s katero bo podpirala njihovo vključevanje in dopolnjevanje, usmerjala lokalne in regionalne oblasti pri izbiri glede na njihove značilnosti, zagotavljala skladnost, preprost dostop do informacij in zaveze o nekonkuriranju ter (v največji možni meri) poenostavila in poenotila dostop do pobud;

30. poziva Evropsko komisijo, naj prizna, da vloga lokalnih in regionalnih oblasti presega vlogo drugih nedržavnih akterjev, in poziva, naj se ta posebnost prizna v krovni platformi;

31. podpira vzpostavitev lokalnih podnebnih paktov, da bi zagotovili, da so poti k doseganju podnebne nevtralnosti participativne, dobro sprejete in da jih prebivalstvo podpira ter da se upoštevajo pomisleki in potrebe evropskih državljanov;

32. priznava, da imajo poluradne institucije, kot so mestni sveti državljanov, lokalni posvetovalni organi in konvencije državljanov, ki so izbrani z žrebom, pomembno vlogo pri zagotavljanju pravega zagona in pospeševanju energetskega prehoda; zato poziva vse občine z najmanj 10 000 prebivalci, naj v okviru svoje strukture lokalnega upravljanja razmislijo o oblikovanju državljskih parlamentov, ki bi obravnavali konkretne ukrepe za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in prilagajanje podnebnim spremembam;

33. poudarja, da večina mest in regij ne pozna svojih sedanjih in preteklih ravni emisij CO₂, zato težko količinsko opredelijo svoja prizadevanja in oblikujejo učinkovite poti k podnebni nevtralnosti; poziva Komisijo, naj pomaga zagotoviti potrebno tehnično in strokovno pomoč za podporo lokalnim in regionalnim oblastem pri njihovi oceni emisij, zlasti s polno uporabo lokalnih in regionalnih agencij za energijo, lokalnih in regionalnih organov s področja podnebnih

sprememb in drugih ustreznih predstavnikov. Priporoča se tudi, da se v lokalno upravo vključi „upravljavca za podnebje“, da bi se v občini spodbujal podnebni pakt ter usklajevali in izvajali akcijski načrti za trajnostno energijo in podnebne spremembe. Tega upravljavca si lahko manjše uprave delijo;

34. zato podpira skupni okvir poročanja Svetovne konvencije županov kot korak k uskladitvi lokalnih in regionalnih stališč;

35. ponovno poudarja, da podpira sistem regionalno in lokalno določenih prispevkov za formalno priznavanje, spremljanje in spodbujanje zmanjšanja emisij ogljika, ki bi jih izvajali mesta, lokalne oblasti in regije po vsem svetu; poziva Evropsko komisijo, naj sodeluje z OR, da bi preučili, kako bi lahko akcijski načrti za trajnostno energijo in podnebje ali enakovredni načrti delovali kot regionalno in lokalno določeni prispevki k Pariškemu sporazumu OZN in bili uradno priznani kot dopolnilo nacionalno določenim prispevkom;

36. pozdravlja pobudi Race to Zero in Race to Resilience na svetovni ravni ⁽⁶⁾ ter poziva Okvirno konvencijo Združenih narodov o spremembi podnebja, naj sodeluje z OR in drugimi ustreznimi predstavniki skupine lokalnih oblasti in občin za formalno priznanje prispevka podnacionalnih oblasti k podnebnim ukrepom in vzpostavitev posebnega dialoga s podnacionalnimi oblastmi;

37. poudarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti poseben potencial za socialne in tehnične podnebne inovacije in pogosto sodelujejo v projektih za raziskave in inovacije; za zagotovitev, da se bo ta potencial v celoti izkoristil in uporabil kot orodje za iskanje novih rešitev za ogljično nevtralnost, poziva Komisijo, naj v svežnju „Pripravljeni na 55“ nameni posebno pozornost oblikovanju prožnega okvira, ki bi zagotavljal pobude v zvezi z inovacijami in eksperimentiranjem na lokalni ravni, ki bodo zagotovile rešitve od spodaj navzgor in lokalno usmerjene rešitve;

38. poudarja, da je treba zagotoviti svobodno izbiro poti k razogljičenju na lokalni ravni s tehnološkega, političnega in demokratičnega vidika, saj zunanje odločitve sprožijo nenaklonjenost njihovem izvajanju;

Zastopanost stališč lokalnih in regionalnih oblasti na COP26

39. priznava, da je treba za doseganje podnebno nevtralnih in odpornih ozemelj v zmanjšanje emisij vključiti širšo družbo, čeprav so nacionalno določeni prispevki glavno orodje za zagotovitev odgovornosti držav;

40. poudarja, da je glas lokalnih in regionalnih oblasti postal močnejši v mednarodnih pogajanjih in pobudah o podnebnih spremembah, in pozdravlja obstoječe pobude mrež lokalnih in regionalnih oblasti, kot so CPMR, ICLEI, C40, Under2Coalition, Regions4, Climate Alliance, FEDARENE, Združena mesta in lokalne uprave (UCLG) in Svetovna konvencija županov, in njihov prispevek k Platformi nedržavnih akterjev za podnebne ukrepe (NAZCA) Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja;

41. meni, da je 26. konferenca pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (COP26) ključni mejnik pri utrjevanju vodilne vloge EU na področju globalnih podnebnih ukrepov, ter poudarja, da bi morale imeti sedanje dejavnosti in zaveze regij in mest pomembno vlogo pri pripravi na konferenco COP26 ter da bi morale biti na njej uradno prepoznane;

42. poziva svetovne in evropske akterje, naj vlagajo v analize glede na spol in podatke, razčlenjene po spolu, da bi v celoti razumeli vpliv podnebnih sprememb na posamezne ranljive skupine, izvajali tehnike priprave proračuna, ki upošteva vidik spola, in zagotovili enak dostop do zastopanosti pri oblikovanju politik za oba spola in vse ravni; v zvezi s tem podpira poziv k bolj uravnoteženi zastopanosti spolov v nacionalnih delegacijah in v višjem vodstvu COP26 ter pozdravlja delo Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC) v zvezi s povezavo med politiko enakosti spolov in podnebno politiko ⁽⁷⁾ ter poziva Evropsko komisijo, naj deluje v isti smeri;

43. meni, da Edinburška deklaracija o biotski raznovrstnosti v primerjavi z drugimi dokumenti izstopa, kar zadeva priznavanje, sodelovanje in opolnomočenje lokalnih in regionalnih oblasti v katerem koli postopku OZN; predlaga, naj se podoben pristop ponovi in razširi na druge organe OZN, ter poziva naše partnerje v Okvirni konvenciji Združenih narodov o spremembi podnebja, naj z Evropskim odborom regij kot institucionalnim predstavnikom evropskih mest in regij sklenejo memorandum o soglasju;

⁽⁶⁾ <https://racezero.unfccc.int/race-to-resilience/>

⁽⁷⁾ <https://unfccc.int/gender>

44. poziva k tesnejšemu političnemu dialogu na več ravneh o prilagajanju podnebnim spremembam in njihovem blaženju v sektorjih, kjer so lokalne in regionalne oblasti že močno vključene v upravljanje in kjer so pooblastila marsikje v svetu že bila prenesena, kot so oskrba z energijo in povpraševanje po njej, promet, kmetijstvo in gradbeništvo;
45. poziva k tesnejšemu političnemu dialogu na več ravneh o prilagajanju podnebnim spremembam in njihovem blaženju v sektorjih, kjer je treba pri podnebnih ukrepih upoštevati druga okoljska vprašanja, na primer ohranjanje biotske raznovrstnosti ali pomisleke v zvezi s proizvodnjo hrane, čisto vodo, trajnostnim kmetijstvom in gozdarstvom. Posebej pomembna je prostorska strategija v zvezi z združljivostjo rabe zemljišč, kjer je vključenost lokalnih in regionalnih oblasti kritičnega pomena; to zadeva tudi odločitve o izvajanju strategij, ki jih je sprejela Komisija; te vplivajo na kmetijstvo in potrebujejo oceno učinka, ki bo omogočila ocenjevanje njihovih posledic;
46. pozdravlja pobude Evropske komisije in Konvencije županov o boljši predstavitvi dejavnosti lokalnih in regionalnih oblasti in njihove vključenosti v oblikovanje in izvrševanje podnebno nevtralnih politik na prihodnjih konferencah pogodbenic ter spodbujanju vodilne vloge pri vertikalnem povezovanju podnebnih ukrepov; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj sodeluje z OR za organizacijo tematskega dneva o lokalnih podnebnih ukrepih v EU, ki je priložnost za predstavitev različnih pobud EU;
47. poziva člane OR, naj v svojih skupnostih pred COP26 organizirajo lokalne in regionalne konference pogodbenic za ozaveščanje o izrednih podnebnih razmerah ter zbiranje mnenj državljanov in podjetij o njihovih potrebah in njihove primere dobre prakse, s katerimi bi lahko pospešili zeleni prehod in doseganje ciljev Pariškega sporazuma;
48. opozarja, da se je EU določila, da bo imela v pogajanjih konference pogodbenic vodilno vlogo, in mora zato uresničiti učinkovite ukrepe za doseganje tega cilja, kar je povezano s sooblikovanjem in sodelovanjem z lokalnimi in regionalnimi oblastmi; v tem smislu poziva Okvirno konvencijo Združenih narodov o spremembi podnebja, naj sodeluje z OR, da bi nadalje promovirali vodilne izkušnje lokalnih in regionalnih konferenc pogodbenic.

V Bruslju, 1. julija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mnenje Evropskega odbora regij – Akcijski načrt za evropsko demokracijo

(2021/C 440/06)

Poročevalka:	Aleksandra DULKIEWICZ (PL/EPP), županja Gdanska
Referenčni dokument:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o akcijskem načrtu za evropsko demokracijo COM(2020) 790, 3. december 2020

POLITIČNA PRIPOROČILA**EVROPSKI ODBOR REGIJ****Ozadje**

- meni, da bi moral akcijskemu načrtu za evropsko demokracijo, glede na to, da je osredotočen na kratkoročne zaščitne mehanizme za varovanje demokratičnih procesov, slediti dolgoročnejši in bolj strateški pristop za spodbujanje tako predstavniške kot participativne razsežnosti evropske demokracije na vseh ravneh. Takšen pristop bi lahko temeljil na veljavni zakonodaji in dobri praksi, ki se že uporablja v državah članicah na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, ter privedel do priprave Evropske listine za demokracijo;
- ponovno poudarja, da člen 5 Pogodbe o Evropski uniji (PEU), v katerem je opredeljeno načelo subsidiarnosti, določa, da lahko „Unija deluje na področjih, ki niso v njeni izključni pristojnosti, le če in kolikor države članice ciljev predlaganih ukrepov ne morejo zadovoljivo doseči“;
- pozdravlja pobudo o akcijskem načrtu za evropsko demokracijo (v nadaljevanju: akcijski načrt). V evropski javni in politični sferi narašča nevarnost populizma, nacionalizma, manipulacije družbe, dezinformacij, sovražnega govora in teorij zarote. To vodi do polarizacije, agresije, nestrpnosti in resnega pomanjkanja solidarnosti med prebivalstvom. Splošni cilj je državljanom dati večjo vlogo in v vsej EU vzpostaviti odpornejšo demokracijo. Ta cilj je ključnega pomena pri zasnovi ukrepov za krepitev naše skupnosti;
- poudarja, da je struktura Evropske unije podobna telesu z medsebojno povezanimi organi. Poslabšanje razmer na področju državljanskih pravic in svoboščin v eni državi članici dejansko negativno vpliva na demokracijo po vsej EU in ogroža naše skupne vrednote;
- poudarja, da je treba opredeliti grožnje za demokracijo in pripraviti seznam najboljših inovativnih praks za državljansko udeležbo, za kar so najprimernejše regionalne in lokalne oblasti; poziva Komisijo, Parlament in Svet, naj se seznani s priporočili iz letnega regionalnega in lokalnega barometra EU za leto 2021, ki bo objavljen oktobra 2021;
- ponavlja stališče, ki ga je izrazil v mnenju o *akcijskem načrtu proti dezinformacijam*, da je ozaveščanje državljanov dolgotrajen in večplasten proces, ki med drugim temelji na učenju medijske pismenosti, vključno z učenjem o ravnanju z novimi načini pridobivanja in razširjanja informacij. Te sposobnosti mora spremljati sposobnost kritične analize informacij in njihovih virov;
- poudarja, da so lokalne in regionalne oblasti dobro pripravljene za sodelovanje v boju proti dezinformacijam in grožnjam, ki so z njimi povezane;
- opozarja, da članstvo v EU ne pomeni le svoboščin in vira financiranja, temveč tudi spoštovanje temeljnih vrednot. Potrebni so konkretni pravni instrumenti, ki omogočajo hitro in učinkovito ukrepanje za spodbujanje in v skrajnih primerih uveljavljanje načel demokratične pravne države ter vladavine prava v posameznih državah članicah. Trenutno tovrstni pravni instrumenti niso na voljo. Zato so ukrepi Evropske komisije v zvezi s problematičnimi odločitvami, ki jih sprejemajo

nekatero državo članico, neučinkovito, kakor je predstavil Evropski parlament v resoluciji z dne 10. junija 2021 o stanju pravne države v Evropski uniji in uporabi uredbe o pogojenosti (Uredba št. 2020/2092), s katero se OR v celoti strinja; dvomi, da člen 7 Pogodbe o Evropski uniji omogoča zadosten odgovor na te izzive;

9. poziva, naj se čim prej sprejmejo strateški ukrepi in zakonodaja za učinkovito reševanje težav v nekaterih državah EU, na primer v zvezi z varnimi volitvami na vseh ravneh;

10. poudarja, da evropske demokracije ne ogrožajo le zunanji napadalci, ki želijo destabilizirati EU, temveč tudi notranji dejavniki, ki so uperjeni v samo bistvo EU – skupnost;

11. meni, da bi moral akcijski načrt zato utreti pot razvoju odnosov in stikov s tretjimi državami, ki ne spoštujejo demokratičnih standardov ter kršijo temeljne človekove in državljanske pravice. Kot zgled bi lahko služila politika EU do držav, kot so Rusija, Belorusija in Kitajska, ter delo projektne skupine EU East StratCom; ugotavlja, da je treba podpreti demokratična gibanja v sosedstvu EU, med drugim tudi v okviru vzhodnega partnerstva;

12. poudarja, da si je treba prizadevati za ravnovesje med bojem proti grožnjam, ki jih ustvarja pandemija, in zaščito temeljnih in državljskih svoboščin (npr. vprašanje varstva podatkov in preprečevanja omejevanja pravice do zbiranja in demonstracij);

13. poudarja, da napadi na medije ogrožajo evropske vrednote in nas vodijo na pot avtoritarizma. Brez svobodnih medijev dejanski javni nadzor ni mogoč. Pomanjkanje uveljavljenih novinarskih standardov ustvarja ozračje, ki omogoča širjenje teorij zarote, dezinformacij, populizma in sovražnega govora; svari pred ukrepi za ponovno nacionalizacijo medijev, ki jih sprejemajo nekatere države članice EU;

14. ugotavlja, da akcijski načrt za evropsko demokracijo ne namenja dovolj pozornosti dostopu do javnih informacij. Demokracija in spoštovanje človekovih pravic temeljita na svobodni izmenjavi informacij in idej. Informacije, ki jih zbirajo javni organi, pripadajo državljanom, uprave na vseh ravneh pa s temi podatki razpolagajo v njihovem imenu; ⁽¹⁾ poudarja, da so lokalne in regionalne oblasti, ki uporabljajo orodja za dostop državljanov do informacij in njihovo neposredno sodelovanje pri izvajanju pristojnosti, dober primer odprtosti in odgovornosti javnih organov ⁽²⁾;

15. opozarja, da mora demokratična EU ohraniti svojo zavezanost zaščiti vrednot EU, vključevanju in enakosti v vseh pogledih, ne glede na spol, etnično poreklo, vero, prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, in da si morajo za to prizadevati tudi države članice;

16. poudarja, da akcijski načrt ne vsebuje nobenega neposrednega sklicevanja na ukrepe, ki jih sprejemajo lokalne in regionalne oblasti;

Prednostne naloge

17. poziva k ukrepom za krepitev avtoritete EU in držav članic, verodostojnosti javnih institucij pravne države, izobraževanja ter vloge lokalnih in regionalnih oblasti kot institucij, ki spodbujajo demokracijo;

18. poudarja, da je zaupanje državljanov EU v delovanje glavnih institucij EU bistven pogoj za razvoj demokratične evropske skupnosti. Pogoj za zanesljivost in verodostojnost osrednjih institucij v državah članicah je, da države spoštujejo pravno državo. Nemoteno delovanje neodvisnih institucij in spoštovanje demokratičnih vrednot v nacionalni zakonodaji sta temelj Evropske skupnosti;

⁽¹⁾ V Resoluciji Generalne skupščine OZN št. 59 (1946), členu 19 Splošne deklaracije o človekovih pravicah (1948) in členu 10 Evropske konvencije o človekovih pravicah (1950) je pravica do obveščenosti opredeljena kot sestavni del temeljne pravice do svobode izražanja.

⁽²⁾ Primeri takih orodij lokalne uprave so odprti podatki, proračuni državljanov in državljanski forumi.

19. poudarja ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri krepitvi državljanske zavesti. Te oblasti delujejo na ravni, ki je najbližje državljanom in ji ti tudi najbolj zaupajo. ⁽³⁾ Krepitev vloge regij in mest, na primer s finančnimi instrumenti za dodeljevanje sredstev izključno na podlagi strokovnih meril, dobiva vse večji strateški pomen;

20. poziva, naj se pozornost nameni vzgajanju in izobraževanju odgovornih in strpnih Evropejcev, ki so pripravljeni sprejemati kompromise in si prizadevajo za mirno reševanje konfliktov. Soobstoj različnih pogledov in stališč je učinkovito zaščitno sredstvo pred fanatizmom, rasizmom in etničnimi konflikti;

Državljska vzgoja – kritično razmišljanje in medijska pismenost

21. poudarja, da imajo lahko lokalne in regionalne oblasti v izobraževanju pomembno vlogo z ustvarjanjem pogojev, v katerih lahko lokalne skupnosti razvijajo pozitivne demokratične vzorce;

22. svari pred radikalizacijo družbe in prihodom populistov na oblast, ki uporabljajo dezinformacije. Za boj proti dezinformacijam je treba opredeliti ciljne skupine, ki so najbolj dovzetne za njihove negativne učinke. Še posebej bi bilo treba zaščititi mlade, starejše, pripadnike narodnih in etničnih manjšin, priseljence in ljudi, ki nimajo dostopa do digitalnega sveta. Evropska komisija bi morala posebno pozornost nameniti regijam in skupinam, ki so najbolj izpostavljene dezinformacijam v EU in zunaj nje;

23. je seznanjen s smernicami, ki jih je Evropska komisija predstavila 26. maja, da bi odpravila pomanjkljivosti v svojem kodeksu ravnanja glede dezinformacij. Pozdravlja Komisijina poziva k večjim in bolj specifičnim zavezam na vseh področjih kodeksa ter še posebej k izboljšanju metod spremljanja; zadovoljen je, da Komisija vabi druge platforme, ki so aktivne v EU, ponudnike storitev pošiljanja zasebnih sporočil in druge akterje na področju spletnega oglaševanja, da se pridružijo kodeksu. Vendar težave, ki jih ima Komisija pri preverjanju verodostojnosti poročil o spremljanju, ki jih pripravljajo platforme, in dejstvo, da ni nobenih sankcij, bistveno zavirajo učinkovitost tega kodeksa, zato je potrebno nadaljnje regulativno ukrepanje na ravni EU;

24. v zvezi s tem predlaga, da se po vzoru finskega programa CIVIS kot dobre prakse pripravi za države članice nezavezujoč in neobvezni vseevropski učni načrt za državljansko vzgojo, kritično razmišljanje in medijsko pismenost, o katerem bi se bilo treba javno posvetovati ter ga prilagoditi regionalnim in lokalnim potrebam. Zajemati bi moral šolsko izobraževanje, usposabljanje javnih uslužbencev, vseživljenjsko učenje in javne kampanje; želi imeti dejavno vlogo pri pripravi tega učnega načrta in poziva Evropsko komisijo, naj na podlagi načela subsidiarnosti in delitve pristojnosti tesno sodeluje z državami članicami in organizacijami civilne družbe;

Boj proti dezinformacijam in sovražnemu govoru

25. meni, da bi bilo treba v tesnem sodelovanju z odborom INGE Evropskega parlamenta ustanoviti evropsko agencijo ⁽⁴⁾, ki bi bila zadolžena za izvajanje preventivnih ukrepov za boj proti dezinformacijam, sovražnemu govoru, nestrpnosti, nasilju nad določenimi družbenimi skupinami in širjenju teorij zarote;

26. obžaluje, da imajo lokalne oblasti pri ukrepih zoper širjenje lažnih novic manjšo vlogo, kar je pogosto posledica nezadostnega strokovnega znanja, zmogljivosti in virov; poziva k skladnemu mehanizmu financiranja za boj proti dezinformacijam;

27. pozdravlja strategijo za varnostno unijo ter njeno osredotočenost na hibridne napade državnih in nedržavnih akterjev, kibernetске napade, škodo na kritični infrastrukturi, kampanje dezinformiranja in radikalizacijo političnih diskurzov;

28. meni, da je treba organizirati razpravo o svobodi izražanja in o tem, kaj pomeni v zvezi z internetom; želi spomniti na nagrado Pawła Adamowicza ⁽⁵⁾ za spodbujanje socialne vključenosti, enakih možnosti in spoštovanja človekovih pravic ter državljskih svoboščin, pa tudi za boj proti predsodkom in ksenofobiji, ki jo je kot konkreten korak v teh prizadevanjih uvedel v partnerstvu z Mednarodno mrežo mest zatočišč (ICORN) in mestom Gdansk;

⁽³⁾ <https://cor.europa.eu/sl/our-work/Pages/EURegionalBarometer-2020.aspx>

⁽⁴⁾ Npr. v povezavi z OR.

⁽⁵⁾ Paweł Adamowicz je tudi avtor dveh konceptov iz Gdanska, posvečenih tem idealom: koncepta za vključevanje priseljencev in za enako obravnavo.

29. poleg lokalnih in regionalnih oblasti ter civilne družbe je treba k sodelovanju pritegniti tudi medije. Ljudje, ki delajo na področju informacij, imajo zaradi svojih praktičnih in poklicnih izkušenj poseben občutek za dezinformacije;

30. želi spomniti na pomen akta o digitalnih storitvah kot instrumenta za preglednejšo zasnovo digitalnega okolja in povečanje odgovornosti spletnih platform;

31. opozarja, da je treba zagotoviti popolno skladnost med akcijskim načrtom za evropsko demokracijo, akcijskim načrtom za medijski in avdiovizualni sektor ter zakonodajnimi razpravami o aktu o digitalnih storitvah;

32. poziva k direktivi o digitalnih storitvah, ki bi vključevala horizontalni okvir za regulativni nadzor nad spletnim prostorom ter določbe za zagotavljanje odgovornosti platform za upravljanje vsebin, oglaševanje in mikrociljanje;

Varnost novinarjev in podpora lokalnim medijem

33. poudarja pomen zanesljivega novinarskega poročanja, tudi na lokalni ravni, za krepitev zaupanja javnosti. Neodvisni mediji so eden glavnih stebrov demokracije in dejansko vplivajo na raven javne razprave;

34. obsoja uporabo strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti (SLAPP) za zatiranje neodvisnih medijev in poziva Komisijo, naj pripravi predlog o zaščiti novinarjev in civilne družbe;

35. svari pred marginalizacijo neodvisnega tiska z monopolizacijo in politizacijo medijev, zlasti kadar se to dogaja s sredstvi EU; poziva k boljšemu nadzoru uporabe sredstev, določenih za ta namen; podpira vključevanje regij v dodeljevanje sredstev EU; podpira pripravo dopolnilnih zakonodajnih ukrepov, ki bodo, ob spoštovanju pristoynosti držav članic, namenjeni krepitevi zmogljivosti za posredovanje EU s ciljem ohraniti svobodo in pluralnost neodvisnih medijev kot steber naše demokracije;

36. poudarja, da napadi na svobodo izražanja omejujejo javno razpravo; opozarja na svobodo izražanja na akademskem, znanstvenem in umetniškem področju. Ustrahovanje, kampanje blatenja, politični pritisk, finančne omejitve in ovire za dostop do javnih sredstev ogrožajo delo znanstvenikov, medijev in nevladnih organizacij ter jim onemogočajo izvajanje njihove nadzorne vloge; svari pred poskusi nekaterih vlad, da bi omejile neodvisnost raziskav in uvedle sankcije na podlagi nejasnih in spornih meril;

Krepitev državljske udeležbe

37. poudarja, da bi bilo treba konferenco o prihodnosti Evrope organizirati v čim več evropskih regijah in po pristopu od spodaj navzgor, kar bi različnim skupinam državljanov omogočilo sodelovanje v razpravi in udeležbo; priporoča, naj se državljski forumi priznajo kot oblika udeležbe v postopku odločanja EU;

38. poziva institucije EU, naj vzpostavijo učinkovite, pregledne in vključujoče kanale za komuniciranje z državljani, zlasti tistimi, ki nimajo potrebne motivacije za udeležbo v javnem in družbenem življenju; poudarja ključno vlogo mladih v tem procesu;

39. se zaveda, da je konferenca o prihodnosti Evrope edinstvena priložnost za vključevanje državljanov. Ta inovativna in vseevropska izkušnja udeležbe bo omogočila skupno odločanje o prihodnosti, obliki in prednostnih nalogah demokratične Evrope; se zavezuje k celovitemu vključevanju lokalnih in regionalnih oblasti v konferenco, da se pregledajo najboljše prakse ter da se državljanom in tem oblastem omogoči izraziti stališča;

Svobodne in demokratične volitve

40. poudarja, da bi morala skrb za svobodne in demokratične volitve, omenjena v akcijskem načrtu, enako veljati za evropske, nacionalne, regionalne in lokalne volitve;

41. ugotavlja, da politične kampanje vse pogosteje potekajo na spletu. Zato so potrebna pravila, ki bodo zagotovila preglednost sponzoriranih političnih vsebin ter smernice za politične stranke in države članice; poziva k upoštevanju posebnosti lokalnih volitev, ki so pri pripravi zakonodaje na ravni EU pogosto prezrte;

42. ugotavlja, da se v akcijskem načrtu premalo pozornosti posveča času med volitvami. V tem času najpogosteje prihaja do dezinformacij, propagande, manipulacije in poskusov vplivanja na stališča državljanov;

43. poudarja, da bi bilo treba strukturne sklade EU uporabiti za financiranje ukrepov civilne družbe ter za razvoj institucionalnih in upravnih zmogljivosti in struktur, potrebnih za dejavno udeležbo državljanov v političnem življenju. Dostop do sredstev bi moral biti čim enostavnejši, z njimi pa bi morale v največji možni meri upravljati regije;

44. je zadovoljen, da je Evropska komisija 19. aprila začela javno posvetovanje, ki bo trajalo do 12. julija ⁽⁶⁾, da bi v zadnjem četrtletju 2021 predložila posodobljene direktive, s katerimi bodo državljani EU, ki bivajo v drugi državi članici, pridobili pravico voliti in kandidirati tako na občinskih kot na evropskih volitvah. Tudi državljanska pobuda volilci brez meja ⁽⁷⁾ je opozorila, da je v EU več kot 14 milijonov mobilnih volilnih upravičencev, toda volilna udeležba in število mobilnih državljanov EU, ki kandidirajo, sta še vedno nižja kot v primerljivi skupini na nacionalni ravni, in ti državljani imajo še vedno težave pri uveljavljanju volilnih pravic;

45. opozarja, da je pandemija pokazala, kakšen izziv je izvedba povsem demokratičnih volitev ob upoštevanju omejitvenih ukrepov. Zagotavljanje varnosti glasovanja po pošti in/ali elektronskega glasovanja je organizacijski in tehnološki izziv, tudi zaradi kibernetских groženj;

Zaključek

46. poziva Evropsko komisijo, naj poišče dolgoročna orodja, s katerimi bi EU lahko pripravili na soočanje z novimi grožnjami. „Demokratično cepivo“, ki ga iščemo, mora biti uspešno, inovativno in učinkovito ter mora zdaj in dolgoročno okrepiti našo demokratično infrastrukturo;

47. poudarja, da je polna udeležba v javnem življenju temelj pluralistične in demokratične skupnosti. Osnovni pogoj zanj je zaupanje državljanov v državne institucije, brez katerega ni mogoče govoriti o sodelovanju, vse skupaj pa ni možno brez obveščanja javnosti; meni, da imajo pri tem pomembno vlogo regionalne in lokalne oblasti;

48. nazadnje poudarja, da bosta demokracija in pravna država varni le, če bodo politično vodstvo na vseh ravneh spremljali dobro obveščeni državljani.

V Bruslju, 30. junija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁶⁾ Javno posvetovanje o udeležbi na evropskih volitvah (<https://bit.ly/3goNYin>) in o udeležbi na občinskih volitvah (<https://bit.ly/3gmIR2l>).

⁽⁷⁾ <https://eci.ec.europa.eu/013/public/#/screen/home>

Mnenje Evropskega odbora regij – Uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja do leta 2030

(2021/C 440/07)

Poročevalec:	Ricardo RIO (PT/EPP), župan, Braga
Referenčni dokument:	Uresničevanje ciljev ZN za trajnostni razvoj – celosten pristop Letna strategija za trajnostno rast 2021

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

- meni, da je doseganje ciljev trajnostnega razvoja bistvenega pomena za vseh 194 držav, ki so sprejele agendo Organizacije združenih narodov (OZN) za trajnostni razvoj, in meni, da sedanja pandemija ter njene pričakovane gospodarske, socialne, okoljske, kulturne in z zdravjem povezane posledice dajejo nov zagon uresničevanju tega cilja. Zato poziva evropske voditelje, naj bodo ambiciozni in dosledni v svojih notranje- in zunanjepolitičnih programih ter enoglasno in jasno sporočijo, da mora biti Evropska unija v okviru desetletja OZN za ukrepanje na področju trajnostnega razvoja na vseh ravneh upravljanja vodilna in prepoznavna zagovornica uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja;
- meni, da je treba to mnenje obravnavati kot spodbudo Evropski komisiji, da okrepi cilje trajnostnega razvoja kot sestavni del temeljnih evropskih vrednot in identitete, s čimer jim bo dala ustrezno težo v svojem splošnem pristopu in pri svojih prednostnih nalogah;
- pozdravlja politično pobudo Evropske komisije za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja na podlagi evropskega zelenega dogovora in preusmeritev evropskega semestra k tem ciljem. Pozdravlja tudi njen ambiciozen načrt za bolj trajnostno, konkurenčno in povezano Evropo, odprto svetu in pripravljeno na izzive 21. stoletja, okrepljeno z dodatnimi sredstvi instrumenta Evropske unije za okrevanje, da bi ustvarili bolj zeleno, digitalno in odpornejšo Evropo;
- vseeno še naprej vztraja pri svojem pozivu ter pozivu Sveta, Evropskega parlamenta in nekdanje večstranske platforme EU za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja, naj se razvije krovna strategija za uresničevanje teh ciljev, ki bo nadomestila strategijo Evropa 2020, in uresniči skupna vizija modela trajnostnega razvoja, za katero si prizadevamo v Evropski uniji in v svetu, ter vsem lokalnim in regionalnim oblastem omogoči, da si z istimi sporočili prizadevajo za iste cilje;
- opozarja, da je cilj pregleda trgovinske politike EU spodbujati večjo trajnost v skladu z zavezo EU za uresničevanje ciljev OZN za trajnostni razvoj. Samo trajnostni in skladen trgovinski model, ki ustreza temeljnim vrednotam Evropske unije, lahko prispeva k dobremu počutju in blaginji vseh, tako v EU kot v drugih delih sveta;
- obžaluje, da cilji trajnostnega razvoja postopno izgubljajo pomen v zgodbi EU in so tudi pri oblikovanju politik EU manj izraziti, kar ogroža možnosti za njihovo uresničitve do leta 2030;
- meni, da je sposobnost komuniciranja in vzajemnega učenja v zvezi s cilji trajnostnega razvoja glaven element za ozaveščanje in zavezanost vseh partnerjev. V ta namen je potrebna večja usklajenost sistemov upravljanja EU v gospodarskih, socialnih in okoljskih zadevah, kot so evropski semester, evropski zeleni dogovor ter izvajanje evropskega stebra socialnih pravic in ciljev trajnostnega razvoja;
- ugotavlja, da se povezave med navedenimi pobudami in cilji trajnostnega razvoja občasno zdijo šibke, in poudarja, da bi morala Komisija vse ustrezne službe pritegniti k sodelovanju ter se izogibati nepovezanim pobudam;

9. pozdravlja delovni dokument služb Evropske komisije o uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja do leta 2030 kot koristno poročilo o izvajanju, vendar obžaluje, da so v njem zgolj našteje pobude, namenjene izvajanju teh ciljev;

10. v novi posodobljeni industrijski strategiji ⁽¹⁾, predstavljeni maja 2021, cilji trajnostnega razvoja na primer niso omenjeni, zato ne more biti del širših in obsežnejših prizadevanj za skladnost politik ter trajnostni razvoj. Tako je delovni dokument služb Komisije le deloma koristen, ko gre za uresničevanje teh ciljev;

11. pozdravlja zavezo, izraženo v Sporočilu o boljšem pravnem urejanju z dne 29. aprila 2021 ⁽²⁾, da se bodo cilji trajnostnega razvoja vključili v vse politike, kot tudi, da se bodo za vsak predlog opredelili ustrezni cilji trajnostnega razvoja in se bo preučilo, kako bo pobuda prispevala k njihovem doseganju, kar je v skladu z dosedanjimi pozivi OR ⁽³⁾. Poleg tega meni, da je pregledna in široko zastavljena predhodna ocena učinka posebno pomembna za preverjanje predloga z vidika trajnosti;

12. pozdravlja, da se delovni dokument osredotoča na pomen sodelovanja deležnikov ter priznavanje vloge in dela Evropskega odbora regij ter lokalnih in regionalnih oblasti; opozarja tudi na pomembno vlogo nacionalnih, evropskih in mednarodnih združenj regij in mest;

13. ugotavlja, da predhodno napovedanih sredstev za nadaljnjo izmenjavo in dialog v obliki konferenc in rednih dogodkov, ki jih organizira Evropska komisija, še ni, ter poziva k tesnejšemu sodelovanju med Evropsko komisijo, Svetom, Evropskim parlamentom in Evropskim odborom regij pri izvajanju ciljev trajnostnega razvoja na ravni EU;

14. poudarja, da se je v pandemiji COVID-19 pokazalo, kako pomemben je trajnostni razvoj in da lahko cilji trajnostnega razvoja zlasti prispevajo k oblikovanju skladne in celostne vizije v okviru instrumenta Next Generation EU ter k pripravi nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, ki so del mehanizma za okrevanje in odpornost;

15. meni, da je v nekaterih državah članicah uspeh nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost ogrožen, ker v njihovo pripravo niso bile vključene lokalne in regionalne oblasti in ni potekala na podlagi smiselne posvetovanja, s katerim bi se določile prednostne naloge in načrtovani ukrepi, saj se tako regionalni vidiki daljnosežne gospodarske, socialne in okoljske preobrazbe le delno upoštevajo. Jasno je, da je za boljšo in pravičnejšo obnovo nujno treba podpreti lokalizacijo ciljev trajnostnega razvoja;

16. poudarja, da obstajata ključna subsidiarna pristopa: bolj povezano usklajevanje ciljev trajnostnega razvoja in glavnih politik Evropske unije ter nov zagon za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja na lokalni in regionalni ravni. Izvesti ju je treba z jasnimi spodbudami za vse deležnike. Zato bi tesnejše sodelovanje med evropskimi institucijami ter lokalno in regionalno ravno koristilo vsem stranem;

Upravljanje ciljev trajnostnega razvoja in evropske institucije

17. pozdravlja, da je sedanja Evropska komisija sprejela močno politično zavezo za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja, ki pa bi jo morale spremljati posebne notranje ureditve upravljanja v Evropski komisiji, kot so redni usklajevalni sestanki kabineta predsednice s kabineti drugih komisarjev o vključevanju ciljev trajnostnega razvoja v vse politike;

18. meni, da je bila večstranska platforma EU za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja dober ukrep za vključevanje civilne družbe ter lokalnih in regionalnih oblasti v odločitve o ciljih trajnostnega razvoja na evropski ravni. Priporočila platforme za uresničevanje teh ciljev v EU bi bilo treba upoštevati pri nadaljnjih ukrepih ⁽⁴⁾;

19. priznava, da je evropski podnebni pakt namenjen spodbujanju večjega števila ljudi k ukrepanju, vendar se osredotoča le na okoljske teme in zadevne akterje, medtem ko je platforma zajemala vse cilje trajnostnega razvoja in je bila struktura za dialog za podporo in svetovanje Evropski komisiji pri njihovem pravočasnem uresničevanju;

⁽¹⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Posodobitev nove industrijske strategije iz leta 2020: močnejši enotni trg za okrevanje Evrope, 5. maj 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:52021DC0350>.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-joining-forces-make-better-laws_sl

⁽³⁾ Točka 42 mnenja Evropskega odbora regij – Cilji trajnostnega razvoja: podlaga za dolgoročno strategijo EU za trajnostno Evropo do leta 2030, poročevalec Arnoldas Abramavičius.

<https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2019-00239-00-00-ac-tra-sl.docx/content>

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/sdg_multi-stakeholder_platform_input_to_reflection_paper_sustainable_europe2.pdf

20. priporoča, da se za pripravo morebitnih nadaljnjih strukturiranih dialogov uporabi poročilo, predstavljeno ob koncu mandata predhodne platforme. Prav tako se zavzema za to, da bi prihodnji strukturirani dialogi še naprej predstavljali čim širši razpon deležnikov na področju ciljev trajnostnega razvoja, in sicer od organizacij civilne družbe, zasebnega sektorja, sindikatov, akademske skupnosti, regionalne in lokalne uprave do manjšin ali ranljivih skupin, ki zastopajo štiri razsežnosti trajnostnega razvoja (gospodarsko, okoljsko in socialno razsežnost ter upravljanje) in imajo dokazane izkušnje pri sodelovanju v zvezi s cilji trajnostnega razvoja na ravni EU. V zameno bi morali deležniki odgovarjati svoji „bazi“, zbirati njena mnenja in ji poročati;

21. poudarja, kako pomembno je spodbujati enakost spolov in enake možnosti za vse v politikah in programih EU, s katerimi se izvajajo cilji trajnostnega razvoja, kot je poudarjeno v nedavnem poročilu Evropskega računskega sodišča o vključevanju vidika spola v proračun EU ⁽⁵⁾;

22. zato poziva Evropsko komisijo, naj znova vzpostavi platformo za cilje trajnostnega razvoja ali oblikuje novo vplivno platformo za dialog in strukturirano spremljanje, da bi zbrala strokovno znanje vseh različnih akterjev iz javnih in zasebnih institucij o Agendi 2030, ki bi ji tako lahko neposredno svetovali;

23. ponavlja pozive različnih sektorjev in zlasti svoj poziv, ki ga je izrazil kot zagovornik subsidiarnosti v praksi, naj usklajeni ukrepi EU v večji meri temeljijo na izmenjavi dobre prakse, ocenah učinka in boljši povezanosti s tako imenovano četverno vijajnico (znanost, politika, industrija in družba). Največji učinek ima povezovanje znanja in izkušenj med disciplinami, političnimi področji ter vsemi cilji trajnostnega razvoja. Pobuda Evropske komisije za izzive pametnih mest je odličen primer za spodbujanje in razvoj v drugih generalnih direktoratih in politikah, enako kot platforma za strategije pametne specializacije (S3) za cilje trajnostnega razvoja, ki bi jo lahko evropske regije bolje izkoristile;

24. meni, da bi morala Evropska komisija preučiti razvoj Agende 2030 po vsej EU in, kadar je to mogoče, vpliv na mednarodni ravni na podlagi nekaj kazalnikov socialnih, gospodarskih in okoljskih podatkov na lokalni in regionalni ravni, tj. kazalnikov, na katere lahko ta raven vpliva. Pri tem bi bilo treba upoštevati prizadevanja, ki so jih v ta namen že izvedle nekatere države članice;

25. odločno poudarja, da so spremljanje in podatki ključni za komuniciranje z državljani in civilno družbo na lokalni in regionalni ravni. OR ter lokalne in regionalne oblasti so zavezani lokalizaciji ciljev trajnostnega razvoja in so pomembni zbiralci podatkov. OR na primer sodeluje z OECD in periodično zbira podatke o sodelovanju lokalne in regionalne ravni pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja ter meni, da je to zgleden primer partnerstva, ki temelji na raziskovanju na podlagi dokazov;

26. poziva Evropsko komisijo, naj izboljša zanesljivost poročil Eurostata o spremljanju ciljev trajnostnega razvoja, tako da vanj vključi ravni uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja, ki jih je mogoče preprosto količinsko opredeliti na nebirokratski način. Komisija bi morala ta poročila pozneje uporabiti v okviru evropskega semestra ter jih dopolniti s podatki in dobro prakso lokalnih in regionalnih oblasti, saj v trenutno spremljanje niso vključeni podatki na ravni NUTS 2;

Pomen ciljev trajnostnega razvoja v evropskem semestru za trajnostno okrevanje

27. izraža spoštovanje pomembnemu delu, ki ga je opravila Evropska komisija, da bi cilje trajnostnega razvoja vključila v evropski semester v ciklu za leto 2020. Postopno vključevanje teh ciljev v letno strategijo za trajnostno rast, poročila za posamezne države in nacionalne reformne programe je pokazalo, da je EU resnično zavezana spremembi paradigme v smeri trajnostnega razvoja;

28. podpira evropski zeleni dogovor in poziva k razlagi ciljev trajnostnega razvoja v večji sinergiji z bojem proti podnebnim spremembam. Pri tem poudarja koristnost ciljev trajnostnega razvoja, zlasti cilja 13, in opozarja na priložnost za iskanje kompromisov in politične skladnosti z okvirom teh ciljev;

29. meni, da je treba bolje uskladiti prednostne naloge vseh programov financiranja, tako da bodo na splošno vključevali cilje trajnostnega razvoja. Pobuda 100 podnebno nevtrálnih mest do leta 2030 je na primer korak k pospešitvi uresničevanja teh ciljev, naložbe v socialna vprašanja pa so koristne tudi za podnebje;

⁽⁵⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_10/SR_Gender_mainstreaming_SL.pdf

30. zato spodbuja Evropsko komisijo, naj cilje trajnostnega razvoja izrecno znova vključi v reformiran evropski semester, kar bo vodilo k lokalno prilagojenemu trajnostnemu okrevanju, ki bi moralo v celoti vključevati lokalne in regionalne oblasti ter dopolnjevati reforme in naložbe v državah članicah, za katere bi moralo biti potrjeno, da prispevajo k ciljem trajnostnega razvoja in evropski dodani vrednosti;

31. v zvezi s tem ponavlja, da mora Evropska komisija opredeliti pojem „strukturne reforme“ v kontekstu evropskega semestra. Takšna opredelitev je potrebna, da bodo reforme omejene na področja politike, ki so pomembna za izvajanje ciljev iz Pogodb in krovnih strategij politik Evropske unije, vključno s cilji trajnostnega razvoja, in ki so, ob ustreznem upoštevanju načela subsidiarnosti, neposredno povezana s pristojnostmi EU ⁽⁶⁾;

32. poziva Komisijo, naj obravnava prispevek k doseganju ciljev trajnostnega razvoja kot skupni in medsektorski cilj za sklop evropskih programov financiranja v okviru neposrednega in posrednega upravljanja;

33. zato meni, da so njegova priporočila za večjo odgovornost v okviru evropskega semestra zdaj še pomembnejša, saj je treba v ta proces nujno vključiti regije, mesta, podeželske občine in akterje ter poskrbeti za bolj demokratično in pregledno upravljanje. Ugotavlja, da je v delovnem dokumentu služb Komisije o uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja ZN prav tako poudarjeno, da je treba v izvajanje teh ciljev vključiti zainteresirane strani;

34. ponovno poziva k sprejetju evropskega kodeksa dobre prakse, s katerim bi v evropski semester vključili lokalne in regionalne oblasti ter njihova predstavniška združenja, ter ugotavlja, da bi morala biti Evropska komisija zgled in vzpostaviti strukturiran dialog z zainteresiranimi stranmi o evropskem semestru, zlasti po vrzeli, ki je nastala, ko večstranska platforma EU za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja na visoki ravni ni bila obnovljena;

35. kot prvi korak v tej smeri predlaga organizacijo konference zainteresiranih strani o evropskem semestru ob podpori obeh posvetovalnih odborov in/ali s posvetovanjem z njima pred objavo naslednje letne strategije za trajnostno rast;

36. poudarja, da spodbujanje dvojnega prehoda in izvajanje evropskega stebra socialnih pravic ter spremljajočega akcijskega načrta v nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost ne zadostuje za dosledno in skladno upoštevanje ciljev trajnostnega razvoja, ki bi začrtalo jasno pot za doseganje mejnikov in krovnih ciljev. V sedanji krizi se je pokazalo, da EU potrebuje širši pristop k tem ciljem, ki bo vključeval tudi druge politike, na primer na področju biotske raznovrstnosti in zdravja, ter bo povezan z njimi, da bi preprečili prihodnje krize;

37. poziva Evropsko komisijo, naj glede na to, da je Evropa na razpotju, letno strategijo za trajnostno rast za leto 2022 uporabi za formalno ponovno vključitev ciljev trajnostnega razvoja v evropski semester, bolje poveže cilje trajnostnega razvoja ter mehanizem za okrevanje in odpornost in izrecno potrdi, da lahko EU s cilji trajnostnega razvoja doseže trajnostno okrevanje;

38. meni, da je mogoče z upoštevanjem ciljev trajnostnega razvoja ohraniti poudarek evropskega semestra kot okvira držav EU za usklajevanje gospodarskih politik in da bi bilo treba te cilje čim prej ponovno vključiti v evropski semester;

39. spodbuja Evropsko komisijo, naj to ponovno vključevanje začne med ocenjevanjem nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, ki so jih predstavile države članice, ter preveri, v kolikšni meri so vanje vključeni cilji trajnostnega razvoja. Poudarja, da bi službe Evropske komisije tako nazorno pokazale, kako načrti prispevajo k ciljem trajnostnega razvoja. S tem bi pridobili koristen pregled nad celovitostjo načrtov, ne da bi ustvarili dodatno upravno breme v zvezi s poročanjem;

40. poziva Komisijo, naj razmisli o oblikovanju preproste, nebirokratske preglednice okoljskih kazalnikov, ki bi dopolnila pregled socialnih kazalnikov v okviru evropskega semestra in omogočila formalno ponovno vključitev ciljev trajnostnega razvoja v naslednji cikel evropskega semestra;

41. poziva Komisijo, naj pripravi predloge za boljšo usklajitev zahtev glede družbene odgovornosti podjetij z izvajanjem agende za trajnostni razvoj. Sem bi lahko sodil razmislek o preprostem in nebirokratskem evropskem potnem listu za družbeno odgovornost velikih podjetij, v katerem bi bile določene zahteve v zvezi s cilji trajnostnega razvoja z vidika odnosov med delodajalci in delojemalci, enakosti spolov, upravljanja dobavne verige, obdavčitve in finančne preglednosti;

⁽⁶⁾ Mnenje OR 3764/2018 o programu za podporo reformam, <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/COR-2018-03764-00-00-AC-TRA-SL.docx/content>.

42. meni, da bi morala Komisija s predlogom za revizijo Pakta za stabilnost in rast, ki naj bi bil predstavljen v zadnjem četrtletju leta 2021, utreti pot trajnostni reformi proračunskega in makroekonomskega nadzornega mehanizma EU, da bi zagotovila dovolj visoko raven visokokakovostnih javnih naložb v trajnostno preobrazbo Evropske unije. To bi moralo vsebovati tudi predloge za vključitev preprostih in nebirokratskih kazalnikov v okvir proračunske politike, ki bi bolje ponazarjali pot k doseganju ciljev trajnostnega razvoja kot BDP;

Lokalni in regionalni prispevek k ciljem trajnostnega razvoja

43. poudarja, da po ocenah OECD 65 % od 169 konkretnih ciljev, na katerih temelji 17 krovnih ciljev trajnostnega razvoja, ni mogoče doseči brez sodelovanja lokalnih in regionalnih oblasti ter usklajevanja z njimi⁽⁷⁾;

44. ugotavlja, da so bile lokalne in regionalne oblasti v povprečju odgovorne za 53 % vseh javnih naložb v EU v letu 2018⁽⁸⁾. Večina teh naložb je bila povezana z infrastrukturo za osnovne storitve, ki so ključna odgovornost mest in/ali regij ter včasih zajete v namenskih ciljih trajnostnega razvoja, kot so izobraževanje, zdravje, socialna infrastruktura, pitna voda, sanitarna ureditev, ravnanje s trdnimi odpadki, energija, promet in stanovanja. Ugotavlja tudi, da je celoten enajsti cilj trajnostnega razvoja posvečen mestom in lokalnim skupnostim;

45. meni, da so lokalne in regionalne oblasti ključne za spodbujanje lokalnih, regionalnih in zato tudi nacionalnih politik na pomembnih področjih, povezanih s cilji trajnostnega razvoja, kot so okolje, javne storitve, izobraževanje, zdravje ter gospodarski in teritorialni razvoj, in da prispevajo k številnim drugim ciljem, kot so enakost spolov, trajnostna potrošnja, zaposlovanje, inovacije, vključujoče družbe in dobro upravljanje ter partnerstva. Zato je pomembno okrepiti obstoječe soglasje o razširitvi teritorialnih prednostnih nalog v okviru politike EU. Številne mreže so ustanovile projektne skupine, v katerih si člani izmenjujejo informacije in izkušnje o izvajanju ciljev trajnostnega razvoja v svojih državah in v nekaterih primerih s kolegi v partnerskih državah ter se pri Evropski komisiji in na mednarodnih forumih zavzemajo za svoje cilje. Pomembno je tudi, da se lahko na evropski ravni izvajajo pristojnosti, ki jih imajo lokalne in regionalne oblasti v svojih državah, saj bi to olajšalo spodbujanje javnih politik na vseh ravneh k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja;

46. pozdravlja prve rezultate študije OR-OECD o ciljih trajnostnega razvoja in okrevanju⁽⁹⁾, ki kažejo, da si lokalne in regionalne oblasti kljub pandemiji še vedno prizadevajo za izvajanje teh ciljev, pri čemer jih je 60 % izrazilo prepričanje, da lahko cilji trajnostnega razvoja pomagajo sprejeti bolj celostni pristop k okrevanju, 43 % pa jih je navedlo, da imajo posebno strukturo upravljanja za njihovo uresničevanje;

47. ceni delo mednarodnih in evropskih združenj ter organizacij pri podpiranju lokalizacije ciljev trajnostnega razvoja na evropski in mednarodni ravni z decentraliziranim sodelovanjem in poziva k večjim prizadevanjem za spodbujanje takih partnerstev⁽¹⁰⁾;

48. spodbuja nadaljnji razvoj pobude OZN o lokalizaciji ciljev trajnostnega razvoja, da se pospešijo in okrepijo prizadevanja za uresničitev teh ciljev do leta 2030. Zavezuje se k sodelovanju z OZN in Evropsko komisijo za spodbujanje večje mobilizacije mest in regij pri lokalizaciji ciljev trajnostnega razvoja ter za pripravo prostovoljnih lokalnih/regionalnih/podnacionalnih pregledov, ki lahko nazadnje prispevajo k prostovoljnim nacionalnim pregledom;

49. poudarja, da je za merjenje napredka pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja potreben lokalni pristop. EU bi morala mestom in regijam pomagati pri spremljanju njihovega napredka pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja na podlagi njihove lastne situacije⁽¹¹⁾;

⁽⁷⁾ OECD se sklicuje na mrežo ZN za rešitve trajnostnega razvoja, projekt o teritorialnem pristopu k ciljem trajnostnega razvoja ter vlogi mest in regij pri zagotavljanju, da nihče ni prezrt (*A Territorial Approach to the Sustainable Development Goals: A role for Cities and Regions to leave no-one behind*, 2017, OECD).

⁽⁸⁾ *Key Data on Local and Regional Governments in the European Union* (Glavni podatki o lokalnih in regionalnih oblasteh v Evropski uniji), OECD, 2019.

⁽⁹⁾ Študija OR-OECD: cilji trajnostnega razvoja kot okvir za okrevanje po pandemiji COVID-19 v mestih in regijah, izvedena med 10. majem in 18. junijem 2021.

⁽¹⁰⁾ Če naštejemo le nekaj primerov: OECD in njen pilotni projekt o teritorialnem pristopu k ciljem trajnostnega razvoja; Svet evropskih občin in regij (CEMR) in njegova prizadevanja za pomoč nacionalnim združenjem regij in mest pri pripravi prostovoljnih podnacionalnih pregledov, ki zajemajo celotne države; Skupščina evropskih regij (SER) in njeno delo v zvezi s izvajanjem ciljev trajnostnega razvoja na lokalni in regionalni ravni; pobuda Regions4 in njena izkustvena skupnost v zvezi s cilji trajnostnega razvoja; združenje Eurocities in njegova projektna skupina za cilje trajnostnega razvoja; organizaciji PLATFORMA in UCLG (Združena mesta in lokalne uprave) ter njuno izobraževanje za vodje usposabljanj o ciljih trajnostnega razvoja; cilji trajnostnega razvoja v okviru programa EU URBACT; fundacija županov mest za spodbujanje trajnosti ter ICLE, vodilna mreža za mesta po vsem svetu za trajnostne programe.

⁽¹¹⁾ Kot na primer na Portugalskem z lokalnimi projekti CESOP, ki jih izvaja katoliška univerza na Portugalskem, in ODS Local Univerze v Lizboni.

50. poziva Skupno raziskovalno središče, naj nadaljuje delo v zvezi s prostovoljnimi lokalnimi pregledi v obliki priročnikov in to delo vključí v mehanizme pametne specializacije, da bi mestom in lokalnim upravam pomagali pri uporabi kohezijskih in drugih finančnih instrumentov. Poleg tega bi morala Evropska komisija uvesti spodbude za mesta in regije, da bi si prizadevali za lokalizacijo ciljev trajnostnega razvoja na lokalni in regionalni ravni, OR pa bi moral ta obsežen proces usklajevati;

51. ugotavlja, da je treba izboljšati tudi krepitev zmogljivosti na lokalni ravni za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja. Meni, da je bistvenega pomena, da se skupaj razvijejo modeli strateškega upravljanja in posebna orodja za upravljanje trajnostnega razvoja ter da se nosilec odločanja, zaposlenim v lokalnih upravah in lokalnim akterjem ponudijo tečaji usposabljanja. EU bi lahko podprla evropske mreže za skupni razvoj in take možnosti usposabljanja. OR tudi meni, da imajo znanstveno-tehnične in humanistične raziskave bistveno vlogo pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja, zato bi bilo potrebno ustrezno financiranje centrov, ki ustvarjajo znanje in inovacije;

52. ugotavlja, da je treba pospešiti kulturo sodelovanja v vseh sektorjih in na vseh ravneh, kjer se uresničujejo cilji trajnostnega razvoja;

53. zato poziva Evropsko komisijo, naj za napredek pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja ustvari neposredne spodbude za lokalne in regionalne oblasti, da bodo neposredno sodelovale z zasebnim sektorjem in civilno družbo;

54. poudarja ključno vlogo regij pri zasnovi in uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja na lokalni in regionalni ravni ter kot temeljnih partnerjev nacionalnih in lokalnih subjektov v duhu sodelovanja, ki je izražen v cilju št. 17. Finančna in tehnična podpora regij je ključna za pomoč in krepitev lokalnih zmogljivosti pri lokalizaciji ciljev trajnostnega razvoja in pri zagotavljanju, da trajnostna podeželska in primestna območja sodelujejo z mesti na trajnostni način;

55. odločno podpira izmenjavo dobre prakse na lokalni in regionalni ravni ter meni, da je bistvenega pomena za spodbujanje agende ciljev trajnostnega razvoja, na primer z nedavno vzpostavljenim pilotnim projektom URBACT v zvezi z mesti, ki lokalizirajo cilje trajnostnega razvoja. Kljub temu mora EU oblikovati nov program za izmenjavo dobre prakse med mesti in regijami po vsej EU ter vključiti mesta z drugih celin, da bi lahko opredelili dobre prakse na svetovni ravni in spodbujali dvostranske sporazume;

56. poudarja, da je pripravljen združiti moči z drugimi evropskimi institucijami pri organizaciji dogodkov in akcijskih projektov o ciljih trajnostnega razvoja (pilotno izvajanje, preskušanje, izdelava prototipov in razširjanje) v okviru pobude Srečanja med znanostjo in regijami. Pri tem bi bilo treba izkoristiti zlasti izkušnje regij, ki izvajajo svoje politike na podlagi ciljev trajnostnega razvoja, ter spodbujati posnemanje in nadgrajevanje njihovih ukrepov;

57. poziva EU, naj ustvari spodbude za promocijo participativnih ukrepov javnih in lokalnih organizacij za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja. Te spodbude bi morale izboljšati razširjanje Agende 2030 in spodbujati cilje trajnostnega razvoja med splošnim prebivalstvom tako v Evropi kot tudi zunaj nje s partnerstvi na več ravneh in z več deležniki;

58. ponovno potrjuje svojo zavezo, da bo okrepil partnerstva z OECD, združenjem Eurocities, Skupščino evropskih regij, organizacijo CEMR-PLATFORMA ter pobudo Regions4, da bi pospešili lokalizacijo ciljev trajnostnega razvoja in se zavzemali za cilje trajnostnega razvoja kot krovno temeljno vrednoto EU. Poleg tega se zavezuje, da bo sklepal druga partnerstva za nadaljnjo podporo lokalizaciji ciljev trajnostnega razvoja v Evropi in zunaj nje;

59. sklicuje se na svoje mnenje *Cilji trajnostnega razvoja: podlaga za dolgoročno strategijo EU za trajnostno Evropo do leta 2030* ⁽¹²⁾, v katerem so predstavljena politična stališča OR o dokumentu za razpravo z naslovom *Za trajnostno Evropo do leta 2030* in v katerem Evropsko komisijo poziva, „naj v okviru prvega scenarija prevzame vodilno vlogo pri vzpostavitvi večdeležniškega in medsektorskega upravljanja na več ravneh, ki omogoča vključevanje vseh razsežnosti ciljev trajnostnega razvoja v vse politike EU“.

V Bruslju, 1. julija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹²⁾ Poročevalec: Arnoldas Abramavičius (LT/EPP), sprejeto 26. junija 2019, COR-2019-00239.

Mnenje Evropskega odbora regij – Oblikovanje Evrope, odporne proti podnebnim spremembam – nova strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam

(2021/C 440/08)

Poročevalec:	Markku MARKKULA (FI/EPP), predsednik mestnega izvršnega sveta, Espoo
Referenčni dokument:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Oblikovanje Evrope, odporne proti podnebnim spremembam – nova strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam COM(2021) 82 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Glavne splošne ugotovitve

1. pozdravlja poziv Evropske komisije v novi strategiji EU za prilagajanje podnebnim spremembam, naj mesta in regije skupaj z OR utrejo pot k večji ambicioznosti v zvezi z odpornostjo proti podnebnim spremembam ter se zavežejo boljšemu vključevanju ukrepov EU v državno, regionalno in lokalno zakonodajo in dejavnosti;
2. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so gospodarske izgube zaradi ekstremnih vremenskih razmer od leta 1980 do leta 2016 znašale več kot 436 milijard EUR in se bodo povečale na najmanj 170 milijard EUR na leto, če bo globalno segrevanje doseglo 3 °C nad predindustrijsko ravno;
3. ponovno poudarja, da nujnost reševanja vprašanja podnebnih sprememb v skladu s Pariškim sporazumom zahteva zavzeto politično vodstvo na vseh ravneh upravljanja, ki bo spodbujalo v ukrepe usmerjen in natančno opredeljen prehod na podnebno nevtravno Evropo, podkrepjen s pristopom od spodaj navzgor, v katerega bosta dobro vključena prilagajanje in blažitev;
4. poudarja, da se je vloga mest in regij, ki je bila osredočena na upravo in oblast, spremenila in zdaj temelji na storitvah in sodelovanju ter vključuje državljane, akademske kroge, podjetja in tretji sektor. OR poziva mesta in regije, naj analizirajo in prenovijo svojo vlogo, sodelovanje in politike inovacij z namenom spodbujanja obsežnih družbenih in s tehnologijo podprtih inovacij. To jim bo omogočilo, da se spopadejo z glavnimi družbenimi izzivi in zaščitijo ustrezne pogoje za socialne družbe;
5. poziva, naj se kot merila za trajnostna javna naročila uporabijo politike na podlagi povpraševanja, ogljični odtisi in pozitivni ogljični odtisi, da bi ustvarili in pospešili prehod na krožno gospodarstvo ter povečali povpraševanje po trajnostnih in podnebju prijaznih proizvodih in storitvah;
6. poudarja ključni pomen lokalne ozaveščenosti in pripravljenosti za ukrepanje; za njuno spodbujanje so potrebni novi inovativni načini za ustvarjanje kakovostne podpore ukrepom na lokalni ravni. OR bo v sklopu zelenega dogovora na lokalni ravni sodeloval z Evropsko komisijo pri razvoju modelov operativnih ukrepov za občine različnih velikosti in v različnih fazah razvoja, ki bi bili prilagojeni njihovim lokalnim razmeram;
7. ugotavlja, da je za zastavljene cilje ključnega pomena, da se najnovejša raziskovalna dognanja uporabljajo, spreminjajo in izkoristijo za morebitne operative potrebe veliko hitreje kot doslej; zato poziva Evropsko komisijo, naj vzpostavi vozlišča ERA, da bi se osredotočila na spodbujanje inovacij na lokalni in regionalni ravni, ki so po mnenju družbe potrebne, in si prizadevala za razvoj ekosistemov za akademike, podjetja, družbo in posameznike;

8. s svojo politično in komunikacijsko kampanjo za zeleni dogovor na lokalni ravni prikazuje, kako lahko mesta in regije pospešijo pravični in trajnostni prehod z lokalnim, regionalnim, državnim ter evropskim javnim in zasebnim financiranjem, skupaj z drugimi podpornimi pobudami. OR se zavzema za sodelovanje in doseganje naprednih rešitev skupaj z Evropsko komisijo, misijami EU, Evropskim svetom za inovacije, mrežo regionalnih vozlišč evropskega raziskovalnega prostora in drugimi pobudami ustreznih deležnikov;

9. poudarja, da je približno 40 % mest EU z več kot 150 000 prebivalci sprejelo načrte prilagajanja podnebnim spremembam ⁽¹⁾; spodbuja vsa mesta, da se pridružijo in redno posodablajo znanje in dobre prakse s področja raziskav, razvoja in inovacij. OR poziva mesta in regije, naj združijo moči z lokalno in mednarodno industrijo ter oblikujejo partnerstva za prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blažitev, ter Komisijo, naj razširja pozitivne rezultate;

10. izrecno podpira pristop v strategiji, da se odpornost doseže na pravičen in pošten način. Podnebne spremembe postajajo vse bolj problematične zlasti za ljudi v ranljivem položaju, starejše in bolne ter za osebe z nizkimi dohodki. Tem skupinam je treba v strategiji nameniti posebno pozornost;

11. poudarja, da je pripravljen in zavezan sooblikovati vseevropski sistem za prilagajanje z mesti in regijami ter dobro delujoče strukture upravljanja na več ravneh z jasnimi odgovornostmi. Namen je omogočiti ukrepanje in oblikovati učinkovite regionalne in lokalne mehanizme prilagajanja in blažitve, ki bodo temeljili na skupnem sodelovanju javnega, zasebnega in tretjega sektorja, ter izboljšati znanje, zmogljivosti in uporabo finančnih virov;

Strategija prilagajanja v okviru evropskega zelenega dogovora

12. meni, da bi morala Komisija v enem letu od začetka veljavnosti te uredbe sprejeti smernice za določitev skupnih načel in praks za opredelitev, razvrščanje in skrbno upravljanje fizičnih in materialnih podnebnih tveganj pri načrtovanju, razvoju, izvajanju in spremljanju načrtov, programov in projektov;

13. predlaga, da se vzpostavijo sinergije med smernicami za prilagajanje in direktivami o okoljski presoji;

14. ugotavlja, da so lokalne in regionalne oblasti odgovorne za več kot 70 % ukrepov za blažitev podnebnih sprememb in za do 90 % ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam, zato nobena politika prilagajanja ne bo uspešna, če ne bo upoštevala potreb, stališč in strokovnega znanja regij in mest;

15. poziva mesta in regije, naj bodo zelo dejavna pri pripravi svojih podnebnih načrtov in akcijskih načrtov za zeleni dogovor na lokalni ravni, kar bo temelj prizadevanj za spopadanje s podnebnimi spremembami in bo omogočilo, da se prepreči tisto, čemur se ni mogoče prilagoditi, ter prilagodi tistemu, česar ni mogoče preprečiti;

16. poziva k okrepitvi regionalnega sodelovanja pogodbenic pri načrtih in ukrepih za prilagajanje podnebnim spremembam na terenu. Ukrepe je treba izvajati na lokalni in regionalni ravni, skupaj z državljani in podjetji;

17. se zaveda, da se najbolj oddaljene regije EU srečujejo z velikimi izzivi prilagajanja zaradi svojih specifičnih ranljivosti, zaradi česar so še posebej izpostavljene vplivom podnebnih sprememb, in pozdravlja vsa prizadevanja za blažitev teh vplivov, kot so izmenjava najboljših praks ter globalnih in regionalnih pobud, povezanih s prilagajanjem, ter poziva Komisijo in države članice, naj jih spodbujajo in podpirajo;

18. poudarja pomen skupnega razvoja ustreznih metod in instrumentov prilagajanja za podporo soustvarjanju družbenih inovacij, čezmejnemu sodelovanju, izmenjavi izkušenj in zmogljivosti za odpornost. K temu lahko bistveno prispevajo ukrepi v okviru specifičnega cilja 2 programa Interreg za obdobje 2021–2027;

⁽¹⁾ Poročilo o izvajanju strategije EU za prilagajanje podnebnim spremembam, COM(2018) 738 final.

19. poudarja, da vse več trdnih dokazov kaže na to, da so v nekaterih državah članicah ženske, ko gre za podnebne spremembe, v nesorazmerno ranljivem položaju zaradi ukoreninjenih družbenih norm in socialno-ekonomskih struktur, ki jim onemogočajo dostop do virov, odločanja, informacij, izobraževanja, zaposlovanja itd.; zato meni, da so politike EU, vključno z evropskim zelenim dogovorom, ključnega pomena za premagovanje teh ovir in povečanje celotnega potenciala spretnosti, znanja in kvalifikacij žensk in deklet, da bi tako ukrepi za prilagajanje podnebnim spremembam in zmanjševanje tveganja nesreč postali bolj učinkoviti in trajni;

20. poudarja pomen hitrega dostopa do strokovnih nasvetov o uporabi znanja in instrumentov financiranja EU;

21. poudarja, da je potrebno sonaravno prilagajanje gozdov in gozdarskih podjetij podnebnim spremembam. Gozdovi in njihovi lastniki imajo izredno pomembno vlogo pri varstvu podnebja, vendar so že sami močno prizadeti zaradi podnebnih sprememb; pričakuje, da bo napovedana strategija EU za gozdove upoštevala posebne značilnosti gozdov v različnih delih Evrope in da bo tesno povezana s strategijo EU za prilagajanje podnebnim spremembam in strategijo EU za biotsko raznovrstnost, pa tudi podporne ukrepe EU za sonaravno prilagajanje gozdov podnebnim spremembam in krepitev njihove sposobnosti za shranjevanje CO₂;

22. poziva k hitremu in ambicioznemu izvajanju ukrepov za spodbujanje sonaravnih rešitev za prilagajanje, napovedanih v strategiji, vključno z novimi in inovativnimi pristopi in produkti financiranja. To zlasti velja za varstvo in obnovo mokrišč in šotišč ter ozelenitev mest. Takšne rešitve prispevajo k večji odpornosti na podnebne spremembe, k zdravemu življenju in k doseganju drugih ciljev zelenega dogovora;

23. meni, da so obsežne javno-zasebne naložbe v razvijanje in izvajanje novih inovativnih rešitev bistvene. Primer obstoječega znanja je poročilo „Ničelni ogljični odtis do leta 2050: časovni načrt za globalni energetski sektor“, ki ga je maja 2021 objavila Mednarodna agencija za energijo in v katerem je prikazan časovni načrt, ki temelji na več kot 400 vmesnih ciljih, ki usmerjajo svetovno potovanje do ničelne stopnje do leta 2050. Pomembno je, da take naložbe povečajo tudi gospodarsko rast in preprečujejo pregodnje smrti;

24. poudarja skupna prizadevanja s Skupnim raziskovalnim središčem (JRC) in drugimi generalnimi direktorati Komisije za razvoj koncepta lokalnih znanstvenih platform o podnebnih spremembah (obstoječi „lokalni paneli za podnebne spremembe“), da bi spodbudili sodelovanje z znanstveniki in podprli odločanje lokalno izvoljenih predstavnikov;

Pozitivni ogljični odtis – nov pristop k izračunu vpliva na podnebje

25. pozdravlja namero Komisije, da uskladi različna področja politike, s čimer bi izkoristili učinke sinergij;

26. se zavzema za zmanjšanje ogljičnega odtisa z zmanjševanjem negativnih vplivov proizvodov, nastalih odpadkov, storitev in organizacij ter poziva k osredotočenosti na pozitivni ogljični odtis s prikazovanjem pozitivnega vpliva podnebnju prijaznih proizvodov in storitev na trajnostnost na podlagi ciljev trajnostnega razvoja OZN;

27. pozdravlja namero, da se prilagajanje podnebnim spremembam poveže z direktivo o energetski učinkovitosti stavb, uredbo o gradbenih proizvodih in direktivo o okoljsko primerni zasnovi;

28. poziva evropsko industrijo, naj vpelje poslovni razvoj s pozitivnim ogljičnim odtisom, kot je izboljšanje energijske učinkovitosti, zmanjšanje uporabe materialov, uvajanje podnebnju prijaznih surovin, zmanjšanje količine odpadkov, podaljšanje življenjske dobe proizvodov in večja uporabnost proizvodov, in vlaga v ta razvoj;

29. poziva javni sektor, naj s svojo vlogo in sredstvi industriji na različne načine pomaga pospešiti oblikovanje novih rešitev za nevtralni pozitivni ogljični odtis: uporabo javnih naročil naj usmeri v pospeševanje povpraševanja in razvoj novih trajnostnih proizvodov in storitev, odprte podatke naj uporabi za analizo težav in razvoj okolju prijaznih rešitev, s črpanjem iz množic naj ustvarja inovativne in zagonske platforme ter mreženje za razvoj in razširjanje novih konceptov in rešitev za večjo trajnostnost;

Določanje cen ogljika – sestavni del zelenega prehoda

30. meni, da bi morala tako javni kot zasebni sektor pri svojih naročilih skrbneje preverjati potrebe, da bi preprečila presežke in nato tudi poskrbela za kritje dejanskih potreb s pomočjo trajnostnih proizvodov in storitev;

31. poziva Komisijo, naj posebno pozornost nameni zagotavljanju učinkovitega sistema določanja cen CO₂, saj gre za enega najučinkovitejših ukrepov za boj proti podnebnim spremembam. Da bi pritegnila potrebne naložbe, mora biti cena CO₂ predvidljiva in na ustrezni ravni ter mora upoštevati dejanske stroške škode zaradi emisij CO₂, s čimer se poskrbi za spodbujanje energetskih in drugih podjetij k vlaganju v podnebju prijazne rešitve;

32. poudarja, da bo sistem določanja cen CO₂ verjetno vključeval mehanizem za ogljično prilagoditev na mejah, da se ustvarijo enaki mednarodni konkurenčni pogoji, ki bodo pregledni, za preprečevanje neupravičenega okoriščenja;

33. predlaga trdne tržne spodbude za spodbujanje razvoja novih ponorov ogljika in trajnostnih nizkoogljičnih nadomestkov materialov z visokim ogljičnim odtisom. Raziskave, razvoj in inovacije je treba podpreti pri razvoju novih tehnologij za zmanjševanje CO₂ in merilnih metod;

34. poziva h kombinaciji ustreznih tržnih mehanizmov, davkov, ukrepov financiranja, zakonskih določb in prostovoljnih zavez javnega sektorja za pritegnitev naložb v zvezi s podnebnimi spremembami v sektor, ki ni vključen v sistem trgovanja z emisijami, da bi na stroškovno učinkovit način zmanjšali emisije;

35. poziva k nadaljnjim izboljšavam sistema trgovanja z emisijami, zlasti v zvezi z ogrevanjem, hlajenjem, rabo zemljišč ter prometom in gozdarstvom (LULUCF); pri sistemskem pristopu k razvoju sistema trgovanja z emisijami bi bilo treba nacionalno obdavčitev na področju energije in podnebja vključiti v svetovni sistem trgovanja z emisijami;

36. je prepričan, da je treba za čimprejšnjo uvedbo učinkovitih enakih konkurenčnih pogojev za obnovljive vire energije pospešiti učinkovite ukrepe za postopno odpravo neposrednih in posrednih subvencij za fosilna goriva – na primer obstoječe oprostitve davkov za letalsko gorivo. Spodbudili bodo tudi vedenjske spremembe in ustvarili vire, potrebne za podporo pravičnemu prehodu;

37. poziva EU, naj prevzame trdno vodilno vlogo v svetu pri razvoju potrebnih sistemov za oblikovanje cen in pripravo proračuna CO₂ najkasneje do leta 2030 in se o podobnih elementih pogaja s svojimi svetovnimi trgovinskimi partnerji;

Financiranje za spopadanje s podnebnimi spremembami

38. priznava velike potrebe po začetnih naložbah, vključno z naložbami, povezanimi z energijo, ki naj bi po ocenah Evropske komisije v letih 2021–2030 znašale 350 milijard EUR na leto več kot v prejšnjem desetletju⁽²⁾. OR poudarja ključni pomen partnerstev, pri katerih bi morala biti javna sredstva osredotočena na pospeševanje;

39. poziva, naj se mestom in regijam pomaga pri iskanju prave kombinacije javnih in zasebnih sredstev za ukrepe prilagajanja iz mednarodnih, evropskih, državnih in lokalnih virov; poziva k zmanjšanju birokracije in poenostavitvi dostopa do financiranja EU;

40. poziva EU in druge akterje, naj razvijejo načine za merjenje potencialnega vpliva tveganj, povezanih s podnebjem, na javne finance, ter orodja in modele za podnebne stresne teste ter upoštevajo podnebne spremembe pri okvirih poročanja in fiskalnih okvirih;

41. poudarja nujnost posodobitve državnih mešanic virov energije z uporabo novih naprednih tehnologij, da bi karseda pripomogli k doseganju ciljev evropske strategije razogljičenja ter v celoti upoštevali in izkoristili prispevke proizvajalcev-odjemalcev, lokalnih energetskih skupnosti in novih tehnologij; poudarja pomen zanesljivih električnih omrežij nizke in srednje napetosti in potrebo po povečanju deleža obnovljivih virov energije v osnovni obremenitvi, zlasti z razvojem tehnologij shranjevanja in upravljanja ter širitvijo energetskih omrežij, da bi nove male proizvajalce bolje povezali z omrežji nizke in srednje napetosti; poziva Komisijo, naj bolj poudari projekte pametnih omrežij na seznamu projektov skupnega interesa v novem predlaganem okviru TEN-E;

⁽²⁾ Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030, COM(2020) 562 final.

42. poudarja, da je treba za zapolnitev vrzeli na področju varstva podnebja okrepiti dialog med oblikovalci politik in njihovimi deležniki, zlasti industrijo in vlagatelji, vključno z zavarovalnicami in pokojninskimi skladi;

43. pozdravlja novo raven zavezanosti Evropske investicijske banke (EIB), da bo do leta 2025 povečala delež finančnih sredstev za podnebne ukrepe, in razvoj časovnega načrta za podnebno banko ⁽³⁾; pozdravlja uvedbo sistema EIB za oceno podnebnih tveganj, namenjenega sistematičnemu ocenjevanju fizičnih podnebnih tveganj;

Evropska opazovalnica za podnebje in zdravje – vključevanje zdravja v podnebne cilje

44. pozdravlja ustanovitev evropske opazovalnice za podnebje in zdravje v okviru evropske platforme za prilagajanje podnebnim spremembam (Climate-ADAPT). Ta opazovalnica omogoča združevanje in povezovanje podatkov, orodij in strokovnega znanja za obveščanje o učinkih podnebnih sprememb na zdravje ljudi, njihovo spremljanje, analiziranje in preprečevanje na podlagi pristopa „eno zdravje“; vendar meni, da je zaželeno, da se področje uporabe razširi tako, da bo vključevalo učinke urbanizacije in staranja;

45. poudarja, da je treba še naprej zbirati primere dobrih praks, preskušeni na terenu, ter omogočiti njihovo javno dostopnost in enostavno iskanje po njih v odložišču, vzpostavljenem na portalu Climate-ADAPT, in/ali v katalogu modelov na spletnem mestu Konvencije županov; poudarja, da se bo prenos znanja olajševal tudi s sodelovanjem med mesti, poleg tega pa bi bilo treba opredeliti, spodbujati in financirati ustrezne dejavnosti medsebojnega svetovanja in mentorstva;

Digitalizacija, podatki in prostor

46. poudarja pomen inovativnih digitalnih tehnologij, tehnologije 5G, interneta stvari, umetne inteligence in podatkovne analitike, ki izboljšujejo digitalno in zeleno preobrazbo mest in regij; poleg tega je zadostna dobava steklenih vlaken posebej pomembna za podeželska območja;

47. poudarja, da morajo vsi podnebni ukrepi, vključno s prilagajanjem, temeljiti na najboljšem razpoložljivem znanju in inovacijah, da bi bili uspešni, ter so popolnoma odvisni od podpore državljanov;

48. poudarja pomen uporabe sistematičnih in celovitih preventivnih informacijskih sistemov, kot sta Galileo in Copernicus, pri ocenah nevarnosti in tveganj na ravni skupnosti, ki temeljijo na regionalnih in lokalnih rešitvah rudarjenja podatkov ter uporabi satelitov in senzorjev z orodji geografskega informacijskega sistema za kartiranje ranljivosti, ki so povezane z različnimi podnebnimi tveganji; spodbuja lokalne in regionalne oblasti, naj uporabljajo Copernicusovo storitev za spremljanje podnebnih sprememb (C3S);

49. pričakuje, da se bodo spoznanja o uhajanju metana in drugih podnebnju škodljivih plinov, pridobljena s satelitskimi sistemi spremljanja, kot sta Galileo in Copernicus, izkoristila za čim prejšnjo odpravo takšnega uhajanja z nacionalnimi, evropskimi in mednarodnimi ukrepi;

50. poziva k regionalni spremembi politike prilagajanja podnebnim spremembam in se strinja z odborom misije za prilagajanje podnebnim spremembam, da so potrebne najnoveše storitve podatkov o podnebnju, ki jih zagotavljajo program Copernicus, Climate-ADAPT, center znanja za obvladovanje tveganja nesreč ter druga orodja in viri, kot so sateliti za opazovanje Zemlje in senzorji na kraju samem (vključno z zemeljskimi postajami ter senzorji v zraku in na morju);

51. poudarja, da je treba še naprej vlagati v vesoljsko tehnologijo, da bi pridobili ustrezne informacije o podnebnih tveganjih in s tem povezanih prilagoditvenih ukrepih, ter sodelovati s Komisijo, Skupnim raziskovalnim središčem in Evropsko agencijo za okolje, da bi informacije in ukrepe približali lokalnim in regionalnim oblastem;

Misije programa Obzorje Evropa

52. poziva k hitrejšemu prilagajanju in izvajanju načrtovane misije programa Obzorje Evropa o prilagajanju podnebnim spremembam ter drugih misij, povezanih s prilagajanjem, tudi misij o zdravju tal, podnebno nevtralnih mestih in oceanih, ko bodo potrjene;

⁽³⁾ <https://www.eib.org/en/about/partners/cso/consultations/item/cb-roadmap-stakeholder-engagement.htm>

53. poudarja ključni pomen dveh misij, osredotočenih na podnebne spremembe, to sta „Evropa, odporna na podnebne spremembe“ in „sto podnebno nevtralnih mest do leta 2030“, ter poziva mesta in regije, ki predstavljajo celotno geografsko, družbeno in gospodarsko raznolikost evropskih območij, naj sodelujejo pri doseganju cilja podnebne nevtralnosti;

54. predlaga, da bi Skupno raziskovalno središče (JRC) EU v sodelovanju z OR razvijalo in organiziralo raziskovalne in učne dejavnosti, s katerimi bi podpirali dejavnosti misij EU v okviru „srečanj med znanostjo in regijami“. To bi povečalo učinek misij, doseženi rezultati pa bi bili nemudoma dani v uporabo po vsej Evropi;

55. poudarja svojo zavezanost izvajanju misij EU skupaj z GD RTD, v skladu s skupnim akcijskim načrtom, ki ga je podpisala komisarka Mariya Gabriel. OR poudarja, da so za izpolnitev ciljev misij EU potrebni učinkovit sistem upravljanja na več ravneh, lokalizirani regionalni inovacijski ekosistemi in strategije pametne specializacije;

56. prispeva k misijam EU z aktivnim sodelovanjem na lokalni ravni in zagotavlja podporo za ustanovitev vozlišč evropskega raziskovalnega prostora z aktivnim prispevanjem k eksperimentom, izdelavi prototipov, preskušanju, predstavitvi in razširjanju rezultatov raziskav in inovacij v okviru misije;

57. poudarja pomen vključevanja programa Obzorje Evropa, skupnih predstavitev in izvedbenih instrumentov, inovativnih pobud javno-zasebnih partnerstev na lokalni ravni in instrumentov financiranja upravljanja na več ravneh v regionalne strategije pametne specializacije;

58. poudarja ključni pomen partnerskih pogodb med EU ter mesti in regijami, ki imajo demonstrativno vlogo v misijah pametnega mesta in prilagajanja podnebnim spremembam, da bi dosegli vseevropski vpliv, predhodne podnebne cilje in obsežne rezultate;

59. predlaga naslednji pristop k misijam, povezanim s podnebjem, v treh korakih: (1) odprt interaktivni postopek za vključevanje regij in mest v misijo na različne načine; (2) prijava zahtevanega števila pionirskih skupnosti za preskušanje inovativnih rešitev misij v resničnih okoljih in (3) dogovor o prispevku demonstracijskih skupnosti k obsežnemu uvajanju inovativnih rešitev in razširjanju najboljših rešitev za vseevropsko uporabo;

60. predlaga sodelovanje med misijo za prilaganje podnebnim spremembam in Konvencijo županov, da se vključi čim več mest in regij, s ciljem razvoja dobrega razumevanja podnebnih tveganj, priprave nanje in njihovo obvladovanje; ambasadorji konvencije OR imajo lahko aktivno vlogo v tem procesu;

61. odločno podpira vzpostavitev instrumenta za podporo politikam, namenjenega zagotavljanju neposredne tehnične pomoči pri razvoju in izvajanju strategij in načrtov za prilagajanje; meni, da bi moral instrument vključevati službo za pomoč pri prilagajanju, praktične delavnice in druge instrumente, oblikovane v sinergiji s Konvencijo županov, in je pripravljen podpreti oblikovanje in izvajanje instrumenta;

Ključna partnerstva in COP26

62. meni, da je 26. konferenca pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (COP26) ključni mejnik pri utrjevanju vodilne vloge EU na področju globalnih podnebnih ukrepov, in poudarja, da bi morale imeti sedanje dejavnosti in zaveze regij in mest na konferenci COP26 močno in vidno vlogo;

63. poziva Okvirno konvencijo Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC), naj poveča vidnost in priznavanje vloge poddržavnih oblasti v svetovni podnebni diplomaciji in s tem povezanih dejavnostih z mednarodnimi skupnostmi in mrežnimi organizacijami, kot so ICLEI, Under2Coalition, Regions4, Climate Alliance in UCLG (Združena mesta in lokalne oblasti);

64. priporoča povečanje vloge mest in regij v platformi Climate-ADAPT⁽⁴⁾ in si želi poglobiti sodelovanje zlasti z Evropsko agencijo za okolje, skupnostjo znanja in inovacij za podnebje (Climate KIC) v okviru Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo ter Skupnim raziskovalnim središčem; priporoča, naj ti redno obveščajo o novih znanstvenih dognanjih in predstavljajo posebne projekte v zvezi s podnebnimi spremembami, vplivi in ranljivostjo v glavnih biogeografskih regijah v Evropi;

⁽⁴⁾ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>

65. poziva Komisijo, naj državam članicam močno priporoči, da poddržavne oblasti vključijo v pripravo svojih strategij prilagajanja in spodbujanje razvoja regionalnih in lokalnih strategij ter regionalne razčlenitve nacionalnih strategij; OR je zato pripravljen organizirati energetske in podnebne dialoge na več ravneh.

V Bruslju, 1. julija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mnenje Evropskega odbora regij – Strategija za okrepitev uporabe Listine o temeljnih pravicah v EU

(2021/C 440/09)

Poročevalec:	Jean-Luc VANRAES (BE/Renew Europe), član občinskega sveta, Uccle
Referenčni dokument:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Strategija za okrepitev uporabe Listine o temeljnih pravicah v EU COM(2020) 711 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. pozdravlja novo strategijo za okrepitev uporabe Listine EU o temeljnih pravicah, saj izrecno priznava vlogo lokalnih in regionalnih oblasti kot osrednjih akterjev pri spodbujanju in varstvu pravic iz Listine;
2. poziva k stalnemu vključevanju lokalnih in regionalnih oblasti, ki so temeljna raven demokratične legitimnosti, v promocijo vrednot Listine in spremljanje skladnosti z načeli, povezanimi z njo;
3. se strinja, da bi morala EU še naprej spodbujati izmenjavo dobre prakse in izkušenj med vsemi ravni upravljanja (nacionalno, regionalno in lokalno) ter razvoj bolj ciljno usmerjenega svetovanja in usposabljanja o Listini;
4. poudarja, kako pomembno je ciljno usmerjeno svetovanje pri pojasnjevanju pomena temeljnih pravic za lokalne in regionalne oblasti, na primer z dajanjem zgledov oblastem za uporabo Listine;
5. spodbuja sodelovanje s Svetom Evrope, da bi okrepili uporabo Listine EU o temeljnih pravicah;
6. pozdravlja namero Komisije, da začne leta 2021 pripravljati letno poročilo o uporabi Listine o temeljnih pravicah v državah članicah, ter jo poziva, naj v poročilu predstavi dobre prakse in izkušnje mest in regij v zvezi z uporabo Listine, pri čemer bi se morala v pripravah nanj proaktivno obrniti na mesta in regije. Pri tem je pomembno sodelovanje z OR;
7. opozarja na pomembno vlogo, ki jo lahko imajo v zvezi s tem nacionalna in evropska združenja lokalnih in regionalnih oblasti, in se zavezuje, da bo okrepil sodelovanje z njimi, da bi izboljšal seznanjenost lokalnih in regionalnih oblasti z Listino in razumevanje njenih načel;
8. priznava pomen vzpostavljanja kontaktnih točk in mreže, ki bodo olajšale pretok informacij o Listini med različnimi ravni upravljanja in izmenjavo dobrih praks ter bodo lokalnim in regionalnim oblastem lahko dajale smernice za oblikovanje politik, da bodo te v celoti skladne z Listino;
9. pozdravlja sredstva, ki jih Evropska komisija prek programa za pravice in vrednote namenja občinam in združenjem, da sodelujejo pri vprašanjih v skupnem interesu, s čimer omogočajo izmenjavo dobre prakse, ter razvijajo mreže mest;
10. ugotavlja, da morajo vse države članice EU imenovati lokalne koordinatorje z jasnim poslanstvom o izvajanju Listine, kakor je predlagala Evropska komisija;
11. glede na ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri zagotavljanju uporabe Listine o temeljnih pravicah meni, da je sodelovanje OR v medinstitucionalnem dialogu o Listini nujno;

12. poudarja, da bi morala Evropska komisija na podlagi jasnega in preglednega postopka sistematično preverjati uporabo Listine, preden odobri sredstva EU. Skladnost s členom 2 PEU, ki povzema vrednote EU, bi morala biti pogoj za upravičenost do sredstev EU. V Uredbi (EU) 2020/2092 z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije⁽¹⁾ je zapisano, da je „Evropski svet [...] v sklepih z dne 21. julija 2020 navedel, da se finančni interesi Unije zaščitijo v skladu s splošnimi načeli iz Pogodb, zlasti vrednotami iz člena 2 PEU“. V tej uredbi je določeno tudi, da morajo države članice, ko izvršujejo proračun EU, spoštovati pravno državo, neizogibno povezano s spoštovanjem demokracije in temeljnih pravic, kar je „nujen predpogoj za skladnost z načeli dobrega finančnega poslovanja iz člena 317 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU)“;

13. poziva, da se ob dnevu Evrope (9. maja) in v okviru konference o prihodnosti Evrope ustrezno razpravlja o Listini EU o temeljnih pravicah ter se tako poskrbi za njeno boljše poznavanje, in svojim članom priporoča, naj spodbujajo v celoti dostopne in vključujoče lokalne dejavnosti, ki pojasnjujejo in izpostavljajo bistven pomen temeljnih pravic in Listine za naše demokracije in državljane;

14. v celoti podpira pristop Evropske unije k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin;

15. priporoča ustanovitev organa za spremljanje pravilnega izvajanja Listine Evropske unije o temeljnih pravicah;

16. poziva, naj se programi, namenjeni mladini in otrokom, kot so med drugim Euroscola, eTwinning in evropska solidarnostna enota, stalno osredotočajo na financiranje ukrepov, povezanih z Listino o temeljnih pravicah, da bi mlade seznanili z njo;

17. prav tako priporoča, naj Evropska unija pristopi k Evropski socialni listini, da bi dosegla najvišjo raven varstva vseh temeljnih pravic;

18. meni, da bo izvajanje Konvencije pomemben mejnik v krepitvi uporabe Listine EU o temeljnih pravicah v Evropski uniji, hkrati pa bo še okrepilo položaj EU v prizadevanju, da postanejo človekove pravice temeljni element njenega zunanjega delovanja.

V Bruslju, 1. julija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj?locale=sl>

Mnenje Evropskega odbora regij – Prihodnost regionalnih letališč izzivi in priložnosti

(2021/C 440/10)

Poročevalec: Władysław ORTYL (ECR/PL), predsednik Podkarpatskega vojvodstva**POLITIČNA PRIPOROČILA**

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Trenutni položaj regionalnih letališč

1. poudarja, da na ravni Unije ni skupne opredelitve pojma „regionalno letališče“. Za potrebe tega mnenja velja, da se pojem nanaša na letališča, ki niso letališka vozlišča in jih ne koristijo predvsem potniki iz glavnega mesta države, v kateri se nahajajo. Vendar bi morala Evropska komisija pojem natančneje opredeliti na podlagi meril, kot so vrsta povezav, ki jih ponujajo, število potnikov in število povezav z drugimi letališči. Zato jo poziva, naj določi merila za opredelitev različnih kategorij regionalnih letališč – v obrobni, otoški, najbolj oddaljeni in slabše razviti regijah – ter pravila o financiranju in konkurenci, ki se bodo uporabljala za te kategorije;

2. poudarja, da je letalstvo ena od panog, ki jo je pandemija COVID-19 najbolj prizadela. Še posebej zaskrbljujoč je položaj regionalnih letališč. Evropska letališča so leta 2019 ponujala več kot 6 000 letalskih povezav, ki devet mesecev po krizi zaradi COVID-19 še vedno niso znova vzpostavljene ⁽¹⁾. Največje zmanjšanje neposrednih letalskih povezav, zlasti potniških, beležijo manjša regionalna letališča. Tako je bilo na primer ukinjenih 95 % povezav iz Trevisa v Italiji, 91 % iz mesta Vaasa na Finskem, 87 % iz Quimperja v Franciji in 82 % iz Burgasa v Bolgariji; po drugi strani se je na večjih evropskih letališčih za tovorni promet, kot je denimo Liège v Belgiji, število tovornih letov povečalo za 10,7 %;

3. ugotavlja, da po ocenah organizacij, kot je Eurocontrol ⁽²⁾, letalski prevozniki, letališča in izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa v letu 2020 beležijo neto izgube v višini 56,2 milijarde EUR, 1,7 milijarde manj potnikov, 6,1 milijona manj letov (kar je pogosto v najboljšem primeru pomenilo upad za polovico) in 191 000 neposrednih izgub delovnih mest v Evropi. Nenadni upad potniškega prometa je leta 2020 zmanjšal tudi prihodke evropskih letališč, po oceni Mednarodnega letalskega sveta ⁽³⁾ za približno 33,6 milijarde EUR (-68,8 %). Eurocontrol je januarja 2021 napovedal, da bo letalski promet po najbolj optimistični oceni raven iz leta 2019 znova dosegel leta 2024, po najbolj pesimistični pa šele leta 2029;

4. ugotavlja, da je analiza ACI Europe pokazala, da bi lahko letališča po srednjeročnem scenariju v letu 2021 izgubila še dodatnih 25 milijard EUR prihodkov v primerjavi z letom 2019;

5. opozarja, da je hud upad prihodkov nekatera letališča potisnil v tako težko situacijo, da jim brez zunanje podpore grozi insolventnost. Oktobra 2020 je bilo kar 193 letališč v Evropi v nevarnosti, da v nekaj mesecih postanejo insolventna ⁽⁴⁾. To so predvsem regionalna letališča, ki služijo lokalnim skupnostim, skupaj zagotavljajo 277 000 delovnih mest in ustvarijo 12,4 milijarde EUR BDP. Njihov stečaj bi imel dramatične posledice za zaposlovanje in gospodarstvo regij, v katerih se nahajajo;

Letalstvo in evropski zeleni dogovor

6. ugotavlja, da je Evropska komisija svojo vizijo za razogljičenje letalstva predstavila v strategiji za trajnostno in pametno mobilnost ⁽⁵⁾, katere rezultat naj bi bilo 90-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov iz prometa do leta 2050. Letalstvo in letališča morajo prispevati k uresničevanju ciljev Evropske unije glede razogljičenja. V evropskem zelenem dogovoru je poudarjeno, da bi bilo treba izboljšati kakovost zraka v bližini letališč z odpravljanjem emisij onesnaževal iz letal in letalskih dejavnosti, med drugim s postopnim povečevanjem deleža alternativnih goriv, ki so

⁽¹⁾ Poročilo Mednarodnega letalskega sveta (Airports Council International, ACI) o poveztljivosti letalske industrije.

⁽²⁾ EUROCONTROL, Think Paper 8: *Impact of COVID-19 on European Aviation in 2020 and Outlook 2021* (Posledice pandemije COVID-19 za evropsko letalstvo v letu 2020 in obeti za leto 2021).

⁽³⁾ Bilten Mednarodnega letalskega sveta: *The impact of COVID-19 on the airport business* (Posledice pandemije COVID-19 za poslovanje letališč).

⁽⁴⁾ Napoved Mednarodnega letalskega sveta z dne 27. oktobra 2020: *Airports Council International Europe | ACI EUROPE – Media* (aci-europe.org).

⁽⁵⁾ Strategija za trajnostno in pametno mobilnost.

podnebno nevtralna, preoblikovanjem v multimodalna vozlišča mobilnosti in ustvarjanjem brezemisijских letališč. Regionalna letališča so lahko pionirji zelenih inovacij, saj je zanje značilno, da so manjša, prožnejša in bolj prilagodljiva za nove, okolju prijaznejše tipe letal;

7. poudarja, da bo zaradi dodatnih stroškov otoške lege gradnja infrastrukture za prehod na brezemisijских letališča na otokih veliko dražja v primerjavi s tovrstnimi projekti na celini. Poziva države članice, naj regionalnim organom in podjetjem zagotovijo posebno finančno podporo za prehod na brezemisijских letališča na otokih;

8. ugotavlja, da so letališča neenakomerno porazdeljena po državah članicah in regijah. V nekaterih regijah, kot so države Beneluksa, Nemčija ali severna Italija, so zelo zgoščena, medtem ko v drugih, na primer v srednjevzhodni Evropi, obratuje razmeroma malo regionalnih letališč. To ponazarja širši problem neenakega dostopa do prevoza tako za državljane kot podjetja, ki prebivajo oziroma imajo sedež zunaj centralnih območij Evropske unije. Zato bi bilo treba sprejeti ukrepe za zmanjšanje teh razlik in znižanje števila regij brez regionalnega letališča;

9. ugotavlja, da je letalstvo za cestnim prometom drugi največji povzročitelj emisij toplogrednih plinov, ki so povezane s prometom, poleg tega pa negativno vpliva na podnebje tudi zaradi izpustov drugih snovi, ne le CO₂ (na primer zaradi izpustov vodne pare in sulfatov na veliki višini). Ocenjuje, da imajo ti izpusti ravno tako velike posledice kot same emisije CO₂ ⁽⁶⁾. Čeprav se je učinkovitost porabe goriva v zadnjem času izboljšala, se okoljske koristi zaradi stalne rasti zračnega prometa niso povečale (zračni promet se je med letoma 2005 in 2017 povečal za 60 %, po napovedih pa naj bi se do leta 2050 še potrojil). Nenadno močno zmanjšanje obsega prometa, ki je posledica krize zaradi COVID-19, naj bi bilo po pričakovanjih prehodno;

10. hkrati poudarja, da lahko letališča v skladu s sporočilom Evropskega univerzitetnega inštituta (EUI) ⁽⁷⁾ s svojim obratovanjem neposredno vplivajo le na približno 2 % vseh svetovnih emisij iz letalstva;

11. želi spomniti na cilje leta 2011 revidirane bele knjige, ključnega dokumenta prometne politike EU, in sicer zmanjšanje odgovornosti evropskega prometa od uvoza nafte, povečanje njegove učinkovitosti in njegovo razogljičenje. V dokumentu je poudarjen tudi pomen intermodalnosti in somodalnosti z učinkovito uporabo različnih načinov prevoza, samostojno in v kombinaciji z drugimi načini, kar vodi k optimalni in trajnostni rabi naravnih virov. Pri tem poudarja, da je nujna stalna izmenjava izkušenj med državami članicami ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi o boljšem povezovanju različnih načinov prevoza, zlasti letalskega in železniškega, na primer glede uvajanja kombiniranih vozovnic za potovanja z vlaki in letali ali možnosti, da bi se potniki lahko že na železniški postaji, pred prihodom na letališče, prijavi za potovanje in oddali prtljago. Dolgoročno bi bilo treba razmisliti o tem, ali bi bilo smiselno lete na kratke razdalje nadomestiti z naložbami v železniške povezave in hitre vlake;

12. poudarja, da je treba za olajšanje intermodalnosti in somodalnosti v bližnji prihodnosti sistematično zgraditi privlačne železniške povezave, med drugimi povezave do letališč s hitrimi in tovornimi vlaki, ter da bi morali letalski, železniški in avtobusni prevozniki kot storitev za potnike uvesti prodajo skupnih vozovnic, kar bi potnikom omogočilo nakup ene vozovnice za kombinirano potovanje. Vprašanja v zvezi z zamujenimi povezavami je treba obravnavati v okviru uredbe o pravicah potnikov;

13. poudarja, da letalstvo pozitivno vpliva na gospodarski razvoj regij, tudi razvoj turizma, in opozarja na svoje mnenje iz leta 2020 z naslovom *Za bolj trajnostni turizem za mesta in regije EU*, v katerem poziva, naj se poiščejo načini za povečanje povezanosti med mesti in regijami Evrope s podporo rešitvam, ki manj onesnažujejo okolje, in okrepitevijo intermodalnosti v skladu s končnim ciljem evropskega zelenega dogovora;

14. priporoča, da se ocenijo izkušnje, pridobljene med pandemijo, ter učinek zmanjšanja letalskega prometa na okolje in podnebje, pa tudi na gospodarski razvoj regij in mest. S tem bi pridobili dokaze za nadaljnje razprave in odločitve v zvezi s prihodnjimi, trajnostnimi turističnimi strategijami ter prihodnostjo regionalnih letališč;

⁽⁶⁾ Podatki Evropske agencije za varnost v letalstvu (EASA), november 2020.

⁽⁷⁾ Sporočilo 2021/02, januar 2021.

15. ugotavlja, da lahko letališča na podlagi okoljskih meril prilagajajo letališke pristojbine, ki jih plačujejo letalski prevozniki, in s tem zmanjšajo svoje emisije. Tako lahko znižajo letališke pristojbine za letala, ki ustvarjajo manj hrupa in manj onesnažujejo zrak. Prav tako lahko dajo prednost letalskim prevoznikom z višjimi faktorji zasedenosti in s tem zmanjšajo emisije na potnika. Letališča lahko s spodbudami tudi podprejo uporabo novih goriv ali zmanjšanje hrupa, če prepovejo vzlete po določeni večerni uri ali uvedejo nočne prepovedi za letala, ki niso najnovejša. Nenazadnje lahko letališča uvedejo omejitve slotov na podlagi tipa letala in drugih ciljev;

16. poudarja, da mora biti pogoj za javne naložbe v regionalna letališča (z evropskimi sredstvi ali shemami državne pomoči) skladnost s cilji evropskega zelenega dogovora in načelom neškodovanja okolju;

17. z zadovoljstvom ugotavlja, da je Evropska komisija okrepila prizadevanja za zmanjšanje emisij v letalskem prometu in da države članice Evropske unije podpirajo shemo za poravnavo in zmanjševanje emisij ogljika za mednarodno letalstvo (CORSIA);

Pomen regionalnih letališč

18. opozarja, da je leta 2018 letalstvo v Evropi predstavljalo 25,9 % svetovnega potniškega prometa, neposredno ali posredno je zagotavljalo 13,5 milijona delovnih mest in h gospodarstvu prispevalo 991 milijard EUR. Pri upravljalcih letališč ter v ustanovah/podjetjih, ki sodelujejo z letališči, je bilo po ocenah neposredno ali posredno zaposlenih približno 1,7 milijona ljudi ⁽⁸⁾;

19. poudarja, da so regionalna letališča ključna za zagotavljanje prometnih povezav v regijah, ki so oddaljene od glavnih prometnih vozlišč in razmeroma slabo gospodarsko razvite, ter v obrobni in otoški regiji, s čimer veliko prispevajo h gospodarskemu razvoju in ustvarjanju delovnih mest v teh regijah. Dajejo zagon za razvoj, ki lajša uresničevanje ciljev teritorialne, ekonomske in socialne razsežnosti kohezijske politike;

20. ugotavlja, da regionalna letališča izvajajo tudi strokovne in kompleksne storitve zemeljske oskrbe letal v splošnem letalstvu, ki je pomembna zlasti za usposabljanje na tem področju;

21. poudarja, da so regionalna letališča izjemno pomemben element kritične infrastrukture, ki je ključnega pomena za varnost države in njenih prebivalcev. Nujna so za storitve zračne reševalne službe (reševanje po zraku ali prevozi pacientov), za lete, namenjene spremljanju in gašenju požarov, pa tudi v izrednih razmerah (naravne in druge nesreče ali poplave), zato prispevajo k ustreznemu delovanju reševalnih služb, javne uprave, institucij in podjetij;

Trajnostni razvoj regije je odvisen od njene dostopnosti

22. priznava, da je tempo razvoja regij v veliki meri odvisen od kakovosti njihovih povezav in da so regionalna letališča pomembna za teritorialno kohezijo EU, zlasti na otočjih, kjer so bistvena za notranjo kohezijo regije in kjer ni drugih možnosti, kot so železnice ali ceste, ter v redko poseljenih, obrobni in najbolj oddaljenih ali manj razvitih regijah, kadar te nimajo dovolj drugih primernih in okolju prijaznih načinov prevoza;

23. želi spomniti, da je teritorialna kohezija cilj EU, zapisan v Lizbonski pogodbi kot tretja razsežnost kohezijske politike, poleg ekonomske in socialne;

24. v zvezi s tem pozdravlja doseženo soglasje glede prihodnje uredbe o Evropskem skladu za regionalni razvoj (ESRR), ki je skladno s priporočili, ki jih je podal v svojem mnenju o ESRR ⁽⁹⁾, in priznava poseben položaj oddaljenih regij in regionalnih letališč. Uredba izključuje naložbe EU v letališko infrastrukturo, z izjemo oddaljenih regij in že obstoječih regionalnih letališč, pod pogojem, da so naložbe usmerjene v ukrepe za blažitev posledic za okolje ter za zagotavljanje varnosti in zaščite;

⁽⁸⁾ Air Transport Action Group (delovna skupina za zračni promet): *Aviation Benefits Beyond Borders* (Koristi letalstva, ki presegajo meje), oktober 2020.

⁽⁹⁾ COTER-VI-046, mnenje Evropskega odbora regij o evropskem skladu za regionalni razvoj in kohezijskem skladu.

Prihodnost regionalnih letališč

25. meni, da je zdaj pravi čas za oceno pomena regionalnih letališč v Evropi, pri čemer je treba upoštevati njihovo vlogo pri poveztivosti, ki jo zagotavljajo državljanom, in regionalnem gospodarskem razvoju, vključno s turizmom in tovrstnim prometom, ter izkušnje s pandemijo COVID-19 in njen vpliv, pa tudi prispevek teh letališč k ambiciozni podnebni politiki EU;

26. pričakuje usklajeno ukrepanje Evropske komisije, držav članic, regij, stroke in podjetij, da bi lahko predlagali nov celovit prometni sistem v Evropi, v katerem se letalstvo ohrani kot način prevoza in usmeri na pot trajnostne rasti. Ti ukrepi bi morali povečati odpornost letalstva na krizne situacije, ga tesneje povezati z drugimi načini prevoza, predvsem železnico, in ga vključiti v uresničevanje zavez iz Pariškega sporazuma;

27. poudarja, da je pomembno najti ravnovesje med izpolnjevanjem okoljskih zahtev, katerih cilj je doseči razogljičenje letalskega sektorja, in odvisnostjo nekaterih obrobni, otoških ali najbolj oddaljenih regij od njihovih regionalnih letališč, za katera ni drugih izvedljivih možnosti;

Državna pomoč in sredstva EU

28. meni, da bi lahko Evropska komisija kot prvi korak od držav članic zahtevala, da predložijo kratkoročne in dolgoročne strateške načrte za regionalna letališča, vključno z razvojem namenskih instrumentov podpore za blažitev vpliva letalske industrije na podnebje in pomoč pri njenem ekološkem prehodu;

29. ugotavlja, da lahko države članice v skladu s smernicami Evropske komisije o državni pomoči in obveznostih javnih služb, pa tudi v skladu s pravili, ki veljajo za sektor letalskega prometa med pandemijo COVID-19, pod določenimi pogoji podprejo podjetja, ki jih je prizadela ta pandemija, vključno z regionalnimi letališči;

30. vendar poudarja, da so regionalna letališča, zlasti na otokih ter v redko poseljenih, obrobni in najbolj oddaljenih ali manj razvitih regijah, s strukturnega vidika v veliki meri nezmožna, da bi pokrila stroške financiranja in obratovanja, zato potrebujejo dodatna nepovratna sredstva. Takšna letališča poslujejo pod neugodnimi konkurenčnimi pogoji, zaradi katerih ne morejo pokriti fiksnih stroškov, saj je njihovo področje delovanja omejeno;

31. v zvezi s tem poziva Evropsko komisijo, naj v okviru svojega zakonodajnega dela oblikuje še prožnejša in učinkovitejša pravila o javni pomoči, ki bodo državam članicam omogočila, da regionalnim letališčem v skladu z ustreznimi določbami ESRR in mehanizma za okrevanje in odpornost ponudijo finančno pomoč za naložbe v regionalna letališča v obrobni, otoški in najbolj oddaljeni ali manj razviti regijah, kjer ni drugih učinkovitejših in trajnostnih možnosti prevoza (npr. železnice);

32. ravno tako priporoča, naj se državam članicam v zvezi z okoljskimi zahtevami dovoli večplastni pristop k regionalnim letališčem, pri čemer se upoštevajo tako ukrepi, ki jih sprejemajo regionalna letališča, kot tudi ukrepi akterjev, ki z njimi sodelujejo na lokalni ravni;

Položaj letalstva v novi finančni perspektivi EU 2021–2027

33. poziva Evropsko komisijo, naj v okviru kohezijske politike EU za obdobje 2021–2027 in v skladu z zgoraj navedenimi pogoji odobri sredstva za naložbe v regionalna letališča, ki bodo neposredno podpirala procese razogljičenja in model nizkoogljičnega ter krožnega gospodarstva;

34. Evropsko komisijo tudi poziva, naj sprejme nova pravila o državni pomoči majhnim regionalnim letališčem s povprečno manj kot milijonom potnikov letno, ki ne konkurirajo drugim letališčem, in naj jih oprosti obveznosti priglasitve državne pomoči za naložbe ali obratovanje (če ne zmorejo zagotoviti 25-odstotnega lastnega prispevka);

35. Evropsko komisijo poziva tudi, naj dodeli ustrezna sredstva za razvoj infrastrukture za varnost in zaščito ter za uvajanje inovativnih tehnologij in digitalizacijo letališč, kar bo prispevalo k uresničevanju ciljev evropskega zelenega dogovora;

36. ugotavlja, da je treba za okolju prijaznejši sistem zračnega prometa z evropskimi sredstvi podpreti uvajanje in uporabo rezultatov raziskav in razvoja, povezanih zlasti z zmanjšanjem ravni hrupa in emisij iz letalskih motorjev z uporabo alternativnih goriv;

37. poudarja, da so v mehanizmu za okrevanje in odpornost⁽¹⁰⁾ predvideni področja intervencije, ki se nanašajo na sisteme varnosti, zaščite in upravljanja zračnega prometa za obstoječa letališča, in podpora letališčem v najbolj oddaljenih regijah, pod pogojem, da so v smislu člena 17 Uredbe (EU) 2020/852 v celoti upoštevani podnebni in okoljski standardi ter prednostne naloge Unije in načelo, da se ne škoduje bistveno. Države članice bi morale zato v sodelovanju z Evropsko komisijo natančno oceniti obseg možne podpore regionalnim letališčem v okviru nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost;

38. poleg tega pričakuje, da bo Evropska komisija poskrbela, da se bodo regionalna letališča v najbolj oddaljenih regijah spodbujala k uporabi sredstev EU v okviru nacionalnih/regionalnih programov, ki se bodo izvajali v novi finančni perspektivi 2021–2027, za naložbe, ki so povezane z varstvom okolja ali jih spremljajo naložbe, potrebne za blažitev ali zmanjšanje njihovega negativnega vpliva na okolje;

Vloga lokalnih in regionalnih oblasti

39. ugotavlja, da so lokalne in regionalne oblasti odgovorne za zasnovo in izvajanje storitev javnega prevoza na svojem območju, pa tudi za spodbujanje regionalnega gospodarskega razvoja. Mnoge so lastnice regionalnih letališč ali jih upravljajo, zagotavljajo potrebno infrastrukturo in druge storitve, ki so pomembne za njihovo delovanje, ter prispevajo k njihovemu financiranju, včasih tudi v precejšnjem obsegu;

40. poudarja, da bi si morale lokalne in regionalne oblasti stalno prizadevati za izboljšanje vzorcev mobilnosti in izbirati najprimernejše načine prevoza, pri tem pa pretehtati prednosti in slabosti prometnih povezav z letališči. V ta namen bi bilo treba na področju podnebno nevtralnega prometa podpreti projekte zlasti za skupinsko, a tudi individualno mobilnost z nizkimi emisijami ali brez njih, infrastrukturo za nemotorizirani promet, inovativne polnilne postaje za vozila javnega prevoza in povezovanje skupinskega prevoza. Pozornost bi bilo treba nameniti zlasti temu, da se prebivalcem zagotovijo železniške povezave z letališči, kjer je to mogoče, kar vodi tudi k znižanju emisij iz gospodarskih dejavnosti;

41. opozarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti v sodelovanju z letalsko industrijo pomembno vlogo pri pripravi skupnih regionalnih komunikacijskih kampanj za ozaveščanje javnosti o varnosti letenja, okolju prijaznih inovacijah v letalih in varnosti na letališčih, pa tudi o koristih multimodalnosti, ki temelji na letalskem, železniškem, cestnem in pomorskem prevozu;

42. meni, da morajo upravni organi letališč nemudoma revidirati svoje razvojne strategije, da bi jih ne le prilagodili spremembam na letalskem trgu zaradi pandemije COVID-19, temveč predvsem, da bi upoštevali potrebo po naložbah v trajnostni razvoj in prispevek podnebno nevtralnega prevoza;

43. želi spomniti, da strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030, ki jo je Komisija sprejela marca 2021, opozarja na nujnost upoštevanja pravic invalidov v vseh politikah in na vseh področjih, torej tudi na področju prometa. V zvezi s tem poudarja, kako pomembno je, da upravljavci regionalnih letališč izvedejo obsežne prilagoditve za invalide, da bi jim omogočili dostop do vseh ponujenih storitev;

Hitro in usklajeno ukrepanje je ključ do oživitve gospodarstva

44. poziva Evropsko komisijo, naj pripravi rešitve, ki bi med pandemijo olajšale prosti pretok oseb znotraj Evropske unije. Enotna pravila, kot je digitalno COVID potrdilo EU, bodo brez dvoma pomagala oživiti mobilnost, tudi letalski promet, in turizem, ki je tesno povezan z njim, vendar nikakor ne smejo biti diskriminatorna za potnike. Njihova uvedba tudi ne sme (finančno) obremeniti zgolj regionalnih letališč.

V Bruslju, 1. julija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁰⁾ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021.

Mnenje Evropskega odbora regij – Prihodnji načrt za oskrbovalce in storitve oskrbe – lokalne in regionalne priložnosti za evropski izziv

(2021/C 440/11)

Poročevalec: Heinrich DORNER (AT/PES), član deželne vlade, Gradiščanska

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Politične prednostne naloge

1. se zaveda posledic staranja prebivalstva ⁽¹⁾, spreminjajočih se družbenih in družinskih struktur, sprememb v potrebam prilagojeni oskrbi oseb s posebnimi potrebami, izzivov sodobnega sveta dela in posledične vse večje potrebe po formalni in neformalni oskrbi, pri čemer slednjo v glavnem opravljajo družinski člani. Obenem priznava, da je dolgoročno pomembno razvijati programe za spodbujanje aktivnega staranja ter omejevanje predčasnega slabšanja fizičnega in duševnega stanja starejših. Pri razvoju takšnih programov bi bilo treba upoštevati krepitev družbenega udejstvovanja v starosti in izboljšanje infrastrukture za starejše. Krepitev možnosti za udeležbo spodbuja samoodločanje v starosti ter pomaga preprečevati osamljenost in družbeno osamitev;
2. ugotavlja, da so posledice staranja prebivalstva izrazitejše na podeželju, zlasti na območjih, s katerih se prebivalstvo odseljuje, ali regijah, ki zaostajajo, kjer je oskrba starejših in oskrbovanih oseb manj dostopna ter potrebuje večjo pomoč v okviru storitev v skupnosti. Pomembno je upoštevati tudi negativne učinke selitve oskrbovalcev iz manj razvitih regij v bolj razvite regije, kar v prvih povzroča hudo pomanjkanje osebja. Priznava, da so lokalne storitve za starejše in oskrbovane osebe na podeželskih in redko poseljenih območjih pomembne, saj jim z različno tehnično, materialno in/ali ekonomsko podporo ter spodbujanjem splošnega dostopa pomagajo, da ostanejo v svojem okolju, ter spodbujajo njihovo samostojnost in neodvisnost pri opravljanju vsakodnevnih opravil ter njihovo socialno vključevanje. Hkrati je vse večje staranje prebivalstva močno opazno tudi v mestih, kjer delež starejših v prebivalstvu zelo narašča, z njim pa tudi potrebe po virih in novi infrastrukturi (oskrbni domovi, oskrbovana stanovanja itd.);
3. priznava ključno vlogo, ki jo je imel poleg zdravstvenega sektorja med krizo zaradi COVID-19 sektor oskrbe. Zato poziva, naj se v celoti zagotovijo pošteni delovni pogoji in sorazmerno plačilo oskrbovalcem kot osnovna obveznost pri priznavanju njihovih storitev;
4. poziva regije in mesta, naj nadaljujejo in po potrebi okrepijo svoja prizadevanja za odpravo pomanjkanja oskrbovalcev in pomočnikov, da bi preprečili tovrstno nevarnost srednje- do dolgoročnega pomanjkanja osebja. Takšno pomanjkanje vpliva tako na mestna kot podeželska območja, zato je pozornost treba nameniti območjem, kjer število prebivalstva upada, oddaljenim regijam ali regijam, ki zaostajajo, saj je tam oskrba starejših in oskrbovanih oseb manj dostopna. Odbor sicer priznava pomen pristopa življenjskega cikla v zvezi z izzivom staranja ⁽²⁾, a glede na sedanjo preobremenjenost zdravstvenih služb zaradi pandemije poziva Evropsko komisijo, naj poskrbi, da bodo imeli mesta in regije neposreden dostop do finančnih instrumentov, s čimer bodo lahko učinkovito preprečevali pomanjkanje oskrbovalcev;
5. v zvezi s kratkoročnim pomanjkanjem osebja zaradi krize (COVID-19) in z njo povezanih omejitev čezmejne mobilnosti zdravstvenih delavcev in oskrbovalcev opozarja na prejšnja politična priporočila OR (npr. vzpostavitev „zdravstvenih koridorjev“ med obmejnimi regijami) ⁽³⁾;

⁽¹⁾ Leta 2020 je bilo 20,6 % prebivalstva EU starega 65 let ali več, kar je 3,0 odstotne točke več kot desetletje prej. Eurostat, 16. marec 2021: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210316-1>.

⁽²⁾ COM(2021) 50 final.

⁽³⁾ Mnenje OR Čezmejno zdravstveno varstvo: izvajanje in obeti (COR-2019-04597).

6. je zavezan splošnemu cilju, da se ljudem, ki potrebujejo oskrbo, omogoči koriščenje storitev oskrbe in nege, ki so potrebne s strokovnega vidika in ustrezajo njihovim željam;

7. meni, da je lahko pomanjkanje kvalificiranih delavcev za oskrbo in pomoč ogroženim osebam priložnost za zmanjšanje pričakovane rasti brezposelnosti po vsej Evropi, zlasti kot posledice krize zaradi COVID-19, kar bi bil pomemben korak pri ohranjanju gospodarske in socialne kohezije Evropske unije. Opozarja, da ustvarjanje novih storitev oskrbe za starejše in oskrbovane osebe prinaša nova delovna mesta, ki pomagajo krepiti gospodarstvo in ohranjati prebivalstvo na podeželskih in redko poseljenih območjih. Socialne storitve v skupnosti na teh geografsko ranljivih območjih so jasen dejavnik oživitve podeželja ter socialne in teritorialne kohezije;

8. opozarja, da je treba sektor oskrbe ne le preoblikovati, temveč je treba uvesti nove vzorce: od oskrbe k preprečevanju in vključevanju, od kakovosti oskrbe h kakovosti življenja, od ustanov k domačemu okolju, od strokovne oskrbe k deljeni oskrbi, v katero je vključena družina, od zdravstvenega pristopa k pristopu, temelječem na oskrbi in storitvah, od enotnega pristopa za vse k pristopu, ki se prilagaja različnim življenjskim slogom, od systemskega pristopa k usmerjenosti k uporabniku, od strahu pred tehnologijo k njeni uporabi, od uporabe tradicionalnih rešitev k uporabi digitalnih rešitev, ki so osredotočene na ljudi, od uporabe ključnih kazalnikov smotrnosti k uporabi „zdravega razuma“;

9. pozdravlja cilj *zelene knjige o staranju*, ki jo je predstavila Evropska komisija, tj. „začeti široko razpravo o politikah glede staranja, da se pogovorimo o možnostih za predvidevanje izzivov in priložnosti, ki jih prinaša staranje, ter o odzivanju nanje“, pri čemer opozarja zlasti na ugotovitve in izjave iz točke 5.1 zelene knjige ⁽⁴⁾;

10. opozarja na akcijski načrt za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic in z zanimanjem pričakuje pobudo o dolgotrajni oskrbi, načrtovano za leto 2022, ter poudarja izjavo iz 18. načela stebra, da ima vsakdo „pravico do cenovno dostopnih in kakovostnih storitev dolgotrajne oskrbe, zlasti oskrbe na domu in skupnostnih storitev“ ⁽⁵⁾;

11. ponovno „poziva Evropsko komisijo, naj razmisli o sporazumu o oskrbi za Evropo, podobnem jamstvu za mlade, da bi zadovoljili potrebe po oskrbi v okviru pristopa, ki temelji na pravicah, oskrbo postavlja v središče gospodarske dejavnosti ter povečuje naložbe v zdravstvo in oskrbo v skladu s strategijo za ekonomijo blaginje. Komisijo in države članice tudi poziva, naj vanj vključijo zahteve delavcev v gospodinjstvu glede delovnih pogojev iz Konvencije Mednarodne organizacije dela št. 189“ ⁽⁶⁾. V istem mnenju OR „poziva Evropsko unijo, naj pregleda in naprej razvija barcelonska cilja, ki morata postati obvezna, ter uvede cilje oskrbe (Barcelona +), ki bodo ta cilja presegali in s katerimi se bodo upoštevale potrebe po oskrbi v starajoči se družbi. Poleg tega se tako prizna, da na področju oskrbe prevladujejo ženske, ki pa niso plačane ustrezno z družbenim pomenom tega dela“;

Statistično ozadje in obeti

12. je seznanjen z nedavnimi napovedmi, da se bo delež ljudi, starih 65 let ali več, v Evropi povečal s sedanjih 20 % na ocenjenih 30 % do leta 2070 in da se bo delež ljudi, starih 80 let ali več, do leta 2070 podvojil na več kot 13 % ⁽⁷⁾. Pričakuje se, da se bo število ljudi, starejših od 65 let, povečalo s 87 na več kot 150 milijonov, medtem ko naj bi se število ljudi, starejših od 80 let, povečalo s 23 na 62 milijonov;

13. se zaveda, da se bo število ljudi, ki bi lahko potrebovali dolgotrajno oskrbo, v EU predvidoma povečalo z 19,5 milijona leta 2016 na 23,6 milijona leta 2030 in 30,5 milijona leta 2050 ⁽⁸⁾;

14. ugotavlja, da bi se v državah OECD moralo število delavcev v tem sektorju do leta 2040 povečati za 13,5 milijona, samo da bi ohranili sedanje razmerje petih dolgoročnih oskrbovalcev na 100 oseb, starih 65 let in več ⁽⁹⁾. Da bi zadovoljili naraščajoče potrebe, je samo za obdobje 2018–2030 potrebnih 11 milijonov zdravstvenih delavcev in oskrbovalcev v 27 državah članicah EU ⁽¹⁰⁾;

⁽⁴⁾ COM(2021) 50 final.

⁽⁵⁾ COM(2021) 102 final.

⁽⁶⁾ Mnenje OR Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025 (COR-2020-02016).

⁽⁷⁾ COM(2020) 241 final: Poročilo o vplivu demografskih sprememb.

⁽⁸⁾ COM(2021) 50 final.

⁽⁹⁾ OECD (2020), *Who Cares? Attracting and Retaining Care Workers for the Elderly* (Kdo oskrbuje? Kako privabiti in zadržati oskrbovalce starejših oseb):

<https://www.oecd.org/els/health-systems/who-cares-attracting-and-retaining-elderly-care-workers-92c0ef68-en.htm>.

⁽¹⁰⁾ JRC121698 – Skupno raziskovalno središče (2021): *Health and long-term care workforce: demographic challenges and the potential contribution of migration and digital technology* (Delovna sila v zdravstvu in dolgotrajni oskrbi: demografski izzivi in potencialen prispevek migracij in digitalne tehnologije).

15. poudarja izjemen potencial, ki ga ima sektor oskrbe za trg dela, in v zvezi s tem opozarja na dejstvo, da bi se lahko v naslednjih desetih letih v sektorju zdravstvenega in socialnega varstva odprlo osem milijonov novih delovnih mest ⁽¹¹⁾;

16. meni, da je srebrno gospodarstvo ⁽¹²⁾, ki obsega storitve oskrbe za starejše, učinkovit način za boj proti odseljevanju, saj zagotavlja takojšnje rešitve za probleme, povezane s staranjem in brezposelnostjo na najbolj prikrajšanih podeželskih območjih. Srebrno gospodarstvo ustvarja konkurenčne in kohezijske prednosti za regije in prinaša koristi vsem udeleženiim akterjem (trojna korist). Poleg tega postopno staranje prebivalstva v številnih naših regijah postaja aktiven vir, saj povzroča ustvarjanje delovnih mest in blaginje ter spreminja stereotipe in pristope, ki jih je treba prilagoditi;

Lokalni in regionalni pomen

17. poziva mesta in regije Evropske unije, naj odpravijo razloge za pomanjkanje oskrbovalcev in pomočnikov, da se prepreči srednje- do dolgoročno pomanjkanje osebja, ki grozi temu sektorju. Gre zlasti za regije, katerih sistemi so odvisni od delovne sile iz sosednjih držav in ki se soočajo s kratkoročnim pomanjkanjem osebja zaradi zapiranja meja zaradi pandemije;

18. se zaveda regionalnih razlik in prednostnih nalog v Evropi ⁽¹³⁾ na področju formalne in neformalne oskrbe, pri čemer slednjo v glavnem opravljajo družinski člani, ter se zavzema za raznolikost ponujenih storitev in regionalnih rešitev za zadovoljitev potreb po oskrbi;

19. podpira povezovanje regij po vsej Evropi v mreže in jih spodbuja h krepitvi medsebojne izmenjave izkušenj ter skupnega in usklajenega razvoja politik. Opozarja na pomembno vlogo regij in mest pri oblikovanju posebnih ukrepov za oskrbo starejših in nego oskrbovanih oseb, da bi lokalne storitve približali podeželskim območjem, ki se soočajo s staranjem in odseljevanjem prebivalstva, kot strategijo za reševanje vprašanja potrebne oskrbe teh skupin prebivalstva, ki živijo na teh geografsko ranljivih območjih in težje dostopajo do osnovnih lokalnih storitev, ki zagotavljajo ustrezno socialno in zdravstveno oskrbo v njihovem domačem življenjskem okolju;

Učinek na ženske

20. glede vidika spola poudarja, da 92 % žensk v EU redno opravlja neplačano oskrbovalno delo, tj. več kot en dan v tednu, da 81 % žensk v EU dnevno skrbi za družinske člane ⁽¹⁴⁾ in da ženske predstavljajo večino zaposlenih v zdravstvu in sektorju oskrbe ⁽¹⁵⁾. To še zlasti velja za ženske, ki živijo v podeželskih in redko poseljenih okoljih, kjer je dostop do osnovnih storitev oskrbe ter zdravstvenega in socialnega varstva zelo otežen;

21. poudarja, da veliko večino oskrbovalnega dela v Evropi opravijo sorodniki v okviru nege na domu, zlasti ženske, pogosto brez posebnega usposabljanja ali znanja ter brez ustreznega plačila in socialnega varstva, kar na koncu še povečuje obstoječe razlike v pokojninah med spoloma;

22. se zaveda, da so potrebni politike in programi, s katerimi bi razbremenili ženske, ki opravijo veliko večino neplačane oskrbe. Tako neplačani oskrbovalci kot njihovi družinski člani, ki ne prispevajo k oskrbi, morajo spoznati, da oskrba pomeni delo in da bi jo bilo treba obravnavati kot tako. Neplačana oskrba ni dolžnost ali obveznost žensk in bi morala biti med spoloma enakomerno razporejena, da se zagotovi ekonomska neodvisnost žensk, kakor je določeno v evropski strategiji za enakost spolov;

⁽¹¹⁾ COM(2021) 50 final.

⁽¹²⁾ Evropska komisija opredeljuje srebrno gospodarstvo kot gospodarske priložnosti, ki nastajajo zaradi javne in zasebne potrošnje, povezane s staranjem prebivalstva, ter posebnih potreb prebivalstva, starejšega od 50 let.

⁽¹³⁾ Dokument JRC121698.

⁽¹⁴⁾ EIGE (2021): *Gender inequalities in care and consequences for the labour market* (Neenakosti med spoloma na področju oskrbe in posledice za trg dela);

<https://eige.europa.eu/publications/gender-inequalities-care-and-consequences-labour-market>.

⁽¹⁵⁾ Dokument JRC121698.

23. opozarja na velik delež žensk, ki so pripravljene zagotavljati oskrbo in pomoč kljub negotovim delovnim razmeram in nezadostnemu plačilu, saj prihajajo iz držav izvora z nizkimi plačami. Te ženske so povečini priseljenke, zato bi morale imeti dostop do storitev vključevanja v maternem jeziku in biti obveščene o svojih pravicah in storitvah, ki jih imajo na voljo kot priseljenke. Še posebej pomembno je, da se v celoti izvaja direktiva o napotitvi delavcev in zagotavlja, da ta specifična skupina delavcev ni izključena iz zaščite zakonsko določene minimalne plače. V zvezi s tem „poudarja, da je navzgor usmerjena konvergenca na področju minimalnih plač izjemno nujna tudi zaradi ugotovitve, da so nizke plače še vedno značilne za zaposlovanje v Evropski uniji,“ ter da „je med prejemniki minimalne plače 59 % žensk“⁽¹⁶⁾, zato opozarja, da mora EU še naprej pomagati državam članicam pri izvajanju učinkovite in vključujoče socialne politike in politike zaposlovanja ter izvajanju reform, ki so za to potrebne;

24. poudarja, da je treba obravnavati negotove delovne pogoje oskrbovalcev v EU, ki živijo z oskrbovanci, pri čemer gre povečini za ženske in pogosto za migrante iz tretjih držav, od katerih nekateri delajo nezakonito kot migranti brez dokumentov, nekateri pa so udeleženi v krožni ali začasni migraciji. Pri tem tako kot Evropski ekonomsko-socialni odbor poudarja, da bi bilo treba oskrbovalce, ki živijo z oskrbovanci, obravnavati podobno kot druge oskrbovalce, in poziva k izboljšanju varoval v direktivi o sankcijah zoper delodajalce (2009/52/ES), da bi zaščitili delavske pravice delavcev brez dokumentov, in k dosledni uporabi direktive o pravicah žrtev (2012/29/EU), da bi učinkovito podprli oskrbovalce, ki živijo z oskrbovanci in so žrtve izkoriščanja, ne glede na njihov priseljski status⁽¹⁷⁾;

Priporočila ustreznim deležnikom

25. poudarja, da je treba izboljšati razširjanje informacij in obveščanje javnosti o obstoječem povpraševanju po poklicih, povezanih z oskrbo in pomočjo, da bi pritegnili večji segment iskalcev zaposlitve, si pri tem prizadevali za znatno zmanjšanje razlik med spoloma in poskrbeli, da bi v prihodnosti te poklice opravljalo več moških. Lokalne in regionalne oblasti bi lahko pri teh prizadevanjih sodelovale tako, da bi zlasti za moške organizirale seminarje in delavnice ter oglaševale ta poklic, s čimer bi se borili proti spolnim stereotipom in pomanjkanju ozaveščenosti. To bi moralo spremljati usklajeno prizadevanje za izboljšanje delovnih pogojev v sektorju oskrbe, da bi povečali privlačnost poklicev, povezanih z oskrbo in pomočjo, tudi med mladimi ter zlasti na redko poseljenih območjih in/ali območjih z zelo starim prebivalstvom;

26. poudarja, da je mogoče v okviru sedanje krize zaradi COVID-19 zagotoviti kontinuiteto delovnih mest storitev oskrbe in pomoči z vzpostavitev strukturalnih delodajalcev, odpornih na krizo, zlasti to velja za lastniške strukture in uporabo ustvarjenega dobička;

27. priznava, da ima uravnoteženo usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ključno vlogo pri izbiri poklicne poti potencialnih udeležencev na trgu dela. V zvezi s tem so za poklicno oskrbo potrebne ureditve delovnega časa, ki omogočajo in spodbujajo usklajevanje družine, prostega časa in dela;

28. poudarja, da je poleg fizičnega tudi duševno zdravje zaposlenih ključno za vzpostavitev in ohranjanje zdravega delovnega okolja in da morajo zato zaposleni dobivati strokovno podporo (npr. nadzor, ciljno usmerjeno in nadaljnje usposabljanje, podpora duševnemu zdravju), kar pomeni tudi jasno sporočilo glede boja proti naraščajoči stopnji izgorelosti v tem poklicu;

29. poudarja, da je treba ponovno razmisliti o novih strukturnih zahtevah za domove za starejše, da bi uskladili nove standarde glede zdravja in varnosti, tudi tiste za preprečevanje in nadzor okužb, kar bo koristilo tako oskrbovancem kot delavcem. Splošni cilj je zagotoviti optimalne okoljske, življenjske in delovne pogoje ter pogoje, ki lajšajo družabne stike;

30. meni, da je uporaba tehničnih orodij za izvajanje dejavnosti oskrbe, za učinkovito in celovito dokumentacijo ter za komunikacijo med več disciplinami pomembna podpora za olajšanje vsakodnevnega dela oskrbovalcev in pomočnikov;

⁽¹⁶⁾ Mnenje OR *Ustrezne minimalne plače v Evropski uniji* (COR-2020-05859).

⁽¹⁷⁾ Mnenje na lastno pobudo Evropskega ekonomsko-socialnega odbora *Pravice negovalcev, ki živijo z oskrbovanci* (SOC/535 – EESC-2016-00941).

31. opozarja na vse večji pomen digitalizacije tudi v sektorju oskrbe. V zvezi s tem poziva, naj se domovom za starejše nudi posebna tehnična pomoč, da se spodbudi telemedicina kot sredstvo za učinkovitejše upravljanje zdravja oskrbovancev. Poleg tega se bodo digitalna in teleasistenčna orodja, ki so se že uporabljala med pandemijo za spremljanje in nadzor izoliranih ljudi, ki živijo sami brez dejanske podpore družine, še naprej razvijala in omogočila izboljšanje dostopa ljudi do storitev oskrbe. Vendar morajo ta razvoj spremljati ukrepi za zmanjšanje digitalnega razkoraka na vseh področjih, kot je digitalni razkorak med spoloma, na podežlju in med starejšimi. Poleg tega bi bilo treba zaposlene v tem sektorju usposabljanje za uporabo teh novih orodij prek programov stalnega usposabljanja. Razviti je treba tudi nov komunikacijski sistem za usklajevanje in povezovanje med zdravstvenim sistemom, oskrbovalci in družinami. Ključen je dostop do usposabljanja o novih tehnologijah za oskrbovalce, ki delajo v domovih, in oskrbovance;

32. meni, da je finančna podpora za obdobje usposabljanja pomemben spremljevalni ukrep, da se zainteresiranim osebam olajša vstop na delo ali prehod nanj;

33. je zavezan ustreznemu plačilu oskrbovalcev in pomočnikov, ki ustreza socialni in družbeni vrednosti tovrstnega dela;

34. opozarja na načelo 9 evropskega stebra socialnih pravic, ki se nanaša na usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja in določa, da imajo starši in osebe, ki morajo skrbeti za druge, pravico do ustreznega dopusta in prožnih ureditev dela ter dostopa do storitev oskrbe. V zvezi s tem opozarja, da bi lahko k spoštovanju tega načela prispevali tudi podporni ukrepi javne uprave za zaposlovanje oskrbovalcev prek subvencij in drugih oblik financiranja, kar bi prispevalo k ureditvi in izboljšanju pogojev oskrbovalcev;

35. priporoča, naj države članice EU vzpostavijo osnovne okvirne pogoje za socialno varstvo družinskih oskrbovalcev. To vključuje preživninsko, zdravstveno, nezgodno in pokojninsko zavarovanje za to kategorijo oseb. Družinski oskrbovalci ne bi smeli prisiljeni v to, da pustijo službo, prejemki iz javnih sredstev pa ne bi smeli biti vezani na status brezposelnosti. Odločitev za oskrbo sorodnika je vedno težavna in ne bi smela biti povezana z nepotrebnim odrekam;

36. poudarja pomen strokovne podpore na področju neformalne oskrbe, ki jo v glavnem opravljajo družinski člani, da bi družinske oskrbovalce opremili s potrebnimi znanji in spretnostmi, hkrati pa zagotovili ustrezno kakovost ukrepov oskrbe. Poleg tega je treba vzpostaviti možnosti za razbremenitev (npr. z delovnimi mesti za kratkotrajno oskrbo), da bi po potrebi začasno zmanjšali breme družinskih oskrbovalcev;

37. poziva države članice EU in ustrezne deležnike na lokalni in regionalni ravni, naj redno izvajajo posvetovanja z zadevnim prebivalstvom, da bi tako pridobljena mnenja in njihovo spreminjanje uporabili kot podlago za strateški razvoj storitev;

Priporočila za Evropsko komisijo

38. poziva Evropsko komisijo, naj posodobi sedanji evropski okvir kakovosti za storitve dolgotrajne oskrbe iz leta 2012, da bo v koraku z najnovejšim razvojem zagotavljanja teh storitev in s tem povezanimi zahtevami po znanju in spretnostih ter da se oskrbovalcem olajša mobilnost. Predlaga Evropski komisiji in državam članicam, naj v ta namen uvedejo evropski znak kakovosti za poklicni status „oskrbovalec starejših in oskrbovanih oseb“ v ustanovah oskrbe in zunaj njih, da bi zagotovili načelo, v skladu s katerim morajo biti oskrbovalci, ki nudijo take storitve, ustrezno usposobljeni in kvalificirani. V sedanjem evropskem kontekstu je treba določiti skupna merila s standardiziranim certifikatom kakovosti, prilagojenim potrebam posameznih držav članic. Odbor poudarja, da morajo pravice oskrbovancev ter njihovo telesno in duševno počutje ostati glavna prioriteta, vključno s preventivo in bojem proti osamljenosti;

39. predlaga, naj Evropska komisija in države članice EU razmislijo o vseevropski strategiji in skupni poklicni opredelitvi oskrbovalcev (tudi oskrbovalcev, ki živijo z oskrbovanci, katerih storitve bi bilo treba obravnavati kot del dolgotrajne oskrbe), pri čemer naj v to vključijo mesta in regije ter socialne partnerje. Ta strategija bi morala ozaveščati, tudi prek medijskega spodbujanja, da se pripomore k trajnostni spremembi podobe poklicev na področju zdravstva in oskrbe;

40. predlaga tudi, da Evropska komisija razmisli o predložitvi predlogov za priznanje družinskih oskrbovalcev in njihovo dejansko podporo;

41. poziva Evropsko komisijo, naj pripravi predlog za vzpostavitev učinkovitega sistema zbiranja in analize podatkov, ki bi zajemal tudi oskrbo, pri kateri oskrbovalec živi z oskrbovancem in ki je povečini neevidentirana, da bi državam članicam in regijam zagotovili trdno podlago za prihodnje medregionalno usklajevanje;
42. Evropski komisiji predlaga, naj vzpostavi platformo za vzajemno tehnično izmenjavo in možnost predstavitve primerov najboljše prakse na področju oskrbe in pomoči ter skupnih programov, kot so načrti o socialni oskrbi in strategije za pomoč družinskim oskrbovalcem;
43. pozdravlja možnosti financiranja in podpore, ki jih ponujajo sedanji in prihodnji strukturni skladi EU (ESS za obdobje 2014–2020 z REACT-EU ali ESS+ za obdobje 2021–2027), pa tudi sinergije in dopolnjevanja, ki jih omogoča program EU za zdravje za obdobje 2021–2027, ter poudarja prednostni pomen ukrepov s tovrstnim financiranjem;
44. poziva k prednostni obravnavi proračuna in ciljnemu dodeljevanju proračunskih sredstev za odpravo pomanjkanja kvalificiranih delavcev v zdravstvenem sektorju in sektorju oskrbe, zlasti v zvezi s programom Evropske komisije za trg dela v okviru evropskega semestra. Evropska komisija bi morala spremljati izvajanje in učinkovitost svojih priporočil.

V Bruslju, 1. julija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mnenje Evropskega odbora regij – Akcijski načrt za socialno ekonomijo

(2021/C 440/12)

Poročevalec: Mikel IRUJO AMEZAGA (ES/EA), minister za gospodarski in podjetniški razvoj v regionalni vladi Navarre

POLITIČNA PRIPOROČILA**EVROPSKI ODBOR REGIJ**

Pomen evropskega akcijskega načrta za socialno ekonomijo za spodbujanje prispevka socialne ekonomije k lokalnemu in regionalnemu razvoju Evrope

1. pozdravlja zavezo Evropske komisije, da v zadnjem četrtletju leta 2021 predloži akcijski načrt za socialno ekonomijo v skladu s pozivi Evropskega ekonomsko-socialnega odbora, medskupine Evropskega parlamenta za socialno ekonomijo, GECES ⁽¹⁾, različnih vlad EU ter evropskih mrež, ki se ukvarjajo z razvojem socialne ekonomije, kot sta Social Economy Europe in REVES ⁽²⁾;
2. meni, da so ukrepi EU za spodbujanje razvoja socialne ekonomije posebno pomembni v sedanjih okoliščinah, v katerih je treba zaradi gospodarske in socialne krize, ki jo je povzročila pandemija COVID-19, ves potencial podjetij in organizacij socialne ekonomije uporabiti za gospodarsko okrevanje, spodbujanje kolektivnega podjetništva in ustvarjanje kakovostnih delovnih mest;
3. želi spomniti, da socialna ekonomija po podatkih Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽³⁾ v Evropi (EU 28) zajema 2,8 milijona podjetij in organizacij, ki zaposlujejo 13,6 milijona delavcev, kar pomeni približno 6,3 % aktivnega prebivalstva EU. Poleg tega zajema več kot 232 milijonov članov zadrug, vzajemnih zavarovalnic in podobnih organizacij ter 82,8 milijona prostovoljcev;
4. poudarja, da evropsko socialno ekonomijo sestavljajo raznolika podjetja in organizacije, kot so zadruge – z izjemno raznolikimi oblikami združništva – vzajemne zavarovalnice, združenja, fundacije in različne oblike socialnih podjetij ter druge pravne osebe, ki so značilne za posamezne države članice, kot so delavske zadruge, družbe s socialnim učinkom, ustanove socialne solidarnosti ipd.;
5. želi spomniti, da je tem raznolikim podjetjem in organizacijam, ki so prisotni v vseh panogah, skupna trdna identiteta, utemeljena na skupnih vrednotah in značilnostih, kot so dajanje prednosti posameznikom in socialnemu cilju pred kapitalom, enakost spolov, demokratično upravljanje, ponovno vlaganje večine prihodkov v uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja podjetja ali organizacije ter skupnega in splošnega interesa;
6. poudarja, da so podjetja in organizacije socialne ekonomije vezani na območje in svojih dejavnosti nikoli ne preselijo v tujino, saj so vzpostavljeni na tem območju in last posameznikov, ki tam prebivajo, ter so močno zavezani gospodarskemu in socialnemu razvoju kraja, v katerem delujejo; poudarja, da je socialna ekonomija pomembna za razvoj podeželja kot spodbujevalec razvoja lokalnih virov in za spopadanje z odseljevanjem, pri čemer je treba upoštevati pomen teh dejavnikov pri razvoju socialne ekonomije na podeželskih območjih, ki prispeva k ostajanju prebivalstva na podeželju in k večji socialni koheziji;
7. poudarja, da subjekti socialne ekonomije sprejemajo načela in vrednote, ki omogočajo razvoj, skladen z gospodarskimi in okoljskimi vidiki, ter se močno zavzemajo za uresničevanje Agende 2030. Zato predstavljajo pluralistično gospodarstvo, uravnoteženost in trajnost z globalnega vidika, ki je potreben, da bi lahko prispevali k uresničevanju vseh 17 ciljev trajnostnega razvoja;

⁽¹⁾ Strokovna skupina Evropske komisije za socialno ekonomijo in socialna podjetja.

⁽²⁾ Evropska mreža mest in regij za socialno ekonomijo.

⁽³⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-04-17-875-en-n.pdf>

8. poziva Evropsko komisijo, naj razvije ustrezen evropski pravni okvir za socialno ekonomijo z ustrezno skupno opredelitvijo ter za organizacijo in povezovanje podjetij, ki izpolnjujejo določena organizacijska in operativna merila, s čimer bi odločilno podprla razvoj tega sektorja;

9. meni, da bi si morali deležniki socialne ekonomije prizadevati za cilje trajnostnega razvoja;

10. poudarja, da mora Komisija prek pakta za znanja in spretnosti podpreti usposabljanje in dostop delavcev v socialni ekonomiji do možnosti vseživljenjskega učenja na področjih, kot so digitalizacija, vključno z medijsko pismenostjo, participativno vodenje, odpornost in zeleni prehod, da se jih podpre pri vstopu na trg dela podjetij socialne ekonomije in obstanku na njem. Predlaga, naj za doseg tega cilja sodeluje z industrijskim ekosistemom socialne ekonomije, v katerem sodelujejo zlasti javne oblasti, centri za poklicno izobraževanje in univerze. Poleg tega lahko Konvencija županov za podnebne spremembe in energijo podpre spodbujanje usposabljanja o varstvu okolja in promociji krožnega gospodarstva. Zato opozarjamo na predloge, oblikovane v mnenju OR Program znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost, ki vsebujejo priporočila o tej temi z vidika lokalnih in regionalnih oblasti, kar je tudi zelo pomembno na področju socialne ekonomije;

11. poziva, naj se preuči potencial socialne ekonomije na področjih poklicnega usposabljanja in aktivnih politik zaposlovanja, razvoja znanj in spretnosti ter kompetenc, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti skupinam, ki težje vstopajo na trg dela, kot so mladi, dolgotrajno brezposelni, invalidi ali prebivalci odročnih območij z omejenim dostopom do digitalnih virov;

12. poziva Evropsko komisijo, naj na podlagi modelov socialne ekonomije izvede raziskavo o prenosih podjetij na zaposlene. To raziskavo bi morala spremljati platforma EU za izmenjavo primerov dobre prakse med državami članicami, lokalnimi in regionalnimi oblastmi ter mrežami socialne ekonomije, obravnavati pa bi morala tudi potencial socialne ekonomije za industrijsko podjetništvo;

13. poudarja, da lahko podjetniški grozdi socialne ekonomije omogočajo njeno vključevanje v evropske vrednostne verige in vzpostavljanje zavezništov z drugimi podjetniškimi akterji, javnimi upravami, centri za poklicno usposabljanje, poklicnimi šolami, univerzami in raziskovalnimi središči, da bi dosegli strateške cilje in združili sredstva;

14. priznava, da lahko vključitev socialne ekonomije v evropsko platformo za sodelovanje grozdov⁽⁴⁾ olajša vzpostavljanje zavezništov in sodelovanje teh podjetij in organizacij v strateških vrednostnih verigah;

15. poudarja, da je treba socialno ekonomijo vključiti v strategije pametne specializacije kot ključni vzvod gospodarskega in socialnega razvoja; prav tako poudarja, da lahko socialna ekonomija uspešno nadalje razvija socialne inovacije, ter v zvezi s tem opozarja, da „pobude s področja socialnega gospodarstva temeljijo na sodelovanju in družbenem udejstvovanju posameznikov v skupnosti ter tako prispevajo h krepitvi socialne, ekonomske in teritorialne kohezije ter ravni zaupanja v vsej EU“⁽⁵⁾;

16. izpostavlja, da je treba spodbujati medregionalno sodelovanje na področju socialne ekonomije kot ključni instrument za vzpostavljanje nadnacionalnih podjetniških grozdov, čezmejno izkoriščanje sinergij in edinstveno regionalno sodelovanje najbolj oddaljenih regij na njihovih področjih sodelovanja s tretjimi državami, kakor tudi podporo internacionalizaciji podjetij in organizacij socialne ekonomije na enotnem trgu. V zvezi s tem opozarja, da je tematska platforma socialne ekonomije v okviru evropske platforme pametne specializacije, ki združuje sedem evropskih regij, koristen instrument za spodbujanje medregionalnega sodelovanja. Njene izkušnje ter preverjene in preskušene postopke bi bilo treba upoštevati v prihodnjem evropskem akcijskem načrtu za socialno ekonomijo;

17. poziva Komisijo, naj okrepi ambicioznost in skladnost svojih pobud, da bi podprla vlogo lokalnih in regionalnih uprav pri spodbujanju socialne ekonomije. Želi spomniti, da veliko lokalnih in regionalnih oblasti že ima ambiciozne strategije in akcijske načrte za spodbujanje socialne ekonomije, ki bi jih morala Komisija opredeliti in jih vključiti v razširitev prihodnjega akcijskega načrta za evropsko socialno ekonomijo. Komisija bi morala podpirati tudi izmenjavo primerov dobre prakse in obstoječih pobud med lokalnimi in regionalnimi oblastmi (npr. prek mreže lokalnih in regionalnih oblasti za spodbujanje socialne ekonomije);

⁽⁴⁾ <https://clustercollaboration.eu/social-economy>

⁽⁵⁾ COR-2016-06945.

18. poziva Evropsko komisijo, naj izvede študijo o regionalnih in lokalnih javnih politikah za spodbujanje socialne ekonomije v EU, ki bo vključevala nekaj primerov iz drugih regij in lokalnih uprav po vsem svetu;

19. priznava, da pobuda evropskih regij socialne ekonomije (ESER) in projekt misij socialne ekonomije pomembno vplivata na izgradnjo široke skupnosti lokalnih in regionalnih uprav, ki so se zavezale razvoju socialne ekonomije, in poziva Komisijo, naj v okviru akcijskega načrta za socialno ekonomijo ta program okrepi;

20. poziva Komisijo, naj spodbuja sodelovanje lokalnih in regionalnih oblasti v strokovni skupini GECES skupaj z državami članicami in mrežami socialne ekonomije. V tem okviru poziva k ustanovitvi delovne skupine GECES o regionalnih in lokalnih politikah socialne ekonomije;

21. poziva, naj se pri analizah, študijah, predlaganih ukrepih ter instrumentih in mehanizmih za spremljanje in podporo v zvezi s socialno ekonomijo, ki zbirajo statistične podatke o delavcih ali sestavi različnih oblik podjetij socialne ekonomije, upošteva vidik spola tako pri pridobivanju podatkov kot pri vključevanju kazalnikov v zvezi s spolom;

Povečanje prepoznavnosti socialne ekonomije

22. poziva Komisijo, naj vzpostavi enotno spletno platformo za pomoč podjetjem in organizacijam ter podjetništvu z različnimi oblikami socialne ekonomije, ki bo povezala vse evropske raziskave in poročila o socialni ekonomiji ter priložnosti, ki jih EU zagotavlja tem podjetjem in organizacijam;

23. priporoča, naj se ta spletna platforma oblikuje in upravlja v sodelovanju z evropskimi mrežami socialne ekonomije in skupino GECES;

24. predlaga Komisiji, naj bo v akcijskem načrtu za socialno ekonomijo predvidena obsežna kampanja obveščanja, pri zasnovi in izvedbi katere bi sodelovali Odbor regij, Evropski ekonomsko-socialni odbor in mreže socialne ekonomije. Ta kampanja je bistvena za spodbujanje kolektivnega podjetništva in poznavanja evropskih instrumentov za podporo socialni ekonomiji;

25. poziva Komisijo, naj pripravi priročnik o javnih politikah socialne ekonomije, v katerem bodo zbrane raznolike pravne oblike socialne ekonomije v Evropi in ki bo v pomoč lokalnim in regionalnim organom;

26. opozarja, da sta za uspeh socialne ekonomije ključni njena raznolikost in sposobnost zagotavljanja inovativnih rešitev za glavne gospodarske, socialne, izobraževalne in okoljske izzive;

27. poziva Komisijo, naj po demokratičnem in preglednem postopku, v katerem bodo sodelovali Odbor regij, EESO in skupina GECES, vsako leto izbere evropsko prestolnico socialne ekonomije;

28. predlaga, naj se socialna ekonomija bolje vključi v evropsko podjetniško mrežo in naj bo v njej bolj prepoznavna; priporoča, da se socialni ekonomiji namenijo večja pozornost pri merilih za podelitev nagrade Evropska podjetniška regija;

29. opozarja, da je pomembno podpirati, financirati in krepiti evropske mreže socialne ekonomije ter mesta in regije, ki so zavezani socialni ekonomiji, kot bistvene zaveznike pri izvajanju akcijskega načrta in obveščanju o priložnostih, ki jih ponuja;

Izboljšanje dostopa podjetij in organizacij socialne ekonomije do financiranja

30. opozarja na dodatne težave, s katerimi se spopadajo podjetja in organizacije socialne ekonomije pri dostopu do financiranja, med drugim zaradi premajhne prepoznavnosti in nerazumevanja njihovih poslovnih modelov, ki dajejo prednost skupnemu ali splošnemu interesu pred čim večjim dobičkom;

31. želi spomniti na ključno vlogo kohezijskih skladov, zlasti ESRR in ESS, pri financiranju projektov socialne ekonomije;

32. poziva k okrepitvi kolektivnega podjetništva vseh oblik podjetij socialne ekonomije z uvedbo finančne podpore za ustanavljanje podjetij socialne ekonomije in za njihovo soočanje s prihodnjimi poslovnimi izzivi;

33. izpostavlja, da bo program InvestEU prek svojih štirih sklopov politike, zlasti sklopov za MSP in za socialne naložbe ter znanja in spretnosti, ki zajemata mikrofinanciranje in financiranje podjetij socialne ekonomije, bistvenega pomena za financiranje inovativnih projektov socialne ekonomije;
34. priporoča Komisiji, naj v svetovalni odbor vključi član Odbora regij, v naložbenem odboru pa naj sodelujejo strokovnjaki za financiranje podjetij in organizacij socialne ekonomije;
35. poziva Evropsko komisijo, naj razvije jasno, pregledno in učinkovito socialno in okoljsko taksonomijo naložb;
36. opozarja na pomen finančnih akterjev socialne ekonomije (etične in zadružne banke, kreditne zadrage, mikrofinančne institucije, socialne finančne institucije, vzajemne zavarovalnice, kreditne zadrage itd.) na področju trajnostnega financiranja, njihovo pomembno prisotnost na podežlju in v manj razvitih regijah ter njihova prizadevanja za finančno vključevanje ranljivih skupin in vlaganje v realno gospodarstvo;
37. poziva, naj se pri dostopu podjetij in subjektov socialne ekonomije do financiranja upoštevajo vidik spola, saj imajo ženske večje težave pri dostopu do posojil in finančnih sredstev v primerjavi z moškimi. To realnost je treba upoštevati pri oblikovanju katerega koli instrumenta za izboljšanje dostopa do financiranja;

Spodbujanje izobraževanja za socialno podjetništvo

38. v skladu s sklepi Sveta o spodbujanju socialnega gospodarstva kot ključnega gonila gospodarskega in socialnega razvoja v Evropi iz leta 2015 opozarja, da je treba spodbujati izobraževanje in usposabljanje za različne modele socialnega podjetništva na vseh ravneh izobraževanja, od osnovne do visoke (univerzitetno izobraževanje in poklicno usposabljanje);
39. želi spomniti, da projekti, kot je poslovna šola za socialno ekonomijo, ki jo podpira sedem evropskih regij v okviru platforme pametne specializacije, ponujajo inovativne rešitve za to pomanjkanje izobraževalnih programov na področju socialnih podjetij in imajo cilj izobraževati strokovnjake, ki bodo usposobljeni za spremljanje in vodenje rasti teh podjetij in organizacij;
40. opozarja, da so za podjetja in organizacije socialne ekonomije potrebne posebne kompetence, ki jih je mogoče uporabiti tudi v tradicionalnih podjetjih, na primer vključujoče vodenje;
41. poziva Komisijo, naj bolj uporablja program Erasmus+ za spodbujanje izobraževanja in usposabljanja na področju podjetništva in dela v podjetjih socialne ekonomije. V tem smislu predlaga, da se preučijo možnosti, da bi podjetja in organizacije socialne ekonomije več uporabljali program Erasmus za mlade podjetnike, zlasti v najbolj oddaljenih evropskih regijah, kjer se mladi zaradi oddaljenosti od evropske celine soočajo z večjimi omejitvami pri mobilnosti;
42. poziva, naj se raziščejo nove možnosti za spodbujanje izobraževanja in usposabljanja ter izboljšanje kompetenc delavcev v socialni ekonomiji v okviru načrta za sektorsko sodelovanje na področju spretnosti ter koalicije znanja. Poleg tega bi moral korpus znanja in spretnosti, pridobljenih na vseh ravneh izobraževanja in z neformalnim izobraževanjem, ljudi spodbujati k čim boljši uporabi znanja, tj. gojenju „mehkih veščin“, in olajšati prilagodljivost na nenehno razvijajoče se okolje;

Izboljšanje dostopa do trgov in družbeno odgovorno javno naročanje

43. želi spomniti, da se podjetja in organizacije socialne ekonomije pri mednarodnem poslovanju na enotnem trgu v primerjavi z drugimi malimi in srednjimi podjetji spopadajo z dodatnimi ovirami. Te težave med drugim izhajajo iz raznolikosti – in ponekod neobstoja – celovitih pravnih okvirov za vse pravne oblike socialne ekonomije, kot so zadrage, vključno z različnimi podvrstami zadrug, vzajemne zavarovalnice, združenja, fundacije in socialna podjetja;
44. opozarja na pomembno vlogo žensk pri vodenju socialnih podjetij za uspešno podjetniško usposabljanje na področju socialne ekonomije;
45. opozarja tudi na pomanjkanje evropskih instrumentov za odpravo teh ovir. Še vedno je, na primer, težko ustanoviti mednarodno evropsko združenje s člani iz več držav, enako velja za vzajemne zavarovalnice in fundacije, ker ni evropskega pravnega okvira zanje;

46. poziva Komisijo, naj pri evropskih javnih upravah še naprej spodbuja družbeno odgovorno javno naročanje kot ključni instrument za povečanje preglednosti pri javnih naročilih, boj proti korupciji, spodbujanje konkurenčnosti in sodelovanja podjetniških akterjev različnih velikosti pri javnem naročanju ter spodbujanje socialno odgovornih podjetniških praks, ki so značilne za socialno ekonomijo;

47. poziva, naj se projekt nakupovanja za družbeni vpliv, v okviru katerega je bil analiziran prenos direktive o javnem naročanju v 15 držav članic in so bili organizirani nacionalni in regionalni dogodki za seznanjanje s priložnostmi za odgovorno javno naročanje, razširi na preostale države članice EU;

48. poziva vse lokalne in regionalne javne uprave, naj razvijejo strategije za pregledno in družbeno odgovorno javno naročanje, med drugim s pogojevanjem oddaje naročil – tudi v podizvajalskih verigah – z izplačevanjem poštenih plač in drugimi pogoji, določenimi z zakoni in/ali kolektivnimi pogodbami;

Akcijski načrt z ukrepi in instrumenti za spremljanje, ki spodbuja strukturirani dialog z akterji socialne ekonomije in drugimi institucijami

49. poziva Komisijo, naj časovni okvir za izvajanje akcijskega načrta za socialno ekonomijo traja najmanj pet let, načrt pa naj vključuje predhodno oceno ter mehanizme za letno in naknadno ocenjevanje ter obnovo načrta po koncu njegove uporabe;

50. poziva Komisijo, naj okrepi svoje mehanizme spremljanja in podpore za politike socialne ekonomije, kot so strokovna skupina za socialno podjetništvo (GECES), projektna skupina Komisije za socialno ekonomijo ter stalni strukturirani dialog na področju socialne ekonomije z Odborom regij in Evropskim ekonomsko-socialnim odborom, da bi zagotovili uravnoteženo zastopanost spolov;

51. poziva Komisijo, naj preuči možnost vključitve delodajalcev socialne ekonomije v medsektorski socialni dialog, ter ukrepe za krepitev zmogljivosti in uveljavitev evropskega združenja delodajalcev socialne ekonomije.

V Bruslju, 1. julija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Pripravljalni akti)

ODBOR REGIJ

145. PLENARNO ZASEDANJE OR (HIBRIDNO – INTERACTIO), 30. 6. 2021–1. 7. 2021

Mnenje Evropskega odbora regij – Akt o digitalnih storitvah in akt o digitalnih trgih

(2021/C 440/13)

Poročevalka:	Rodi KRATSA (EL/EPP), guvernerka Jonskih otokov
Referenčna dokumenta:	Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o enotnem trgu digitalnih storitev (akt o digitalnih storitvah) in spremembi Direktive 2000/31/ES COM(2020) 825 final Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju (akt o digitalnih trgih) COM(2020) 842 final

I. PREDLOGI SPREMEMB

Predlog spremembe 1

COM(2020) 825 final – del 1

Uvodna izjava 5

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Ta uredba bi se morala uporabljati za ponudnike nekaterih storitev informacijske družbe, kot so opredeljene v Direktivi (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta²⁶, torej katerih koli storitev, ki se običajno opravljajo odplačno, na daljavo, elektronsko in na posamezno zahtevo prejemnika storitev. Natančneje, ta uredba bi se morala uporabljati za ponudnike posredniških storitev, zlasti tistih, ki vključujejo storitve, znane kot „izključni prenos“, „predpomnjenje“ in „gostovanje“, saj se je z eksponentno rastjo uporabe navedenih storitev, večinoma za vsakovrstne zakonite in družbeno koristne namene, povečala tudi njihova vloga pri posredovanju in širjenju nezakonitih ali drugače škodljivih informacij in dejavnosti.	Ta uredba bi se morala uporabljati za ponudnike nekaterih storitev informacijske družbe, kot so opredeljene v Direktivi (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta²⁶, torej katerih koli storitev, ki se običajno opravljajo odplačno, na daljavo, elektronsko in na posamezno zahtevo prejemnika storitev. Natančneje, ta uredba bi se morala uporabljati za ponudnike posredniških storitev, zlasti tistih, ki vključujejo storitve, znane kot „izključni prenos“, „predpomnjenje“ in „gostovanje“, pa tudi iskalnike, saj se je z eksponentno rastjo uporabe navedenih storitev, večinoma za vsakovrstne zakonite in družbeno koristne namene, povečala tudi njihova vloga pri posredovanju in širjenju nezakonitih ali drugače škodljivih informacij in dejavnosti.

Predlog spremembe 2

COM(2020) 825 final – del 1

Uvodna izjava 8

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Domneva se, da taka pomembna povezava z Unijo obstaja, če ima ponudnik storitev v Uniji sedež, če ga nima, pa na podlagi pomembnega števila uporabnikov v eni ali več državah članicah ali na podlagi ciljnega usmerjanja dejavnosti v eno ali več držav članic. Ciljno usmerjanje dejavnosti v eno ali več držav članic je mogoče ugotoviti na podlagi vseh zadevnih okoliščin, vključno z dejavniki, kot so uporaba jezika ali denarne valute, ki se v taki državi članici na splošno uporablja, ali možnost naročanja produktov ali storitev ali uporaba nacionalne vrhnje domene. O ciljnem usmerjanju dejavnosti v posamezno državo članico je mogoče sklepati tudi iz razpoložljivosti aplikacije v zadevni nacionalni trgovini za aplikacije, iz lokalnega oglaševanja ali oglaševanja v jeziku, ki se uporablja v navedeni državi članici, ali iz vzdrževanja odnosov s strankami, na primer z zagotavljanjem storitev za pomoč strankam v jeziku, ki se na splošno uporablja v navedeni državi članici. O pomembni povezavi je mogoče sklepati tudi, kadar ponudnik storitev svoje dejavnosti usmeri v eno ali več držav članic, kot je opredeljeno v členu 17(1)(c) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta. Po drugi strani zgolj tehnična dostopnost spletnega mesta iz Unije sama po sebi ne zadošča za ugotovitev pomembne povezave z Unijo.	Domneva se, da taka pomembna povezava z Unijo obstaja, če ima ponudnik storitev v Uniji sedež, če ga nima, pa na podlagi pomembnega števila uporabnikov v eni ali več državah članicah ali na podlagi ciljnega usmerjanja dejavnosti v eno ali več držav članic. Ciljno usmerjanje dejavnosti v eno ali več držav članic je mogoče ugotoviti na podlagi vseh zadevnih okoliščin, vključno z dejavniki, kot so uporaba jezika ali denarne valute, ki se v taki državi članici uradno uporablja, ali možnost naročanja produktov ali storitev ali uporaba nacionalne vrhnje domene. O ciljnem usmerjanju dejavnosti v posamezno državo članico je mogoče sklepati tudi iz razpoložljivosti aplikacije v zadevni nacionalni trgovini za aplikacije, iz lokalnega oglaševanja ali oglaševanja v katerem koli uradnem jeziku ali jeziku, ki se na splošno uporablja na območju navedene države članice, ali iz vzdrževanja odnosov s strankami, na primer z zagotavljanjem storitev za pomoč strankam v katerem koli uradnem jeziku ali jeziku, ki se na splošno uporablja na območju navedene države članice. O pomembni povezavi je mogoče sklepati tudi, kadar ponudnik storitev svoje dejavnosti usmeri v eno ali več držav članic, kot je opredeljeno v členu 17(1)(c) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta. Po drugi strani zgolj tehnična dostopnost spletnega mesta iz Unije sama po sebi ne zadošča za ugotovitev pomembne povezave z Unijo.

Obrazložitev

Namen amandmaja je odpraviti dvoumnost in izboljšati objektivnost besedila uredbe s sklicevanjem na uradni značaj valut in jezikov; poleg tega bi bilo treba pri jezikih upoštevati tako uradne jezike kot tiste, ki se na splošno uporabljajo na območju države članice.

Predlog spremembe 3

COM(2020) 825 final – del 1

Uvodna izjava 12

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Da se izpolni cilj zagotavljanja varnega, predvidljivega in zaupanja vrednega spletnega okolja, bi bilo treba za namene te uredbe pojem „nezakonita vsebina“ opredeliti široko ter vključiti tudi informacije, ki se nanašajo na nezakonito vsebino, proizvode, storitve in dejavnosti. Ta pojem bi bilo treba zlasti razumeti tako, da se nanaša na informacije (ne glede na njihovo obliko), ki so na podlagi prava, ki se uporablja, same po sebi nezakonite, na primer nezakonit sovražni govor ali teroristična vsebina in nezakonita diskriminatorna vsebina, ali ki se nanašajo na nezakonite dejavnosti, na primer izmenjava fotografij, ki prikazujejo spolno zlorabo otrok, nezakonita izmenjava zasebnih fotografij brez privolitve, spletno zalezovanje, prodaja neskladnih ali ponarejenih proizvodov, neodobrena uporaba gradiva, zaščenega z avtorskimi pravicami, ali dejavnosti, ki vključujejo kršitve prava varstva potrošnikov. V tem smislu ni pomembno, ali nezakonitost informacij ali dejavnosti izhaja iz prava Unije ali iz nacionalnega prava, ki je skladno s pravom Unije, prav tako ni pomembna podrobna narava ali področje zadevnega prava.	Da se izpolni cilj zagotavljanja varnega, predvidljivega in zaupanja vrednega spletnega okolja, bi bilo treba za namene te uredbe pojem „nezakonita vsebina“ opredeliti široko ter vključiti tudi informacije, ki se nanašajo na nezakonito vsebino, proizvode, storitve in dejavnosti. Ta pojem bi bilo treba zlasti razumeti tako, da se nanaša na informacije (ne glede na njihovo obliko), ki so na podlagi prava, ki se uporablja, same po sebi nezakonite, na primer nezakonit sovražni govor ali teroristična vsebina in nezakonita diskriminatorna vsebina, ali ki se nanašajo na nezakonite dejavnosti, na primer zagotavljanje nezakonitih storitev, kot so nastanitvene storitve na platformah za kratkoročni najem, ki niso v skladu z evropskim in nacionalnim pravom (vključno z regionalno in lokalno zakonodajo), izmenjava fotografij, ki prikazujejo spolno zlorabo otrok, nezakonita izmenjava zasebnih fotografij brez privolitve, spletno zalezovanje, prodaja neskladnih ali ponarejenih proizvodov, prodaja proizvodov in zagotavljanje storitev, ki niso v skladu s pravom varstva potrošnikov, neodobrena uporaba gradiva, zaščenega z avtorskimi pravicami, ali dejavnosti, ki vključujejo kršitve prava varstva potrošnikov, ali zagotavljanje storitev, ki bi lahko močno ogrozile telesni, duševni ali moralni razvoj mladoletnikov in vključujejo kršitve zakonodaje o avdiovizualnih medijih. V tem smislu ni pomembno, ali nezakonitost informacij ali dejavnosti izhaja iz prava Unije ali iz nacionalnega prava, ki je skladno s pravom Unije, prav tako ni pomembna podrobna narava ali področje zadevnega prava.

Obrazložitev

Natančneje je treba obravnavati nezakonite storitve, ki niso v skladu s pravom Unije ali nacionalnim, regionalnim ali lokalnim pravom.

Predlog spremembe 4

COM(2020) 825 final – del 1

Nova uvodna izjava za uvodno izjavo 12

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>Preskok na tehnološke rešitve, ki temeljijo na digitalni infrastrukturi, med pandemijo COVID-19 je še povečal razkorak v informacijski asimetriji med vratarji ter poslovnimi in končnimi uporabniki. Pri pripravljenosti na prihodnje krize bi bilo treba upoštevati spoznanja, pridobljena s takšno odvisnostjo od digitalne infrastrukture in tehnoloških rešitev. V Evropi bi bilo treba priznati digitalno odpornost, jo krepiti in si usklajeno prizadevati za njeno uresničevanje.</i>

Obrazložitev

Digitalno odpornost bi bilo treba močnejše priznati kot temeljno vrednoto. Za to bi se lahko zavzemale lokalne in regionalne oblasti. Amandma se nanaša na omembo pandemije COVID-19 in dodaja pojasnitev v zvezi s pripravljenostjo na krize.

Predlog spremembe 5

COM(2020) 825 final – del 1

Uvodna izjava 13

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
V zvezi s posebnimi značilnostmi zadevnih storitev in glede na dejstvo, da morajo njihovi ponudniki zato prevzeti nekatere specifične obveznosti, je treba v širši kategoriji ponudnikov storitev gostovanja, kot je opredeljeno v tej uredbi, razlikovati podkategorijo spletnih platform. Spletne platforme, kot so družbena omrežja ali spletne tržnice, bi morale biti opredeljene kot ponudniki storitev gostovanja, ki na zahtevo prejemnikov storitev shranjujejo njihove informacije in ki take informacije na zahtevo prejemnikov tudi razširjajo v javnosti. Da pa bi se preprečila uvedba preširokih obveznosti, se ponudniki storitev gostovanja ne bi smeli šteti za spletne platforme, če je razširjanje v javnost le manjša in povsem pomožna funkcija druge storitve ter je iz objektivnih tehničnih razlogov ni mogoče uporabljati brez navedene druge, primarne storitve, njena vključitev v storitev pa ni namenjena izogibanju uporabi pravil iz te uredbe, ki se uporabljajo za spletne platforme. Oddelek s komentarji uporabnikov v spletnem časopisu je na primer taka funkcija, pri kateri je jasno, da gre za pomožno funkcijo glavne storitve, ki je objava novic v okviru uredniške odgovornosti založnika.	V zvezi s posebnimi značilnostmi zadevnih storitev in glede na dejstvo, da morajo njihovi ponudniki zato prevzeti nekatere specifične obveznosti, je treba v širši kategoriji ponudnikov storitev gostovanja, kot je opredeljeno v tej uredbi, razlikovati podkategorijo spletnih platform. Spletne platforme, kot so družbena omrežja, platforme za izmenjavo vsebin ali spletne tržnice, bi morale biti opredeljene kot ponudniki storitev gostovanja, ki na zahtevo prejemnikov storitev shranjujejo njihove informacije in ki take informacije na zahtevo prejemnikov tudi razširjajo v javnosti. Da pa bi se preprečila uvedba preširokih obveznosti, se ponudniki storitev gostovanja ne bi smeli šteti za spletne platforme, če je razširjanje v javnost le manjša in povsem pomožna funkcija druge storitve ter je iz objektivnih tehničnih razlogov ni mogoče uporabljati brez navedene druge, primarne storitve, njena vključitev v storitev pa ni namenjena izogibanju uporabi pravil iz te uredbe, ki se uporabljajo za spletne platforme. Oddelek s komentarji uporabnikov v spletnem časopisu je na primer taka funkcija, pri kateri je jasno, da gre za pomožno funkcijo glavne storitve, ki je objava novic v okviru uredniške odgovornosti založnika.

Predlog spremembe 6

COM(2020) 825 final – del 1

Nova uvodna izjava za uvodno izjavo 13

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>Države članice lahko na ustreznih ravneh upravljanja in po potrebi odvisno od porazdelitve zakonodajnih pristojnosti zaprosijo ponudnike posredniških storitev za pošiljanje informacij. Pravica, da pravosodni ali upravni organi zahtevajo informacije, kot je določeno v členu 9 te uredbe, je združljiva z Uredbo (EU) 2016/679.</i>

Predlog spremembe 7

COM(2020) 825 final – del 1

Nova uvodna izjava za uvodno izjavo 38

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>Ker je cilj te uredbe zagotoviti varno, predvidljivo in zaupanja vredno spletno okolje, se uporablja temeljno načelo „kar je nezakonito zunaj spleta, je nezakonito tudi na spletu“.</i>

Obrazložitev

„Kar je nezakonito zunaj spleta, je nezakonito tudi na spletu,“ je ključno načelo za zakonsko ureditev spletnih storitev, zato bi ga bilo treba v predlogu izrecno navesti.

Predlog spremembe 8

COM(2020) 825 final – del 1

Uvodna izjava 50

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Da se zagotovi učinkovita in ustrezna uporaba navedene obveznosti in da se ne naloži nesorazmerno breme, bi si morale spletne platforme, na katere se nanaša, razumno prizadevati za preverjanje zanesljivosti informacij, ki jih zagotavljajo zadevni trgovci, zlasti z uporabo prosto dostopnih uradnih spletnih podatkovnih zbirk in spletnih vmesnikov, kot so nacionalni poslovni registri in sistem izmenjave podatkov o DDV⁴⁵, ali tako da od zadevnih trgovcev zahtevajo predložitev zaupanja vrednih dokazil, kot so kopije osebnih dokumentov, overjeni bančni izpiski, potrdila družb in izpiski iz poslovnega registra. Uporabijo lahko tudi druge vire, ki so na voljo prek oddaljenega odstopa in ki zagotavljajo podobno stopnjo zanesljivosti za zagotavljanje izpolnjevanja te obveznosti. <i>Vendar pa spletne platforme, na katere se nanaša, ne bi smele izvajati čezmernih ali dragih spletnih dejavnosti iskanja dejstev ali izvajati takojšnjih preverjanj. Prav tako se ne bi smelo razumeti, da take spletne platforme, ki so si razumno prizadevale, kot zahteva ta uredba, zagotavljajo zanesljivost informacij do potrošnikov ali drugih zainteresiranih strani.</i> Take spletne platforme bi morale tudi oblikovati in organizirati svoje spletne vmesnike tako, da trgovcem omogočajo zagotavljanje skladnosti z obveznostmi, ki jih imajo na podlagi prava Unije, zlasti zahtev iz členov 6 in 8 Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁶, člena 7 Direktive 2005/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁷ ter člena 3 Direktive 98/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁸.	Da se zagotovi učinkovita in ustrezna uporaba navedene obveznosti in da se ne naloži nesorazmerno breme, bi si morale spletne platforme, na katere se nanaša, razumno prizadevati za preverjanje zanesljivosti informacij, ki jih zagotavljajo zadevni trgovci, zlasti z uporabo prosto dostopnih uradnih spletnih podatkovnih zbirk in spletnih vmesnikov, kot so nacionalni poslovni registri in sistem izmenjave podatkov o DDV⁴⁵, ali tako da od zadevnih trgovcev zahtevajo predložitev zaupanja vrednih dokazil, kot so kopije osebnih dokumentov, overjeni bančni izpiski, potrdila družb in izpiski iz poslovnega registra. Uporabijo lahko tudi druge vire, ki so na voljo prek oddaljenega odstopa in ki zagotavljajo podobno stopnjo zanesljivosti za zagotavljanje izpolnjevanja te obveznosti. Take spletne platforme bi morale tudi oblikovati in organizirati svoje spletne vmesnike tako, da trgovcem omogočajo zagotavljanje skladnosti z obveznostmi, ki jih imajo na podlagi prava Unije, zlasti zahtev iz členov 6 in 8 Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁶, člena 7 Direktive 2005/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁷ ter člena 3 Direktive 98/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁸.

Obrazložitev

Pojem „čezmernih ali dragih spletnih dejavnosti iskanja dejstev“ je preveč nejasen za pravno zavezujoče besedilo. Prav tako ne bi smeli predlagati, da bi bilo treba spletnim platformam prihraniti vsa možna prizadevanja za preverjanje zanesljivosti informacij, ki jih zagotovijo trgovci.

Predlog spremembe 9

COM(2020) 825 final – del 1

Uvodna izjava 72

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Načeloma bi morale države članice prevzeti nalogo zagotavljanja ustreznega nadzora in izvrševanja obveznosti iz te uredbe. V ta namen bi morale imenovati vsaj en organ, ki bi bil zadolžen za uporabo in izvrševanje te uredbe. Vendar pa bi morale države članice imeti možnost, da pooblastijo več kot en pristojni organ za opravljanje specifičnih nadzornih ali izvršilnih nalog in pristojnosti v zvezi z uporabo te uredbe, na primer na posameznih področjih, kot so regulatorji elektronskih komunikacij, regulatorji medijev ali organi za varstvo potrošnikov, odvisno od ustavne, organizacijske in upravne strukture v posamezni državi članici.	Načeloma bi morale države članice prevzeti nalogo zagotavljanja ustreznega nadzora in izvrševanja obveznosti iz te uredbe. V ta namen bi morale imenovati vsaj en organ, ki bi bil zadolžen za uporabo in izvrševanje te uredbe. Vendar pa bi morale države članice imeti možnost, da pooblastijo več kot en pristojni organ za opravljanje specifičnih nadzornih ali izvršilnih nalog in pristojnosti v zvezi z uporabo te uredbe, na primer na posameznih področjih, kot so regulatorji elektronskih komunikacij, regulatorji medijev ali organi za varstvo potrošnikov, odvisno od ustavne, organizacijske in upravne strukture v posamezni državi članici. Države članice bi morale za opravljanje nadzornih in izvršilnih nalog pooblastiti lokalne in regionalne oblasti, če bi menile, da je to primerno, in jim za to nameniti ustrezna sredstva.

Obrazložitev

Vključiti bi bilo treba lokalne in regionalne oblasti ter jih redno obveščati o izvrševanju in nadzoru.

Zagotoviti bi bilo treba tudi ustrezna sredstva za izvajanje teh dejavnosti.

Predlog spremembe 10

COM(2020) 825 final – del 1

Uvodna izjava 76

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Ob odsotnosti splošne zahteve, da ponudniki posredniških storitev zagotovijo fizično prisotnost na ozemlju ene od držav članic, je treba jasno določiti, katera država članica je pristojna za navedene ponudnike glede pravil iz poglavij III in IV, ki jih izvršujejo pristojni nacionalni organi. Ponudnik bi moral spadati pod pristojnost države članice, v kateri ima glavni sedež, torej, v kateri ima sedež ali statutarni sedež, na katerem se izvajajo glavne finančne funkcije in operativni nadzor. Za ponudnike, ki nimajo sedeža v Uniji, vendar v Uniji ponujajo storitve in zato spadajo na področje uporabe te uredbe, je pristojna država članica, v kateri je tak ponudnik imenoval svojega pravnega zastopnika ob upoštevanju funkcije pravnega zastopnika iz te uredbe. Za učinkovito uporabo te uredbe bi morale biti vse države članice pristojne za ponudnike, ki ne imenujejo pravnega	Ob odsotnosti splošne zahteve, da ponudniki posredniških storitev zagotovijo fizično prisotnost na ozemlju ene od držav članic, je treba jasno določiti, katera država članica je pristojna za navedene ponudnike glede pravil iz poglavij III in IV, ki jih izvršujejo pristojni nacionalni organi. Ponudnik bi moral spadati pod pristojnost države članice, v kateri ima glavni sedež, torej, v kateri ima sedež ali statutarni sedež, na katerem se izvajajo glavne finančne funkcije in operativni nadzor. Za ponudnike, ki nimajo sedeža v Uniji, vendar v Uniji ponujajo storitve in zato spadajo na področje uporabe te uredbe, je pristojna država članica, v kateri je tak ponudnik imenoval svojega pravnega zastopnika ob upoštevanju funkcije pravnega zastopnika iz te uredbe. Za učinkovito uporabo te uredbe bi morale biti vse države članice pristojne za ponudnike, ki ne imenujejo pravnega

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
zastopnika, če se upošteva načelo <i>ne bis in idem</i>. Zato bi morala vsaka država članica, ki izvršuje pristojnost nad takimi ponudniki, brez nepotrebnega odlašanja obvestiti vse druge države članice o ukrepih, ki jih je sprejela pri izvrševanju take pristojnosti.	zastopnika, če se upošteva načelo <i>ne bis in idem</i>. Zato bi morala vsaka država članica, ki izvršuje pristojnost nad takimi ponudniki, brez nepotrebnega odlašanja obvestiti vse druge države članice ter po potrebi lokalne in regionalne oblasti o ukrepih, ki jih je sprejela pri izvrševanju take pristojnosti.

Obrazložitev

Lokalne in regionalne oblasti bi morale biti obveščene o ukrepih, ki zadevajo storitve, ponujene na njihovem ozemlju.

Predlog spremembe 11

COM(2020) 825 final – del 1

Uvodna izjava 88

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Za zagotovitev dosledne uporabe te uredbe je treba vzpostaviti neodvisno svetovalno skupino na ravni Unije, ki bi bila v podporo Komisiji in bi ji pomagala pri usklajevanju ukrepov koordinatorjev digitalnih storitev. Navedeni Evropski odbor za digitalne storitve bi morali sestavljati koordinatorji digitalnih storitev brez poseganja v možnost, da na svoja srečanja povabijo ali imenujejočasne delegate iz drugih pristojnih organov, ki so jim zaupane posebne naloge na podlagi te uredbe, če je to potrebno na podlagi nacionalne dodelitve nalog in pristojnosti. Če je več sodelujočih iz posamezne države članice, bi morale biti glasovalne pravice omejene na enega predstavnika na državo članico.	Za zagotovitev dosledne uporabe te uredbe je treba vzpostaviti neodvisno svetovalno skupino na ravni Unije, ki bi bila v podporo Komisiji in bi ji pomagala pri usklajevanju ukrepov koordinatorjev digitalnih storitev. Navedeni Evropski odbor za digitalne storitve bi morali sestavljati koordinatorji digitalnih storitev brez poseganja v možnost, da na svoja srečanja povabijo ali imenujejočasne delegate iz drugih pristojnih organov, ki so jim zaupane posebne naloge na podlagi te uredbe, če je to potrebno na podlagi nacionalne dodelitve nalog in pristojnosti. Če je več sodelujočih iz posamezne države članice, bi morale biti glasovalne pravice omejene na enega predstavnika na državo članico. Evropski odbor za digitalne storitve bi morale sestavljati usposobljene osebe za te naloge ob uravnoteženi zastopanosti spolov.

Predlog spremembe 12

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 2(r)(novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>„nujni razlogi v javnem interesu“ pomeni zlasti tiste nujne razloge v javnem interesu, ki jih kot takšne priznava sodna praksa Sodišča, vključno z naslednjimi razlogi: javna politika, javna varnost, javna zaščita, javno zdravje, ohranjanje finančnega ravnovesja sistemov socialne varnosti, varstvo potrošnikov, prejemnikov storitev in delavcev, varstvo mladih, zagotavljanje poštenih poslovnih transakcij, boj proti goljufijam, varstvo okolja in mestnega okolja, zdravje živali, intelektualna lastnina, ohranjanje zgodovinske, kulturne in umetnostne dediščine, uresničevanje ciljev socialne in kulturne politike, stanovanja, spodbujanje kulture, raziskav in znanosti, zagotavljanje pluralnosti medijev ter enakost spolov;</i>

Obrazložitev

Opredeliti je treba nujne razloge v javnem interesu, ki bi morali biti sestavni del te uredbe. Med temi razlogi bi morali biti enakost spolov in drugi elementi.

Predlog spremembe 13

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 2(s) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>„pristojni organ“ pomeni pristojne organe na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni, imenovane v skladu z ustrezno zakonodajo na nacionalni ravni, ki so pristojni za izvrševanje te uredbe in zaščito zakonitih interesov, vključno z bojem proti nezakonitim spletnim vsebinam. Država članica lahko imenuje tudi več pristojnih organov.</i>

Obrazložitev

Pojem „pristojnega organa“ bi bilo treba vključiti med opredelitve v členu 2, saj so v členu 38(1) določene le pristojnosti koordinatorjev digitalnih storitev.

Predlog spremembe 14

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 5(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Kadar se zagotavlja storitev informacijske družbe, ki vključuje shranjevanje informacij, ki jih zagotovi prejemnik storitve, ponudnik storitve ni odgovoren za informacije, shranjene na zahtevo prejemnika storitve, če tak ponudnik:	Kadar se zagotavlja storitev informacijske družbe, ki vključuje shranjevanje informacij, ki jih zagotovi prejemnik storitve, ponudnik storitve ni odgovoren za informacije, shranjene na zahtevo prejemnika storitve, če tak ponudnik:

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(a) dejansko ne ve za nezakonito dejavnost ali nezakonito vsebino in mu v zvezi z odškodninskimi zahtevki niso znana dejstva ali okoliščine, iz katerih je očitno, da gre za nezakonito dejavnost ali nezakonito vsebino, ali	(a) dejansko ne ve za nezakonito dejavnost ali nezakonito vsebino in mu v zvezi z odškodninskimi zahtevki niso znana dejstva ali okoliščine, iz katerih je očitno, da gre za nezakonito dejavnost ali nezakonito vsebino, ali
(b) takoj ko za to izve ali se tega zave, hitro ukrepa in odstrani ali onemogoči dostop do nezakonitih vsebin.	(b) takoj ko za to izve ali se tega zave, ukrepa brez nepotrebne odlašanja in v vsakem primeru v 72 urah in odstrani ali onemogoči dostop do nezakonitih vsebin.

Obrazložitev

Roke je treba opredeliti in ne smejo ostati nedorečeni. Predlagani roki so podobni tistim iz več nacionalnih zakonodaj. Nemški zakon o izboljšanju kazenskega pregona na družbenih omrežjih celo določa le 24 ur za očitno nezakonito vsebino.

Predlog spremembe 15

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 8(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Ponudniki posredniških storitev ob prejetju odločbe, da morajo ukrepati zoper specifično nezakonito vsebino, ki jo izda ustrezní nacionalni pravosodni ali upravni organ na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava, ki se uporablja, v skladu s pravom Unije brez nepotrebne odlašanja obvestijo organ, ki je odločbo izdal, o ukrepanju na podlagi odločbe ter navedejo sprejete ukrepe in trenutek, ko so bili sprejeti.	Ponudniki posredniških storitev ob prejetju odločbe, da morajo ukrepati zoper specifično nezakonito vsebino, ki jo izda ustrezní nacionalni pravosodni ali upravni organ na podlagi prava Unije ali nacionalnega, regionalnega ali lokalnega prava, ki se uporablja, ter po potrebi odvisno od porazdelitve zakonodajnih pristojnosti , v skladu s pravom Unije brez nepotrebne odlašanja obvestijo organ, ki je odločbo izdal, o ukrepanju na podlagi odločbe ter navedejo sprejete ukrepe in trenutek, ko so bili sprejeti.

Obrazložitev

Z amandmajem se natančneje določi izraz „veljavno pravo“.

Predlog spremembe 16

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 8(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Države članice zagotovijo, da odločbe iz odstavka 1 izpolnjujejo naslednje pogoje:	Države članice zagotovijo, da odločbe iz odstavka 1 izpolnjujejo naslednje pogoje:
(a) odločba ima naslednje elemente:	(a) odločba ima naslednje elemente:
— obrazložitev, zakaj je informacija nezakonita vsebina, s sklicevanjem na specifično določbo prava Unije ali nacionalnega prava, ki jo informacija krši;	— obrazložitev, zakaj je informacija nezakonita vsebina, s sklicevanjem na specifično določbo prava Unije ali nacionalnega prava, ki jo informacija krši;

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
— enega ali več natančnih enotnih naslovov vira in po potrebi dodatne informacije, ki omogočajo opredelitev zadevne nezakonite vsebine; — informacije o pravnih sredstvih, ki so na voljo ponudniku storitve in prejemniku storitve, ki je zagotovil vsebino; (b) ozemeljsko področje uporabe odločbe na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava, ki se uporabljajo, vključno z Listino, in, če je ustrezno, splošnih pravil mednarodnega prava ne presega tega, kar je nujno potrebno za doseganje njenega cilja; (c) odločba je napisana v jeziku, ki ga je navedel ponudnik, in se pošlje kontaktni točki, ki jo je imenoval ponudnik v skladu s členom 10.	— enega ali več natančnih enotnih naslovov vira in po potrebi dodatne informacije, ki omogočajo opredelitev zadevne nezakonite vsebine; — informacije o pravnih sredstvih, ki so na voljo ponudniku storitve in prejemniku storitve, ki je zagotovil vsebino; (b) ozemeljsko področje uporabe odločbe na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava, ki se uporabljajo, vključno z Listino, in, če je ustrezno, splošnih pravil mednarodnega prava ne presega tega, kar je nujno potrebno za doseganje njenega cilja; (c) odločba je napisana v razumljivem jeziku, v jeziku zadevne države članice in v vsaj enem od uradnih delovnih jezikov EU (angleščini, francoščini, nemščini), ki ga je navedel ponudnik, in se pošlje kontaktni točki, ki jo je imenoval ponudnik v skladu s členom 10.

Obrazložitev

SedANJI predlog daje ponudniku storitev nesprejemljivo možnost umika, in sicer zgolj z izbiro poslovno neobičajnega jezika, in predstavlja nerazumno oviro za pristojni organ. Z amandmajem se to tveganje odpravi, saj se izbira jezika omeji na vsaj enega od treh uradnih delovnih jezikov.

Predlog spremembe 17

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 9

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
1. Ponudnik posredniških storitev na podlagi prejete odločbe o predložitvi specifične informacije o enem ali več specifičnih posameznih prejemnikih storitve, ki jo izda zadevni nacionalni pravosodni ali upravni organ na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava, ki se uporablja, v skladu s pravom Unije brez nepotrebnega odlašanja obvesti organ, ki je odločbo izdal, da jo je prejel, in navede svoje ukrepe na podlagi odločbe. 2. Države članice zagotovijo, da odločbe iz odstavka 1 izpolnjujejo naslednje pogoje: (a) odločba ima naslednje elemente: — obrazložitev ciljev, za katere se informacije zahtevajo, ter zakaj je predložitev informacij potrebna in sorazmerna, da se ugotovi, ali prejemniki posredniških storitev zagotavljajo skladnost s pravili Unije ali nacionalnimi pravili, ki se uporabljajo, razen če take izjave ni mogoče predložiti iz razlogov, ki se nanašajo na preprečevanje, preiskavo, zaznavanje in pregon kaznivih dejanj;	1. Ponudnik posredniških storitev na podlagi prejete odločbe o predložitvi specifične informacije o enem ali več specifičnih posameznih prejemnikih storitve, ki jo izda zadevni nacionalni pravosodni ali upravni organ na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava, ki se uporablja, v skladu s pravom Unije brez nepotrebnega odlašanja obvesti organ, ki je odločbo izdal, da jo je prejel, in navede svoje ukrepe na podlagi odločbe. 2. Države članice zagotovijo, da odločbe iz odstavka 1 izpolnjujejo naslednje pogoje: (a) odločba ima naslednje elemente: — obrazložitev ciljev, za katere se informacije zahtevajo, ter zakaj je predložitev informacij potrebna in sorazmerna, da se ugotovi, ali prejemniki posredniških storitev zagotavljajo skladnost s pravili Unije ali nacionalnimi pravili, ki se uporabljajo, razen če take izjave ni mogoče predložiti iz razlogov, ki se nanašajo na preprečevanje, preiskavo, zaznavanje in pregon kaznivih dejanj;

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
— informacije o pravnih sredstvih, ki so na voljo zadevnemu ponudniku in prejemniku storitve; (b) odločba od ponudnika zahteva le, naj zagotovi informacije, ki jih je že zbral za namene zagotavljanja storitve in ki so pod njegovim nadzorom; (c) odločba je napisana v jeziku, ki ga je navedel ponudnik, in se pošlje kontaktni točki, ki jo je imenoval navedeni ponudnik v skladu s členom 10. 3. Koordinator digitalnih storitev iz države članice, katere nacionalni pravosodni ali upravni organ je izdal odločbo, brez nepotrebne odlašanja pošlje kopijo odločbe iz odstavka 1 vsem drugim koordinatorjem digitalnih storitev prek sistema, vzpostavljenega v skladu s členom 67. 4. Pogoji in zahteve iz tega člena ne posegajo v zahteve iz nacionalnega prava o kazenskem postopku, ki so v skladu s pravom Unije.	— informacije o pravnih sredstvih, ki so na voljo zadevnemu ponudniku in prejemniku storitve; (b) odločba od ponudnika zahteva le, naj zagotovi informacije, ki jih je že zbral za namene zagotavljanja storitve in ki so pod njegovim nadzorom; (c) odločba je napisana v jeziku, ki ga je navedel ponudnik, in se pošlje kontaktni točki, ki jo je imenoval navedeni ponudnik v skladu s členom 10. 3. Koordinator digitalnih storitev iz države članice, katere nacionalni pravosodni ali upravni organ je izdal odločbo, brez nepotrebne odlašanja pošlje kopijo odločbe iz odstavka 1 vsem drugim koordinatorjem digitalnih storitev prek sistema, vzpostavljenega v skladu s členom 67. 4. Pogoji in zahteve iz tega člena ne posegajo v zahteve iz nacionalnega prava o kazenskem postopku, ki so v skladu s pravom Unije. 5. <i>Države članice lahko določijo, da morajo ponudniki posredniških storitev obvestiti pristojne nacionalne, regionalne ali lokalne organe o informacijah, ki jih predložijo prejemniki njihove storitve, ali da morajo pristojnim organom na zahtevo sporočiti informacije, na podlagi katerih je možno identificirati prejemnike njihove storitve, s katerimi so sklenili dogovor o shranjevanju.</i>

Obrazložitev

V aktu o digitalnih storitvah bi bilo treba pojasniti, da lahko države članice platformam naložijo obveznost obveščanja organov (nacionalnih, regionalnih, lokalnih), da je možno prejemnike identificirati, kadar je to upravičeno.

Predlog spremembe 18

COM(2020) 825 final

Člen 10(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Ponudniki posredniških storitev javno objavijo informacije, potrebne za preprosto identifikacijo enotnih kontaktnih točk in komunikacijo z njimi.	Ponudniki posredniških storitev brez nepotrebne odlašanja javno objavijo informacije, potrebne za preprosto identifikacijo enotnih kontaktnih točk in komunikacijo z njimi.

Obrazložitev

Pojasnilo zaradi pravilnega izvrševanja.

Predlog spremembe 19

COM(2020) 825 final

Člen 12(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
1. Ponudniki posredniških storitev v pogojih poslovanja navedejo informacije o morebitnih omejitvah, ki jih uvedejo glede uporabe svojih storitev in se nanašajo na informacije, ki jih zagotovijo prejemniki storitve. Navedene informacije vključujejo informacije o morebitnih politikah, postopkih, ukrepih in orodjih, uporabljenih za moderiranje vsebin, vključno z algoritemskim odločanjem in človeškim pregledom. Predstavljene so v jasnem in nedvoumnem jeziku ter so na voljo javnosti v preprosto dostopni obliki.	1. Ponudniki posredniških storitev v pogojih poslovanja navedejo informacije o morebitnih omejitvah, ki jih uvedejo glede uporabe svojih storitev in se nanašajo na informacije, ki jih zagotovijo prejemniki storitve. Navedene informacije vključujejo informacije o morebitnih politikah, postopkih, ukrepih in orodjih, uporabljenih za moderiranje vsebin, vključno z algoritemskim odločanjem in človeškim pregledom. Predstavljene so v jasnem in nedvoumnem jeziku ter so na voljo javnosti v preprosto dostopni obliki. <i>To vključuje ukrepe za zagotovitev, da se lahko prejemnik storitve neovirano odjavi od posredniških storitev. V praksi odjava za prejemnika storitve ne sme biti zahtevnejša od prijave.</i>

Obrazložitev

Odjava z jedrne platforme bi morala biti enako preprosta kot prijava nanjo. Informacije o postopku odjave bi morale biti javnosti na voljo v preprosto dostopni obliki.

Predlog spremembe 20

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 14(5)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Poleg tega navedenega posameznika ali subjekt brez nepotrebnega odlašanja obvesti o svoji odločitvi v zvezi z informacijo, na katero se nanaša prijava, in sporoči informacije o možnih pravnih sredstvih v zvezi z navedeno odločitvijo.	Poleg tega navedenega posameznika ali subjekt brez nepotrebnega odlašanja <i>in v vsakem primeru v petih delovnih dneh</i> obvesti o svoji odločitvi v zvezi z informacijo, na katero se nanaša prijava, in sporoči informacije o možnih pravnih sredstvih v zvezi z navedeno odločitvijo.

Obrazložitev

Za obvezni odziv na prijavo iz člena 14 je treba določiti jasen časovni okvir.

Predlog spremembe 21

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 19(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Spletne platforme sprejmejo tehnične in organizacijske ukrepe, potrebne za zagotovitev, da se prijave, ki jih zaupanja vredni prijavitelji predložijo prek mehanizmov iz člena 14, obravnavajo, odločitve o njih pa sprejemajo prednostno in brez odlašanja.	Spletne platforme sprejmejo tehnične in organizacijske ukrepe, potrebne za zagotovitev, da se prijave, ki jih zaupanja vredni prijavitelji predložijo prek mehanizmov iz člena 14, obravnavajo, odločitve o njih pa sprejemajo prednostno, brez odlašanja in v vsakem primeru v 48 urah .

Obrazložitev

Kratek časovni okvir za obvezen odziv spletnih platform na prijavo iz člena 19 je bistven za zagotovitev visoke stopnje spoštovanja.

Predlog spremembe 22

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 22

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
1. Kadar spletna platforma potrošnikom dovoli, da s trgovci sklepajo pogodbe na daljavo, zagotovi, da lahko trgovci uporabljajo njene storitve za promoviranje sporočil ali ponujanje proizvodov ali storitev potrošnikom v Uniji le, če pred uporabo storitev pridobi naslednje informacije: (a) ime, naslov, telefonsko številko in elektronski naslov trgovca; (b) izvod identifikacijskega dokumenta trgovca ali kakršne koli druge elektronske identifikacije, kot je opredeljena v členu 3 Uredbe (EU) št. 910/2014 Evropskega parlamenta in Sveta⁵⁰; (c) podatke o bančnem računu trgovca, kadar je trgovec fizična oseba; (d) ime, naslov, telefonsko številko in elektronski naslov gospodarskega subjekta v smislu člena 3(13) in člena 4 Uredbe (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta⁵¹ ali katerega koli ustreznega akta prava Unije; (e) kadar je trgovec vpisan v trgovski ali podoben javni register, trgovski register, v katerega je vpisan, in številko njegovega vpisa v register ali enakovredno identifikacijsko oznako v navedenem registru; (f) izjavo o skladnosti trgovca, s katero se zaveže, da bo ponujal le proizvode ali storitve, ki so v skladu z veljavnimi pravili prava Unije.	1. Kadar spletna platforma dovoli sklepanje pogodb na daljavo s potrošniki, zagotovi, da lahko pravne in fizične osebe, ki ponujajo proizvode ali storitve na platformi, uporabljajo njene storitve za promoviranje sporočil ali ponujanje proizvodov ali storitev potrošnikom v Uniji le, če pred uporabo storitev pridobi naslednje informacije: (a) ime, naslov, telefonsko številko in elektronski naslov prejemnika; (b) kadar je prejemnik vpisan v javni register, številko njegovega vpisa v register ali enakovredno identifikacijsko oznako v navedenem registru.

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
2. Spletna platforma si po pridobitvi navedenih informacij razumno prizadeva presoditi, ali so informacije iz točk (a), (d) in (e) odstavka 1 zanesljive, pri čemer uporabi vsako prosto dostopno uradno spletno podatkovno zbirko ali spletni vmesnik, ki ga da na voljo država članica ali Unija, ali od trgovca zahteva predložitev dokazil iz zanesljivih virov. 3. Kadar spletna platforma ugotovi, da je katera koli informacija iz odstavka 1, ki jo je predložil zadevni trgovec, netočna ali nepopolna, od trgovca zahteva, naj nemudoma ali v roku, določenem v pravu Unije in nacionalnem pravu, popravi informacijo toliko, kolikor je potrebno za zagotovitev točnosti in popolnosti vseh informacij. Če trgovec ne popravi ali dopolni navedene informacije, spletna platforma začasno prekrine zagotavljanje svoje storitve trgovcu, dokler ta ne izpolni zahteve. 4. Spletna platforma varno shrani informacije, pridobljene v skladu z odstavkoma 1 in 2, za celotno trajanje pogodbenega razmerja z zadevnim trgovcem. Nato informacije izbriše.	2. Kadar se ponudnik proizvodov ali storitev v skladu s pravom Unije šteje za trgovca in so izpolnjene obveznosti iz odstavka 1, spletna platforma zagotovi, da lahko trgovci uporabljajo njene storitve za promoviranje sporočil ali ponujanje proizvodov ali storitev potrošnikom v Uniji le, če pred uporabo storitev pridobi naslednje informacije: (a) izvod identifikacijskega dokumenta trgovca ali kakršne koli druge elektronske identifikacije, kot je opredeljena v členu 3 Uredbe (EU) št. 910/2014 Evropskega parlamenta in Sveta; (b) podatke o bančnem računu trgovca, kadar je trgovec fizična oseba; (c) ime, naslov, telefonsko številko in elektronski naslov gospodarskega subjekta v smislu člena 3(13) in člena 4 Uredbe (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta ali katerega koli ustreznega akta prava Unije; (d) kadar je trgovec vpisan v trgovski ali podoben javni register, trgovski register, v katerega je vpisan, in številko njegovega vpisa v register ali enakovredno identifikacijsko oznako v navedenem registru; (e) izjavo o skladnosti trgovca, s katero se zaveže, da bo ponujal le proizvode ali storitve, ki so v skladu z veljavnimi pravili prava Unije. 3. Spletna platforma si po pridobitvi navedenih informacij po najboljših močeh prizadeva presoditi, ali so informacije iz točk (a) in (b) odstavka 1 ter točk (c) in (d) odstavka 2 zanesljive, pri čemer uporabi vsako prosto dostopno uradno spletno podatkovno zbirko ali spletni vmesnik, ki ga da na voljo država članica ali Unija, ali od prejemnika zahteva predložitev dokazil iz zanesljivih virov. 4. Kadar spletna platforma ugotovi, da je katera koli informacija iz odstavka 1 ali 2, ki jo je prejela od prejemnika, netočna ali nepopolna, od prejemnika zahteva, naj nemudoma popravi informacijo toliko, kolikor je potrebno za zagotovitev točnosti in popolnosti vseh informacij. Če prejemnik ne popravi ali dopolni navedene informacije, spletna platforma začasno prekrine zagotavljanje svoje storitve prejemniku, dokler ta ne izpolni zahteve.

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
5. Brez poseganja v odstavek 2 platforma razkrije informacije tretjim osebam le, kadar se to zahteva v skladu s pravom, ki se uporablja, vključno z odločbami iz člena 9 in morebitnimi odločbami, ki jih pristojni organi držav članic ali Komisija izdajo zaradi opravljanja nalog na podlagi te uredbe. 6. Spletna platforma da prejemnikom storitve na voljo informacije iz točk (a), (d), (e) in (f) odstavka 1 na jasn, zlahka dostopen in razumljiv način. 7. Spletna platforma oblikuje in organizira svoj spletni vmesnik tako, da lahko trgovci izpolnijo svoje obveznosti v zvezi s predpogodbenimi informacijami in informacijami o varnosti proizvodov na podlagi prava Unije, ki se uporablja.	5. Spletna platforma varno shrani informacije, pridobljene v skladu z odstavki 1, 2 in 3, za celotno trajanje pogodbenega razmerja z zadevnim prejemnikom. Nato informacije izbriše. 6. Brez poseganja v odstavek 3 platforma razkrije informacije tretjim osebam le, kadar se to zahteva v skladu s pravom, ki se uporablja, vključno z odločbami iz člena 9 in morebitnimi odločbami, ki jih pristojni organi držav članic ali Komisija izdajo zaradi opravljanja nalog na podlagi te uredbe. 7. Spletna platforma da prejemnikom storitve na voljo informacije iz točk (a) in (b) odstavka 1 in točk (c), (d) in (e) odstavka 2 na jasn, zlahka dostopen in razumljiv način. 8. Spletna platforma oblikuje in organizira svoj spletni vmesnik tako, da lahko prejemniki izpolnijo svoje obveznosti v zvezi s predpogodbenimi informacijami in informacijami o varnosti proizvodov na podlagi prava Unije, ki se uporablja.

Obrazložitev

Precejšen del storitev ponujajo fizične osebe in ne poslovni subjekti, ki so opredeljeni s pojmom „trговец“. Te fizične osebe običajno ne spoštujejo nacionalnih ali lokalnih predpisov o denimo kratkoročnem najemu in izvajajo neprijavljeno dejavnost brez upoštevanja področne zakonodaje.

Predlog spremembe 23

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 25(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Komisija sprejme delegirane akte v skladu s členom 69 za prilagoditev števila povprečnih mesečnih prejemnikov storitve v Uniji iz odstavka 1, kadar se število prebivalstva Unije poveča ali zmanjša za najmanj 5 % glede na število prebivalstva leta 2020, po prilagoditvi z delegiranim aktom pa na število prebivalstva v letu, v katerem je bil sprejet najnovejši delegirani akt. V tem primeru prilagodi število tako, da ustreza 10 % prebivalstva Unije v letu, v katerem sprejme delegirani akt, in ga zaokroži navzgor ali navzdol tako, da je število mogoče izraziti v milijonih.	Komisija sprejme delegirane akte v skladu s členom 69 za prilagoditev števila povprečnih mesečnih prejemnikov storitve v Uniji iz odstavka 1, kadar se število prebivalstva Unije poveča ali zmanjša za najmanj 5 % glede na število prebivalstva leta 2020, po prilagoditvi z delegiranim aktom pa na število prebivalstva v letu, v katerem je bil sprejet najnovejši delegirani akt. V tem primeru prilagodi število tako, da ustreza 7 % prebivalstva Unije v letu, v katerem sprejme delegirani akt, in ga zaokroži navzgor ali navzdol tako, da je število mogoče izraziti v milijonih.

Obrazložitev

V aktu o digitalnih storitvah bi morale biti navedene ožje omejitve za zelo velike spletne platforme.

Predlog spremembe 24

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 31(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Zelo velike spletne platforme koordinatorju digitalnih storitev v državi sedeža ali Komisiji na obrazloženo zahtevo in v razumnem roku, določenem v zahtevi, zagotovijo dostop do podatkov, potrebnih za spremljanje in oceno skladnosti s to uredbo. Navedeni koordinator digitalnih storitev in Komisija uporabljata navedene podatke le za ta namen.	Zelo velike spletne platforme koordinatorju digitalnih storitev v državi sedeža ali Komisiji na obrazloženo zahtevo in v razumnem roku, določenem v zahtevi, v vsakem primeru pa v največ 72 urah , zagotovijo dostop do podatkov, potrebnih za spremljanje in oceno skladnosti s to uredbo. Navedeni koordinator digitalnih storitev in Komisija uporabljata navedene podatke le za ta namen.

Obrazložitev

Kratko obdobje za obvezen odziv na zahtevo koordinatorja digitalnih storitev v državi sedeža je bistveno za zagotovitev visoke stopnje spoštovanja.

Predlog spremembe 25

COM(2020) 825 final – del 1

člen 41(1)(a)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Kadar je to potrebno za opravljanje njihovih nalog, imajo koordinatorji digitalnih storitev vsaj naslednja pooblastila za preiskovanje v zvezi z ravnanjem ponudnikov posredniških storitev v pristojnosti zadevne države članice:	Kadar je to potrebno za opravljanje njihovih nalog, imajo koordinatorji digitalnih storitev vsaj naslednja pooblastila za preiskovanje v zvezi z ravnanjem ponudnikov posredniških storitev v pristojnosti zadevne države članice:
(a) pooblastilo, da od navedenih ponudnikov in vseh drugih oseb, ki delujejo za namene, povezane z njihovo trgovsko, poslovno, obrtno ali poklicno dejavnostjo ter za katere se lahko razumno domneva, da so seznanjene z informacijami v zvezi z domnevno kršitvijo te uredbe, vključno z organizacijami, ki izvajajo revizije iz člena 28 in člena 50(3), zahtevajo, da v razumnem obdobju predložijo take informacije;	(a) pooblastilo, da od navedenih ponudnikov in vseh drugih oseb, ki delujejo za namene, povezane z njihovo trgovsko, poslovno, obrtno ali poklicno dejavnostjo ter za katere se lahko razumno domneva, da so seznanjene z informacijami v zvezi z domnevno kršitvijo te uredbe, vključno z organizacijami, ki izvajajo revizije iz člena 28 in člena 50(3), zahtevajo, da v razumnem obdobju, v vsakem primeru pa najpozneje v 72 urah , predložijo take informacije;

Obrazložitev

Uvedba konkretnih obveznih časovnih okvirov zagotavlja hitro ukrepanje ponudnika, da se omeji škoda.

Predlog spremembe 26

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 45(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Kadar koordinator digitalnih storitev utemeljeno sumi, da je ponudnik posredniških storitev, ki ni v pristojnosti zadevne države članice, kršil to uredbo, od koordinatorja digitalnih storitev v državi sedeža zahteva, naj oceni zadevo ter sprejme preiskovalne in izvršilne ukrepe, potrebne za zagotovitev skladnosti s to uredbo.	Kadar koordinator digitalnih storitev utemeljeno sumi, da je ponudnik posredniških storitev, ki ni v pristojnosti zadevne države članice, kršil to uredbo, od koordinatorja digitalnih storitev v državi sedeža zahteva, naj oceni zadevo ter sprejme preiskovalne in izvršilne ukrepe, potrebne za zagotovitev skladnosti s to uredbo.

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Kadar odbor utemeljeno sumi, da je ponudnik posredniških storitev kršil to uredbo tako, da so vključene vsaj tri države članice, lahko priporoči, naj koordinator digitalnih storitev v državi sedeža oceni zadevo ter sprejme preiskovalne in izvršilne ukrepe, potrebne za zagotovitev skladnost s to uredbo.	Kadar odbor utemeljeno sumi, da je ponudnik posredniških storitev kršil to uredbo tako, da so vključene vsaj tri države članice, zahteva, da koordinator digitalnih storitev v državi sedeža oceni zadevo ter sprejme preiskovalne in izvršilne ukrepe, potrebne za zagotovitev skladnost s to uredbo.

Obrazložitev

Odbor bi moral zahtevati, ne priporočati, naj koordinator digitalnih storitev v državi sedeža oceni zadevo ter sprejme preiskovalne in izvršilne ukrepe, potrebne za zagotovitev skladnost s to uredbo.

Predlog spremembe 27

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 45(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Zahteva ali priporočilo na podlagi odstavka 1 vključuje vsaj: (a) kontaktno točko zadevnega ponudnika posredniških storitev, kot je določena v členu 10; (b) opis ustreznih dejstev, zadevnih določb te uredbe in razlogov, zakaj je koordinator digitalnih storitev poslal zahtevo oziroma zakaj odbor sumi, da je ponudnik kršil to uredbo; (c) vse druge informacije, za katere koordinator digitalnih storitev, ki je poslal zahtevo, ali odbor meni, da so pomembne, po potrebi tudi informacije, zbrane na lastno pobudo, ali predloge specifičnih preiskovalnih ali izvršilnih ukrepov, ki bi jih bilo treba sprejeti, vključno z začasnimi ukrepi.	Zahteva na podlagi odstavka 1 vključuje vsaj: (a) kontaktno točko zadevnega ponudnika posredniških storitev, kot je določena v členu 10; (b) opis ustreznih dejstev, zadevnih določb te uredbe in razlogov, zakaj je koordinator digitalnih storitev poslal zahtevo oziroma zakaj odbor sumi, da je ponudnik kršil to uredbo; (c) vse druge informacije, za katere koordinator digitalnih storitev, ki je poslal zahtevo, ali odbor meni, da so pomembne, po potrebi tudi informacije, zbrane na lastno pobudo, ali predloge specifičnih preiskovalnih ali izvršilnih ukrepov, ki bi jih bilo treba sprejeti, vključno z začasnimi ukrepi.

Obrazložitev

To ne bi smelo biti zgolj priporočilo, temveč zahteva.

Predlog spremembe 28

COM(2020) 825 final – del 1

Člen 46(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Kadar koordinator digitalnih storitev v državi sedeža utemeljeno sumi , da je zelo velika spletna platforma kršila to uredbo, lahko od Komisije zahteva , da v skladu z oddelkom 3 sprejme preiskovalne in izvršilne ukrepe, potrebne za zagotovitev skladnosti s to uredbo. Taka zahteva vsebuje vse informacije iz člena 45(2) in razloge za zahtevo po posredovanju Komisije.	Kadar koordinator digitalnih storitev v državi sedeža ali koordinatorji digitalnih storitev v najmanj treh državah članicah utemeljeno sumijo , da je zelo velika spletna platforma kršila to uredbo, lahko od Komisije zahtevajo , da v skladu z oddelkom 3 sprejme preiskovalne in izvršilne ukrepe, potrebne za zagotovitev skladnosti s to uredbo. Taka zahteva vsebuje vse informacije iz člena 45(2) in razloge za zahtevo po posredovanju Komisije.

Obrazložitev

Namen te uredbe bi moral biti koordinatorjem digitalnih storitev omogočiti, da skupaj ukrepajo, če obstajajo razlogi za sum, da je zelo velika spletna platforma kršila njene določbe.

Predlog spremembe 29

COM(2020) 842 final – del 1

Za uvodno izjavo 1 se doda nova uvodna izjava:

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	Ni dvoma, da evropski trg obvladujejo platforme vratarji, ki že več let zagotavljajo jedrne platformne storitve. Čeprav gradnja uspešnega podjetja ni protikonkurenčno ravnanje, je treba odpraviti preveliko tržno moč in možnosti njene zlorabe.

Obrazložitev

Pri gradnji uspešnega podjetja, kar številne platforme so, ne gre za protikonkurenčno ravnanje. Vendar je treba izpostaviti splošno pomembnost in posledice poslovnih modelov, ki temeljijo na podatkih, ter omeniti informacijske asimetrije med vratarji in končnimi uporabniki ter poslovnimi uporabniki, saj so glavni razlog, zaradi katerega se je predlog štel za nujnega.

Predlog spremembe 30

COM(2020) 842 final – del 1

Uvodna izjava 9

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Razdrobljenost notranjega trga se lahko učinkovito prepreči le, če se državam članicam onemogoči uporaba nacionalnih pravil, specifičnih za vrste podjetij in storitev iz te uredbe. Ker je namen te uredbe dopolniti izvrševanje konkurenčnega prava, bi bilo treba tudi navesti, da ta uredba ne posega v člena 101 in 102 PDEU, ustrezna nacionalna pravila o konkurenci in druga nacionalna pravila o konkurenci glede enostranskega ravnanja, ki temeljijo na individualizirani oceni položajev in ravnanja na trgu, vključno z verjetnimi učinki in natančnim obsegom prepovedanega ravnanja, ter ki podjetjem omogočajo, da učinkovito in objektivno utemeljijo zadevno ravnanje. Vendar uporaba zadnjenavedenih pravil ne bi smela vplivati na obveznosti, ki se s to uredbo nalagajo vratarjem, ter na enotno in učinkovito izpolnjevanje teh obveznosti na notranjem trgu.	Nič v tej uredbi državam članicam ne preprečuje, da bi podjetjem naložile enake, strožje ali drugačne obveznosti v legitimnem javnem interesu, skladne s pravom Unije. Legitimni javni interes lahko med drugim obsega varstvo potrošnikov, boj proti dejanjem nelojalne konkurence ter zaščito svobode in pluralnosti medijev. Zlasti pa nič v tej uredbi državam članicam ne preprečuje, da bi si za tovrstni legitimni interes prizadevale z naložitvijo obveznosti podjetjem, ki imajo status vratarja v smislu te uredbe, in tudi drugim podjetjem. Ker je namen te uredbe dopolniti izvrševanje konkurenčnega prava, bi bilo treba navesti, da ta uredba ne posega v člena 101 in 102 PDEU, ustrezna nacionalna pravila o konkurenci in druga nacionalna pravila o konkurenci glede enostranskega ravnanja, ki temeljijo na individualizirani oceni položajev in ravnanja na trgu, vključno z verjetnimi učinki in natančnim obsegom prepovedanega ravnanja, ter ki podjetjem omogočajo, da učinkovito in objektivno utemeljijo zadevno ravnanje.

Predlog spremembe 31

COM(2020) 842 final – del 1

Uvodna izjava 11

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Ta uredba bi morala brez poseganja v uporabo dopolnjevati tudi pravila, ki izhajajo iz drugih zakonodajnih aktov Unije, ki urejajo določene vidike zagotavljanja storitev iz te uredbe, in sicer zlasti Uredbo (EU) 2019/1150 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾, Uredbo (EU) xx/xx/EU [akt o digitalnih storitvah] Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾, Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁾, Direktivo (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁾, Direktivo (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁵⁾ in Sveta in Direktivo (EU) 2010/13 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁶⁾ ter nacionalna pravila, katerih namen je izvrševanje, v nekaterih primerih pa izvajanje te zakonodaje Unije. ⁽¹⁾ Uredba (EU) 2019/1150 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o spodbujanju pravičnosti in preglednosti za poslovne uporabnike spletnih posredniških storitev (UL L 186, 11.7.2019, str. 57). ⁽²⁾ Uredba (EU) .../.. Evropskega parlamenta in Sveta – predlog o enotnem trgu digitalnih storitev (Akt o digitalnih storitvah) in spremembi Direktive 2000/31/ES. ⁽³⁾ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1). ⁽⁴⁾ Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L 130, 17.5.2019, str. 92). ⁽⁵⁾ Direktiva (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES (UL L 337, 23.12.2015, str. 35). ⁽⁶⁾ Direktiva 2010/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2010 o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) (UL L 95, 15.4.2010, str. 1).	Ta uredba bi morala brez poseganja v uporabo dopolnjevati tudi pravila, ki izhajajo iz drugih zakonodajnih aktov Unije, ki urejajo določene vidike zagotavljanja storitev iz te uredbe, in sicer zlasti Uredbo (EU) 2019/1150 Evropskega parlamenta in Sveta, Uredbo (EU) xx/xx/EU [akt o digitalnih storitvah] Evropskega parlamenta in Sveta, Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta, Direktivo (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta, Direktivo (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta in Direktivo (EU) 2010/13 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ ter nacionalna pravila, sprejeta v skladu s to zakonodajo Unije. ⁽¹⁾ Direktiva 2010/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2010 o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) (UL L 95, 15.4.2010, str. 1).

Predlog spremembe 32

COM(2020) 842 final – del 1

Uvodna izjava 13

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Zlasti spletne posredniške storitve, spletni iskalniki, operacijski sistemi, spletne storitve družbenega mreženja, platformne storitve platform za souporabo videov, medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, storitve računalništva v oblaku in storitve spletnega oglaševanja lahko vplivajo na veliko število končnih uporabnikov in podjetij, kar vključuje tveganje nepoštenih poslovnih praks. Zato bi jih bilo treba vključiti v opredelitev jedrnih platformnih storitev in zato spadajo na področje uporabe te uredbe. Spletne posredniške storitve se lahko uporabljajo tudi na področju finančnih storitev in lahko posredujejo ali se uporabljajo za zagotavljanje takih storitev, ki so neizčrpno navedene v Prilogi II k Direktivi (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta⁽¹⁾. V nekaterih okoliščinah bi moral pojem končnih uporabnikov zajemati uporabnike, ki se običajno štejejo za poslovne uporabnike, vendar v danih razmerah jedrnih platformnih storitev ne uporabljajo za zagotavljanje blaga ali storitev drugim končnim uporabnikom, na primer podjetja, ki za lastne namene uporabljajo storitve računalništva v oblaku. ⁽¹⁾ Direktiva (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (UL L 241, 17.9.2015, str. 1).	Zlasti spletne posredniške storitve, med njimi (spletne) tržnice, trgovine z aplikacijami, digitalni glasovni pomočniki in platforme, ki vsebujejo tehnologijo glasovnih pomočnikov, in spletne posredniške storitve v drugih sektorjih, kot so mobilnost, prevoz in energetika, pa tudi spletni iskalniki, operacijski sistemi, spletni brskalniki, spletne storitve družbenega mreženja, platformne storitve platform za souporabo videov, medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, storitve računalništva v oblaku in storitve spletnega oglaševanja lahko vplivajo na veliko število končnih uporabnikov in podjetij, kar vključuje tveganje nepoštenih poslovnih praks. Zato bi jih bilo treba vključiti v opredelitev jedrnih platformnih storitev in zato spadajo na področje uporabe te uredbe. Spletne posredniške storitve se lahko uporabljajo tudi na področju finančnih storitev in lahko posredujejo ali se uporabljajo za zagotavljanje takih storitev, ki so neizčrpno navedene v Prilogi II k Direktivi (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta⁽¹⁾. V nekaterih okoliščinah bi moral pojem končnih uporabnikov zajemati uporabnike, ki se običajno štejejo za poslovne uporabnike, vendar v danih razmerah jedrnih platformnih storitev ne uporabljajo za zagotavljanje blaga ali storitev drugim končnim uporabnikom, na primer podjetja, ki za lastne namene uporabljajo storitve računalništva v oblaku. ⁽¹⁾ Direktiva (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (UL L 241, 17.9.2015, str. 1).

Predlog spremembe 33

COM(2020) 842 final – del 1

Uvodna izjava 43

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Vratar ima lahko v nekaterih okoliščinah dvojno vlogo, in sicer je ponudnik jedrnih platformnih storitev, pri čemer svojim poslovnim uporabnikom zagotavlja jedrno platformno storitev, hkrati pa istim poslovnim uporabnikom konkurira pri zagotavljanju enakih ali podobnih storitev ali proizvodov istim končnim uporabnikom. V takih okoliščinah lahko vratar izkoristi svojo dvojno vlogo, tako da podatke, pridobljene v okviru transakcij svojih poslovnih uporabnikov na osnovni platformi, uporabi za namene svojih storitev, pri katerih ponuja podobne storitve kot njegovi poslovni uporabniki. Tako je lahko na primer, kadar vratar poslovnim uporabnikom zagotavlja spletno tržnico ali trgovino z aplikacijami, hkrati pa ponuja storitve kot spletni trgovec na drobno ali ponudnik aplikacijske programske opreme, pri čemer konkurira istim poslovnim uporabnikom. Da bi se vratarjem preprečilo nepravilno izkoriščanje njihove dvojne vloge, bi bilo treba zagotoviti, da se pri ponujanju podobnih storitev, kot jih zagotavljajo njihovi poslovni uporabniki, vzdržijo uporabe vseh zbirnih ali nezbirnih podatkov, ki lahko vključujejo anonimizirane in osebne podatke, ki niso javno dostopni. Ta obveznost bi se morala uporabljati za vratarja kot celoto, med drugim tudi za njegovo poslovno enoto, ki konkurira poslovnim uporabnikom jedrne platformne storitve.	Vratar ima lahko v nekaterih okoliščinah dvojno vlogo, in sicer je ponudnik jedrnih platformnih storitev, pri čemer svojim poslovnim uporabnikom zagotavlja jedrno platformno storitev, hkrati pa istim poslovnim uporabnikom konkurira pri zagotavljanju enakih ali podobnih storitev ali proizvodov istim končnim uporabnikom. V takih okoliščinah lahko vratar izkoristi svojo dvojno vlogo, tako da podatke, pridobljene v okviru transakcij svojih poslovnih uporabnikov na osnovni platformi, uporabi za namene svojih storitev, pri katerih ponuja podobne storitve kot njegovi poslovni uporabniki. Tako je lahko na primer, kadar vratar poslovnim uporabnikom zagotavlja spletno tržnico ali trgovino z aplikacijami, hkrati pa ponuja storitve kot spletni trgovec na drobno ali ponudnik aplikacijske programske opreme, pri čemer konkurira istim poslovnim uporabnikom. Da bi se vratarjem preprečilo nepravilno izkoriščanje njihove dvojne vloge, bi bilo treba zagotoviti, da se pri ponujanju podobnih storitev, kot jih zagotavljajo njihovi poslovni uporabniki, vzdržijo uporabe vseh zbirnih ali nezbirnih podatkov, ki lahko vključujejo anonimizirane in osebne podatke. Ta obveznost bi se morala uporabljati za vratarja kot celoto, med drugim tudi za njegovo poslovno enoto, ki konkurira poslovnim uporabnikom jedrne platformne storitve.

Obrazložitev

Ta opredelitev bi vratarjem omogočila veliko preveč manevrskega prostora.

Predlog spremembe 34

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 1(5)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Države članice ne nalagajo vratarjem nadaljnjih obveznosti na podlagi zakonov, uredb ali upravnih ukrepov, katerih namen je zagotoviti tekmovalne in pravične trge. To ne posega v pravila, ki v skladu s pravom Unije stremijo k drugim legitimnim javnim interesom. Zlasti pa nič v tej uredbi državam članicam ne preprečuje, da bi podjetjem, vključno s ponudniki jedrnih platformnih storitev, naložile obveznosti, združljive s pravom Unije, katerih namen je varstvo potrošnikov ali boj proti dejanjem nelojalne konkurence, če te obveznosti niso povezane s tem, da imajo zadevna podjetja status vratarja v smislu te uredbe.	Države članice ne nalagajo vratarjem nadaljnjih obveznosti na podlagi zakonov, uredb ali upravnih ukrepov, katerih namen je zagotoviti tekmovalne in pravične trge. To ne posega v pravila, ki v skladu s pravom Unije stremijo k drugim legitimnim javnim interesom. Zlasti pa nič v tej uredbi državam članicam ne preprečuje, da bi podjetjem, vključno s ponudniki jedrnih platformnih storitev, naložile obveznosti, združljive s pravom Unije, katerih namen je varstvo potrošnikov, boj proti dejanjem nelojalne konkurence, spodbujanje pluralnosti medijev ali prizadevanje za legitimne interese.

Predlog spremembe 35

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 1(6)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Ta uredba ne posega v uporabo členov 101 in 102 PDEU. Prav tako ne posega v uporabo: nacionalnih pravil, ki prepovedujejo protikonkurenčne sporazume, sklepe podjetniških združenj, usklajena ravnanja in zlorabe prevladujočega položaja; nacionalnih pravil o konkurenci, ki prepovedujejo druge oblike enostranskega ravnanja, kolikor se uporabljajo za podjetja, ki niso vratarji, ali vratarjem ne nalagajo dodatnih obveznosti; Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 ⁽¹⁾ in nacionalnih pravil o nadzoru združitve; Uredbe (EU) 2019/1150 in Uredbe (EU)/. Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾. ⁽¹⁾ Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (uredba ES o združitvah) (UL L 24, 29.1.2004, str. 1). ⁽¹⁾ Uredba (EU)/. Evropskega parlamenta in Sveta – predlog o enotnem trgu digitalnih storitev (Akt o digitalnih storitvah) in spremembi Direktive 2000/31/ES.	Ta uredba ne posega v uporabo členov 101 in 102 PDEU. Prav tako ne vpliva na uporabo: nacionalnih pravil, ki prepovedujejo protikonkurenčne sporazume, sklepe podjetniških združenj, usklajena ravnanja in zlorabe prevladujočega položaja; nacionalnih pravil o konkurenci, ki prepovedujejo druge oblike enostranskega ravnanja; Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 in nacionalnih pravil o nadzoru združitve; Uredbe (EU) 2019/1150 in Uredbe (EU)/. Evropskega parlamenta in Sveta. Zlasti pa nič v tej uredbi državam članicam ne preprečuje, da bi naložile obveznosti podjetjem, ki niso vratarji, ali dodatne obveznosti vratarjem.

Predlog spremembe 36

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 1(7)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Nacionalni organi ne sprejemajo sklepov, ki bi bili v nasprotju s sklepom, ki ga je Komisija sprejela v skladu s to uredbo. Komisija in države članice pri izvršilnih ukrepih tesno sodelujejo in se usklajujejo.	Nacionalni organi ne sprejemajo sklepov, ki bi bili v nasprotju s sklepom, ki ga je Komisija sprejela v skladu s to uredbo. Komisija in države članice, ki se notranje uskladijo s pristojnimi podnacionalnimi organi, če se to zdi potrebno, pri izvršilnih ukrepih tesno sodelujejo in se usklajujejo.

Obrazložitev

Poudariti bi bilo treba vlogo lokalnih in regionalnih oblasti. Nekatere posebne platforme, kot so tiste, namenjene nastanitvam, delujejo na ravni vasi in mest. Lokalne in regionalne oblasti so pri izvajanju ustreznih izvršilnih ukrepov odvisne od podpore na nacionalni in evropski ravni.

Predlog spremembe 37

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 2(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
„jedrna platformna storitev“ pomeni kar koli od naslednjega:	„jedrna platformna storitev“ pomeni kar koli od naslednjega:
(a) spletne posredniške storitve;	(a) spletne posredniške storitve;
(b) spletne iskalnike;	(b) spletne iskalnike;
(c) spletne storitve družbenega mreženja;	(c) spletne storitve družbenega mreženja;
(d) storitve platform za souporabo videov;	(d) storitve platform za souporabo videov;
(e) medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke;	(e) medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke;
(f) operacijske sisteme;	(f) operacijske sisteme;
(g) storitve računalništva v oblaku;	(g) storitve računalništva v oblaku;
(h) storitve oglaševanja, vključno z oglaševalskimi omrežji, oglaševalskimi izmenjavami in vsemi drugimi oglaševalskimi posredniškimi storitvami, ki jih zagotavlja ponudnik katerih koli jedrnih platformnih storitev iz točk (a) do (g);	(h) storitve oglaševanja, vključno z oglaševalskimi omrežji, oglaševalskimi izmenjavami in vsemi drugimi oglaševalskimi posredniškimi storitvami, ki jih zagotavlja ponudnik katerih koli jedrnih platformnih storitev iz točk (a) do (g);
	(i) spletne brskalnike;

Predlog spremembe 38

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 2(24) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	„spletni brskalniki“ pomenijo odjemalske programe, ki delujejo v povezavi s spletnim strežnikom ali drugim internetnim strežnikom in uporabniku omogočajo, da z brskanjem po svetovnem spletu dostopa do podatkov in jih prikazuje ali da se interaktivno odziva na vsebine, ki gostujejo na strežnikih, povezanih s tem omrežjem; izraz se nanaša tako na samostojne spletne brskalnike kot na spletne brskalnike, vgrajene v programsko opremo ali podobno.

Predlog spremembe 39

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 3(8)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Vratar izpolni obveznosti iz členov 5 in 6 v šestih mesecih po vključitvi jedrne platformne storitve na seznam iz odstavka 7 tega člena.	Vratar izpolni obveznosti iz členov 5 in 6 takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v treh mesecih po vključitvi jedrne platformne storitve na seznam iz odstavka 7 tega člena.

Predlog spremembe 40

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 4(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Komisija redno in najmanj vsaki dve leti pregleda, ali imenovani vratarji še naprej izpolnjujejo zahteve iz člena 3 (1) oziroma ali navedene zahteve izpolnjujejo novi ponudniki jedrnih platformnih storitev. Z rednim pregledom se tudi preveri, ali je treba prilagoditi seznam zadevnih jedrnih platformnih storitev vratarja.	Komisija redno in najmanj vsaki dve leti pregleda, ali imenovani vratarji še naprej izpolnjujejo zahteve iz člena 3 (1). Poleg tega Komisija redno in vsaj vsakih 12 mesecev pregleda , ali novi ponudniki jedrnih platformnih storitev, ne glede na državo, v kateri imajo sedež, izpolnjujejo navedene zahteve . Z rednim pregledom se tudi preveri, ali je treba prilagoditi seznam zadevnih jedrnih platformnih storitev vratarja.

Obrazložitev

Redno pregledovanje se šteje za nujno, ker se trg hitro razvija.

Predlog spremembe 41

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 4(3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Komisija objavi in posodobi seznam vratarjev ter seznam jedrnih platformnih storitev, v zvezi s katerimi morajo stalno izpolnjevati obveznosti iz členov 5 in 6.	Komisija objavi in posodobi seznam vratarjev ter seznam jedrnih platformnih storitev, v zvezi s katerimi morajo stalno izpolnjevati obveznosti iz členov 5 in 6. Komisija bi morala objavljati letna poročila, v katerih so navedene ugotovitve njenih dejavnosti spremljanja, in jih predložiti Evropskemu parlamentu in Svetu Evropske unije.

Obrazložitev

Da bi zagotovili visoko raven preglednosti izvrševanja uredbe o aktu o digitalnih trgih, bi to letno poročilo moralo vključevati vse sklepe, odločitve in rezultate preiskav, ki jih je izvedla Komisija, pa tudi vse informacije, ki jih je sporočil vratar.

Predlog spremembe 42

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 5(b)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(b) poslovnim uporabnikom omogoča, da končnim uporabnikom ponujajo enake proizvode ali storitve preko spletnih posredniških storitev tretjih oseb po cenah ali pod pogoji, ki se razlikujejo od cen ali pogojev, ponujenih prek spletnih posredniških storitev vratarja;	(b) poslovnim uporabnikom omogoča, da končnim uporabnikom ponujajo enake proizvode ali storitve preko spletnih posredniških in pridruženih storitev tretjih oseb po cenah ali pod pogoji, ki se razlikujejo od cen ali pogojev, ponujenih prek spletnih posredniških in pridruženih storitev vratarja;

Obrazložitev

Vključitev pridruženih storitev.

Predlog spremembe 43

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 5(h) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>Vratar se po svoji naravi šteje za ponudnika jedrne infrastrukture, zato mu ni dovoljeno zavrniti dostopa do storitev za podjetja in končne uporabnike. Če je podjetju ali končnemu uporabniku zavrnjen dostop do jedrnih platformnih storitev, ki jih ponuja vratar, lahko uporabnik vloži pritožbo. Svetovalni odbor za digitalne trge iz člena 32 te uredbe v ta namen služi kot enotna kontaktna točka.</i>

Obrazložitev

Navesti je treba, da je potrebna enotna kontaktna točka.

Predlog spremembe 44

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 6(1)(l) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>zagotavlja stalen standardiziran in avtomatiziran tok informacij, da poskrbi za združljivost vmesnikov za aplikacijsko programiranje vratarjev z lastniškimi sistemi upravnih organov in organov za izvrševanje, ter ne ustvarja dodatnega upravnega bremena z oblikovanjem okolja vmesnikov za aplikacijsko programiranje, ki onemogoča učinkovito sodelovanje in izvrševanje v smislu te uredbe.</i>

Obrazložitev

Države članice se za učinkovito izpolnjevanje svojih upravnih dolžnosti zanašajo na vratarje, da jim zagotovijo ustrezne podatke. Zato je pomembno, da vratarji zagotovijo tehnološka sredstva za interoperabilnost njihovih vmesnikov z ustreznimi lastniškimi sistemi organov držav članic, da bi zagotovili stalen, avtomatiziran in standardiziran tok informacij za učinkovito sodelovanje.

Predlog spremembe 45

COM(2020) 842 final – del 1

Člen 7(8) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>Za zagotovitev, da vratarji izpolnjujejo svoje obveznosti, je svetovalni odbor za digitalne trge določen kot enotna kontaktna točka, pri čemer ga je treba spodbujati, da v svoje postopke vključi nacionalne socialne partnerje.</i>

Obrazložitev

Vzpostavitev enotne kontaktne točke, v katero so vključeni nacionalni socialni partnerji.

II. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Uvod

1. pozdravlja predloga Evropske komisije o aktu o digitalnih storitvah in aktu o digitalnih trgih, katerih namen je uvesti harmonizirana in horizontalna pravila za posodobitev zakonodaje EU o digitalnih storitvah in spletnih platformah;
2. meni, da predloga sorazmerno uravnoteženo obravnava zlorabe trga in nedelovanje trga in spodbujata enake konkurenčne pogoje na evropskem enotnem digitalnem trgu ter obenem preprečujeta zaviranje inovacij in učinkovitega delovanja evropskega enotnega digitalnega trga;
3. svari pred kakršnimi koli spremembami predlogov, ki bi povzročile zelo strogo ureditev in s tem preprečevale inovacije in ustvarile dodatno regulativno breme za podjetja; poudarja, da lahko le dobro uravnoteženo in podjetjem prijazno regulativno okolje pomaga EU, da v celoti doseže svoj cilj digitalnega prehoda;
4. meni, da predloga o aktu o digitalnih storitvah in aktu o digitalnih trgih obravnava pravno varnost in upravno breme, ki izhaja iz razdrobljenosti nacionalne in evropske zakonodaje, ki ureja digitalne storitve, vključno z nedavno sodno prakso. Dosleden in usklajen pravni pristop je osnovna zahteva, ki med lokalnimi in regionalnimi oblastmi omogoča razumevanje in uporabo horizontalnih pravil, ki opredeljujejo odgovornosti in dolžnosti ponudnikov digitalnih storitev, ter krepi enotni (digitalni) trg;
5. ugotavlja, da imata predloga o aktu o digitalnih storitvah in aktu o digitalnih trgih močno lokalno in regionalno razsežnost. Digitalne storitve vplivajo na vsakodnevno življenje državljanov in nekateri sektorji, v katerih delujejo nekatere platforme, kot so stanovanja in turistične nastanitve, mestni prevoz in zagotavljanje javnih storitev, so urejeni na lokalni in regionalni ravni; pri tem poudarja, da je potreben regulativni pristop, ki omogoča inovacije, konkurenčnost Evrope in lojalno konkurenco;
6. z veseljem ugotavlja, da predloga obravnava tudi številne pomisleke, ki jih je izrazil OR v mnenju o evropskem okviru za regulativne odzive v zvezi s sodelovalnim gospodarstvom ⁽¹⁾;
7. meni, da poslovni modeli informacijskih storitev temeljijo na podatkih in informacijah in so časovno občutljivi; zato poziva k učinkovitemu zagotavljanju informacij o dostopu do podatkov ter odstranjevanju nezakonite vsebine, da bi zagotovili pregledno spremljanje in poročanje Evropske komisije;

⁽¹⁾ Mnenje OR Evropski okvir za regulativne odzive v zvezi s sodelovalnim gospodarstvom, poročevalec: Peter Florianschütz (AT/PES), dosje ECON-VI-048.

8. opozarja na priložnosti, ki jih nudijo spletne platforme za spodbujanje javnih razprav in zagotavljanje informacij državljanom; ugotavlja, da so lokalne in regionalne oblasti zaradi pandemije COVID-19 začele še več uporabljati spletne platforme in da je pandemija dokazala zmogljivosti tradicionalnih MSP in zagonskih podjetij, da razvijejo prodorne inovacije za zadovoljitev dejanskih potreb, ustvarijo nova delovna mesta in izkoristijo sinergije;

9. poudarja, da so enaki konkurenčni pogoji v digitalnem sektorju ključnega pomena, zlasti za MSP, ki ponujajo svoje proizvode in storitve na platformah ter katerih trženje in prodaja sta odvisna od digitalnih platform⁽²⁾; v tem okviru pozdravlja načrtovano prepoved dajanja prednosti lastnim izdelkom in storitvam;

Odgovornost za nezakonito vsebino in dejanja

10. meni, da je ključni izziv za predlog akta o digitalnih storitvah zaščita ključnih načel direktive o elektronskem poslovanju, ki je dobro delovala, in zlasti ohranitev splošnega koncepta, na katerem temeljita člena 13 in 14, sedanjih postopkov prijave in ukrepanja ter potrebe po upoštevanju tržne dinamike in nedelovanja trga;

11. ugotavlja, da uredba opredeljuje le formalni postopek obravnave nezakonite vsebine in da morajo države članice same določiti, kaj je nezakonita vsebina v smislu te uredbe;

12. z veseljem ugotavlja, da bodo ponudniki spletnih storitev odgovorni za nezakonita dejanja ali razširjanje nezakonite vsebine, kar bo osnovna zahteva za zagotavljanje storitev na evropskem enotnem digitalnem trgu. To bo temeljilo na harmoniziranih pravilih o izjemah od odgovornosti in moderiranju vsebin, jasnem poročanju, odgovornosti za preglednost in obveznostih glede potrebne skrbnosti za nekatere posredniške storitve; pri tem poudarja velikost in obseg platform, ki znatno vplivata na njihovo zmožnost izvajanja proaktivnih ukrepov zoper nezakonito spletno vsebino;

13. poudarja, da je pravica uporabnikov do anonimnosti vključena v splošno uredbo o varstvu podatkov⁽³⁾, vendar opozarja, da bi morale prevladati načelo „kar je nezakonito zunaj spleta, je nezakonito tudi na spletu“;

14. pri tem razlikuje med popolno anonimnostjo in popolno neprepoznavnostjo in opozarja na tehnologije veriženja blokov, ki spodbujajo ta pristop; poudarja, da bi vse ukrepe glede moderiranja vsebine morali spremljati ustrezni zaščitni ukrepi za zagotovitev sorazmernosti teh praks;

Nadzor in preiskovanje

15. podpira uvedbo kontrol, ki bodo temeljile na algoritmih, in obveznosti glede preglednosti v primeru težav med pogodbenimi stranmi ter potrjuje, da bi ti ukrepi lahko zagotovili znatno podporo lokalnim in regionalnim oblastem, ki ugotovijo, da se na njihovem ozemlju izvajajo spletne storitve, pri katerih se ne spoštujejo ustrezni zakoni;

Izvrševanje

16. podpira predlog, v skladu s katerim bo izvrševanje vključevalo sistem, ki ga bodo sestavljali Evropski odbor za digitalne storitve, koordinator digitalnih storitev in nacionalni koordinatorji digitalnih storitev, Evropska komisija pa bo imela nadzorno vlogo. Ta sistem bo zagotovil podporo lokalnim in regionalnim oblastem, ki so zaradi pomanjkanja sredstev in zmogljivosti za pravedne postopke v drugih državah članicah EU imele težave pri izvrševanju lokalne zakonodaje zoper digitalne storitve s sedežem v drugi državi članici EU;

17. poudarja, da je treba vzpostaviti učinkovito sodelovanje med organi držav članic, da bi ustanovili koordinatorje digitalnih storitev, izmenjevali podatke in izvrševali veljavna pravila; poudarja tudi, da bi lokalne in regionalne oblasti morale poročati ustreznim koordinatorjem digitalnih storitev v drugih državah članicah in biti vključene v postopke;

⁽²⁾ Raziskava agencije Bundesnetzagentur (nemška zvezna omrežna agencija za električno energijo, plin, telekomunikacije, pošto in železnico) iz oktobra 2020 kaže, da so MSP zelo odvisna od spletnih platform, zlasti pri trženju in prodaji, Bundesnetzagentur – Vmesni rezultati – javno posvetovanje o digitalnih platformah.

⁽³⁾ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

18. je zaskrbljen, ker so postopki prijave in ukrepanja vključeni v poglavje II (člena 8 in 9), pristojnost pa v poglavje III, zaradi česar bi se lahko pojavile pravne težave pri izvrševanju teh določb; zaskrbljen je tudi, da mehanizem čezmejnega sodelovanja morda ne bo dovolj;

Dostop do podatkov

19. priznava, kako pomembna je izmenjava podatkov za učinkovito izvrševanje na nacionalni in podnacionalni ravni, ter poudarja, da je dostop do podatkov ključen za javne organe, zlasti na lokalni in regionalni ravni, saj je brez dostopa do ustreznih podatkov platform, ki delujejo na zadevnem ozemlju, nemogoče izvrševati veljavna pravila in zaščititi nadzorne mehanizme; opozarja na svoje nedavno izraženo stališče, da neusklajeni pristopi vodijo v nadaljnjo razdrobitev in jih je treba preprečiti ⁽⁴⁾;

20. pozdravlja uvedbo ustreznih zahtev za izmenjavo podatkov, saj prostovoljna samoregulacija ne zadošča za zagotovitev dostopa do podatkov za lokalne in regionalne oblasti;

21. poziva Evropsko komisijo, naj svetuje o skupnem nizu standardnih zahtev za interoperabilnost lastniških sistemov organov. Razmisliti bi bilo treba o vzpostavitvi vmesnikov za aplikacijsko programiranje;

22. podpira določbe o prenosljivosti podatkov in poudarja, da odjava od storitve ne bi smela biti bistveno težja kot prijava nanjo;

Lokalno gospodarstvo

23. poudarja, kako pomembni sta predlagani uredbi za lokalno gospodarstvo, saj bodo harmonizirana pravila koristila MSP in zagonskim podjetjem. Uredbi tvorita okvir, v katerem se lahko MSP širijo na enotnem trgu. Združenje Eurochambres je v raziskavi, v kateri je bil izpostavljen potencial dejavnosti širitve na enotnem trgu, ugotovilo, da so MSP bolj kot kdaj koli dejavna na področju digitalne trgovine, vendar podatki iz raziskave Eurobarometer iz septembra 2020 kažejo, da samo 4 % prodajajo svoje blago po spletu strankam iz drugih držav članic ⁽⁵⁾;

24. z veseljem ugotavlja, da predloga spodbujata konkurenčno, živahno in odporno industrijo in inovacije v Evropi, ter poudarja, kako pomembna sta za lokalne in regionalne oblasti, ki lokalne akterje podpirajo s financiranjem in podpornimi mehanizmi;

25. upa, da bosta predloga prelomna dejavnika za storitve, kot so ustanavljanje podjetij, predložitev davčnih napovedi, sodelovanje na javnih razpisih, elektronska identifikacija in digitalni podpisi;

26. ugotavlja, da so številni manjši akterji pri poslovnih transakcijah odvisni od ekosistemov uveljavljenih spletnih platform, pandemija COVID-19 pa je še povečala odvisnost malih podjetij, ki se zanašajo na ekosisteme uveljavljenih spletnih platform, da bi dosegla poslovne uporabnike in potrošnike;

27. poziva Evropsko komisijo, naj v svoje zakonodajne predloge bolj učinkovito vključi različne stopnje digitalne preobrazbe na regionalni ravni. V zvezi s tem naj sodeluje z ustreznimi institucijami in centri znanja, ki ji bodo pomagali razumeti kompleksnost gonil spremembe na nacionalni in regionalni ravni, da bi pripravila trdne, a prožne inovativne strategije za digitalno preobrazbo. Te strategije bodo zmanjšale ugotovljene razlike med državami članicami in regijami ter razkorak med izoliranimi, podeželskimi in obrobniimi območji ter mestnimi območji;

28. meni, da so v okviru gospodarskega okrevanja Evrope digitalna kohezija, kakor tudi okoljska in podnebna kohezija, bistveni dodatni vidiki tradicionalnega koncepta ekonomske, socialne in teritorialne kohezije, vključenega v Pogodbo o EU, in poziva, naj se ob prehodu na bolj trajnostne gospodarske modele priznajo kot temeljne vrednote;

⁽⁴⁾ Mnenje OR Strategija za oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope in evropska strategija za podatke, poročevalec: Mark Weinmeister (DE/EPP), dosje ECON-VII-004.

⁽⁵⁾ Raziskava Flash Eurobarometer 486, kot je bila navedena v splošnih priporočilih združenja Eurochambres za akt o digitalnih storitvah, 9. december 2020: Akt o digitalnih storitvah – PRIPOROČILA ZDRUŽENJA EUROCHAMBERS.

29. meni, da je treba preprečiti „dvojni digitalni razkorak“ zaradi pomanjkanja infrastrukture in računalniške pismenosti ter veščin in znanj. Na območjih, na katerih so se razlike zaradi pandemije COVID-19 še povečale, je nujno podpreti krepitev zmogljivosti za državljane in podjetja, zlasti tradicionalne MSP, zagonska podjetja in javni sektor;

Vpliv na novinarstvo in medije

30. meni, da je treba podrobno proučiti financiranje oglasov v plačanih informativnih vsebinah; regulativne spremembe lahko močno vplivajo na vzdržne poslovne modele ponudnikov novic v prihodnosti, zato poziva k večji osredotočenosti na medijski pluralizem;

31. opozarja, kako pomembna sta kar največja jasnost in zakonodajna skladnost, da bi preprečili nenamerne posledice, in poudarja, da bi akt o digitalnih storitvah moral vključevati horizontalni okvir, ki bi bil posebej pomemben za zakonodajo s posameznih področij, na primer v zvezi s kršitvami avtorskih pravic, terorističnimi vsebinami, posnetki spolne zlorabe otrok ali nezakonitim sovražnim govorom in nezakonitimi proizvodi; meni da bi se direktiva o avtorski pravici⁽⁶⁾, direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah⁽⁷⁾ in splošna uredba o varstvu podatkov načeloma morale upoštevati kot *lex specialis* glede na akt o digitalnih storitvah in akt o digitalnih trgih;

32. meni, da bi bilo treba spoštovati pristojnosti na nacionalni ali podnacionalni ravni – ob upoštevanju porazdelitve zakonodajnih pristojnosti – in instrumente v zvezi z medijskim in informacijskim trgom, da bi upoštevali kulturne identitete, zaščitili pluralizem ter se učinkovito borili proti sovražnemu govoru in škodljivim informacijam na spletu, tako kot se to počne zunaj spleta. Pristojni organi v državah članicah bi morali še naprej imeti možnost, da v prizadevanju za legitimne interese ohranijo ali sprejmejo strožje zakone.

Subsidiarnost

33. meni, da predloga, katerih pravna podlaga je člen 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije o uvedbi ukrepov za zagotovitev delovanja notranjega trga, izpolnjujeta načelo subsidiarnosti. Da bi preprečili razdrobitev enotnega trga, so potrebni harmonizirani pogoji za čezmejne storitve, ki jih lahko zagotovijo mehanizmi za usklajen nadzor in sodelovanje na področju digitalni storitev med organi na ravni EU;

34. meni, da so ti ukrepi namenjeni doseganju skladnosti v celotni EU in zadoščajo, da bi prisilili ponudnike iz tretjih držav, da imenujejo pravnega zastopnika za interese potrošnikov, po zgledu splošne uredbe o varstvu podatkov;

35. poudarja, da mora vsaka evropska ureditev vedno spoštovati jamstvo glede regionalne in lokalne samouprave, ki je zapisano v primarni zakonodaji, in sicer v členu 4(2) PEU;

Izjeme, predvidene v predlogih: obdavčitev in delovni pogoji

36. poudarja, da predloga ne obravnavata neposredno lokalne obdavčitve digitalnih storitev, na primer s turističnimi taksami;

37. meni, da je treba predloga akta o digitalnih storitvah in akta o digitalnih trgih obravnavati tudi s širšega političnega vidika. Sem sodi predvsem pravična obdavčitev digitalnega gospodarstva, na primer posodobljeni davčni predpisi, ki upoštevajo, da lahko digitalizirana podjetja s svojimi poslovnimi modeli poslujejo v jurisdikciji, ne da bi bila tam fizično prisotna; pri tem želi spomniti na potrebo, da se prizna vloga končnih uporabnikov pri ustvarjanju vrednosti za podjetja; zato podpira poziv Evropskega parlamenta, naj Komisija do junija 2021 predstavi predloge za pojasnitev in uskladitev obdavčitve digitalnih poslovnih dejavnosti vseh akterjev, vključno s tistimi, ki so ustanovljeni zunaj EU. Takšno reformno bi bilo treba obravnavati in jo izvesti v širšem mednarodnem okviru, zlasti vključujočem okviru G20/OECD; poudarja pomen spodbujanja enakih konkurenčnih pogojev za ponudnike tradicionalnih storitev in digitalnih storitev v EU, in sicer tako da se poskrbi, da so davčni predpisi skladni z realnostjo sodobnega globalnega gospodarstva in da ščitijo konkurenčnost in privlačnost Evrope za vhodne naložbe;

⁽⁶⁾ Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L 130, 17.5.2019, str. 92).

⁽⁷⁾ Direktiva 2010/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2010 o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) (UL L 95, 15.4.2010, str. 1).

38. ugotavlja, da naj bi Evropska komisija v letu 2021 predstavila tudi ločen zakonodajni predlog o delovnih pogojih platformnih delavcev, in poudarja, da je OR jasno izrazil stališča o lokalnih in regionalnih regulativnih izzivih in težavah v zvezi s platformnim delom ⁽⁸⁾, zlasti tistih, ki so nastali zaradi pandemije COVID-19 ⁽⁹⁾;

39. se veseli sodelovanja z Evropsko komisijo, Evropskim parlamentom in Svetom za nadaljnjo izpolnitev evropskega okvira za regulativne odzive na spletne storitve tako, da se bo izkoristil potencial evropskih inovacij ter rasti, širitve in uspeha zagonskih podjetij in obenem v ospredje postavila evropska odprta in konkurenčna trgovina, ki je vedno spodbujala rast.

V Bruslju, 30. junija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁸⁾ Mnenje OR Platformno delo – regulativni izzivi na lokalni in regionalni ravni, poročevalec: Dimitrios Birmpas, dosje SEDEC-VI/051.

⁽⁹⁾ Mnenje OR Strategija za oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope in evropska strategija za podatke, poročevalec: Mark Weinmeister (DE/EPP), dosje ECON-VII-004.

Mnenje Evropskega odbora regij – Odpornost kritičnih subjektov

(2021/C 440/14)

Poročevalec:	Mario GUARENTE (IT/ECR), župan, Potenza
Referenčni dokument:	Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o odpornosti kritičnih subjektov COM(2020) 829 final

I. PREDLOGI SPREMEMB

Predlog spremembe 1

Člen 3(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Strategija vsebuje vsaj naslednje elemente:	Strategija vsebuje vsaj naslednje elemente:
(a) strateške cilje in prednostne naloge za povečanje skupne odpornosti kritičnih subjektov ob upoštevanju čezmejnih in medsektorskih soodvisnosti;	(a) strateške cilje in prednostne naloge za povečanje skupne odpornosti kritičnih subjektov ob upoštevanju čezmejnih in medsektorskih soodvisnosti;
(b) okvir upravljanja za doseganje strateških ciljev in prednostnih nalog, vključno z opisom vlog in odgovornosti različnih organov, kritičnih subjektov in drugih strani, ki sodelujejo pri izvajanju strategije;	(b) okvir upravljanja za doseganje strateških ciljev in prednostnih nalog, vključno z opisom vlog in odgovornosti različnih organov, kritičnih subjektov in drugih strani, ki sodelujejo pri izvajanju strategije;
(c) opis ukrepov, potrebnih za povečanje skupne odpornosti kritičnih subjektov, vključno z nacionalno oceno tveganja, opredelitvijo kritičnih subjektov in subjektov, enakovrednih kritičnim subjektom, ter ukrepi za podporo kritičnim subjektom, sprejetimi v skladu s tem poglavjem;	(c) opis ukrepov, potrebnih za povečanje skupne odpornosti kritičnih subjektov, vključno z nacionalno oceno tveganja, opredelitvijo kritičnih subjektov in subjektov, enakovrednih kritičnim subjektom, ter ukrepi za podporo kritičnim subjektom, sprejetimi v skladu s tem poglavjem;
(d) okvir politike za okrepljeno usklajevanje med pristojnimi organi, imenovanimi v skladu s členom 8 te direktive in v skladu z [direktivo VOIS 2] za izmenjavo informacij o incidentih in kibernetičnih grožnjah ter izvajanje nadzornih nalog.	(d) okvir politike za okrepljeno usklajevanje med pristojnimi organi, imenovanimi v skladu s členom 8 te direktive in v skladu z [direktivo VOIS 2] za izmenjavo informacij o incidentih in kibernetičnih grožnjah ter izvajanje nadzornih nalog;
	(e) <i>smernice za dejavnosti komuniciranja, v katerih se potreba po zaupnosti uskladi s potrebo po obveščanju o tveganjih za regionalne in lokalne oblasti ter zadevno prebivalstvo.</i>
Strategija se posodobi po potrebi in vsaj vsaka štiri leta.	Strategija se posodobi po potrebi in vsaj vsaka štiri leta.

Obrazložitev

Dejavnosti komuniciranja tako z lokalnimi oblastmi kot prebivalci ter njihovega obveščanja o tveganjih nesreč, ki bi lahko prizadele kritično infrastrukturo na določenem območju, so pomembno orodje za povečanje odpornosti kritičnih subjektov, med drugim tudi v skladu s prednostno nalogo 1 iz Sendajskega okvira ⁽¹⁾. Pri tem je treba posebno pozornost nameniti tudi potrebi po zaupnosti kritičnih informacij.

Predlog spremembe 2

Člen 4(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Pristojni organi, imenovani v skladu s členom 8, pripravijo seznam bistvenih storitev v sektorjih iz Priloge. Do [tri leta po začetku veljavnosti te direktive] ter nato po potrebi in vsaj vsaka štiri leta izvedejo oceno vseh relevantnih tveganj, ki bi lahko vplivala na zagotavljanje teh bistvenih storitev, da bi opredelili kritične subjekte v skladu s členom 5(1) in tem kritičnim subjektom pomagali pri sprejemanju ukrepov v skladu s členom 11.	Pristojni organi, imenovani v skladu s členom 8, pripravijo seznam bistvenih storitev v sektorjih iz Priloge. Do [tri leta po začetku veljavnosti te direktive] ter nato po potrebi in vsaj vsaka štiri leta izvedejo oceno vseh relevantnih tveganj, ki bi lahko vplivala na zagotavljanje teh bistvenih storitev, da bi opredelili kritične subjekte v skladu s členom 5(1) in tem kritičnim subjektom pomagali pri sprejemanju ukrepov v skladu s členom 11.
Ocena tveganja upošteva vsa ustrezna naravna tveganja in tveganja, ki jih povzroči človek, vključno z nesrečami, naravnimi nesrečami, izrednimi razmerami v javnem zdravju in antagonističnimi grožnjami, vključno s terorističnimi kaznivimi dejanji v skladu z Direktivo (EU) 2017/541 Evropskega parlamenta in Sveta.	Ocena tveganja upošteva vsa ustrezna naravna tveganja in tveganja, ki jih povzroči človek, vključno z nesrečami, naravnimi nesrečami, izrednimi razmerami v javnem zdravju in antagonističnimi grožnjami, vključno s terorističnimi kaznivimi dejanji v skladu z Direktivo (EU) 2017/541 Evropskega parlamenta in Sveta, s posebnim poudarkom tudi na stanju obstoječe fizične infrastrukture, da bi se lahko oblikovali ustrezni programi obnove ali novih gradenj.

Obrazložitev

Stanje obstoječe fizične infrastrukture je pomemben dejavnik sedanje in prihodnje zmogljivosti kritičnih subjektov za preprečevanje in obvladovanje morebitnih incidentov, zato bi ga bilo treba vključiti v oceno tveganja ter povezane programe obnove in novih gradenj.

Predlog spremembe 3

Člen 6(1)(c) in (e)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Države članice pri določanju pomembnosti negativnega vpliva iz točke (c) člena 5(2) upoštevajo naslednja merila:	Države članice pri določanju pomembnosti negativnega vpliva iz točke (c) člena 5(2) upoštevajo naslednja merila:
(a) število uporabnikov, ki so odvisni od storitve subjekta;	(a) število uporabnikov, ki so odvisni od storitve subjekta;
(b) odvisnost drugih sektorjev iz Priloge od te storitve;	(b) odvisnost drugih sektorjev iz Priloge od te storitve;

⁽¹⁾ <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(c) stopnjo in trajanje učinkov, ki bi jih incidenti lahko imeli na gospodarske in družbene dejavnosti, okolje in javno varnost;	(c) stopnjo in trajanje učinkov, ki bi jih incidenti lahko imeli na gospodarske in družbene dejavnosti, okolje in javno varnost, pri čemer se, kadar je to ustrezno, posvetujejo z lokalnimi in regionalnimi oblastmi;
(d) tržni delež subjekta na trgu takih storitev;	(d) tržni delež subjekta na trgu takih storitev;
(e) geografsko območje, na katero bi lahko vplival incident, vključno z morebitnimi čezmejnimi učinki;	(e) geografsko območje, na katero bi lahko vplival incident, vključno z morebitnimi čezmejnimi učinki, pri čemer se, kadar je to ustrezno, posvetujejo z lokalnimi in regionalnimi oblastmi;
(f) pomen subjekta pri ohranjanju zadostne ravni storitve ob upoštevanju razpoložljivosti alternativnih načinov za zagotavljanje zadevne storitve.	(f) pomen subjekta pri ohranjanju zadostne ravni storitve ob upoštevanju razpoložljivosti alternativnih načinov za zagotavljanje zadevne storitve.

Obrazložitev

Vpliv incidentov na lokalni in regionalni ravni lahko bolje ocenijo lokalne in regionalne oblasti.

Predlog spremembe 4

Člen 8(5)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Države članice zagotovijo, da se njihovi pristojni organi po potrebi in v skladu s pravom Unije in nacionalnim pravom posvetujejo in sodelujejo z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi, zlasti tistimi, ki so pristojni za civilno zaščito, kazenski pregon in varstvo osebnih podatkov, ter z zadevnimi zainteresiranimi stranmi, vključno s kritičnimi subjekti.	Države članice zagotovijo, da se njihovi pristojni organi po potrebi in v skladu s pravom Unije in nacionalnim pravom posvetujejo in sodelujejo z drugimi ustreznimi nacionalnimi, po potrebi pa tudi z lokalnimi in regionalnimi organi, zlasti tistimi, ki so pristojni za civilno zaščito, kazenski pregon in varstvo osebnih podatkov, ter z zadevnimi zainteresiranimi stranmi, vključno s kritičnimi subjekti.

Obrazložitev

Porazdelitev pristojnosti je lahko v posameznih državah članicah različna.

Predlog spremembe 5

Člen 9(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Države članice podpirajo kritične subjekte pri krepitvi njihove odpornosti. Ta podpora lahko vključuje razvoj smernic in metodologij, podporo pri organizaciji vaj za preskušanje njihove odpornosti in zagotavljanje usposabljanja za osebje kritičnih subjektov.	Države članice podpirajo kritične subjekte pri krepitvi njihove odpornosti. Ta podpora lahko vključuje razvoj smernic in metodologij, podporo pri organizaciji vaj za preskušanje njihove odpornosti, zagotavljanje usposabljanja za osebje kritičnih subjektov in spodbujanje dejavnosti komuniciranja z lokalnimi oblastmi in prebivalci ter njihovo obveščanje o relevantnih tveganjih, ki bi jim bila lahko izpostavljena zadevna območja.

Obrazložitev

Komuniciranje je za okrepitev odpornosti skupnosti bistvenega pomena.

Predlog spremembe 6

Člen 16(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Skupino za odpornost kritičnih subjektov sestavljajo predstavniki držav članic in Komisije. Kadar je to potrebno za izvajanje njenih nalog, lahko skupina za odpornost kritičnih subjektov k sodelovanju pri svojem delu povabi predstavnike zainteresiranih strani.	Skupino za odpornost kritičnih subjektov sestavljajo predstavniki držav članic in Komisije ter predstavnik Evropskega odbora regij v vlogi opazovalca . Kadar je to potrebno za izvajanje njenih nalog, lahko skupina za odpornost kritičnih subjektov k sodelovanju pri svojem delu povabi predstavnike zainteresiranih strani.

Obrazložitev

OR lahko k delu skupine za odpornost kritičnih subjektov prispeva z zastopanjem potreb lokalnih in regionalnih oblasti ter svojim naborom izkušenj in znanj, pridobljenih na zadevnem področju.

Predlog spremembe 7

Člen 16(3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Skupina za odpornost kritičnih subjektov ima naslednje naloge:	Skupina za odpornost kritičnih subjektov ima naslednje naloge:
(a) podpiranje Komisije pri pomoči državam članicam pri krepitvi njihovih zmogljivosti za prispevanje k zagotavljanju odpornosti kritičnih subjektov v skladu s to direktivo;	(a) podpiranje Komisije pri pomoči državam članicam pri krepitvi njihovih zmogljivosti za prispevanje k zagotavljanju odpornosti kritičnih subjektov v skladu s to direktivo;
(b) ocenjevanje strategij za odpornost kritičnih subjektov iz člena 3 in opredelitev najboljših praks v zvezi s temi strategijami;	(b) ocenjevanje strategij za odpornost kritičnih subjektov iz člena 3 in opredelitev najboljših praks v zvezi s temi strategijami;
(c) olajševanje izmenjave najboljših praks v zvezi z opredelitvijo kritičnih subjektov s strani držav članic v skladu s členom 5, tudi v zvezi s čezmejnimi odvisnostmi ter tveganji in incidenti;	(c) olajševanje izmenjave najboljših praks v zvezi z opredelitvijo kritičnih subjektov s strani držav članic v skladu s členom 5, tudi v zvezi s čezmejnimi odvisnostmi ter tveganji in incidenti;
(d) prispevanje, na zahtevo, k pripravi smernic iz člena 6(3) ter delegiranih in izvedbenih aktov na podlagi te direktive;	(d) prispevanje, na zahtevo, k pripravi smernic iz člena 6(3) ter delegiranih in izvedbenih aktov na podlagi te direktive;
(e) letna preučitev zbirnih poročil iz člena 8(3);	(e) letna preučitev zbirnih poročil iz člena 8(3);
(f) izmenjava najboljših praks na področju izmenjave informacij, povezanih s prigrisativjo incidentov iz člena 13;	(f) izmenjava najboljših praks na področju izmenjave informacij, povezanih s prigrisativjo incidentov iz člena 13;
(g) analiziranje poročil svetovalnih misij v skladu s členom 15(3) in svetovanje glede njih;	(g) analiziranje poročil svetovalnih misij v skladu s členom 15(3) in svetovanje glede njih;
(h) izmenjava informacij in najboljših praks na področju raziskav in razvoja v zvezi z odpornostjo kritičnih subjektov v skladu s to direktivo;	(h) izmenjava informacij in najboljših praks na področju raziskav in razvoja v zvezi z odpornostjo kritičnih subjektov v skladu s to direktivo;

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(i) izmenjava informacij o vprašanjih v zvezi z odpornostjo kritičnih subjektov z ustreznimi institucijami, organi, uradi in agencijami Unije, kadar je to potrebno.	(i) izmenjava informacij o vprašanjih v zvezi z odpornostjo kritičnih subjektov z ustreznimi institucijami, organi, uradi in agencijami Unije, kadar je to potrebno;
	(j) izmenjava lokalnih in regionalnih izkušenj in podatkov, koristnih za pripravo strategij za odpornost, z vključevanjem lokalnih in regionalnih oblasti.

Obrazložitev

Menimo, da izmenjava lokalnih in regionalnih izkušenj in podatkov pomembno prispeva k oblikovanju in izvajanju učinkovitih strategij za odpornost.

II. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. pozdravlja dejstvo, da je bilo področje uporabe predloga direktive bistveno razširjeno in da zdaj zajema sektorje energetike, prometa, zdravja, pitne vode, odpadne vode, digitalne infrastrukture, javne uprave in vesolja;
2. poziva Evropsko komisijo, naj razmisli o vključitvi dodatnih sektorjev v direktivo, in sicer sektorja verig oskrbe z osnovnimi dobrinami, zlasti pa sektorja proizvodnje, predelave in distribucije živil;
3. glede na posebno kompleksnost sektorja verig oskrbe poudarja, da se je treba v to vprašanje poglobiti s spodbujanjem posebnih študij za vzpostavitev zanesljivega metodološkega okvira za ocenjevanje in zaščito teh verig;
4. tudi zaradi težkih razmer, povezanih s pandemijo COVID-19, upa, da bodo sprejeti ukrepi za okrepitev verig oskrbe z osnovnimi dobrinami z diverzifikacijo oskrbovalne verige in povečanjem števila možnih dobaviteljev glede na pomembnost dobrin, ki se distribuirajo;
5. poudarja, da so za zaščito svojega ozemlja kljub temu, da je zakonodaja, ki ureja to področje, večinoma opredeljena na ravni EU ali nacionalni ravni, prvenstveno zadolženi in odgovorni lokalni in regionalni organi, zato bi morali imeti posebno in pomembno vlogo pri prispevanju k odpornosti kritične infrastrukture, ki se nahaja na njihovem ozemlju, s posredovanjem svojih znanj in izkušenj;
6. pozdravlja prehod z ukrepov za zaščito infrastrukture na ukrepe za okrepitev odpornosti njenih upravljavcev, a poudarja, da zaščite sredstev ali infrastrukture ne bi smeli zanemariti, temveč upoštevati morebitno fizično škodo, do katere lahko pride v primeru naravnih nesreč ali nesreč, ki jih povzroči človek, ter njihove potencialno hude posledice na nacionalni, pa tudi na lokalni in regionalni ali čezmejni ravni;
7. poudarja dodano vrednost lokalnih in regionalnih oblasti v čezmejnih situacijah, zlasti pri razumevanju tveganj in ocenjevanju resnosti nesreč in možnih posledic, kakor tudi prepletenosti med sektorji in območji;
8. se strinja, da bi morala z namenom zagotovitve celovitega pristopa k odpornosti kritičnih subjektov vsaka država članica imeti strategijo, pripravljeno v sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi, ki določa cilje in ukrepe politike ter temelji na oceni vseh ustreznih naravnih tveganj in tveganj, ki jih povzroči človek, s potencialnim vplivom na zagotavljanje bistvenih storitev, kot so incidenti, naravne nesreče, izredne razmere na področju javnega zdravja ali teroristični napadi;
9. poudarja, da bi se morale države članice dogovoriti o enotnem razumevanju pojma kritični subjekt in o zaščiti teh subjektov, da bi opredelili najboljše načine za povečanje njihove odpornosti, saj imajo znaten vpliv na delovanje notranjega trga;
10. opozarja na poseben primer najbolj oddaljenih regij, ki so zaradi edinstvenih razmer še posebej ranljive. Očitno je, da je treba zagotoviti odpornost njihove infrastrukture;

11. meni, da bi bilo koristno, če bi Komisija pripravila ustrezne smernice, ki bi zagotavljale učinkovito in enotno uporabo direktive v vseh državah članicah ter usmerjale dejavnosti ocenjevanja in morebitne nadaljnje ukrepe na podlagi celostnega pristopa, v okviru katerega se upoštevajo vse medsektorske in čezmejne soodvisnosti. Tako bi ustrezno povečali odpornost, ki bi vključevala zaščito, preprečevanje tveganj, neprekinjeno poslovanje in okrevanje;
12. poudarja, da je okrepitev sodelovanja med regijami, na primer prek programov INTERREG ali evropskih združenj za teritorialno sodelovanje (EZTS), z namenom izboljšanja odpornosti kritičnih subjektov in fizične infrastrukture bistvenega pomena za preprečevanje uničenja ali poškodovanja infrastrukture, ki bi lahko imelo resne čezmejne posledice;
13. meni, da bi bilo treba pri pripravi nacionalnih ocen tveganja upoštevati podnacionalno raven, saj so lahko vpliv in potencialni učinki na terenu odvisni tudi od fizične lokacije infrastrukture kritičnega subjekta;
14. se strinja, da je treba okrepiti odpornost opredeljenih kritičnih subjektov, a je zaskrbljen zaradi morda precejšnjega finančnega bremena, ki bi ga lahko povzročilo izpolnjevanje obveznosti iz predloga direktive;
15. poudarja, da bi lahko Komisija za kritične subjekte, zlasti javne, po potrebi predvidela posebno podporo v že obstoječih programih, vključno s finančno podporo, da bi spodbudili sprejetje učinkovitih in pravočasnih ukrepov;
16. meni, da bi bilo treba strategijo za krepitev odpornosti kritičnih subjektov pripraviti na nacionalni ravni, ob posvetovanju z lokalno in regionalno ravno;
17. se strinja, da morajo v primeru incidenta kritični subjekti incident nemudoma prijaviti pristojnemu organu in dati na voljo „vse razpoložljive informacije, ki jih potrebuje pristojni organ za razumevanje narave, vzroka in možnih posledic incidenta“. Ker še ne obstajajo nacionalne strukture in mehanizmi sodelovanja za upravljanje izrednih razmer, poziva, naj se na nacionalni ravni vzpostavijo mreže in mehanizmi sodelovanja med ustreznimi oblastmi, vključno z lokalnimi in regionalnimi, in ustreznimi sektorji, da bo mogoče v primeru krize hitro posredovati;
18. poudarja, da je vsaka država članica odgovorna za zaščito bistvene infrastrukture in zagotavljanje odpornosti kritičnih subjektov, ki se nahajajo na njenem ozemlju, ter se strinja, da bi morali biti kritični subjekti posebnega evropskega pomena, torej subjekti, ki zagotavljajo bistvene storitve več kot tretjini ali v več kot tretjini držav članic, pod posebnim nadzorom;
19. poudarja, da je treba okrepiti upravljanje za obvladovanje tveganja s spodbujanjem čezmejnega sodelovanja in sodelovanja med državami članicami EU;
20. glede na to, da že obstajajo različne strukture in instrumenti v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite in evropske referenčne mreže za zaščito kritične infrastrukture, se strinja, da bi jih bilo treba upoštevati tudi za namene predlagane direktive;
21. priznava temeljno vlogo, ki jo ima komunikacija pri povečanju odpornosti skupnosti, zato priporoča, da se v skladu s cilji iz Sendajskega okvira spodbujajo in podpirajo pobude komuniciranja tako z lokalnimi oblastmi kot s prebivalci ter njihovega obveščanja o tveganjih nesreč, ki bi lahko prizadele kritično infrastrukturo na določenem ozemlju;
22. meni, da lahko usklajevanje, komuniciranje in izmenjava primerov dobre prakse med nacionalnimi organi, regionalnimi in lokalnimi oblastmi ter državami članicami spodbudijo učinkovitejše sodelovanje v smislu virov, znanja in sinergij v celotnem ciklu kriznega upravljanja.

V Bruslju, 1. julija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mnenje Evropskega odbora regij – Revidirana uredba o vseevropski energetske infrastrukturi, ki ustreza zelenemu in digitalnemu prehodu

(2021/C 440/15)

Poročevalec: Robert Soirin NEGOIȚĂ (RO/PES), župan 3. mestne četrti Bukarešte

Referenčni dokument: Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o smernicah za vseevropsko energetske infrastrukturo in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 347/2013

COM(2020) 824 final

I. PREDLOGI SPREMEMB

Predlog spremembe 1

Uvodna izjava 1

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(1) Komisija je v svojem sporočilu z dne 11. decembra 2019 z naslovom „Evropski zeleni dogovor“[1] določila novo strategijo za rast, katere cilj je preobraziti Unijo v pravično in uspešno družbo s sodobnim, konkurenčnim in z viri gospodarnim gospodarstvom, ki v letu 2050 ne bo ustvarjalo nobenih neto emisij toplogrednih plinov in v katerem bo rast ločena od rabe virov. Sporočilo Komisije o načrtu za uresničitev podnebnih ciljev[2], v katerem je predlagano povišanje stopnje zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2030 na najmanj 55 % – to ambicijo je 11. decembra 2020 podprl tudi Evropski svet – in ocena učinka, iz katere izhaja, potrjuje, da bo mešanica virov energije v prihodnosti zelo drugačna kot današnja, ter daje podlago za potrebo po pregledu in, če bo potrebna, reviziji energetske zakonodaje. Sedanje naložbe v energetske infrastrukturo nedvomno ne zadostujejo za prenovu in izgradnjo energetske infrastrukture za prihodnost. To pomeni tudi, da mora biti vzpostavljena infrastruktura, ki bo podpirala evropski energijski prehod, vključno s hitro elektrifikacijo, povečanjem obsega proizvodnje energije iz obnovljivih virov, večjo uporabo obnovljivih in nizkoogljicnih plinov, povezovanje energetskega sistema in več uvajanja inovativnih rešitev.	(1) Komisija je v svojem sporočilu z dne 11. decembra 2019 z naslovom „Evropski zeleni dogovor“[1] določila novo strategijo za rast, katere cilj je preobraziti Unijo v pravično in uspešno družbo s sodobnim, konkurenčnim in z viri gospodarnim gospodarstvom, ki v letu 2050 ne bo ustvarjalo nobenih neto emisij toplogrednih plinov in v katerem bo rast ločena od rabe virov. Sporočilo Komisije o načrtu za uresničitev podnebnih ciljev[2], v katerem je predlagano povišanje stopnje zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2030 na najmanj 55 % – to ambicijo je 11. decembra 2020 podprl tudi Evropski svet – in ocena učinka, iz katere izhaja, potrjuje, da bo mešanica virov energije v prihodnosti zelo drugačna kot današnja, ter daje podlago za potrebo po pregledu in, če bo potrebna, reviziji primarne in sekundarne energetske zakonodaje na evropski, nacionalni in regionalni ravni. Sedanje naložbe v energetske infrastrukturo nedvomno ne zadostujejo za prenovu in izgradnjo energetske infrastrukture za prihodnost ter hkratno zagotavljanje oskrbe z energijo, ki zadovoljuje posebne potrebe in upošteva potencial različnih regij. To pomeni tudi, da mora biti vzpostavljena infrastruktura, ki bo podpirala evropski energijski prehod, vključno s hitro elektrifikacijo, povečanjem obsega proizvodnje energije iz obnovljivih virov, večjo uporabo obnovljivih in nizkoogljicnih plinov, razvojem sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja, povezovanje energetskega sistema in več uvajanja inovativnih rešitev, da se zagotovi zelena, trajnostna in cenovno dostopna preobrazba naše družbe ter da se izboljšajo življenjski pogoji.

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 2

Uvodna izjava 5

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(5) Ocenjevanje Uredbe (EU) št. 347/2013 je jasno pokazalo, da je okvir učinkovito izboljšal povezovanje omrežij držav članic, spodbudil trgovanje z energijo in tako prispeval h konkurenčnosti Unije. Projekti skupnega interesa na področju električne energije in plina so veliko prispevali k zanesljivi oskrbi z energijo. Plinska infrastruktura je zdaj dobro povezana in odpornost oskrbe se je od leta 2013 bistveno izboljšala. Regionalno sodelovanje v regionalnih skupinah in preko čezmejne razporeditve stroškov je pomemben dejavnik, ki omogoča izvajanje projektov. Toda v številnih primerih čezmejna porazdelitev stroškov ni pripeljala do zmanjšanja finančne vrzeli, kot je bilo predvideno. Večina postopkov za izdajo dovoljenja se je sicer skrajšala, vendar postopek v nekaterih primerih še vedno traja dolgo. Pomemben dejavnik je bila finančna pomoč iz Instrumenta za povezovanje Evrope, saj so nepovratna sredstva za študije pomagala pri zmanjševanju tveganj v projektih na zgodnjih razvojnih stopnjah, nepovratna sredstva za dela pa so v projektih pomagala pri odpravljanju ozkih grl, ki jih ni bilo mogoče v zadostni meri odpraviti s tržnim financiranjem.	(5) Ocenjevanje Uredbe (EU) št. 347/2013 je jasno pokazalo, da je okvir učinkovito izboljšal povezovanje omrežij večine držav članic, spodbudil trgovanje z energijo in tako prispeval h konkurenčnosti Unije. Projekti skupnega interesa na področju električne energije in plina so veliko prispevali k zanesljivi oskrbi z energijo. Plinska infrastruktura je zdaj dobro povezana v večini regij in odpornost oskrbe se je od leta 2013 bistveno izboljšala. Vendar so še danes cele regije, ki niso zadostno izboljšale svojih plinskih omrežij, energetske varnosti in odpornosti. Še vedno obstajajo projekti za distribucijo plina, ki so v različnih fazah izvedbe in jih je še treba zaključiti. Regionalno sodelovanje v regionalnih skupinah in preko čezmejne razporeditve stroškov je pomemben dejavnik, ki omogoča izvajanje projektov. Toda v številnih primerih čezmejna porazdelitev stroškov ni pripeljala do zmanjšanja finančne vrzeli, kot je bilo predvideno. Večina postopkov za izdajo dovoljenja se je sicer skrajšala, vendar postopek v nekaterih primerih še vedno traja dolgo. Pomemben dejavnik je bila finančna pomoč iz Instrumenta za povezovanje Evrope, saj so nepovratna sredstva za študije pomagala pri zmanjševanju tveganj v projektih na zgodnjih razvojnih stopnjah, nepovratna sredstva za dela pa so v projektih, ki so izjemno pomembni za zagotavljanje varnega in pravičnega energetskega prehoda, pomagala pri odpravljanju ozkih grl, ki jih ni bilo mogoče v zadostni meri odpraviti s tržnim financiranjem.

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 3

Uvodna izjava 11

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(11) S projekti skupnega interesa se je občutno izboljšala zanesljivost oskrbe z energijo, ki je bila eden glavnih razlogov za Uredbo (EU) št. 347/2013. Poleg tega je po Komisijini oceni učinka podnebnih ciljnih vrednosti pričakovati, da bo poraba zemeljskega plina občutno upadla, ker njena nezmanjšana uporaba ni združljiva z ogljično nevtralnostjo. Po drugi strani bo v obdobju do leta 2050 občutno narasla poraba bioplina, obnovljivega in nizkoogljivega vodika ter sintetičnih plinskih goriv. Zato infrastruktura za zemeljski plin ne potrebuje več podpore preko politike TEN-E. Te spremembe na področju plina bi bilo treba upoštevati pri načrtovanju energetske infrastrukture.	(11) S projekti skupnega interesa se je občutno izboljšala zanesljivost oskrbe z energijo, ki je bila eden glavnih razlogov za Uredbo (EU) št. 347/2013. Poleg tega je po Komisijini oceni učinka podnebnih ciljnih vrednosti pričakovati, da bo poraba zemeljskega plina občutno upadla, ker njena nezmanjšana uporaba ni združljiva z ogljično nevtralnostjo. Po drugi strani bo v obdobju do leta 2050 občutno narasla poraba bioplina, obnovljivega in nizkoogljivega vodika ter sintetičnih plinskih goriv. Zato nova infrastruktura za zemeljski plin ne potrebuje več podpore preko politike TEN-E. Te spremembe na področju plina bi bilo treba upoštevati pri načrtovanju energetske infrastrukture. Hkrati projekti za uporabo zemeljskega plina v mnogih državah članicah EU pomagajo zmanjševati emisije CO₂, saj lajšajo prehod s trdih fosilnih goriv. Revizija obravnavane uredbe EU ne sme negativno vplivati na projekte, ki še niso zaključeni.

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 4

Uvodna izjava 15

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(15) Poleg tega bi bilo treba ustvariti novo kategorijo infrastrukture za pametna plinska omrežja, da bi podprli naložbe, s katerimi se obnovljivi in nizkoogljivi plini, kot so bioplin, biometan in vodik, vključujejo v omrežje in ki na podlagi inovativnih digitalnih tehnologij pomagajo pri upravljanju tako nastalega bolj zapletenega sistema.	(15) Poleg tega bi bilo treba ustvariti novo kategorijo infrastrukture za pametna plinska omrežja, da bi podprli naložbe, s katerimi se obnovljivi in nizkoogljivi plini, kot so bioplin, biometan in čisti vodik, vključujejo v omrežje in ki na podlagi inovativnih digitalnih tehnologij ter tehnoloških in inženirskih rešitev za kakovost plina in upravljanje omrežja z vodenjem in zbiranjem podatkov (SCADA) pomagajo pri upravljanju tako nastalega bolj zapletenega sistema.

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 5

Uvodna izjava 25

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(25) Ustanoviti bi bilo treba regionalne skupine, ki bodo predlagale in pregledale projekte skupnega interesa, kar bo omogočilo sestavo regionalnih seznamov projektov skupnega interesa. Za zagotovitev splošnega soglasja bi morale te regionalne skupine poskrbeti za tesno sodelovanje med državami članicami, nacionalnimi regulativnimi organi, predlagatelji projektov in zadevnimi zainteresiranimi stranmi. V okviru tega sodelovanja bi morali nacionalni regulativni organi po potrebi regionalnim skupinam svetovati med drugim o izvedljivosti regulativnih vidikov predlaganih projektov in o izvedljivosti predlaganega časovnega razporeda regulativne odobritve.	(25) Ustanoviti bi bilo treba regionalne skupine, ki bodo predlagale in pregledale projekte skupnega interesa, kar bo omogočilo sestavo regionalnih seznamov projektov skupnega interesa. Za zagotovitev splošnega soglasja bi morale te regionalne skupine poskrbeti za tesno sodelovanje med državami članicami, nacionalnimi regulativnimi organi, lokalnimi in regionalnimi oblastmi , predlagatelji projektov in zadevnimi zainteresiranimi stranmi. V okviru tega sodelovanja bi morali nacionalni regulativni organi po potrebi regionalnim skupinam svetovati med drugim o izvedljivosti regulativnih vidikov predlaganih projektov in o izvedljivosti predlaganega časovnega razporeda regulativne odobritve.

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 6

Člen 1(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Člen 1 Predmet urejanja 1. Ta uredba določa smernice za pravočasen razvoj in interoperabilnost prednostnih koridorjev ter območij vseevropske energetske infrastrukture iz Priloge I (v nadaljnjem besedilu: prednostni koridorji in območja energetske infrastrukture), ki prispevajo k doseganju podnebnih in energetskih ciljnih vrednosti Unije za leto 2030 in cilja podnebne nevtralnosti do leta 2050.	Člen 1 Predmet urejanja 1. Ta uredba določa smernice za pravočasen razvoj in interoperabilnost prednostnih koridorjev ter območij vseevropske energetske infrastrukture iz Priloge I (v nadaljnjem besedilu: prednostni koridorji in območja energetske infrastrukture), ki prispevajo k doseganju podnebnih in energetskih ciljnih vrednosti Unije za leto 2030, cilja podnebne nevtralnosti do leta 2050 in ciljev na področju biotske raznovrstnosti za leto 2030 ter zagotavljajo in spodbujajo energetska varnost, povezovanje trgov, pošteno konkurenco, diverzifikacijo oskrbe z energijo in cenovno dostopno energijo za vse.

Obrazložitev

Revizija uredbe o TEN-E (vključno z načrtovanjem infrastrukture) bi morala biti skladna s cilji zelenega dogovora, ciljem glede podnebne nevtralnosti do leta 2050 in ciljem, da nihče ne sme biti zapostavljen, kar pomeni, da potrebujemo cenovno dostopno energijo za vse.

Predlog spremembe 7

Člen 2

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(4) „projekt skupnega interesa“ (PCI) pomeni projekt, ki je nujen za izvajanje prednostnih koridorjev in območij energetske infrastrukture iz Priloge I in ki je del seznama projektov skupnega interesa Unije iz člena 3;	(4) „projekt skupnega interesa“ (PCI) pomeni projekt, ki je nujen za izvajanje prednostnih koridorjev in območij energetske infrastrukture iz Priloge I in ki je del seznama projektov skupnega interesa Unije iz člena 3. Pri ocenjevanju projektov se upoštevajo nacionalne razvojne strategije ter lokalni in regionalni potencial kraja izvajanja projekta, da se zagotovi čim bolj koristen učinek;
(...)	(...)
(16) „prilagajanje podnebnim spremembam“ je postopek, ki zagotavlja, da je z oceno ranljivosti zaradi podnebnih sprememb in oceno tveganja, tudi s pomočjo ustreznih ukrepov za prilagoditev, zagotovljena odpornost energetske infrastrukture na morebitne škodljive učinke podnebnih sprememb.	(16) „prilagajanje podnebnim spremembam“ je postopek, ki zagotavlja, da je z oceno ranljivosti zaradi podnebnih sprememb in oceno tveganja, tudi s pomočjo ustreznih ukrepov za prilagoditev, zagotovljena odpornost energetske infrastrukture na morebitne škodljive učinke podnebnih sprememb;
	(17) „trajnost“ pomeni potencial kakršne koli vrste projekta, da prispeva k doseganju cilja glede podnebne nevtralnosti. Ocenjuje se z vidika povezovanja obnovljivih virov energije v omrežje ali zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, ki bosta dosežena v pričakovanem življenjskem ciklu projekta.

Obrazložitev

Med opredelitvami manjka pojem „trajnost“. Glede na dolg življenjski cikel bi bilo treba skrbno oceniti nevarnost, da projekt postane „nasedla naložba“, medtem ko sistem napreduje v smeri podnebne nevtralnosti.

Predlog spremembe 8

Člen 3(3)(a)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(a) za vsak predlagani projekt skupnega interesa (PCI) pridobi odobritev držav članic, katerih ozemlje projekt zadeva; če se država članica odloči, da ne odobri projekta, mora skupini sporočiti utemeljene razloge za njeno odločitev;	(a) za vsak predlagani projekt skupnega interesa (PCI) pridobi odobritev držav članic, katerih ozemlje projekt zadeva; če se država članica odloči, da ne odobri projekta, mora skupini sporočiti utemeljene razloge za njeno odločitev. Evropska unija v ta namen ustanovi poseben organ za preprečevanje sporov na ravni regij in držav članic, ki kot posrednik skrbi za ustrezen prenos določb te uredbe in skladnost z njimi;

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 9

Člen 4(2)(a)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(a) projekt znatno prispeva k ciljem razogljičenja Unije in tretje države ter k trajnostnosti, tudi z vključevanjem energije iz obnovljivih virov v omrežje in prenosom proizvodnje energije iz obnovljivih virov v večja središča porabe in mesta za skladiščenje, ter	(a) projekt znatno prispeva k ciljem razogljičenja Unije in tretje države ter k trajnostnosti, tudi z vključevanjem energije iz obnovljivih in nizkoogljičnih virov v omrežje in prenosom proizvodnje energije iz obnovljivih in nizkoogljičnih virov v večja središča porabe in mesta za skladiščenje, ter

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 10

Člen 5(5)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
5. Pristojni organi iz člena 8 vsako leto do 31. januarja Agenciji in zadevni skupini predložijo poročilo iz odstavka 4 tega člena, dopolnjeno z informacijami o napredku in, če obstajajo, zamudah pri izvajanju projektov skupnega interesa (PCI) na njihovih ozemljih v zvezi s postopki izdaje dovoljenja in o razlogih za take zamude. Prispevek pristojnih organov k poročilu mora biti jasno označen in napisan tako, da se z njim ne spreminja besedilo, ki so ga predložili predlagatelji projekta.	5. Pristojni organi, ustanovljeni na evropski ravni in v državah članicah v skladu s členom 8 te uredbe , vsako leto do 31. januarja Agenciji in zadevni skupini predložijo poročilo iz odstavka 4 tega člena, dopolnjeno z informacijami o napredku in, če obstajajo, zamudah pri izvajanju projektov skupnega interesa (PCI) na njihovih ozemljih v zvezi s postopki izdaje dovoljenja in o razlogih za take zamude. Prispevek pristojnih organov k poročilu mora biti jasno označen in napisan tako, da se z njim ne spreminja besedilo, ki so ga predložili predlagatelji projekta.

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 11

Člen 8

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Člen 8 Organizacija procesa dovoljevanja 3. Brez poseganja v ustrezne zahteve iz mednarodnega prava in prava Unije pristojni organ omogoča lažjo izdajo celovite odločbe. Celovita odločba je dokončni dokaz, da je projekt skupnega interesa (PCI) dosegel status „pripravljeno za gradnjo“ in da glede tega ne obstajajo nobene druge zahteve za dodatna dovoljenja ali odobritve. Ta celovita odločba se izda v roku iz člena 10(1) in (2), pri čemer se uporabi ena od naslednjih shem:	Člen 8 Organizacija procesa dovoljevanja 3. Brez poseganja v ustrezne zahteve iz regionalnega in nacionalnega prava in prava Unije ter mednarodnega prava pristojni organ omogoča lažjo izdajo celovite odločbe. Celovita odločba je dokončni dokaz, da je projekt skupnega interesa (PCI) dosegel status „pripravljeno za gradnjo“ in da glede tega ne obstajajo nobene druge zahteve za dodatna dovoljenja ali odobritve. Ta celovita odločba se izda v roku iz člena 10(1) in (2), pri čemer se uporabi ena od naslednjih shem:

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 12

Člen 9

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Preglednost in sodelovanje javnosti 1. Države članice ali pristojni organ, po potrebi v sodelovanju z drugimi zadevnimi organi, do [1. maja 2023] objavijo posodobljen priročnik o postopku izdaje dovoljenja, ki se uporablja za projekte skupnega interesa (PCI) in vključuje vsaj informacije iz točke 1 Priloge VI. Priročnik ni pravno zavezujoč, lahko pa vsebuje ali navaja ustrezne pravne določbe. Pristojni nacionalni organi se pri pripravi priročnika o postopku usklajujejo s sosednjimi državami in iščejo sinergije z njimi. (...) 4. Če tega ne nalaga že nacionalna zakonodaja po enakih ali višjih standardih, predlagatelj projekta ali, če tako določa nacionalna zakonodaja, pristojni organ pred predložitvijo zaključene in popolne vloge pri pristojnem organu izvede vsaj eno posvetovanje z javnostjo v skladu s členom 10(1) (a). To javno posvetovanje ne posega v javno posvetovanje, ki ga je treba izvesti po predložitvi vloge za pridobitev soglasja za izvedbo v skladu s členom 6(2) Direktive 2011/92/EU. V okviru posvetovanja z javnostjo se zainteresirane strani iz točke 3(a) Priloge VI obvestijo o projektu v zgodnji fazi, kar pomaga pri določanju najprimernejše lokacije ali trase, tudi glede vidikov ustreznega prilagajanja podnebnim spremembam, in zadevnih vprašanj, ki jih je treba obravnavati v vlogi. (...)	Preglednost in sodelovanje javnosti 1. Države članice ali pristojni organ, po potrebi v sodelovanju z drugimi zadevnimi organi, do [1. maja 2023] objavijo posodobljen priročnik o postopku izdaje dovoljenja, ki se uporablja za projekte skupnega interesa (PCI) in vključuje vsaj informacije iz točke 1 Priloge VI. Priročnik ni pravno zavezujoč, vsebuje ali navaja pa ustrezne pravne določbe. Pristojni nacionalni in regionalni organi sodelujejo z organi sosednjih držav, da bi si izmenjali primere dobre prakse in olajšali postopek izdaje dovoljenj. (...) 4. Če tega ne nalaga že nacionalna zakonodaja po enakih ali višjih standardih, predlagatelj projekta ali, če tako določa nacionalna zakonodaja, pristojni organ pred predložitvijo zaključene in popolne vloge pri pristojnem organu izvede vsaj eno posvetovanje z javnostjo v skladu s členom 10(1) (a). To javno posvetovanje ne posega v javno posvetovanje, ki ga je treba izvesti po predložitvi vloge za pridobitev soglasja za izvedbo v skladu s členom 6(2) Direktive 2011/92/EU. V okviru posvetovanja z javnostjo se zainteresirane strani iz točke 3(a) Priloge VI obvestijo o projektu v zgodnji fazi, kar pomaga pri določanju najprimernejše lokacije ali trase, vključno z alternativno, če je potrebno, tudi glede vidikov ustreznega prilagajanja podnebnim spremembam, in zadevnih vprašanj, ki jih je treba obravnavati v vlogi. (...)

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 13

Člen 16

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Omogočanje naložb s čezmejnimi učinki 1. Dejansko nastale stroške naložbe brez stroškov vzdrževanja, povezane s projektom skupnega interesa (PCI), ki spada v kategorije iz točke 1(a), (b), (c) in (e) Priloge II, in projektov skupnega interesa (PCI), ki spadajo v kategorijo iz točke 3 Priloge II, kadar spadajo v pristojnost nacionalnih regulativnih organov, krijejo ustrezni OPS ali predlagatelji projektov infrastrukture za prenos v državah članicah, ki jim projekt zagotavlja neto pozitivni učinek, v obsegu, v katerem jih ne krijejo dajatve za prezasedenost ali druge dajatve, plačajo pa jih uporabniki omrežja prek tarif za dostop do omrežja v teh državah članicah. 2. Določbe tega člena se uporabljajo za projekte skupnega interesa (PCI), ki spadajo v kategorije iz točke 1 (a), (b), (c) in (e) Priloge II, kadar vsaj en predlagatelj projekta od ustreznih nacionalnih organov zahteva, da se uporabljajo za stroške projekta. Za projekte skupnega interesa, ki spadajo v kategorije iz točke 3 Priloge II, se uporabljajo le, če je bila že opravljena ocena povpraševanja na trgu in ta kaže, da ni mogoče pričakovati, da bi se dejansko nastali stroški naložbe pokrili z omrežninami. 4. (...) Pri čezmejni razporeditvi stroškov si ustreznih nacionalni regulativni organi v posvetovanju z zadevnimi operaterji prenosnih sistemov prizadevajo za medsebojni dogovor med drugim na podlagi informacij iz odstavkov 3 (a) in (b). Njihova ocena temelji na istem scenariju, ki je bil uporabljen v postopku izbire za pripravo seznama Unije, v katerem so navedeni projekti skupnega interesa (PCI). Če projekt skupnega interesa blaži negativne zunanje dejavnike, kot so pretoki v zanki, in se izvaja v državi članici izvora negativnega dejavnika, se blažitev ne šteje za čezmejno korist in zato ni podlaga za porazdelitev stroškov upravljavcu prenosnega omrežja države članice, na katere ti negativni dejavniki vplivajo.	Omogočanje naložb s čezmejnimi učinki 1. Dejansko nastale stroške naložbe brez stroškov vzdrževanja, povezane s projektom skupnega interesa (PCI), ki spada v kategorije iz točk 1(a), (b), (c), (d), (e) in 2(a) Priloge II, in projektov skupnega interesa (PCI), ki spadajo v kategorijo iz točke 3 Priloge II in točke 1 (c) Priloge IV, kadar spadajo v pristojnost nacionalnih regulativnih organov, krijejo ustrezni operaterji omrežij ali predlagatelji projektov infrastrukture za prenos in/ali distribucijo v državah članicah, ki jim projekt zagotavlja neto pozitivni učinek, v obsegu, v katerem jih ne krijejo dajatve za prezasedenost ali druge dajatve, plačajo pa jih uporabniki omrežja prek tarif za dostop do omrežja v teh državah članicah. 2. Določbe tega člena se uporabljajo za projekte skupnega interesa (PCI), ki spadajo v kategorije iz točke 1 (a), (b), (c), (d), (e) in 2(a) Priloge II ter točke 1(c) Priloge IV, kadar vsaj en predlagatelj projekta od ustreznih nacionalnih organov zahteva, da se uporabljajo za stroške projekta. Za projekte skupnega interesa, ki spadajo v kategorije iz točke 3 Priloge II, se uporabljajo le, če je bila že opravljena ocena povpraševanja na trgu in ta kaže, da ni mogoče pričakovati, da bi se dejansko nastali stroški naložbe pokrili z omrežninami. 4. (...) Pri čezmejni razporeditvi stroškov si ustreznih nacionalni regulativni organi v posvetovanju z zadevnimi operaterji omrežij prizadevajo za medsebojni dogovor med drugim na podlagi informacij iz odstavkov 3(a) in (b). Njihova ocena temelji na istem scenariju, ki je bil uporabljen v postopku izbire za pripravo seznama Unije, v katerem so navedeni projekti skupnega interesa (PCI). Če projekt skupnega interesa blaži negativne zunanje dejavnike, kot so pretoki v zanki, in se izvaja v državi članici izvora negativnega dejavnika, se blažitev ne šteje za čezmejno korist in zato ni podlaga za porazdelitev stroškov operaterju omrežij države članice, na katere ti negativni dejavniki vplivajo.

Obrazložitev

Pametna omrežja nizke napetosti in pametna plinska omrežja državljanom omogočajo, da postanejo proizvajalci-odjemalci in prispevajo k energetskega prehodu. Na seznamu PCI trenutno ni dovolj projektov, povezanih s pametnimi omrežji, razlog pa je omejevalna opredelitev pametnih omrežij v sedanji uredbi o TEN-E. Namen amandmaja je to opredelitev razširiti.

Predlog spremembe 14

Člen 18(4)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
4. Projekti skupnega interesa (PCI), ki spadajo v kategorije iz točk 1(d), 2 in 5 Priloge II, so upravičeni tudi do finančne podpore Unije v obliki nepovratnih sredstev za dela, če lahko zadevni predlagatelji projektov jasno dokažejo pomembne pozitivne zunanje učinke projektov, kot so zanesljiva oskrba z energijo, prožnost sistema, solidarnost in inovacije, ter podajo jasna dokazila o tem, da projekt glede na poslovni načrt in druge ocene, zlasti tiste, ki so jih opravili morebitni vlagatelji, posojilodajalci ali nacionalni regulativni organ, ne more preživeti na trgu.	4. Projekti skupnega interesa (PCI), ki spadajo v kategorije iz točk 1(d), 2, 4 in 5 Priloge II, so upravičeni tudi do finančne podpore Unije v obliki nepovratnih sredstev za dela, če lahko zadevni predlagatelji projektov jasno dokažejo pomembne pozitivne zunanje učinke projektov, kot so zanesljiva oskrba z energijo, prožnost sistema, solidarnost in inovacije, ter podajo jasna dokazila o tem, da projekt glede na poslovni načrt in druge ocene, zlasti tiste, ki so jih opravili morebitni vlagatelji, posojilodajalci ali nacionalni regulativni organ, ne more preživeti na trgu.

Obrazložitev

Elektrolizatorji bi morali biti upravičeni do financiranja iz Instrumenta za povezovanje Evrope (IPE). Naložbe v omrežja so zlasti v zgodnjih fazi odvisne od proizvodnih zmogljivosti in jih je zato treba obravnavati kot celoto. Elektrolizatorji so zelo pomembni v čezmejnem okviru, zlasti če pokrivajo povpraševanje po vodik v čezmejnih regijah.

Predlog spremembe 15

Priloga II

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(3) za vodik: (a) prenosni cevovodi za transport vodika, ki omogočajo dostop več uporabnikom omrežja na pregleden in nediskriminatoren način ter jih večinoma tvorijo visokotlačni cevovodi za vodik, razen cevovodov za lokalno distribucijo vodika; (b) podzemna skladišča, povezana z visokotlačnimi cevovodi za vodik iz točke (a); (c) naprave za sprejem, shranjevanje in ponovno uplinjanje ali dekomprimiranje utekočinjenega vodika ali vodika, vsebovanega v drugih kemičnih snoveh, z namenom dovajanja vodika v omrežje; (d) kakršna koli oprema ali naprava, ki je bistvenega pomena za varno, zanesljivo in učinkovito delovanje vodikovega sistema ali ki omogoča dvosmerni prenos, vključno s kompresorskimi postajami.	(3) za vodik: (a) prenosni cevovodi za transport vodika, ki omogočajo dostop več uporabnikom omrežja na pregleden in nediskriminatoren način ter jih večinoma tvorijo visokotlačni cevovodi za vodik, razen cevovodov za lokalno distribucijo vodika; (b) podzemna skladišča, povezana z visokotlačnimi cevovodi za vodik iz točke (a); (c) naprave za sprejem, shranjevanje in ponovno uplinjanje ali dekomprimiranje utekočinjenega vodika ali vodika, vsebovanega v drugih kemičnih snoveh, z namenom dovajanja vodika v omrežje; (d) kakršna koli oprema ali naprava, ki je bistvenega pomena za varno, zanesljivo in učinkovito delovanje vodikovega sistema ali ki omogoča dvosmerni prenos, vključno s kompresorskimi postajami;

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Vsa sredstva iz točk (a) do (d) so lahko novogradnje, predelana sredstva za zemeljski plin, namenjena za vodik, ali kombinacija obojega.	(e) kakršna koli oprema ali naprava, ki omogoča uporabo čistega vodika kot goriva v prometnem sektorju v okviru jedrnega in celovitega omrežja TEN-T. Vsa sredstva iz točk (a) do (d) so lahko novogradnje, predelana sredstva za zemeljski plin, namenjena za vodik, ali kombinacija obojega.

Obrazložitev

Z dodanim besedilom naj bi dosegli boljšo povezavo med prometno in energetsko politiko. Zaradi večje skladnosti z „vodikovimi dolinami“, kjer se načrtujejo obsežne naložbe v vodik, je pomembno, da sta vključena tako jedrno omrežje kot celovito omrežje TEN-T.

Predlog spremembe 16

Priloga IV

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
PRILOGA IV PRAVILA IN KAZALNIKI V ZVEZI Z MERILI ZA PROJEKTE SKUPNEGA INTERESA (PCI) IN PROJEKTE SKUPNEGA INTERESA (PMI) (c) v primeru pametnih električnih omrežij je projekt zasnovan za opremo in naprave na ravni visoke in srednje napetosti. Vključuje operaterje prenosnih sistemov , operaterje prenosnih in distribucijskih sistemov ali operaterje distribucijskih sistemov iz vsaj dveh držav članic. Operaterji distribucijskih sistemov so lahko vključeni le s podporo operaterjev prenosnih sistemov iz vsaj dveh držav članic, ki so tesno povezani s projektom in zagotavljajo interoperabilnost. Projekt vključuje vsaj 50 000 uporabnikov, proizvajalcev, odjemalcev ali proizvajalcev-odjemalcev električne energije na območju s porabo vsaj 300 GWh/leto, pri čemer vsaj 20 % električne energije izvira iz nestalnih obnovljivih virov;	PRILOGA IV PRAVILA IN KAZALNIKI V ZVEZI Z MERILI ZA PROJEKTE SKUPNEGA INTERESA (PCI) IN PROJEKTE SKUPNEGA INTERESA (PMI) (c) v primeru pametnih električnih omrežij je projekt zasnovan za opremo in naprave predvsem na ravni visoke ali srednje napetosti. Vključuje operaterje prenosnih ali distribucijskih sistemov iz vsaj dveh držav članic, ki pokrivajo vsaj 50 000 uporabnikov, ki proizvajajo in/ali porabljajo električno energijo na območju s porabo vsaj 300 GWh/leto, pri čemer vsaj 20 % električne energije izvira iz nestalnih obnovljivih virov. V okviru projekta je lahko predvidena tudi virtualna čezmejna povezava;

Obrazložitev

Pametna omrežja nizke napetosti državljanom omogočajo, da postanejo proizvajalci-odjemalci in prispevajo k energetskemu prehodu. Na seznamu PCI trenutno ni dovolj projektov, povezanih s pametnimi omrežji, razlog pa je omejevalna opredelitev pametnih omrežij v sedanjih uredbi o TEN-E. Namen amandmaja je to opredelitev razširiti.

II. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. pozdravlja predlog uredbe o reviziji smernic za vseevropsko energetsko infrastrukturo (TEN-E). Ugotavlja, da so cilji sedanje uredbe sicer še vedno veljavni, vendar v sedanjem okviru TEN-E še niso v celoti upoštewane pričakovane spremembe energetskega sistema, ki jih bodo prinesle nove politične razmere in hiter tehnološki razvoj, s katerimi bi dosegli ciljne vrednosti za leto 2030 ter cilj podnebne nevtralnosti za leto 2050 v okviru evropskega zelenega dogovora. Če zdaj ne bomo preprečili podnebnih sprememb, bodo posledice za Evropo velike kljub prizadevanju za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, zato OR poziva Komisijo in države članice, naj si okrepljeno prizadevajo za posodobitev energetske infrastrukture kot ključnega dejavnika za energetski prehod, hkrati pa naj sprejemajo podnebne ukrepe in ukrepe za varstvo narave ter spoštujejo trajnostna merila v skladu s cilji trajnostnega razvoja;

2. z zadovoljstvom ugotavlja, da bo v prihodnjem okviru ohranjena ključna vloga regionalnih skupin v postopku določanja in izbire projektov skupnega interesa, v katerem je izjemno pomembno zagotoviti ustrezno regionalno in lokalno zastopanost;
3. pozdravlja predlog, da se v skladu s ciljema podnebne nevtralnosti in zanesljivosti oskrbe posodobi seznam projektov skupnega interesa (PCI), da bo v zadostni meri odražal najnovejši tehnološki razvoj in zajel vse ustrezne infrastrukturne kategorije. Še posebej pozdravlja upoštevanje rešitev pametnega omrežja, pametnega povezovanja sistemov (sistem pretvorbe električne energije v plin in drugi sektorji), proizvodnje vodika in sintetičnih plinov iz obnovljivih virov energije, elektrolizatorjev, odobalnih omrežij in distribucijskih sistemov. Opozarja na velik potencial sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja, ki uporabljajo obnovljive vire energije in odvečno toploto, včasih tudi na regionalni ravni in prek meja držav članic. Z zadovoljstvom ugotavlja, da so izključeni plinska infrastruktura za metan in naftovodi, kjer to nima negativnih posledic ali neželenih stranskih učinkov zaradi specifičnih lokalnih ali regionalnih razmer;
4. pozdravlja zahtevo, da morajo vsi projekti izpolnjevati obvezna merila glede trajnosti in upoštevati načelo „ne škodujmo“, kot je opredeljeno v evropskem zelenem dogovoru (v skladu s členom 17 uredbe EU o taksonomiji ⁽¹⁾), in meni, da je to velik korak naprej v prizadevanjih za uresničitev skupnih zelenih ciljev EU;
5. pripominja, da je treba pri ocenjevanju projektov v okviru TEN-E upoštevati mnoge elemente, zlasti posebne lokalne in regionalne izzive, ki so posledica energetskega prehoda in podnebnih ciljev, pomen stabilne in zanesljive oskrbe z energijo, dostop vseh evropskih državljanov do energije, ki mora biti hkrati cenovno dostopna, boj proti energijski revščini, povezavo z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi energetske strategijami ter skladnost z že obstoječimi programi in projekti;
6. opozarja, da je energetska infrastruktura ključna za energetski prehod ter lahko znatno vpliva na okolje in gospodarstvo. Zato poziva Komisijo, naj vzpostavi stalni mehanizem za dialog med regionalnimi skupinami ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi, kakršen je okvir za podnebni in energetski dialog na več ravneh, ki je bil vzpostavljen z uredbo o upravljanju energetske unije;
7. poudarja, da je potreben zanesljiv okvir izdajanja dovoljenj. Trenutno so postopki izdajanja dovoljenj celo za projekte skupnega interesa še vedno zelo dolgotrajni. V nekaterih državah članicah lahko napredek otežujejo protislovni postopki, včasih v povezavi s specifičnim institucionalnim kontekstom. Poleg tega lahko pride do nasprotovanja javnosti, ker se premalo pozornosti posveča pridobivanju deležnikov;
8. poziva, da je treba priznanje prednostnega statusa projektom skupnega interesa skrbno preučiti, prednosti pa se ne sme priznati projektom, ki bi lahko negativno vplivali na podnebje ali zaščitene habitate ali vrste;
9. poudarja, da je treba postopke za izdajo dovoljenj zaključiti s potrebno skrbnostjo, vendar podpira korake iz člena 10 predloga uredbe, ki naj bi zagotovili, da so postopki, ki jih izvajajo različni organi, zaključeni v razumnem času. V tem pogledu je bistvena vzpostavitev točk „vse na enem mestu“, ki morajo imeti zadostne kompetence in pristojnosti za odločanje ter jih morajo zavezovati jasni roki. To bo vodilo k večji varnosti za udeležence pri projektu, njihovo izpostavljenost tveganju ob vstopu v ta proces pa bo mogoče bolje oceniti;
10. pozdravlja pozornost, ki jo Evropska unija vse bolj posveča vlogi čistega vodika, pridobljenega predvsem iz obnovljivih virov energije, in izraža zadovoljstvo s predlogom Evropske komisije, v katerem ta upošteva poziv OR, naj se z revizijo ustrezne zakonodaje EU o vseevropskem energetske omrežju in zlasti ustrezno prilagoditvijo zahtev za PCI v okviru TEN-E in desetletnih načrtov za razvoj omrežja za celotno Unijo uvede pravni okvir EU, ki bo bolj podprl razvoj trga in infrastrukturo ⁽²⁾; podpira tudi uvedbo posebnih kategorij infrastrukture za vodik v uredbi o TEN-E, kot so omrežja za prenos vodika (vključno s predelavo obstoječih plinovodov za zemeljski plin za prenašanje čistega vodika), distribucija in shranjevanje ter elektrolizatorji, za katere morajo biti na voljo sredstva iz Instrumenta za povezovanje Evrope;

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2020/852 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (UL L 198, 22.6.2020, str. 13).

⁽²⁾ Mnenje Načrt za čisti vodik – prispevek lokalnih in regionalnih oblasti k podnebno nevtralni Evropi, Birgit Honé (DE/PES), CoR 2020-549.

11. opozarja na nujnost elektrifikacije in pomen čistega vodika za prehod s fosilnih goriv in zmanjšanje vztrajnih emisij iz panog, ki onesnažujejo okolje, kot sta industrija in težki promet, v katerih je neposredna elektrifikacija morda možna le v omejenem obsegu; želi spomniti, da bi moral imeti obnovljivi vodik prednost, nizkoogljivi vodik pa bi bilo treba uporabiti za namene razgoljičenja, dokler ne bo dovolj obnovljivega vodika; zato poziva institucije EU, države članice in industrijo, naj povečajo zmogljivosti za proizvodnjo električne energije in vodika iz obnovljivih virov, da se prepreči neproduktivna konkurenca med elektrolizatorji za proizvodnjo vodika in drugimi neposrednimi načini uporabe električne energije iz obnovljivih virov ⁽³⁾. Poleg tega poziva Komisijo, naj pripravi jasno taksonomijo „obnovljivih“ plinov;

12. poudarja, da bo treba za podnebno nevtralen promet (mobilnost) in proizvodnjo čistega vodika v bližnji prihodnosti v EU precej povečati proizvodne zmogljivosti za obnovljive vire energije in z njimi povezane tehnologije;

13. poudarja, da morajo biti dejavnosti v okviru uredbe o TEN-E popolnoma v skladu z ustreznimi instrumenti načrtovanja, zlasti z nacionalnimi energetske in podnebnimi načrti (NEPN). V zvezi s tem ponovno opozarja, kako pomembno je, da lahko lokalne in regionalne oblasti v celoti prispevajo k NEPN svojih držav članic, ter poziva k optimalni zastopnosti lokalnih in regionalnih oblasti skozi ves ta proces;

14. želi spomniti, da sektor prometa ustvari četrtno emisij CO₂ v EU in da je to edina panoga, v kateri se emisije v primerjavi z referenčnim letom 1990 niso zmanjšale; opozarja na potencial vodika, ki je lahko eden od instrumentov za zmanjšanje emisij CO₂ iz različnih načinov prevoza, zlasti tam, kjer je polna elektrifikacija težja ali še ni možna; poudarja, da je za spodbuditev uporabe vodika v sektorju prometa nujno vzpostavljati infrastrukture za polnjenje;

15. meni, da bi morala revizija uredbe o vseevropskem prometnem omrežju (TEN-T) ⁽⁴⁾ veliko večji poudarek nameniti pogonskim tehnologijam z nizkimi emisijami CO₂ za tovornjake, avtobuse in celinski ladijski promet, kot so elektromotorji, ki se napajajo z električno energijo iz vodikovih gorivnih celic ali prek vodnega voda, ter bioplinu in drugim virom energije, ki ustrezajo zahtevam glede trajnosti in zmanjšanja emisij toplogrednih plinov. Razvoj ustrezne infrastrukture, in sicer najprej vzdolž koridorjev jedrnega in celostnega omrežja, je predpogoj za razširjanje teh tehnologij. Instrument za povezovanje Evrope bi moral v ta namen zagotoviti zadostna sredstva;

16. poudarja, da je treba ustvariti sinergije med strategijami za TEN-T, TEN-E in alternativna goriva; s tega vidika pozdravlja namen Komisije, da v okviru Strategije za trajnostno in pametno mobilnost razvija infrastrukturo za polnjenje z vodikom ter revidira direktivo o infrastrukturi za alternativna goriva, da bi določila konkretne zahteve in usklajene standarde za postopno uvajanje mreže postaj za polnjenje z vodikom v državah članicah, regijah in mestih;

17. meni, da bi bilo treba sprejeti bolj odprt pristop k opredelitvi čezmejnih projektov, da se upoštevajo ne le veliki projekti za prenos, temveč tudi lokalni, decentralizirani in pogosto participativni projekti pametnih omrežij brez fizičnih meja. Regionalni in lokalni decentralizirani projekti, ki se izvajajo preko nacionalnih meja, bi lahko dejansko prinesli koristi ne le za regionalne in nacionalne sisteme, temveč tudi za več različnih držav članic, npr. s povezovanjem energije iz obnovljivih virov, premoščanjem ozkih grl in preprečevanjem negativnih zunanjih učinkov;

18. poudarja, da je treba za čim učinkovitejše doseganje energetske in podnebne cilje EU ter za večjo odgovornost potrošnikov revidirati okvir TEN-E, da se v celoti upoštevajo in izkoristijo prispevki proizvajalcev-odjemalcev in lokalnih energetske skupnosti ter koristi novih tehnologij ⁽⁵⁾; poudarja pomen električnih omrežij nizke in srednje napetosti, kjer je treba vzpostaviti potrebno infrastrukturo za mnoge nove decentralizirane proizvajalce, ki napajajo sistem z električno energijo; poudarja, da je treba nove male proizvajalce hkrati povezati z omrežji nizke in srednje napetosti; poziva Komisijo, naj predvidi možnost povezovanja več manjših projektov, da bi jim omogočila izpolniti merila iz trenutno veljavne zakonodaje. Prožnost je tukaj izredno pomembna za lokalne in regionalne oblasti, da bi lahko razvijale nekatere povezane projekte in po možnosti v ta namen prejele finančna sredstva;

⁽³⁾ Evropski parlament je v poročilu o evropski strategiji za vodik (A9-0116/2021 ITRE, poročevalec Jens Geier) izpostavil načelo dodatnosti.

⁽⁴⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0116_SL.html#_ftn20

⁽⁵⁾ Kot so shranjevanje energije, prilagajanje odjema, mikro omrežja (po možnosti čezmejna), električna mobilnost.

19. ugotavlja, da uredba o TEN-E, ki je osrednji steber razvoja Unijine energetske infrastrukture in s tem ključni dejavnik za doseganje podnebne nevtralnosti, obsežno upošteva načeli aktivne subsidiarnosti in sorazmernosti; poudarja dodano vrednost regionalnega sodelovanja v zvezi z izvajanjem čezmejnih projektov, preglednostjo, regulativno jasnostjo in dostopom do financiranja; poziva k polni udeležbi lokalnih in regionalnih oblasti kot partnerk, ne le deležnic, v skladu z načeloma aktivne subsidiarnosti in sorazmernosti.

V Bruslju, 1. julija 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

